

Täysistunto

Torstai 14.12.2023 klo 9.59—0.27

Täysistunto alkoi klo 09.59. Täysistunto keskeytettiin klo 12.59. Täysistuntoa jatkettiin klo 16.01. Täysistunto päättyi 15.12.2023 klo 00.27.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (9.59—12.03, 18.01—20.00 ja 21.59—23.58) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (12.03—12.59, 16.01—18.01, 20.00—21.59 ja 23.58—0.27).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali

Vaali VAA 47/2023 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan jäseneksi edustaja Markku Siposen ja varajäseneksi edustaja Hanna-Leena Mattilan.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2024 talousarvioesityksen (HE 41/2023 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 41/2023 vp

Hallituksen esitys HE 86/2023 vp

Talousarvioaloite TAA 1-378/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 14/2023 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 14/2023 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 13.12.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Siirrytään pääluokkakohtaisiin äänestyksiin. Kaikki samaa pääluokkaa koskevat ehdotukset ja kannatukset voi tehdä eduskuntaryhmäkohtaisesti samalla kertaa. Mahdolliset pöytäkirjaan otettavat edustajien korjaukset tehdään vasta, kun koko pääluokka on äänestetty.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

3.1. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 25. Yleiskeskustelu päättyi 13.12.2023 pidetyssä istunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyt menettelytavan mukaisesti keskustansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 25.01.01: Lisätään 10 000 000 euroa harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 3)
2. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 25.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vakauttaa koko oikeudenhoidon ketjun rahoituksen ja että mahdollisten säästövelvoitteiden kattamiseksi sopeuttamistoimia ja mahdollisia säästöjä ei tule kattaa oikeudenhoidon ketjun henkilöstöresursseista." (Vastalause 2)
3. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 25.01.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ei kasvata enää valtion keskushallintoa esimerkiksi perustamalla uusia virastoja, jos ne eivät paranna kansalaisten tarvitsemien palveluiden saatavuutta eikä niillä saada aikaan kustannustehokkuutta." (Vastalause 2)
4. Hanna Holopainen (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 25.01.50: Lisätään 140 000 euroa Rikoksettoman elämän tukisätiölle vankien työkyvyn ja työllisyyden edistämiseen uusia työvoimapalvelualueita rakennettaessa. (TAA 63)
5. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 25.01.50: Lisätään 500 000 euroa rauhantyön edistämiseen. (Vastalause 4)
6. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 25.01.50: Lisätään 575 000 euroa Ihmisoikeusliiton ja rauhantyön järjestöjen avustuspäärahoihin. (Vastalause 3)
7. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 25.10.03: Lisätään 2 000 000 euroa lupaprosessien sujuvoittamiseen ympäristöarvoista tinkimättä. (Vastalause 3)
8. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.10.03: Lisätään 3 000 000 euroa tuomioistuimille harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 1)
9. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 25.10.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii oikeusapupalveluiden paremmasta saatavuudesta." (Vastalause 2)
10. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.20.01: Lisätään 1 500 000 euroa Ulosottolaitokselle harmaan talouden torjuntaan ja Venäjän ja Ukrainan välisen sodan takia asetettujen pakotteiden täytäntöönpanoon. (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

11. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 25.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että ulosoton suojaosan noston lisäksi hallitus kiirehtii ulosoton laajempaa uudistusta oikeudenmukaisen progressiivisen ulosottomallin luomiseksi sekä lyhentää ulosottovelkojen lopullista vanhentumisaikaa ja helpottaa yksityishenkilön velkajärjestelyyn pääsyä." (Vastalause 4)

12. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25.30.01: Lisätään 1 500 000 euroa Syyttäjälaitokselle harmaan talouden torjuntaan. (Vastalause 1)

13. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 25.40.01: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii, että Suomen vankilaverkosto pidetään hajautettuna myös tulevaisuudessa. Tarvittaessa oikeusministerin on käytettävä asiassa ohjausvaltaansa." (Vastalause 2)

14. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa oikeuslaitoksen toimintakyvyn lisäämällä resursseja nopeammin lähemmäs sitä tasoa, mitä oikeudenhoidon selonteossa esitetään." (Vastalause 1)

15. Joonas Räsänen (sd) Pia Viitasen (sd) kannattamana 25: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus nostaa oikeusavun tuloeroja sille tasolle, jota oikeudenhoidon selonteossa esitetään." (Vastalause 1)

16. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 25: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa oikeusministeriön hallinnonalan määrärahasuhteita johdonmukaisesti oikeudenhoidon selonteossa kuvattujen rahoitusvajujen umpeen kuromiseksi sekä varmistaa, ettei tätä välttämätöntä tavoitetta vaaranneta hallinnonalalle kohdistettavilla säästötavoitteilla." (Vastalause 4)

17. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 25: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää aktiivisesti lainvalmistelun laatua huomioiden perustuslakivaliokunnan viimeaikaiset vakavat huomiot lainvalmistelun laadusta, perus- ja ihmisoikeusvaikutuksista ja vaikutusarvioinneista." (Vastalause 4)

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 74; poissa 31 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 75; poissa 31 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 114, ei 56; poissa 29 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Holopaisen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 135, ei 34, tyhjiä 1; poissa 29 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Hanna Sarkkisen ehdotus 5 ja Saara Hyrkön ehdotus 6 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Saara Hyrkön ehdotuksesta 6 Hanna Sarkkisen ehdotusta 5 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Hanna Sarkkisen ehdotus 5 ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 45; poissa 28 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Hanna Sarkkisen ehdotuksen.

2) Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 53; poissa 29 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 18; poissa 25 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsäsen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 97, ei 77; poissa 25 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 77; poissa 24 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsäsen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 77; poissa 24 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 56; poissa 23 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsäsen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 77; poissa 24 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 66; poissa 24 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsäsen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 58; poissa 24 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsäsen ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 58; poissa 24 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 56; poissa 23 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 56; poissa 23 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Eduskunta hyväksyi pääluokan 25 mietinnön mukaisena.

3.2. Pääluokka 31 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään pääluokka 31. Yleiskeskustelu päättyi 13.12.2023 pidetyssä täysistunnossa. Ryhdytään pääluokan 31 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyt menettelytavan mukaisesti keskustelun kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Anna-Kristiina Mikkonen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.01.01: Lisätään 100 000 euroa Pieksämäen ja Parikkalan välisen rautatieyhteyden nykyisten henkilö- ja tavaraliikenteen tarpeiden sekä huoltovarmuus- ja puolustuspoliittisen merkityksen selvitystyöhön. (TAA 223)
2. Seppo Eskelinen (sd) Timo Suhosen (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 100 000 euroa Kontiolahden Puntarikoskentien kevyen liikenteen väylän suunnitteluun. (TAA 39)
3. Hanna Holopainen (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.20: Lisätään 150 000 euroa maantien 14871 parantamiseen rakentamalla jalankulku- ja polkupyörätie välille Patotie—Vaartilantie. (TAA 66)
4. Seppo Eskelinen (sd) Timo Suhosen (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 200 000 euroa maantien 5260 parantamiseen Viekin ja Mätäsvaaran välille Lieksassa. (TAA 40)
5. Hanna Holopainen (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.20: Lisätään 200 000 euroa esi- ja tiesuunnitelman laatimiseen Simpeleen kohdalle (valtatie 6) välille Änkiläntien liittymä—Kankaan eritasoliittymä. (TAA 67)
6. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 200 000 euroa yhdystien 6520 Möttönen—Kivijärvi perusparannuksen suunnitteluun. (TAA 116)
7. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 200 000 euroa Jokelantien (maantie 18585) parantamiseen Raahessa. (TAA 199)
8. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 200 000 euroa maantien 17217 perusparantamiseen ja päällystämiseen Kurikassa välillä Rantatie—Tiemestarintie. (TAA 307)
9. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 200 000 euroa Itä-Ähtärintien perusparannukseen välillä Ähtäri ja Soini/Lehtimäki. (TAA 308)
10. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 250 000 euroa Pirttikosken maantien parantamiseen Pyhäjoella. (TAA 200)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

11. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 250 000 euroa Niemenkyläntien 17355 alkuosan päällystämiseen Alavudella. (TAA 309)
12. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 250 000 euroa tieosuuden Ähtärin Inha—Ryöttö päällystämiseen. (TAA 310)
13. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 300 000 euroa valtatie 24 Paimelantien (maantie 14119) ja Vesivehmaantien (maantie 3131) liittymän porrastamiseen ja alikulun rakentamisen suunnitteluun Hollolassa. (TAA 137)
14. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 300 000 euroa eritasoliittymän suunnitteluun valtatie 18 ja Kyrööntien risteykseen Isossakyrössä. (TAA 176)
15. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 350 000 euroa valtatie 19 Alahärmän eritasoliittymien suunnitteluun. (TAA 178)
16. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 350 000 euroa Halkonevantien perusparannukseen Ilmajoella. (TAA 311)
17. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 400 000 euroa Mulosalontien kunnostamiseen Joensuussa. (TAA 98)
18. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 400 000 euroa Kalkkistentien (maantie 3142) kunnostamiseen Asikkalassa. (TAA 140)
19. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 400 000 euroa Haapaveden ja Nivalan välisen maantien 793 parantamista koskevan tie- ja rakennussuunnitelman laatimiseen. (TAA 201)
20. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 400 000 euroa maantien 17469 parantamiseen Kuortaneella. (TAA 312)
21. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 470 000 euroa tuulivoimakuljetuksille tarpeellisten maantieliittymien leventämiseen Raahessa. (TAA 202)
22. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 490 000 euroa Hausjärven Kalliontien (maantie 13810) kunnostukseen. (TAA 130)
23. Seppo Eskelinen (sd) Timo Suhosen (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 500 000 euroa maantien 5641 parantamiseen Iisalmessa. (TAA 41)
24. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 500 000 euroa paikallistien 7333 (Hirvijoen tieosa 3, välillä Lappajärventie—Saarihaudantie) parantamiseen Kauhavalla. (TAA 180)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

25. Aino-Kaisa Pekonen (vas) Hilikka Kempin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 500 000 euroa jatkosuunnitelman laatimiseen valtatie 10 ja maantie 284 Vieremän pohjaveden suojaamiseen ja tiejärjestelyihin. (TAA 249)
26. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 500 000 euroa rataosuuksien Orivesi—Haapamäki—Seinäjoki ja Haapamäki—Jyväskylä sähköistämisuunnitelmien tekemiseen. (TAA 313)
27. Timo Suhonen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 500 000 euroa yhdystien 16365 perusparantamiseen Pohjois-Savossa. (TAA 334)
29. Hanna Holopainen (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.20: Lisätään 600 000 euroa riista-aidan rakentamiseen Kaakkois-Suomessa valtatielle 6 Sotkulammen eritasoliittymän ja Vuoksenniskan eritasoliittymän välille. (TAA 68)
30. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 600 000 euroa Naapurivaarantien (maantie 9010) kunnostukseen viiden kilometrin matkalta Sotkossa. (TAA 147)
31. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 600 000 euroa Mattilanperäntien parantamiseen Raahessa. (TAA 204)
32. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 600 000 euroa Torvenkyläntien (maantie 18051) kunnostamiseen Kalajoella. (TAA 205)
33. Saku Nikkanen (sd) Aki Lindénin (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 600 000 euroa kantatien 52 ajoradan päällystämiseen ja saattamiseen hyvälle tasolle Perttelissä. (TAA 234)
34. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 700 000 euroa Puokiontien (maantie 8832) kunnostukseen 16 kilometrin matkalta Vaalassa. (TAA 148)
35. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 700 000 euroa Kauhavan Kauppaticien peruskorjaukseen. (TAA 181)
36. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 700 000 euroa Haapaveden Sulkakylän kevyen liikenteen väylän jatkamiseen. (TAA 210)
37. Inka Hopsu (vihr) Timo Furuholmin (vas) kannattamana 31.10.20: Lisätään 800 000 euroa jalankulku- ja pyöräilyväylän rakentamiseen maantien 189 osuudelle Kurala—Rymättylän kirkon Vanhatie. (TAA 91)
38. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 900 000 euroa yhdystien 7013 kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Ilmajoella. (TAA 315)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

39. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 950 000 euroa Vappulantien kunnostamiseen Lohjalla. (TAA 368)
40. Timo Suhonen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 975 000 euroa yhdystien 4681 perusparantamiseen Pohjois-Savossa. (TAA 335)
41. Seppo Eskelinen (sd) Timo Suhosen (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa maantien 5100 parantamiseen välillä Selkien koulu—Mönnin silta Lieksassa. (TAA 42)
42. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa maantien 879 osuuden Vuolijoki—Käkilahti kunnostukseen seitsemän kilometrin matkalta Kajaanissa. (TAA 149)
43. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa Lappajärven kevyen liikenteen vesistösiltojen rakentamiseen välille Nykälänniemi—Kyrönniemi—Halkosaari. (TAA 183)
44. Piritta Rantanen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa Jämsän ja Hallin välisen tieosuuden (tie 6031) peruskorjauksen suunnitteluun. (TAA 275)
45. Piritta Rantanen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa Haukilahdentien (tie 14303) peruskorjauksen suunnitteluun. (TAA 276)
46. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa Alajärven Kaartusentien perusparannukseen. (TAA 316)
47. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 000 000 euroa Kaavinkoskentien kunnostamiseksi Itärinteen ja Murrinpuron kohdilla. (TAA 324)
48. Hanna Holopainen (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 200 000 euroa Etelä-Karjalassa maantien 4081 kevyen liikenteen olosuhteiden parantamiseen välillä Sudensalmi—Vehkataipale. (TAA 69)
49. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 250 000 euroa Vanjärventien ja Vanhan Vihdintien kunnostamiseen Karkkilassa ja Vihdissä. (TAA 369)
50. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 300 000 euroa maantien 8950 osuuden Ala-Näljänkä—Joukokylä kunnostukseen 11 kilometrin matkalta Puolangalla. (TAA 150)
51. Aino-Kaisa Pekonen (vas) Hilikka Kempin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 300 000 euroa kestävästi liikkumisen yhteyden ja siihen liittyvien joukkoliikennepysäkkien rakentamiseen valtatie 2 alikulkuna Torrnsuolle Tammelaan. (TAA 250)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

52. Riitta Mäkinen (sd) Piritta Rantasen (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 400 000 euroa valtatie 18 parantamiseen Pakolantien liittymän kohdalla Petäjavedellä. (TAA 227)
53. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 500 000 euroa kevyen liikenteen väylän rakentamiseen Paltamon ja Mieslahden välille Kainuussa. (TAA 151)
54. Riitta Mäkinen (sd) Piritta Rantasen (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 500 000 euroa kantatie 58 liittymäjärjestelyihin Keuruulla. (TAA 228)
55. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 500 000 euroa uuden sillan rakentamiseen Seinäjoen Ylistaroon Kyrönjoen yli välille Reiniläntie—Alapäätie. (TAA 317)
56. Paula Werning (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 500 000 euroa Niskalantien kevyen liikenteen väylän suunnitteluun ja rakentamiseen. (TAA 361)
57. Hanna Holopainen (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 650 000 euroa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen alueella maantien 14928 parantamiseen rakentamalla jalankulku- ja polkupyörätie Tehtaantielle välille Änkiläntie—Pitkäjärventie. (TAA 70)
58. Riitta Mäkinen (sd) Piritta Rantasen (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 1 700 000 euroa maantien 16685 jalankulku- ja pyöräilyväylien parantamiseen Jyväskylässä. (TAA 230)
59. Timo Furuholm (vas) Inka Hopsun (vihr) kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 000 000 euroa Saariston Rengastien kevyen liikenteen väylien suunnitteluun, rakentamiseen ja parantamiseen. (TAA 49)
60. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 000 000 euroa valtatie 23 Liperin Ristinkylän hankekokonaisuuden toteuttamiseksi. (TAA 277)
61. Riitta Mäkinen (sd) Piritta Rantasen (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 400 000 euroa maanteiden 630 ja 16707 jalankulku- ja pyöräilyväylien parantamiseen Jyväskylässä. (TAA 231)
62. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 500 000 euroa maantien 7890 perusparantamiseen välillä Oulainen—Pyhäkoski. (TAA 206)
63. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 500 000 euroa Vihtijärventien kunnostamiseen Vihdissä. (TAA 370)
64. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 600 000 euroa maantien 848 Koiteli—Huttukyläntien jalankulku- ja pyöräilyväylän toteuttamiseen. (TAA 3)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

65. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 700 000 euroa maantien 967 Kelujärvi—Hihnavaara-välin täsmäkorjauksiin Sodankylän ja Savukosken kuntien alueella. (TAA 172)
66. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 2 750 000 euroa Haimoonraitin kunnostamiseen Vihdissä. (TAA 372)
67. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 3 100 000 euroa maantien 16728 jalankulku- ja pyöräilyväylän toteuttamiseen Laukaaseen välillä Kantola—Mansikkaniemi. (TAA 118)
68. Riitta Mäkinen (sd) Piritta Rantasen (sd) kannattamana 31.10.20: Lisätään 3 100 000 euroa maantien 16728 jalankulku- ja pyöräilyväylän rakentamiseen Laukaassa. (TAA 232)
69. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 3 400 000 euroa valtatie 5 jalankulku- ja pyöräilyväylän toteuttamiseen välillä Ronkaisenniementie—Toranki Kuusamossa. (TAA 4)
70. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 4 000 000 euroa maantien 15197 välille Moinsaimentie Nätki—Tanhuvaara jalankulku- ja pyörätien toteuttamiseen Savonlinnassa. (TAA 168)
71. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 4 000 000 euroa kantatien 92 korjaustarpeisiin Inarin Suprussa. (TAA 173)
72. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 4 350 000 euroa Jokipellontien kunnostamiseen Nurmijärvellä ja Vihdissä. (TAA 373)
73. Inka Hopsu (vihr) Timo Furuholmin (vas) kannattamana 31.10.20: Lisätään 5 000 000 euroa jalankulku- ja pyöräilyväylien kehittämiseen maantien 189 osuudella Kurala—Rymättylän kirkon Vanhatie. (TAA 92)
74. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 5 000 000 euroa perusväylänpitoon Keski-Suomessa. (TAA 117)
75. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 5 000 000 euroa Mansoniemi—Riitjala-tieosuuden parantamiseen valtatiellä 3 Pirkanmaalla. (TAA 241)
76. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 6 000 000 euroa perusväylänpitoon Keski-Suomessa. (TAA 81)
77. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lisätään 6 900 000 euroa maantien 661 parantamiseen tieosuuksilla Isojoen raja—maantie 663 ja maantie 664—Kauhajoen raja. (TAA 318)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

78. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.20: Vähennetään 90 000 000 euroa tienpidon määrärahoista säästötoimenpiteenä. (Vastalause 3)
79. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii toteuttamiskelpoisen suunnitelman liikenneväylien korjausvelan taittamiseksi viimeistään 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman päivityksen yhteydessä." (Vastalause 2)
80. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että liikenneväylien korjausvelkapaineiden kasvun hillitsemiseksi hallitus lisää perusväylänpidon rahoitusta aina, kun se päättää uusista liikenneväylien rakentamis- tai kehittämishankkeista." (Vastalause 2)
81. Seppo Eskelinen (sd) Timo Suhosen (sd) kannattamana 31.10.31: Lisätään 900 000 euroa Joensuun rautatieaseman ylikulkukäytävän rakentamiseen. (TAA 43)
82. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.31: Lisätään 2 000 000 euroa lentokentän parantamiseen Oripäässä. (TAA 282)
83. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.31: Lisätään 3 000 000 euroa kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen. (Vastalause 3)
84. Joona Räsänen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.10.31: Lisätään 5 000 000 euroa yksityistieavustuksiin puuraaka-aineen kuljetusten varmistamiseksi. (Vastalause 1)
85. Joona Räsänen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.10.31: Lisätään 5 000 000 euroa yhdessä kuntien kanssa toteutettaviin kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä kehittäviin hankkeisiin. (Vastalause 1)
86. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.31: Lisätään 18 000 000 euroa kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen. (Vastalause 3)
87. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.31: Lisätään 14 500 000 euroa yksityistieavustuksiin. (Vastalause 2)
88. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 31.10.31: Lisätään 25 000 000 euroa kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen. (Vastalause 4)
89. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.31: Vähennetään 900 000 euroa avustuksia Finavian lentoasemaverkoston ulkopuolisilta lentoasemilta ja lentopaikoilta. (Vastalause 3)
90. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee tarvittavat muutokset, joilla mahdollistetaan jatkossa kävelyä ja pyöräilyä edistävien valtion ja kuntien yhteisrahoitteisten hankkeiden joustava toteutus myös valtion tieverkolla." (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

91. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että pyöräilyn edellytyksiä parannetaan kasvattamalla kunnille osoitettavaa investointitukea pyöräteiden rakentamiseen." (Vastalause 3)
92. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 600 000 euroa valtatie 6 tiesuunnitelman laatimiseen Joensuun eteläpuolella välillä Honkavaara—Onkamo. (TAA 99)
93. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 900 000 euroa valtatie 9 tiesuunnitelman laatimiseen Tuusniemen ja Outokummun välille. (TAA 278)
94. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 1 000 000 euroa valtatie 18 välin Multia—Ähtärin Myllymäki oikaisun toteuttamisen suunnitteluun. (TAA 119)
95. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 3 000 000 euroa valtatie 9 Turun ja Tampereen yhteysvälin parantamisen käynnistämiseen välillä Liedon asema—Aura. (TAA 283)
96. Timo Suhonen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.10.77: Lisätään 3 000 000 euroa Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-radnan sähköistämisen suunnitteluun. (TAA 336)
97. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 4 400 000 euroa valtatie 14 kehittämiseen välillä Härkälä—Kolkonlahti. (TAA 169)
98. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 4 500 000 euroa Karjalan radan ratasuunnitelman laatimiseen Joensuun ja Imatran välille. (TAA 279)
99. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 12 000 000 valtateiden 3 ja 19 Jalasjärven liittymän parantamiseen. (TAA 187)
100. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 13 000 000 euroa kantatie 63 parantamiseen välillä Evijärvi—Kaustinen. (TAA 188)
101. Niina Malm (sd) Paula Werningin (sd) kannattamana 31.10.77: Lisätään 20 000 000 euroa valtatie 15 parantamishankkeen edistämiseen välillä Rantahaka (Kotka)—Kouvolaa. (TAA 193)
102. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 28 000 000 euroa valtatie 3 palvelutasopuutteiden korjaamiseen liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden osalta välille Rokkakoski—Hanhijärvi Luoteis-Pirkanmaalla sekä välille Alaskylä—Parkano Hämeenkyrössä uuteen ohituskaistaan ja tielinjan oikaisuun. (TAA 246)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

103. Pia Hiltunen (sd) Jani Kokon (sd) kannattamana 31.10.77: Lisätään 35 000 000 euroa Lentokentäntien (maantie 815) parantamiseen välillä Pohjantie (valtatie 4)—Hailuodontie (maantie 816) Oulussa ja Kempeleessä. (TAA 61)
104. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lisätään 60 000 000 euroa valtatie 20 Korvenkylä—Kiiminki parantamiseen. (TAA 2)
105. Paula Werning (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.10.77: Lisätään 67 000 000 euroa valtatie 6 parantamiseen Kouvolan kohdalla välillä Keltti—Tanttari. (TAA 362)
106. Lauri Lyly (sd) Aki Lindénin (sd) kannattamana 31.10.77: Lisätään 90 000 000 euroa Tampereen ja Oriveden välisen valtatie 9 muuttamiseen nelikaistaiseksi välillä Alasjärvi—Käpykangas. (TAA 190)
107. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.10.77: Vähennetään 58 000 000 euroa uusien tiehankkeiden valtuuksista säästötoimenpiteenä. (Vastalause 3)
108. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, hallitus kehittää liikenneväyliä koko Suomessa." (Vastalause 2)
109. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.10.77: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, hallitus laatii huolelliset laskelmat liikenneväylien uusien kehittämishankkeiden kokonaisrahoituksesta ilman, että se sysää jo näköpiirissä olevia rahoitusongelmia seuraavan hallituksen ratkaistavaksi tilanteessa, jossa hallitus leikkaa kehysrahoitusta kompensoimalla sitä kertaluonteisella rahoituksella myymällä valtion tuottoisaa omaisuutta." (Vastalause 2)
110. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.20.43: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee 30 miljoonan euron säästöjä tavoittelevan lakiesityksen, jolla se uudistaa meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyyn parantamiseen tarkoitettua tukea siten, että se kohdistetaan jatkossa vain varsinaiseen merenkulkuun liittyvään työhön, eikä tukea myönnettäisi enää viihdepalveluihin, koska niiden tukeminen vääristää matkailu- ja ravintola-alan kilpailua." (Vastalause 2)
111. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.20.43: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin viihdemerenkulun tuen poistamiseksi." (Vastalause 3)
112. Hanna Holopainen (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.20.50: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 5 000 000 euroa itäisen Suomen laajakaistaverkon kehittämiseen. (TAA 71)
113. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.20.50: Palautetaan momentti talousarvioon ja lisätään 10 000 000 euroa laajakaistarakentamisen valtionavustukseksi alueille, joille toimivien laajakaistayhteyksien rakentaminen ei toteudu markkinaehtoisesti. (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

114. Joonas Räsänen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31.20.55: Lisätään 13 000 000 euron ilmastoperusteisiin toimiin julkisen liikenteen ostoihin ja kehittämiseen. (Vastalause 1)

115. Hanna Sarkkinen (vas) Minja Koskelan (vas) kannattamana 31.50.55: Lisätään 50 000 000 euroa suurten kaupunkien ja pääkaupunkiseudun julkisen henkilöliikenteen tukemiseen. (Vastalause 4)

116. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.20.55: Vähennetään 16 000 000 euroa lentoliikenteen ostoihin käytettävää määrärahaa. (Vastalause 3)

117. Saara Hyrkkö (vihr) Krista Mikkosen (vihr) kannattamana 31.20.55: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lentoasemien markkinaehtoisuuden vahvistamiseksi ja tappiollisten lentoasemien tukien karsimiseksi." (Vastalause 3)

118. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31.20.60: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee valtion televisio- ja radiorahastosta annettuun lakiin muutoksen, jolla Yleisradio Oy:stä annettua rahoitusta ei koroteta kustannustason muutosta vastaavasti vuodelle 2024, vaan rahoitus säilytetään vuoden 2023 tasolla, ja että hallitus ottaa tämän huomioon vuoden 2024 lisätalousarviossa esittämällä Ylen rahoitusta siinä vähennettäväksi 17,85 miljoonaa euroa varsinaiseen talousarvioon verrattuna." (Vastalause 2)

119. Joonas Räsänen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii väylärahoituksen pitkäjänteisistä ja läpinäkyvästä rahoituksesta, jolla huolehditaan ennakoitavasti väyläverkon kunnosta ja kehittämisestä. Suuret kertaluonteiset erät luovat markkinoille kysyntä-hintahäiriöitä ja tehokas suunnitelmallinen eteneminen estyy rahoitusnäkökulman puutteen vuoksi." (Vastalause 1)

120. Joonas Räsänen (sd) Niina Malmin (sd) kannattamana 31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa investoinneissaan Liikenne 12 -suunnitelman pohjalta avoimesti valmisteltua tietoperusteista Väyläviraston investointiohjelmaa." (Vastalause 1)

121. Markus Lohi (kesk) Eeva Kallin (kesk) kannattamana 31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus harjoittaa liikenneväyläpolitiikkaa pitkäjänteisesti huomioidulla edellisellä vaalikaudella parlamentaarisesti hyväksytyt linjaukset." (Vastalause 2)

Mietintö ”jaa”, Anna-Kristiina Mikkosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 19; poissa 26 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Seppo Eskelisen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 20; poissa 22 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna Holopaisen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 18; poissa 22 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Seppo Eskelisen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 162, ei 15; poissa 22 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Holopaisen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 11, tyhjiä 3; poissa 22 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 22; poissa 22 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 19; poissa 21 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 22; poissa 20 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 23; poissa 21 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 21; poissa 20 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 22; poissa 19 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 22; poissa 20 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 19; poissa 21 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 20; poissa 19 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 20; poissa 19 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 19; poissa 19 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 20; poissa 21 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 20; poissa 20 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 19; poissa 20 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 18; poissa 21 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 23, tyhjiä 1; poissa 19 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 20; poissa 18 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Seppo Eskelisen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 14; poissa 19 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 162, ei 18; poissa 19 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 17; poissa 19 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 30, tyhjiä 3; poissa 18 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Suhosen ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 171, ei 10; poissa 18 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Ehdotusta 28 ei siis ole tehty.

Mietintö ”jaa”, Hanna Holopaisen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 12, tyhjiä 2; poissa 19 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 21; poissa 19 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 162, ei 18; poissa 19 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 19; poissa 19 (äänestys 48). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saku Nikkasen ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 170, ei 8, tyhjiä 1; poissa 20 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 20; poissa 19 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 17; poissa 21 (äänestys 51). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 25; poissa 19 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Inka Hopsun ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 167, ei 13; poissa 19 (äänestys 53). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 26; poissa 18 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 20, tyhjiä 2; poissa 18 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Suhosen ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 171, ei 9; poissa 19 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Seppo Eskelisen ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 10; poissa 20 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 19; poissa 19 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 43 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 28, tyhjiä 1; poissa 20 (äänestys 59). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Piritta Rantasen ehdotus 44 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 170, ei 10; poissa 19 (äänestys 60). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Piritta Rantasen ehdotus 45 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 172, ei 7; poissa 20 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 46 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 19; poissa 19 (äänestys 62). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 47 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 23; poissa 19 (äänestys 63). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Holopaisen ehdotus 48 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 17; poissa 19 (äänestys 64). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 49 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 20, tyhjiä 3; poissa 24 (äänestys 65). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 50 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 21; poissa 19 (äänestys 66). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 51 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 24; poissa 20 (äänestys 67). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Riitta Mäkisen ehdotus 52 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 171, ei 8; poissa 20 (äänestys 68). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 53 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 27, tyhjiä 1; poissa 20 (äänestys 69). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Riitta Mäkisen ehdotus 54 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 173, ei 7; poissa 19 (äänestys 70). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 55 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 21; poissa 19 (äänestys 71). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Paula Werningin ehdotus 56 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 162, ei 14, tyhjiä 1; poissa 22 (äänestys 72). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Holopaisen ehdotus 57 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 162, ei 18; poissa 19 (äänestys 73). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Riitta Mäkisen ehdotus 58 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 163, ei 15, tyhjiä 1; poissa 20 (äänestys 74). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Furuholmin ehdotus 59 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 27; poissa 20 (äänestys 75). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 60 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 22; poissa 19 (äänestys 76). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Riitta Mäkisen ehdotus 61 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 14, tyhjiä 1; poissa 19 (äänestys 77). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 62 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 19; poissa 19 (äänestys 78). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 63 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 21, tyhjiä 3; poissa 20 (äänestys 79). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 64 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 28, tyhjiä 1; poissa 19 (äänestys 80). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 65 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 19; poissa 24 (äänestys 81). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 66 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 20, tyhjiä 3; poissa 21 (äänestys 82). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Markus Lohen ehdotus 67 ja Riitta Mäkisen 68 ehdotus ovat saman sisältöiset, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 67 ja Riitta Mäkisen 68 ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 31, tyhjiä 1; poissa 20 (äänestys 83). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 69 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 29, tyhjiä 1; poissa 22 (äänestys 84). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 70 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 31; poissa 20 (äänestys 85). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 71 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 19, tyhjiä 1; poissa 24 (äänestys 86). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 72 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 23, tyhjiä 3; poissa 22 (äänestys 87). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Inka Hopsun ehdotus 73 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 14; poissa 20 (äänestys 88). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Markus Lohen ehdotus 74 ja Markus Lohen ehdotus 76 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Markus Lohen ehdotuksesta 76 Markus Lohen ehdotusta 74 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Markus Lohen ehdotus 74 ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 76 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 162, ei 7, tyhjiä 7; poissa 23 (äänestys 89). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Markus Lohen ehdotuksen 74.

2) Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 74 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 25; poissa 21 (äänestys 90). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 75 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 23, tyhjiä 1; poissa 24 (äänestys 91). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 77 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 20; poissa 22 (äänestys 92). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 78 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 165, ei 12; poissa 22 (äänestys 93). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 79 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 68, tyhjiä 2; poissa 19 (äänestys 94). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 80 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 148, ei 31; poissa 20 (äänestys 95). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Seppo Eskelisen ehdotus 81 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 17; poissa 22 (äänestys 96). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 82 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 23; poissa 21 (äänestys 97). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Jussi Halla-aho: Markus Lohen ehdotus 83, Joonas Räsäsen ehdotus 85, Saara Hyrkön ehdotus 86 ja Hanna Sarkkisen ehdotus 88 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Hanna Sarkkisen ehdotuksesta 88 Saara Hyrkön ehdotusta 86 vastaan, sen jälkeen voittaneesta Joonas Räsäsen ehdotusta 85 vastaan, sen jälkeen voittaneesta Markus Lohen ehdotusta 83 vastaan ja lopuksi voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Saara Hyrkön ehdotus 86 ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 88 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 9; poissa 21 (äänestys 98). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Saara Hyrkön ehdotuksen 86.

2) Joonas Räsäsen ehdotus 85 ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 86 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 21; poissa 22 (äänestys 99). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Joonas Räsäsen ehdotuksen 85.

3) Markus Lohen ehdotus 83 ”jaa”, Joonas Räsäsen ehdotus 85 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 59; poissa 19 (äänestys 100). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Markus Lohen ehdotuksen 83.

4) Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 83 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 98, ei 80; poissa 21 (äänestys 101). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Joona Räsänen ehdotus 84 ja Markus Lohen ehdotus 87 koskevat samaa asiaa, joten ensin äänestetään Markus Lohen ehdotuksesta 87 Joona Räsänen ehdotusta 84 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Joona Räsänen ehdotus 84 ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 87 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 22; poissa 20 (äänestys 102). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Joona Räsänen ehdotuksen 84.

2) Mietintö ”jaa”, Joona Räsänen ehdotus 84 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 60; poissa 21 (äänestys 103). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 89 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 13; poissa 25 (äänestys 104). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 90 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 135, ei 44; poissa 20 (äänestys 105). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 91 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 159, ei 21; poissa 19 (äänestys 106). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 92 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 24; poissa 20 (äänestys 107). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 93 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 24; poissa 24 (äänestys 108). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 94 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 24; poissa 19 (äänestys 109). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 95 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 153, ei 26; poissa 20 (äänestys 110). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Suhosen ehdotus 96 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 26; poissa 21 (äänestys 111). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 97 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 19; poissa 19 (äänestys 112). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 98 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 142, ei 38; poissa 19 (äänestys 113). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 99 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 20; poissa 21 (äänestys 114). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 100 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 18; poissa 21 (äänestys 115). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Niina Malmin ehdotus 101 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 12; poissa 23 (äänestys 116). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 102 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 22, tyhjiä 1; poissa 22 (äänestys 117). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Hiltusen ehdotus 103 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 171, ei 8; poissa 20 (äänestys 118). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 104 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 161, ei 14, tyhjiä 2; poissa 22 (äänestys 119). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Paula Werningin ehdotus 105 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 169, ei 7; poissa 23 (äänestys 120). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lauri Lylyn ehdotus 106 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 166, ei 9, tyhjiä 1; poissa 23 (äänestys 121). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 107 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 164, ei 12; poissa 23 (äänestys 122). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 108 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 80; poissa 23 (äänestys 123). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 109 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 133, ei 43; poissa 23 (äänestys 124). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 110 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 35; poissa 21 (äänestys 125). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 111 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 13; poissa 26 (äänestys 126). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Holopaisen ehdotus 112 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 143, ei 33; poissa 23 (äänestys 127). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 113 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 36; poissa 22 (äänestys 128). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 114 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 60; poissa 22 (äänestys 129). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus 115 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 151, ei 26; poissa 22 (äänestys 130). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 116 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 14; poissa 29 (äänestys 131). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Saara Hyrkön ehdotus 117 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 17; poissa 27 (äänestys 132). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 118 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 154, ei 23; poissa 22 (äänestys 133). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 119 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 59; poissa 22 (äänestys 134). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Joonas Räsänen ehdotus 120 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 58, tyhjiä 1; poissa 23 (äänestys 135). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markus Lohen ehdotus 121 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 81; poissa 23 (äänestys 136). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat ilmoitukset: Anne Kalmari (kesk) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 67, Laura Meriluoto (vas) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 2, Paula Werning (sd) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 79, Jussi Saramo (vas) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 39, Li Andersson (vas) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 37, Veronika Honkasalo (vas) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 89, Saku Nikkanen (sd) tarkoitti äänestää ”ei” kohdissa 37 ja 73, Annika Saarikko (kesk) ja Mikko Savola (kesk) tarkoittivat äänestää ”jaa” kohdassa 78 ja Lotta Hamari (sd) tarkoitti äänestää ”jaa” kohdassa 52.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 31 mietinnön mukaisena.

3.3. Pääluokka 32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 32.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 13 asti. — Keskusteluun, edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Keskustelu

11.22 **Aki Lindén sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaa 32. Ensiksi muutama sana itse pääluokasta. Se kytkee yhteen hallinnonalalla harjoitettavat politiikka-alueet, joita ovat erityisesti innovaatio- ja elinkeinopolitiikka, työllisyys-, yrittäjyys-, kuluttaja-, kilpailu-, alue-, luonnonvara-, energia- ja ilmastopolitiikka sekä työperäistä maahanmuuttoa, työelämän kehittämistä ja maahanmuuttajien kotouttamista koskevat politiikka-alueet.

Pääluokan johdannossa arvioidaan, että Suomen elinkeinoelämän toimijoilla on erinomaiset mahdollisuudet hyötyä globaalista puhtaan siirtymän ja uuden teknologian ennustetusta investointiaallosta, mikä tarjoaa vahvat edellytykset teollisuuden uudistamiselle ja vahvistamiselle. Yritysten menestys perustuu osaavaan työvoimaan ja sen riittävyteen sekä kykyyn hyödyntää uutta teknologiaa ja muuta osaamista kansainvälisen liiketoiminnan kasvattamisessa.

Pääluokan määrärahojen suuruus on 4,2 miljardia euroa, jossa on kasvua 0,3 miljardia euroa edelliseen varsinaiseen talousarvioon. Mainitsen tässä yhteydessä, että vuonna 2019 pääluokan määrärahojen suuruus oli 2,5 miljardia euroa, joten kasvua on ollut viidessä vuodessa 70 prosenttia. Tämä on syytä panna merkille, kun keskustelemme täällä menojen kasvusta. Puolustusmenojen ohella kasvu on ollut talousarvion merkittävintä.

Usein poliittinen keskustelu on voimakasta pienistä määrärahoista. Korostan, että tässä pääluokassa suuri on suurta ja pieni on pientä. Suurimmat määrärahat ovat EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin 644 miljoonaa euroa, tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen 514 miljoonaa euroa, energiatuki 450 miljoonaa euroa, uusiutuvan energian tuotantotuki 309 miljoonaa euroa ja valtion korvaus kotoutumisen edistämisestä 384 miljoonaa euroa. Pääluokasta rahoitetaan myös ely-keskukset, TE-toimistot, Business Finland, Geologian tutkimuskeskus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Patentti- ja rekisterihallitus, Tukes ja Energiavirasto.

Mietinnössään valiokunta korostaa muun muassa seuraavia asioita ja kohteita: Tavoitetaan t&k-toiminnan rahoituksen nostamiseksi neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta on määrätietoisesti edistettävä, ja niin vuonna 2024 tehdään. Julkinen rahoitus kasvaa merkittävästi. On varmistettava, että myös elinkeinoelämän panokset kasvavat suunnitellulla tavalla. Määrärahojen vähentäminen matkailun edistämisestä huolestuttaa valiokuntaa. Eri-tyisavustus VTT Oy:n tutkimusinfrastruktuuriin liittyy keskeisesti kvanttiteknologian skaalaamiseen kohti 300:aa kubittiä sekä mikroelektroniikan ja kvanttiteknologian kehittämiseen. Valiokunta painottaa tätä tulevaisuuden kasvualana, johon kannattaa panostaa.

Työllisyyspolitiikassa tavoittelemme 80 prosentin työllisyysastetta. Jokainen lisäprosentti 75 prosentin tasolta matkalla kohti 80:tä prosenttia vaatii kuitenkin erityisiä keinoja, joissa korostuvat joustavuus ja osaaminen ja työkyky eri ikä- ja väestöryhmissä. Nostamme esille myös kasvuhakuisten keskisuurten yrittäjävetoisten yritysten eli niin sanottujen mittelstand-yritysten erityishaasteen Suomessa. Yritysrakenteemme on liiaksi tiimalasi-mainen, jossa suuret ja toisaalta mikroyritykset korostuvat.

Painotamme sitä, että teollisuusstrategiassa tulee ottaa myös seutukaupunkien erityiset toimintaedellytykset huomioon. Itäisen Suomen kehittämissiisioita on toimeenpantava määrätietoisilla, konkreettisilla toimenpiteillä — sitä vaatii maamme alueellisen polarisatiokehityksen pysäyttäminen ja myös turvallisuuspolitiikka. Työvoimapalvelujen siirtyesä kunnille valiokunta korostaa, että resurssien tulee olla riittävät. Kotoutumisella ja maa-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

hanmuutolla on yhteys myös Suomen houkuttelevuuteen investointiympäristönä. Suomen on oltava houkutteleva myös opiskelijoille, työntekijöille ja heidän perheilleen. Tämä on jopa niin sanottu kohtalon kysymys tulevan menestyksemme varmistamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Satonen, olkaa hyvä.

11.27 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa puhemies! Kiitokset valtiovarainvaliokunnalle ja erityisesti työ- ja elinkeinojaostolle vuoden 2024 talousarvion valmistelusta. Siellä oli omalla vastuualueellani myöskin parin täsmäkorotusta Yrityskummeille ja Kuluttajaliitolle — kiitos myös niistä.

Euroryhmän varoituksen jälkeen lienee kaikille selvää, että Suomen taloudellinen tilanne on hyvin vakava. Julkinen velkasuhde on kohonnut korkealle tasolle historiaan nähden sekä rakenteellisten syiden että vuosikymmenen alun eri kriisien johdosta. Emme ole kyenneet tekemään julkisen taloutemme edellyttämiä rakenteellisia uudistuksia sosiaaliturvaan ja työmarkkinoille, mikä näkyy nyt karulla tavalla. Joka kahdeksannen euron, jonka käytämme hyvinvointiyhteiskuntamme palvelujen turvaamiseksi, rahoitamme velalla. Julkinen talous on pidemmällä aikavälillä rakenteellisesti alijäämäinen, työllisyysaste on liian matala, ja siten julkisessa taloudessa on kestävyysvaje. Julkisen talouden vahvistamisen edellytyksenä on työllisyyden nostaminen hallitusohjelman tavoitteen mukaiselle kasvurallalle. Orpon hallituksen sopeutustoimista yksi kolmasosa on laskettu työllisyyden kasvun varaan. Tämä edellyttää 100 000:ta uutta työllistä tämän vaalikauden aikana. Tavoite edellyttää rakenteellisia uudistuksia niin sosiaaliturvassa, verotuksessa, työllisyyspalveluissa kuin työmarkkinoilla.

Työttömyysaste nousee kuluvana vuonna 7,3 prosenttiin, ja ensi vuoden ennuste on 7,4, mutta 2025 työttömyysasteen ennustetaan laskevan noin 7 prosenttiin. Nämä ennusteet tietysti tarkentuvat matkan varrella. Tällä hetkellä lomautettujen määrä on noussut huomattavasti, myös työttömien määrä jonkun verran, mutta suurimmat muutokset ovat siinä, että avoimina olevien työpaikkojen määrä on vähentynyt — mutta edelleen niitä on noin 100 000.

Hallitusohjelman rakenteellisten työllisyystoimien avulla tavoitellaan siis 100 000:ta uutta työllistä hallituskauden aikana. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta mietinnössään toteaa, että useille ehdotetuille toimille on arvioitu työllisyyttä kasvattavia vaikutuksia mutta arvioihin liittyy kuitenkin epävarmuutta. Paljon tietysti riippuu myös siitä, miten kansainvälinen taloustilanne, ylipäätään maailmantilanne ja Suomelle keskeisten kauppakumppaneiden tilanne kehittyvät. Täysin omissa käsissämme on kuitenkin huolehtia siitä, että Suomessa on toimintaympäristö, johon yritykset uskaltavat investoida ja johon niiden kannattaa kohdistaa tulevaisuuden kasvupanoksiaan.

Vahvempi työrauhan pitävyys on yksi tärkeä tekijä kilpailtaessa kotimaisten ja ulkomaisten pääomien kohdistumisesta Suomeen. Paikallisen sopimisen edistämällä mahdollistetaan kipeästi tarvitsemaamme tuottavuuden ja työelämän laadun parantamista. Työehdoista sopimisen pelisääntöjen eli työmarkkinamallin tulee olla paitsi kilpailukykyä vahvistava myös kansantaloudellisesti kestävä. Työn tekemisen tulee aina olla kannattavampaa kuin sosiaaliturvaan tukeutuminen ja kokoaikatyön kannattavampaa kuin osa-aikatyön tekeminen.

Kuten työelämä- ja tasa-arvovaliokunta mietinnössään on osuvasti todennut, suomalaisen työelämän on oltava hyvä ja turvallinen paikka jokaiselle. Hallitus korostaa tässä yh-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

teydessä yhdenvertaisuuden edistämistä myös työelämässä, eikä sovi unohtaa suomalaisessa työelämässä jo pitkään toteutetun työsuojeluvalvonnan merkitystä niin harmaan talouden, työperäisen hyväksikäytön kuin työ syrjinnän ennaltaehkäisyssä ja torjunnassa.

Vuoden 2024 talousarvioesityksessä julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin esitetään noin 184 miljoonaa euroa, mikä on 36,9 miljoonaa euroa vähemmän vuoden 2023 talousarvioon verrattuna. Tässä kohtaa on kuitenkin tärkeää tuoda esiin, että syksyllä 2024 työttömyyskassat tulevat mukaan työnvälitykseen, ja samassa yhteydessä työnhakijoiden palveluprosessia uudestaan siten, että resursseja voidaan paremmin kohdistaa niiden työttömien palveluihin, joiden polku työmarkkinoille on pidempi.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi muutama sana sosiaali- ja terveysministeriön alaan kuuluvistani vastuualueista, joista suurin ja merkittävin on työttömyysturvan uudistuksen ensimmäinen vaihe, joka on jo täällä salissa sisällöllisesti hyväksytty, ja toinen vaihe on tulossa keväällä. Ensimmäiseen vaiheeseen sisältyvät uudistukset lisäävät työllisyyttä kaikkineen 20 000 henkilöllä ja vahvistavat julkista taloutta 800 miljoonalla eurolla, joten niiden vaikutus kaikkineen on erittäin merkittävä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

11.32 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa herra puhemies! Kiitän omasta puolestani eduskunnan valiokuntia ja valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostoa vuoden 2024 talousarvion valmistelusta ja käsittelystä kuluneen syksyn aikana. Valtiovarainvaliokunta on talousarviomietinnössään lisännyt nettomääräisesti noin 36,7 miljoonaa euroa tärkeiksi arvioimiinsa kohteisiin. Näistä runsas 1,2 miljoonaa euroa kohdentuu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan ja erityisesti oman vastualueeni tehtäviin noin miljoona euroa alueellista matkailua edistäviin kohteisiin.

Talousarvio on laadittu olosuhteissa, joissa Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sitä seurannut energian hintojen nousu, korkea inflaatio ja kohoava korkotaso ovat selvästi heikentäneet talouden näkymiä Suomessa ja Euroopassa. Suomessa huolia kohdistuu erityisesti julkisen talouden kasvavaan alijäämään, viennin vähenemiseen sekä rakenteelliseen kestävyysvajeeseen, kun työikäinen väestö vähenee absoluuttisesti sekä suhteessa työvoiman ulkopuolella olevien määrään.

Haasteellisessa taloustilanteessa hallitus pyrkii pitämään huolta kasvun edellytyksistä ja riittävästä panostuksista erityisesti tki-toimintaan ja osaamiseen sekä energiasiirtymää edistäviin investointeihin. Suomen talous on painunut ennakoidusti taantumaan, bruttokansantuote supistuu kuluvana vuonna, eikä kasvua ole odotettavissa vuonna 2024. Vastaavasti euroalueella talouden kasvu hiipuu 0,6 prosentin tietämille kuluvana vuonna ja prosentin kasvuun vuonna 24. Talouden näkymät ovat siten Suomen lähialueillakin vaihteet. Tilannetta ei auta myöskään keskeisten vientiteollisuusmaiden, Ruotsin ja Saksan, talouden näkymät.

Rahoituslaitosten mukaan yritysten suurin haaste tällä hetkellä on epävarmuus tulevasta talouskehityksestä. Korkeampi korkotilanne ymmärrettävästi rajoittaa kysyntää, ja talouden epävarmuus hankaloittaa investointipäätösten tekoa sekä toiminnan suunnittelua. Viimeaikaiset tiedot inflaation hidastumisesta ja sitä kautta korkomarkkinoiden rauhoittumisesta ovat kuitenkin signaaleja siitä, että näkymät saattavat olla kääntymässä myönteisempään suuntaan.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Kuten valtiovarainvaliokunta talousarviomietinnössään toteaa, hallituksen tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta ja kääntää Suomen velkaantumiskehitys. Vuonna 2024 valtion talousarviomenoihin kohdistuu nettomääräisiä menosäästöjä noin 0,7 miljardia euroa. Tulevaa talouskasvua puolestaan vauhditetaan muun muassa panostuksilla t&k-toimintaan ja osaamiseen. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja runsaat 4,2 miljardia euroa, joka on 320 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa.

Hallitus esittää tulevalle talousarviovuodelle tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen yhteensä 543,5 miljoonaa euroa. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n yleis- ja erityisavustuksen määrärahoja korotetaan runsaat 32 miljoonaa euroa kuluvan vuoden varsinaiseen talousarvioon verrattuna yhteensä 136,2 miljoonaan euroon. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan lainoihin esitetään 143,7 miljoonaa euroa ja laivanrakennuksen innovaatiotukeen 25,5 miljoonaa euroa.

Valtiovarainvaliokunta tähdentää mietinnössään talousvaliokunnan tavoitin siinä huolehtimista, että Suomi on houkutteleva investointiympäristö sekä suomalaisille että ulkomaisille yrityksille. Yritysten investointiympäristö on heikentynyt kustannusten ja korkojen nousun sekä maailmantilanteen epävarmuuden vuoksi. Käytettävissä olevan rahoituksen lisäksi lupamenettelyjen sujuvuus on yksi keskeinen edellytys investointien etenemiselle. Valiokunta pitääkin hyvänä, että REPowerEU-lisärahoitusta käytetään luvituksen vauhdittamiseen.

EU:n t&k-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen korkeakouluille ja valtion tutkimuslaitoksille budjetoitu 35 miljoonan euron määräraha ehdotetaan täydentävässä talousarvioesityksessä siirrettäväksi pääosin eri hallinnonalojen tutkimuslaitosten toimintamenoihin sekä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen valtionrahoitukseen. Elinkeinoministerinä on helppo yhtyä valtiovarainvaliokunnan huomioon t&k-panostuksen merkityksestä. Tki-toiminta on keskeinen tekijä myös yritysten kilpailukyvyn takaamisessa. Talousarvion täydentävässä esityksessä audiovisuaalisen alan tuotantokannustimeen ehdotetaan kahden miljoonan euron valtuutta, ja lisäksi tki-valtuutta kohdennetaan tuotantokannustimeen, jolloin valtuutta on yhteensä käytettävissä 12 miljoonaa euroa ensi vuonna. Laivanrakennuksen innovaatiotukeen ehdotetaan puolentoista miljoonan euron valtuutta uuteen rahoitushankkeeseen.

Yritysten erityisrahoitukseen kohdennetaan yhteensä noin 211,7 miljoonaa euroa, joka on 7,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Hallitus esittää, että työ- ja elinkeinoministeriö voi myös korvata Finnvera Oyj:lle valtion vientitakuista annetun lain nojalla Ukrainaan kohdistuvan viennin ja investointien edistämiseksi vuonna 24 myönnettyjen vientitakuiden luottotappioita enintään 50 miljoonaa euroa. Olen hyvin tyytyväinen, että valtiovarainvaliokunta puoltaa esitettyä suostumusta, jotta sotatilan vuoksi tavanomaista suurempaan luottotappiorisktiin voidaan varautua.

Arvoisa puhemies! Tässä oman vastualueeni keskeisimmät huomiot.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

11.38 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä nyt haluan puhua ajankohtaisesta työmarkkinatilanteesta tässä yhteydessä. [Ben Zyskowicz: Sama täällä!] Suomalaisen yhteiskunnan valtti on aina ollut yhdessä sopiminen ja luottamus, ja on hyvin surullista ja oikeastaan myös hyvin käsittämätöntä, että jälleen kerran oikeisto-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

hallitus haluaa nyt pistää palkansaajaliikettä polvilleen ja haluaa lietsoa yhteiskunnassa riitaa, eripuraa ja vastakkainasettelua.

Puhemies! Eikö se ole niin, että vaikeina aikoina olisi erittäin tärkeää, että kansakunta olisi yhtenäinen ja kansakunnassa olisi luottamusta? [Perussuomalaisten ryhmästä: Miettiikää sitä!] Nyt sitten Suomea ajetaan tällaiselle ristiriitojen tielle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Te ajatte!] Te esitätte sairaussakkoa, te esitätte perusteettomien pätkätöiden lisäämistä, te esitätte lakko-oikeuden rajoituksia, kaikkea tätä, ja eikö nyt viimeistään, arvoisa ministeri Satonen, olisi aika peruuttaa ja ottaa koppi esimerkiksi SDP:n puheenjohtajan Antti Lindtmanin esityksestä siitä, että nyt tästä sanelukulttuurista mennään pois ja tehdään tällainen yhteinen kättä päälle sopimus ja omaksutaan jälleen kerran luottamuksen henki? [Jenna Simula: Nimenomaan sanelukulttuurista pois! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

11.39 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tekemässä merkittäviä työelämän uudistuksia ja on laskenut niille aika suuria vaikutuksia työllisyyteen. [Kokoomuksen ryhmästä: VM on laskenut niitä!] — Kyllä, valtiovarainministeriö on laskenut, ja niiden arvioiden perusteella myös hallitus on omassa budjettiesityksessäänkin esittänyt.

Nyt kuitenkin taloustilanne on meillä aika synkkä. Elinkeinoministeri Rydman tuossa omassa puheenvuorossaan kertoi, että tämä vuosi on painumassa taantumaan ja ensi vuonakaan ei ole kasvua. Saamme ensi viikon alussa valtiovarainministeriön uudet ennusteet, ja mielenkiinnolla odotamme niitä, mutta haluaisin kysyä työministeriltä, että miten arvioitte tässä tilanteessa: Onko ensi vuonna syntymässä uusia työpaikkoja kaavaillun mukaisesti, eli mikä on teidän ennusteenne työllisyysasteen noususta ja työttömyyden kehityksestä? Tulevatko ne myönteisesti ensi vuonna kehittymään vai painaako silti näistä työelämäuudistuksista huolimatta tämä yleinen taloustilanne meidän työllisyytemme huonompaan suuntaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

11.40 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ministeri Satonen, te viittasitte puheenvuorossanne hallituksen toimien arvioituihin työllisyysvaikutuksiin. Niistä puhuttiin taajaan täällä myös eilen, ja silloin esitettiin keskustelussa huoli siitä, että vaikutukset saatetaan arvioida moneen kertaan, siis ensin yhden toimenpiteen vaikutus samaan työttömään, sitten toisen ja sitten lopulta kolmannen. Kun arvioidaan vaikutuksia, niin luonnollisesti samaan pohjaan, tässä tapauksessa työttömien joukkoon, kohdistuvien toimenpiteiden vaikutukset pitää pystyä erottamaan, ettei tällaista päällekkäisyyttä ilmene. Voitteko, ministeri Satonen, nyt tässä vahvistaa, että näin on pystytty näissä valtiovarainministeriön arvioissa tekemään?

Ministeri Rydman, te puhuitte tki-rahoituksen lisäyksestä. Se on tämän hallitusohjelman selvästi parhaita, ellei jopa paras linjaus, erittäin kannatettava — kiitos siitä — mutta kun rahoitusta lisätään merkittävästi ja nopeasti, niin silloin kasvaa huoli siitä, pystytäänkö sitä käyttämään tehokkaasti ja vaikuttavasti. Voitteko avata sitä, miten hallitus pyrkii varmistamaan, että tämä rahoituksen lisäys voidaan käyttää vaikuttavasti ja tehokkaasti?

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

11.41 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänäpänsä tosiaan lakkoil-laan laajasti, ja hallitus olisi voinut estää nämä lakot. Teidän vuorollanne työntekijöiden oi-keuksia heikennetään ja työelämän epävarmuutta samalla lisätään. Nämä eivät ole mitään ratkaisuja nykyiseen talouskehitykseen. Teidän ideologinen politiikkanne vie Suomea täy-sin väärään suuntaan, ja samaan aikaan te kaiken huipuksi haluatte rajoittaa lakko-oikeutta.

Me vasemmistossa ajamme toisenlaista linjaa. Me ensinnäkin peruisimme nämä julmat sosiaaliturvaleikkaukset ja teidän tekemänne työelämäheikennykset. Samaan aikaan mei-dän vaihtoehdossa pieni- ja keskituloisille jäisi enemmän rahaa käteen.

Ja toinen asia, mitä te nyt teette, on se, että te vaikeutatte sosiaaliturvan ja työn yhteen-sovittamista. Haluaisin tästä kuulla teiltä lisää perusteluja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

11.42 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni on erinomaista, että hallitus lähtee nyt viimein tekemään niitä uudistuksia, mitä on tehty tässä vuosikymmenten ajan muissa Pohjoismaissa. Nämä työllisyystoimet nimenomaan ovat rakenteellisia eivätkä sitä kuuluisaa tempputyöllistämistä, mitä esimerkiksi viime kaudella tehtiin, jossa Työkanava-mallilla 10—15 miljoonalla saatiin 10—15 työpaikkaa. [Välihuu-to vasemmalta] Se ei ole oikein. Nämä rakenteelliset uudistukset ovat juuri sitä, mitä Suo-mi tarvitsee.

Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin kysyä: Hallitusohjelmassa on vahvat linjaukset nor-mien purusta. Mitä niille kuuluu tällä hetkellä? Kuinka ne näkyvät ensi vuonna jo sitten hallituksen ohjelmassa? Siellä on paljon puhetta Suomi-lisästä tässä EU-lainsäädännössä. Kuinka se on otettu huomioon? Ja sitten on tämä ”yksi sisään yksi ulos” -periaate, mitä nyt TEMissä vedetään, eli haluaisin kuulla näistä, miten siellä edetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

11.43 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Lindénil-le sekä ministereille Rydman ja Satonen esittelypuheenvuoroista.

Yksityisen sektorin työpaikat ovat olennaisen tärkeitä Suomen tulevan talouskasvun kannalta. Näiden työpaikkojen on synnyttävä markkinaehtoisesti, mihin hallitus tähtääkin, ja mihin myös edustaja Wallinheimo edellä viittasi.

Valiokunta on todennut mietinnössään, että tarvitaan muun muassa toimenpiteitä koti-maisten korkeasti koulutettujen osaamisen pitovoiman lisäämiseksi. Hallituksen maltilli-set tuloveronalennukset ovatkin oikeata politiikkaa, jotta työnteon kannusteita voidaan li-sätä.

Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu sopeuttamistoimista, mutta ne ovat välttä-mättömiä. Osa niistä on vaikeitakin, mutta ne ovat tehtävä, ettei kokonaisveroaste nouse tulevaisuudessa ja haittaa yritystoimintaa ja työntekoa tai vähennä investointeja Suomeen. [Aino-Kaisa Pekonen: Miksi?] Tki-panostukset ovat erittäin tärkeitä talouskasvun edelly-tysten parantamiseksi. [Puhemies koputtaa] Hallitus on tässäkin suhteessa oikealla tiellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Strand, varsågod.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

11.44 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! I går då man lyssnade på debatten var det många gånger en väldigt negativ klang här. Samtidigt har vi rekordmycket investeringar på kommande till Finland och också många av de befintliga företagen investerar rekordmycket.

Käytiin läpi meidän seudulla tiettyjen firmojen kanssa tilannetta, ja siellä oli pelkästään Vaasan energiaklusterissa liikevaihto noussut viidestä kuuteen miljardiin, tki-panostukset kahdestasadasta miljoonasta kahteen ja puoleen sataan miljoonaan. Siellä oli työntekijöiden määrä noussut 12 000:sta noin 14 000:een, ja yhä enemmän globaalia tki:tä keskitehtään näitten firmojen sisällä Suomeen. Sen takia toivon, että nyt, kun panostetaan tki:hin, vahvasti yhdessä yritysten kanssa katsotaan, miten me saadaan heidän konserninsa globaalisti keskittämään tki-toimintaa Suomeen. Minä toivon, että tämä on vahvasti mukana uudessa teollisuuspoliittisessa strategiassa ja että myös investointinyrkkiä jätös koplaantuu tähän, miten näitten investointien kyljessä saadaan myös globaalia tki-toimintaa Suomeen. Tähän jos voitte kommentoida.

Jag vill också tacka båda ministrarna för utmärkt arbete.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, olkaa hyvä.

11.46 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Satonen, olette tänään saanut Suomen pysähtymään: 100 000 ihmistä on lakossa. Te olette ollut huolissanne lasten ruoansaanista tänään. Ymmärrätkö, että 17 000 lasta ajautuu köyhyyteen teidän päätöstenne, sosiaaliturvaleikkaustanne, myötä pysyvästi ja se johtaa paljon suurempaan nälkään perheissä? 17 000 lasta — tunnistatteko tämän ongelman?

Olette myös sanonut, että yhden etujärjestön kanssa ei voida neuvotella työmarkkina-asioista. Mutta miksi sitten Elinkeinoelämän keskusliitto on voinut kirjoittaa koko hallitusohjelman työelämäosion, jota nyt viette voimaan? Haluan kysyä näitä asioita teiltä.

Ministeri Rydman, teidän kaudellanne on nyt nähty, että investoinnit uusiutuvaan energiaan mutta myöskin sähköä käyttävään teollisuuteen ovat pysähtyneet ja lykkääntyneet. Suomen ja Euroopan asema kilpailussa vihreän siirtymän investoinneista on heikentynyt, ja olette ollut tähän mennessä toimeton. Mitä aiotte tehdä uusiutuvan energiateollisuuden investointien edistämiseksi ja vauhdittamiseksi mahdollisimman nopeasti nyt, kun investoinnit vähenevät ja taantuma uhkaa? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kirjoittiko SAK tuon?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

11.47 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämänpäiväinen SAK:n lakko osoittaa suorastaan järkyttävää halveksuntaa kansanvaltaista järjestelmäämme ja demokratiaa kohtaan. [Välihuutoja vasemmalta] Mikä oikeus ammattiyhdistysliikkeellä on yrittää pakottaa hallitus ja kansan valitsema eduskunta taipumaan tahtoonsa? [Hälinää — Miko Bergbom: Elokapinan tiellä!] Siellä sanotaan, että meillä on oikeus osoittaa mieltä. Totta kai mielenosoitusoikeus on kaikilla olemassa ja politiikkaan osallistuminen on jopa toivottavaa, mutta eikö poliittinen toiminta kuulu ihmisten vapaa-aikaan? Käsittämätöntä, että TESien työrauhavelvoitteen sitomat työntekijät voivat lopettaa työn-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

teon, kun hallituksen politiikka ei miellytä. [Matias Mäkynen: Te puututte työehtoihin!] Suorastaan gangsterimaisia sävyjä on puheenjohtaja Elorannan blogissa, jossa hän uhkaa hallitusta ja eduskuntaa kovemmillä seurauksilla, ellei hallitus vieläkään ymmärrä taipua ammattiyhdistysliikkeen tahtoon. [Välihuutoja]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

11.48 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Onhan tämä nyt aikamoista hurskastelua myös Zyskoviczilta, että SAK:lainen liike ei voi tässä osoittaa mieltään, mutta samaan aikaan yrittäjäpuoli voi laittaa kaikki mielipiteensä kirjoitusvirheineen koko hallitusohjelmaan. [Miko Bergbomin välihuuto] Samoin se, mikä tässä on myös kauhistuttavaa työnantajalle, mistä nämä lakot johtuvat. No siitä, että työnantajan edustajat istuvat omissa alansa järjestöissä ja ehkä myös muissa yrittäjien hallituksissa ja nämä yhdistykset taas vievät viestiä hallitusohjelmaan kirjauksina. Ja nyt se on sitä politiikkaa, joka on onnistunut, ja hallitus on päättänyt tehdä toimia, jotka ajavat työntekijäpuolen ahtaalle. On siis aivan turha yrittää pestä käsiä siitä, että yrityksillä ei ole mitään osaa eikä arpa lakkoihin. Kyllä on. [Miko Bergbom: Ei ole!] Ja mitä toimintatapaan tulee, niin sitä en moiti, mutta rehellinen on oltava. [Eduskunnasta: Just näin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

11.49 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä on surullinen päivä Suomelle. Lakkovahti lonkeropäissään yrittää varmistaa sen, että Suomessa ei työpaikoille tänään mennä. Kaikki tämä vain siksi, että SAK on täysin kykenemätön istumaan neuvottelupöytään. [Välihuutoja vasemmalta] Suomeen tarvitaan lisää työpaikkoja. — Kuunnelkaa, demarit. — Suomeen tarvitaan lisää työpaikkoja. [Oikealta: Kyllä!] Jokaisella pitäisi hälytyskellojen soida sen tosiasian edessä, että työnantajayrittäjien määrä on teidän kaudellanne vähentynyt yli 10 000:lla vuosien 22 ja 21 välillä. Nyt on korkea aika viedä eteenpäin ne uudistukset, joilla luodaan kannustimia synnyttää uusia työpaikkoja tähän maahan. Tämä on aivan käsittämätöntä, että kun tällä salilla on tässä maassa lainsäädäntövalta, joka tulee kansalta, niin sitten kun te ette saa sitä valtaa, niin te kiukuttelette ja soitatte SAK:n toimistolle, että sulkekaa koko Suomi. Näin ei voida toimia.

Arvoisa ministeri, miksi SAK ja salin vasen laita eivät ymmärrä tätä asiaa? [Sebastian Tynkkynen: Lonkeropäät töihin! — Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

11.50 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä sanotaan, että lakot olisivat kansanvallan vastaisia. Tämä on täysin käsittämätön argumentti, sillä hallitus heikentää työehtoja ja lakoilla yritetään puolustaa työntekijöiden oikeuksia. On ammattiyhdistysliikkeen tehtävä puolustaa työntekijöiden oikeuksia, joita hallitus nyt heikentää. Ja on kysyttävä, tilasivatko ihmiset tämmöistä politiikkaa vaaleissa. Kertoivatko perussuomalaiset avoimesti ennen vaaleja, että te aiotte rajoittaa lakko-oikeutta, että te aiotte helpottaa duunarien irtisanomista, että te aiotte vapauttaa määräaikaisten työsuhteet? Kerroitteko te, että te aiotte rajoittaa naisvaltaisten alojen palkanmuodostusta? Kerroitteko te äänestäjille, että te aiotte tehdä ensimmäisestä sairauspäivästä palkattoman? [Aino-Kai-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

sa Pekonen: Kerroitteko?] Kerroitteko te pienipalkkaisille ihmisille, että te aiotte leikata heidän asumistukeaan, kun palkka ei riitä vuokranmaksuun? Kerroitteko te perussuomalaiset suomalaisille duunareille, että te aiotte näin rajusti heikentää heidän työttömyysturvansa? Tiesivätkö ihmiset, että he tulevat saamaan tällaista politiikkaa äänestäessään teitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

11.51 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset kyllä kertoivat, että me ollaan sitoutuneita siihen, että tässä maassa on hyvinvointivaltio myös tuleville sukupolville, [Hälinää] ja jos tämä politiikka, mitä hallitus toteuttaa, ei tule onnistumaan, niin me ollaan tilanteessa, jossa meiltä loppuvat rahat ja meiltä loppuvat työpaikat ja meiltä loppuvat yrittäjät tästä maasta. On aivan päivänselvää kaikille muille paitsi näköjään teille se, että tämä maa tarvitsee lisää työpaikkoja, jotta me pystytään säilyttämään hyvinvointivaltio, joka luo ne peruspalvelut, jotta me voidaan turvata tässä maassa heikoimmassa asemassa olevien ihmisten palvelut. [Jenna Simulan välihuuto] Tämä on aivan päivänselvä asia näköjään kaikille muille paitsi teille.

Tähän maahan tarvitaan lisää työpaikkoja. Siksi tämä hallitus luo niitä. Ensi vuonna, keskipitkällä aikavälillä tähän maahan hallituksen päätösten seurauksena syntyy 65 000 uutta työpaikkaa. Tämä on työntekijöiden puolustamista, tämä on duunareiden puolustamista. Lisäksi duunarille, keskituloiselle jää yli 500 euroa enemmän käteen ensi vuonna veropäätösten seurauksena. Tämä on duunareiden puolustamista, sitä, mihin te ette pysty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

11.52 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että työmarkkinoiden vastakkainasettelu on nytten vähintään yhtä kovaa kuin tässä salissa oikealta ja vasemmalta. Itse kyllä toivoisin, että kun tämä tilanne on kärjistynyt, niin tässä salissa voitaisiin mieluumminkin liennyttää tilannetta kuin lähteä sitä kärjistämään. Toivoisin myös, että maan hallitus pystyisi mieluummin rakentamaan sinne työelämään ja työmarkkinoille sopua kuin lisäämään kärjistymistä. Sen kyllä itsekin sanon, että kyllähän näissä poliittisissa lakoissa pitäisi olla maltti. Kohtuullisia ne voivat olla, [Mauri Peltokangas: Tässä hetkessä järjetöntä!] mutta ei niitä pitäisi lähteä... Minusta lakot kuuluvat omien työehtojen puolesta taisteluun. Silti poliittisen puolen tehtävä olisi lähteä rakentamaan liennytyä eikä vastakkainasettelua. Tarvittaisiin nytten laajempaa poliittista keskustaa eikä näin jyrkkää vastakkainasettelua. [Jenna Simula: Mitä edustaja Lohi tekisi?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Norrback, var så god.

11.54 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Lohi puhui aika lailla siitä, mistä minullakin oli aikomus. Se, mikä ehkä pikkasen mietityttää, on se, kun tässä tuli esiin, että kyseenalaistetaan vaalitulosta. En minä haluaisi tällaista tässä salissa kuulla. Kyllä ne vaalit vaan on käyty, ja tulokset ovat ne, mitkä ne ovat. Sen tyyppisiä voisi ehkä jättää tästä pois tästä keskustelusta.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ärade talman! Strejkrätten är en viktig rättighet som våra arbetstagare har. När det gäller arbetskonflikter — det gäller lika mycket lockouten från företagens sida — då ska de användas som ett medel. Politiska strejker, om man ser det rent strukturellt, är nog för mig ett sätt att försöka inverka på den parlamentariska demokratin och därför bör de skötas med omsorg och helst vara väldigt begränsade, därför att de riktar sig mot sådana som inte är part i förhandlingarna. — Tack.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, tack. — Edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

11.55 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ote työmarkkinapolitiikkaan on rikkova ja kärjistävä. Se näkyy kyllä, ja se näkyy nyt tässä salissa. Työmarkkinoita pitää sinänsä uudistaa. Mutta kyllä itse ainakin uskon, ehkä edustaja Lohen tavoin, että sen voisi tehdä myös niin, että me säilytetään luottamusta, vaalitaan luottamusta ja pidetään yllä yhteiskuntarauhaa. Se tietysti edellyttää kaikilta osapuolilta sitten valmiutta miettiä, miten meillä on sellaiset ajantasaiset kilpailukykyiset työmarkkinat tässä maassa.

Suomen talouden keskeinen ongelma on tuottavuus, heikko tuottavuus, työn tuottavuus, mutta myöskin raaka-aineiden ja maankäytön tuottavuus, jossa me ollaan itse asiassa EU:n heikoimpia. Sitä ei ole ihan helppo verrata, mutta on ihan selvää, että Suomessa täytyy saada sekä tehdystä työstä että käytetyistä raaka-aineista enemmän arvoa, tällaista vihreää tuottavuutta. Hallitus tekee tiettyjä asioita ihan ok — siellä on kilpailupolitiikan tehostamista, tki-panostuksia — mutta edelleen on paljon sellaista vanhakantaista yritysten tukemista, vinouttavaa politiikkaa, joka toisaalta heikentää tätä. Olisin kysynyt hallituksen ministereiltä: miten aiotte edistää tällaista vihreää tuottavuutta, että tässä maassa tehdään arvokasta työtä ja planeetan kestävässä rajoissa kukoistavaa taloutta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

11.56 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on käsittämätöntä, miten perussuomalaiset kuvailevat työntekijäpuolen edunvalvojia. EK pyysi teitä kymmentä asiaa, yksitoista annoitte. Mielestäni työntekijäpuolella on täysi oikeus puolustaa reilumpia työehtoja varsinkin tässä tilanteessa, kun te heikennätte työttömyysturvaa, työehtoja, määräaikaistuuksien ketjuttamista, tuotte sairaussakkoa — pelkkää keppipolitiikkaa työntekijäpuolelle. Työntekijöillä on täysi oikeus puolustautua tältä sanelupolitiikalta, jota te harjoitatte meidän työntekijäosapuolia kohtaan.

Tämän lisäksi näiden teidän toimienne johdosta 100 000 ihmistä ajautuu toimeentulotuelle. Lapsiperheköyhyys tulee kasvamaan, ja eriarvoisuus lisääntyy. Eikö teidän, ministeri Satonen, nyt pitäisi tarjota sovittelun kättä työmarkkinoille ja lopettaa tämä yksipuolinen sanelupolitiikka, jota te harjoitatte perussuomalaisten kanssa, ja saada rauha tähän työmarkkinatilanteeseen ja yhdessä lähteä rakentamaan parempaa työelämää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

11.57 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen tässä salissa tietää, miten pahasti velkaantunut Suomi on ja miten huolestuttavalla tolalla meidän taloutemme on. Täällä kysyttiin, että sanoivatko hallituspuolueet etukäteen, minkälaisia uudis-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tuksia on tulossa. Esimerkiksi edustaja Sarkkinen nosti tämän esiin. Kyllähän me sanoimme, että me tulemme tekemään sellaisia uudistuksia, että jokainen työkykyinen ja työikäinen saadaan töihin. [Vasemmalta: Perussuomalaiset sanoi, että ei käy!] Esimerkiksi meidän työrauhalainsäädäntömme on vuodelta 1946. Ettekö todella usko, että olisi aika tehdä jo muutoksia? Olen todella tyytyväinen siihen, että ministeri Satonen on nyt lähtenyt voimallisesti tekemään näitä uudistuksia, jotta viesti on se, että emme istu täällä vain tumput suorina, vaan myöskin tehdään muutoksia. Työttömyysturvaa uudistetaan. Sen ensimmäinen vaihe tulee jo ensi vuoden puolella. T&k-toimintaan panostetaan, paikallista sopimista lisätään. Ylipäätään tulee paljon muutoksia siihen, millä tavalla helpotetaan työnhakua sekä yrittäjän että työntekijän näkökulmasta. Nämä ovat niitä muutoksia, joita Suomi juuri nyt tarvitsee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

11.59 **Joakim Vigelius ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taitaa olla niin, että teitte te demarit jotain tai jätitte tekemättä, niin lopputulos on aina sama: muut maksavat laskun. Hallituksessa ollessanne teiltä ei tullut mitään säästöjä, [Välihuuto vasemmalta] ei mitään uudistuksia ja senkin edestä sitten velkaa, käsien päällä istumista ja ihmettelemistä. Ja sitten, kun te vasemmistossa vihdoin vaivauduttekin tekemään jotain, sekin tarkoittaa aina lisää menoja, lisää velkaa ja lisää kalliita lakkoja. Tältä se näyttää, kun demarit tekevät jotain omine Hakaniemen paikallisosastoineen. [Mai Kivelän välihuuto] Se tarkoittaa sitä, että työntekijät eivät pääse töihin, lapset eivät saa kouluruokaa ja veronmaksajille lankeaa siitä 100 miljoonan euron lasku. [Aino-Kaisa Pekonen: Älkää syyttäkö työntekijöitä!] Näin voimakkaasti te vastustatte sitä, että Suomi uudistuu ja Suomeen syntyy 100 000 uutta työpaikkaa. Onko tämä teidän mielestänne duunarien puolustamista? Ei ole.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

12.00 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu osoittaa juuri sen, miksi politiikan ei pidä sotkeutua työmarkkinapolitiikkaan. Tämä huutelu täällä salin toiselta puolelta toiselle puolelle osoittaa, että se on työmarkkinajärjestöjen asia hoitaa pelisäännöt siellä ja katsoa, mikä on oikea neuvotteluasema kullakin osalla.

Viime vuosikymmenen aikana Suomessa on tehty erittäin maltillista palkkapolitiikkaa. Ja 2000-luvulla vuosina 12, 15, 16 siirrettiin 2 000 miljoonaa sosiaalivakuutusmaksuja työnantajilta työntekijöille kilpailukyvyyn varmistamiseksi. Täällä on turha puhua siitä, etteivätkö palkansaajat ole osallistuneet näihin kekkereihin. No, ovat varmasti tehneet osansa. Ja nyt täällä haetaan vaan lisää sille alueelle. Minä toivon, että täällä pysyttäisiin siinä asiassa, että ne hoitaisivat sen neuvotteluasetelman siellä keskenään, ja vaadimme sitä ja sitten emme sotkeennu siihen.

Minä voisin kertoa Sari Sairaanhoidajasta, joka sotki yhden työmarkkinakerroksen, [Puhemies koputtaa] ja niin pois päin. Täällä on aika monta tilannetta, kun politiikka sotkeutuu. [Jukka Mäkynen: Kokoomus on ennenkin sotkenut!] Tämä on se tilanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

12.01 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että keskustelemme asioista suoraan, ja toivon myös toinen toistemme kunnioittamista, kilpailaan siinä. Toivoisin näissä työmarkkinaratkaisussakin malttia ja sitä, että nähtäisiin Suomen tulevaisuus pitemmälle kuin tähän päivään. Ymmärrän, että on valtavia paineita, mutta olen edelleen sitä mieltä, että kaikessa tällaisessa pitää maltti säilyä ja järki päässä.

Mutta se asia, mikä minua huolestuttaa, arvoisa puhemies, on tämä — ja kysyn ministereiltä, kun on paikalla arvoisia ministereitä — että meillä on Suomessa erittäin haitallinen kehitys pääsemässä ikään kuin salaa, on mennyt jo valtavasti eteenpäin: meidän metsäteollisuuden toimintaedellytyksiä rapautetaan koko ajan kiihtyvällä vauhdilla. Me puhumme aina siitä, että puuta pitää jalostaa, ja kohta kun alkaa Ukrainan jälleenrakennus, niin meidän puutuotteilla on valtava kysyntä. Mutta nyt näitä puita poltetaan valtavalla tahdilla. Olen nähnyt sen omin silmin kotikunnassanikin. Te ette usko minua, mutta tulkaa katsomaan, mitä valtavia tukkikasvoja menee suoraan polttoon. Tämä on lopetettava. Suomen metsien tuhoaminen polttamalla pitää lopettaa. Meillä on kotimaista energiaa vaikka kuinka paljon, ja me sitten muka jonkun ilmastonmuutoksen takia teemme tämmöistä valtavaa karhunpalvelusta suomalaiselle metsälle. Arvoisat ministerit, pyydän, että toimitte tässä asiassa. [Puhemies koputtaa] Tämä asia on vakava, ja se on todella vakava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

12.02 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Dubain ilmastokokouksesta tuli merkittävä päätös siitä, että maat sitoutuvat irtautumaan fossiilisista ja myös irtautumaan fossiilisista tuista. Nyt jos koskaan on aika myös Suomen huolehtia siitä, että pääsemme eroon haitallisista fossiilituista ja ympäristölle haitallisista tuista. Tämän osalta toivon todellakin, että hallitus ottaa tämän työlistalleen. Olette sanoneet, että se on hankalaa, mutta ihmettelen, että teistä ei ole kuitenkaan yhtään hankalaa leikata kaikkein köyhimmiltä ja lapsiperheiltä. Nämä ympäristölle haitalliset tuet ovat monella tapaa huonoja tukia. Ne toisaalta vääristävät kilpailua ja toisaalta käy niin, että palkitaan yrityksiä, jotka tekevät ympäristöhaittoja, ja nämä haitat tulevat sitten myöhemmin vielä julkisen talouden maksettaviksi. Sen takia toivon todellakin hallitukselta rohkeutta perata nyt fossiilisia tukia ja muita ympäristölle haitallisia tukia. Toivon, että tuotte esityksiä sitten, kun seuraavan kerran puoliväliriihessä taloutta tarkastelette. Meidän vihreiden vaihtoehdobudjetissa on hyviä esimerkkejä, jotka ovat vapaasti käytettävissä. [Ben Zyskowicz: Miksi ette lakkauttaneet näitä tukia, kun olitte hallituksessa?] — No te lisäätte niitä nyt ja me lakkautettiin jo muutama.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja nyt debatti jatkuu. — Elikkä edustaja Oinas-Panuma.

12.04 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tätä aiempaa saikkausta, kun on kuunnellut, niin tulee lähinnä mieleen, että näinkö niitä yhteisiä asioita hoidetaan: huutelemalla puolelta toiselle. Erityisesti edustajille Bergbom ja Sarkkinen haluaisin kertoa terveisiä, että meillä on täällä pöydällä siis mikki sen takia, että meidän ei tarvitse huutaa. [Miko Bergbom pyytää vastauspuheenvuoroa]

Mutta sitten tähän itse asiaan. Minua huolestuttaa kovasti meidän työmatkailijoidemme tilanne, koska niin kuin me hyvin tiedetään, hallitus tulee korottamaan työmatkakuluja ih-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

misiltä, ja esimerkiksi Oulusta Pudasjärvellä töissä käyvä opettaja joutuu jatkossa maksamaan noin 500 euroa enemmän työmatkoista vuodessa. Tämä on ihan laskettu asia, ja se johtuu tämän hallituksen päätöksistä. Se tietenkin soti sitä vastaan, että me halutaan lisätä työllisyyttä. Julkista liikennettä ei ole kaikkialla, työmatka-autoilu on osassa Suomea pakollista, ja toisaalta meidän lapsilla ja nuorilla on oikeus hyvään, laadukkaaseen opetukseen ympäri Suomen riippumatta siitä, mistä he ovat kotoisin. Joten haluaisin kysyä: min-kälaisia keinoja teillä, ministerit Satonen ja Rydman, on, jotta me saadaan tämä töissä käyminen entistä kannattavammaksi, vaikka tämä työmatka-autoilu kallistuu, koska pelkkä bensaveron alennus ei tässä asiassa riitä? Tähän liittyy myös olennaisesti se, että kun me haluamme, että yritykset pystyvät laajentumaan, he tarvitsevat työvoimaa, ja jos töissä käyminen kallistuu tosi paljon, niin voi hyvin olla, että sinne töihin ei tule sitten lähdettyä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Puisto.

12.05 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Hyvä puhemies! Ensinnäkin poliittiset lakot ovat politiikkaa. Meillä on ollut eduskuntavaalit täällä, ja meillä on maassa hallitus, joka nauttii eduskunnan luottamusta ja joka tekee toimia, jotta päästään eroon tästä talouskurimuksesta.

Mutta haluaisin itse asiassa viedä keskustelun innovaatiopolitiikkaan, mikä oli aikaisemmin esillä tässä, ja tiedän, että valtioneuvosto on asettanut uuden tutkimus- ja innovaationeuvoston aika hiljattain. Kysyisin: miten tämä toiminta on lähtenyt käyntiin, jos on ehdintynyt, ja mitä ajatuksia sen kehittämisestä on täällä tälle vaalikaudelle? Täällä eduskunnan päässä tutkimus- ja innovaatiopolitiikka ei ihan suoraan oikeastaan tipu mihinkään laariin. Me olemme talousvaliokunnassa tietysti kiinnostuneita siitä, sivistysvaliokunnassa käsitellään koulutusta ja tiedepolitiikkaa, mutta ehkä tätä eduskunnankin puolta voitaisiin jossain vaiheessa miettiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Otto.

12.06 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Aluksi on todettava, että oli ehkä jokseenkin mautonta sanoa, että ministeri Satonen on tänään pysäyttänyt Suomen, hän kuitenkin nauttii täällä eduskunnan luottamusta. Valtioneuvoston jäsen toteuttaa hallitusohjelmaa. Ja ehkä kommentti vasemmalle: Hallitushan ei millään tavalla rajoita lakko-oikeuden ydintä. Jos olette sitä mieltä, niin mielelläni kuulen, miten.

Siitä, mistä pitää olla hyvin huolissaan, on se, että työnantajayritysten määrä on laskussa, kymmenen prosenttia viimeisen kahden vuoden aikana, ja se ei ole kenenkään etu. Halutaan, että Suomessa on myös jatkossa työpaikkoja, joten yritysten toimintaedellytyksistä on pidettävä huolta. Eilen edustaja Lyly peräänkuulutti tuottavuutta. Eikö ole niin, ministeri Satonen, että tällä paikallisen sopimisen edistämällä juuri tavoitellaan sitä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä.

12.07 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikään kuin sattumalta edellinen puhuja kyllä vei oman puheenvuoroni, mutta kuitenkin esitän asiani samoilla sanoilla.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensinnäkin meillä on aikamoinen kaksoisongelma. Se on hyvin viheliäs. Valtion kulerakenne on täysin väärällä tasolla, ja vienti ei vedä niin kuin sen pitäisi vetää edellä mainittuun nähden. Viennin vetäminen tietenkin on kiinni eurooppalaisesta taloustilanteesta, ja Suomi ei sille voi mitään, jos meidän keskeisissä vientimaissamme talous ei ole kunnossa eikä tavallaan ostovoima ole kunnossa.

Mutta edelliseen viitaten kysyisin ministeri Satoselta: Miten paikallinen sopiminen tällä hetkellä jaksaa? Mikä mahtaa sen aikataulu ja sisältö olla? Ja miten käy pienten yritysten, jotka eivät kuulu EK:n jäsenistöön? Koskeeko paikallinen sopimus näitä yrityksiä? Kysymys tietenkin kuuluu tähän Suomen ikävään taloustilanteeseen. Jotakin lääkkeitä meidän pitää etsiä. Pelkkä edunvalvonta nyt ei auta. Lisää yrityksiä. Mikä on paikallisen sopimisen tilanne, ministeri Satonen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mäkynen.

12.09 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te hallituspuolueet ette voi samaan aikaan sanoa, että te olette voittaneet vaalit ja teillä on oikeus tehdä mitä vain, ja lähdette sen jälkeen puuttumaan työmarkkinoihin ennennäkemättömällä tavalla [Markku Eestilä: Miksei voi?] ja sitten samaan aikaan syyttämään työmarkkinajärjestöjä siitä, että he suojelevat ihmisten työehtoja ja oikeuksia. Teidän on hyväksyttävä se, että kun olette politisoineet työmarkkinat, te olette ennennäkemättömällä tavalla puuttuneet työntekijöiden oikeuksiin ja kieltäytyneet neuvotteluista, olette laittaneet sellaisen hallitusohjelman, että ei työnantajapuolella ole mitään tarvetta neuvotella, niin silloin te ette ole jättäneet mitään muuta väylää kuin tämän lakko-oikeuden käyttämisen työmarkkinajärjestöille. Silloin on kysymys nimenomaan työehtojen suojelemisesta, koska työehtoihin te olette puuttuneet, työehtoja te olette heikentämässä ja työntekijöiden oikeutta hyvin yksipuolisesti.

Arvoisat perussuomalaiset, te ette sanoneet ennen vaaleja, että te haluatte Suomeen halpatyömarkkinat, te ette sanoneet, että te aiotte romuttaa työehtosopimusjärjestelmän, [Mauri Peltokangas: Te sanoitte!] te ette sanoneet, että te haluatte rajata sitä, minkälaiset palkankorotukset hoitajille voidaan antaa jatkossa. Te ette kertoneet mitään tätä, joten teidän on aivan turha vedota kansalta saatuun mandaattiin. Te saitte sen aivan eri puheilla. [Ari Koponen: Vappusatanen!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Tynkkynen, Sebastian.

12.10 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on surkeaa, millä vimmallä siellä vasemmistossa vedetään hyvinvointivaltion pelastustoimilta mattoa alta. Te taistelette kynsin hampain, jotta työttömyyteen olisi kannusteita, ja teidän bulvaanijärjestöjenne kautta estätte ihmisiä menemästä töihin jopa kännisten ihmisten voimin. Me puolestaan taistelemme sen puolesta, että satatuhatta ihmistä saadaan kannustinloukuista pois, ja heille, jotka ovat jo töissä, keskituloisille palkansaajille annamme ensi vuodesta eteenpäin 500 euroa vuodessa enemmän käteen. Te haluatte raukkaporukkaa, jota roikuttaa löysässä hirressä. Sääliä. Me haluamme, että ihmiset ja tämä maa nostetaan seisomaan omilla jaloillaan. Ei ole sattumaa, että hallituspuolueiden kannatus nousee ja teidän laskee, vaikka teemme vaikeitakin päätöksiä — nimittäin suomalaisille hyvinvoin-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tivaltion säilyttäminen myös lapsillemme on sydämenasia. Kansa ei ole tyhmää — te olette. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta — Atte Harjanne: Tyyli menee vähän erikoiseksi!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Partanen.

12.11 **Karoliina Partanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onneksi tämänkin ongelma tästä pikkuhiljaa ratkeaa, nimittäin työntekijät hoitavat tämänkin ongelman. Työntekijät ovat hylänneet SAK:laiset ammattiliitot ja järjestäytyneet entistä enemmässä määrin YTK:hon. Pikkuhiljaa hekin ymmärtävät sen, missä ja miten omia etujaan kannattaa ajaa. Ei kannata antaa omaa päätäntävaltaansa ja mahdollisuuksia vaikuttaa asioihin SAK:laisille liitoille vaan äänestämällä demokraattisissa vaaleissa.

Arvoisa puhemies! Suomi nousee työtä tekemällä, ja siihen Orpon hallituksen työn linja tähtää. Me emme nouse verottamalla. Onkin surullista, että tässä taloudellisessa tilanteessa tämän lakkopäivän hinta on 100 miljoonaa euroa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] ja siitä ei vastaa ministeri Satonen vaan SAK. [Vasemmalta: Te vastaatte siitä!] — SAK vastaa siitä.

Ja edustajat Mäkyne ja Viitala, suosittelen lukemaan lehtiä. Ministeri Satonen on kutsunut SAK:n pöytään neuvottelemaan, mutta historiaa toistaen SAK on jälleen hylännyt neuvottelupöydät, koska eivät pystyneet sanelemaan, miten tämän maan asioista päätetään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, yleisellä tasolla vain sanon näin, että pysytään rauhallisena eikä nimitellä ketään. Pysytään asiassa, asiathan täällä vain keskustelevat, henkilökohtaisuuksiin ei pidä mennä. [Aki Lindén: Täällä nimiteltiin tyhmiksi ihmisiä!] Mutta nyt mennään eteenpäin. — Seuraavaksi edustaja Lindén.

12.13 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen itse ollut työmarkkinoilla niin sanotusti monella puolella: olen ollut työntekijänä ja aikanaan asiantuntijatehtävissä, myös lakossa, ja sitten olen ollut työnantajana — olen ollut Kunnallisen työmarkkinalaitoksen puheenjohtaja. Ja haluaisin todeta, että kyllä meillä nyt kysymys on hyvin pitkälti siitä, että meidän täytyy luoda työelämä sellaiseksi, että siellä ihmiset, jotka ovat töissä, motivoituvat. Varsinkin asiantuntijatehtävissä — ja kaikissa tehtävissä, koska tällä hetkellä kaikki työt ovat hyvin pitkälti asiantuntijatehtäviä — täytyy olla sellainen tilanne, että ihmisiä siellä kuunnellaan. He eivät saa olla sellaisen kokemuksen piirissä, että heitä heitellään paikasta toiseen ja komennellaan ja on jyrkät hierarkiat, jotka sitten kyykkyttävät ihmisiä. Meidän täytyy uudistaa järkevällä tavalla yhteistyössä näitä työelämän olosuhteita, ja sitä halusin tuossa omaa avauspuheenvuorossani korostaa. Ellemme me luo työelämää paremmanlaiseksi, me emme saa myöskään niitä innovaatioita aikaiseksi. Pelkästään määrärahoilla se ei tapahdu, vaan se innovaatio syntyy kuitenkin [Puhemies koputtaa] siellä työelämässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra.

12.14 **Fatim Diarra vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Arvon ministerit, minä olen samaa mieltä edustaja Lohen ja edustaja Harjanteen kanssa siitä, että

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

meidän täytyy uudistaa meidän työmarkkinoita. Minun mielestäni se on itsestään selvä kysymys. Sen osoittaa meille kaikki.

Mutta samaan aikaan se, mistä olen erityisen huolissani, on sukupuolivaikutukset ja se, miten nämä päätökset kohdistuvat eri sukupuoliin — varsinkin siitä, miten nämä kohdistuvat naisvaltaisiin aloihin, jotka ovat usein myös pienpalkka-aloja. Kysyisinkin ministereiltä: miten te näette, että nämä sukupuolivaikutukset parantavat tasa-arvoa meidän yhteiskunnassa ja millä tavalla tämä kohdistuu varsinkin yksinhuoltajaperheisiin? Kun täällä on paljon puhuttu siitä, että ollaan huolissaan samaan aikaan nuorista, nuorten syrjäytymisestä, niin millä tavalla se, että moni yksinhuoltajaperhe ajautuu näitten päätösten takia vielä vaikeampaan tilanteeseen, parantaa näitten nuorten asemaa ja näitten lasten asemaa tässä yhteiskunnassa? Moni näistä naisista tekee jo täysipäiväistä työtä, ja siltikään nämä varat eivät riitä elämiseen kunnolla. Ja sitten vielä tuista leikataan. Minun on vaikeata ymmärtää, millä tavalla tämä on eheää ja hyvää yhteiskuntaa rakentava suunta.

Sitten toinen kysymys, minkä haluaisin esittää, arvon rouva puhemies: Tuntuu, että tässä päätöksiä tehtäessä on unohdettu kulttuuri- ja taidealat. Miten vastaatte tähän? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi puheenvuoroa vielä, sen jälkeen ministereille vastauspuheenvuorot. Sen jälkeen jatketaan debattia, ja sitten ministerit saavat vielä lopuksi puheenvuorot. Ja mehän pidämme tauon kello 13.

Nämä kaksi henkilöä ovat edustajat Pekonen ja Lohi. — Pekonen.

12.16 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun hallitus täällä kertoo tekevänsä työllisyystoimia tai lisäävänsä työllisyyttä ja työpaikkoja, niin on kyllä merkille pantavaa, että kaikissa näissä toimissa, aivan kaikissa, on kyse vain sosiaaliturvan leikkaamisesta. Kun edellisellä hallituskaudella toteutettiin työkykyohjelma, oppivelvollisuus uudistus, aikuiskoulutustuen uudistus, yli 55-vuotiaiden työllisyyttä edistävä kokonaisuus ja lukuisia muita työllisyystoimia, niin nyt te ainoastaan ja vain leikkaatte sosiaaliturvasta. Jos nämä leikkaukset ovat ainoita oikeita työllisyystoimia, kuten oikeisto täällä esittää, miten on mahdollista, että työllisyys viime kaudella nousi ennätyslukemiin? [Ben Zyskowitz: Olisiko suhdanteilla ollut mitään merkitystä?] Sosiaaliturvaa ei leikattu, päinvastoin, ja samalla työllisyys kasvoi nopeasti koronakriisistä ja sodasta huolimatta. Arvoisa ministeri, miten tämä on mahdollista? [Ben Zyskowitz: Olisiko suhdanteilla mitään merkitystä?]

Haluan vielä tämän päivän tilanteeseen todeta, etteivät ihmiset halua lakkoilla vaan he haluavat tehdä töitä. Mutta näin räikeän yksipuolinen ja täysin vaalipuheiden vastainen politiikka [Puhemies koputtaa] ei jätä kyllä muuta vaihtoehtoa yhdellekään omasta tulevaisuudestaan kiinnostuneelle työntekijälle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten edustaja Lohi.

12.17 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin toivoisin hie-man malttia tähän keskusteluun. Tästä saa jotenkin sellaisen kuvan, että työnantajat ja työntekijät olisivat täysin vastakkaisilla puolilla pöytää. Oma kokemukseni yrittäjänä on, että useimmissa asioissa ollaan itse asiassa samalla puolella pöytää ja toisella puolella pöytää ovatkin globaalit markkinat, kilpailu ja muu, jotka haastavat meidän työelämää ja työpaikat. Hallituksen ohjelmaankin sisältyvissä työelämäuudistuksissa on paljon minusta hy-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

vää, vaikkapa paikallista sopimista ja monia muita elementtejä, joita voi tukea, mutta kun olen niihin perehtynyt aika tarkastikin, niin kyllä tunnistan myös, että siellä on ehkä joitakin elementtejä, jotka eivät lisää työllisyyttä ja joita voisi käyttää kyllä tässä sovittelun aineksena ja lähteä rakentamaan semmoista kohtuullista ratkaisua, niin että voitaisiin mieluummin liennyttää sitä tilannetta kuin lähteä kiristämään työmarkkinoilla.

Uudistan vielä lopussa sen kysymyksen ministerille työllisyyskehityksestä. Nimittäin ennusteet jo ennen uusimpia taloustietoja osoittavat, että ensi vuonna työttömyysaste nousee, ei laskisi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten ministerit Satonen ja Rydman, molemmille kolme minuuttia. Saatte kyllä vielä sitten loppupuheenvuorotkin.

12.18 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Varmaan en ehdi ihan kaikkiin kysymyksiin vastaamaan tässä ajassa, mutta jos lähden tästä neuvotteluelementistä, kun nyt tässä viitattiin tähän ajankohtaiseen tilanteeseen, niin jos olette katsoneet, mitä SAK siis vaatii, mistä hallituksen olisi pitänyt lähteä neuvottelemaan yhden etujärjestön kanssa, niin ensimmäinen asia oli työttömyysturva, jonka tämä sali on jo hyväksynyt. Tämän salin enemmistö on sen täällä äänestämällä jo hyväksynyt. [Hanna Sarkkinen: Keväällä tulee lisää leikkauksia!] — Kyllä, toinen paketti on tulossa helmikuussa, mutta puolet siitä paketista on jo täällä hyväksytty.

Sitten työrauha-asia: Sitä on tosiaan viimeksi muutettu 1940-luvulla. Onko täällä joku sitä mieltä, että on oikeasti silloin tiedetty, miten 2020-luvun työmarkkinat toimivat? Sitä on yritetty muuttaa kaksikantaisesti aikaisemmin, mutta siinä ei ole onnistuttu. Eli sitä ei ole kyetty työmarkkinaneuvotteluissa ratkaisemaan, eikä varmaan nytkään kyettäisi. Sitten jos katsotaan, mikä siinä on tilanne, kun se on ollut nyt lausunnoilla ja siitä on saatu lausuntoja, niin ne lausunnot ovat hyvin kaksisuuntaisia. Palkansaajat eivät halua sitä koko esitystä, mutta työnantajat taas ovat sitä mieltä, että se ei mene lähellekään riittävän pitkälle. Jos verrataan kansainvälistä vertailua, niin esimerkiksi Iso-Britannia ja Saksa ovat kieltäneet kokonaan tällaiset poliittiset lakot, mikä meillä tänään on. Sitten on joku Ranska, joka sallii kaiken. Sitten siinä välissä on esimerkiksi Ruotsi, jossa oikeuskäytännöllä ne on käytännössä rajattu tunnin kahden mittaisiksi, ja me ollaan nyt menossa lähemmäs sitä keskustietä. Eli se on se juttu.

No sitten kolmas asia, paikallinen sopiminen, mihin täällä useassa kysymyksessä viitattiin, ja siis se, että myös järjestäytymättömät yritykset pääsevät mukaan paikalliseen sopimiseen, jolla on — näin vahvasti uskon — myönteisiä työllisyysvaikutuksia: Jos me oltaisiin lähdetty siitä neuvottelemaan nyt SAK:n kanssa, vaikka ymmärtääkseni täällä hyvin laaja enemmistö — myöskin oppositiosta ainakin keskusta ja ymmärtääkseni jossain määrässä myös vihreät — tukee tätä paikallisen sopimisen edistämistä, niin ei kai me voida pienen poliittisen vähemmistön ja yhden etujärjestön kanssa lähteä keskustelemaan asiasta, jolla on hyvin laaja kannatus.

Sitten vielä tämä Suomen työmarkkinamalli, josta täällä muun muassa Diarra kysyi hyvin tasa-arvovaikutuksista, jos muistan oikein: Se, että nämä neuvottelut nyt ovat katkenneet SAK:n toimesta, on todella huono juttu, koska me haettiin nimenomaan sitä mallia, että tehdään vientivetoinen palkkamalli mutta siellä sopimuksissa voidaan sitten löytää niitä kohtia, joilla esimerkiksi julkisen sektorin alat, hoitoalan asiat ja paikalliseen työvoima-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

pulaan liittyvät asiat voidaan ratkaista. Todella toivon, ja vetoankin siihen, että ne neuvottelut lähtevät uudelleen liikkeelle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Rydman, olkaa hyvä.

12.21 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Oras Tynkynen ja myöskin edustaja Strand kysyivät tki-rahoituksen tehokkuudesta. Tässä avainasemassa on se, että pystymme saamaan tähän tki-toimintaan kiinteästi myöskin yksityisen sektorin ja yritykset mukaan. Lähtökohta on se, että kaksi kolmasosaa tki-panostuksista tulisi sieltä yksityiseltä puolelta ja yksi kolmasosa julkiselta sektorilta, jolloin tietysti pyrimme myöskin ne julkiset panostukset käyttämään siten, että se mahdollisimman tehokkaasti generoisi mukaan myöskin sitä yksityistä rahaa.

Edustaja Wallinheimo puhui aivan oikein norminpurusta. Hallituksella on se lähtökohhta, että kun EU:sta tulee paljon sääntelyä, niin emme ainakaan kansallisin lisätoimin entisestään lisää kansallista Suomi-lisää sen sääntelytaakan päälle, mikä EU:sta joka tapauksessa jo tulee, ja pyrimme myöskin karsimaan sellaista esimerkiksi investointeja hidastavaa lainsäädäntöä, joka on osoittautunut ongelmalliseksi investointien saamiseksi ja niiden vauhdittamiseksi Suomeen. Toki tässä on kysymyksessä myöskin se, miten lakia tulkitaan, että meillä on myöskin vähän ongelmaa siinä, että tulkitaan lainsäädäntöä tiukemmin kuin miten ehkä lainsäätäjä oikeastaan alun perin on tarkoittanutkaan.

Näistä investoinneista puhuivat myöskin muun muassa edustajat Mäkynen, Harjanne ja Hoskonen, vähän eri näkökulmista kyllä. On sinänsä syytä huomata se, että kun meillä on näitä pitkiä listoja suunnitteilla olevista investoinneista, niin siellä on aika eri vaiheissa olevia investointeja. On sellaisia, jotka ovat jo aika pitkälläkin menossa eteenpäin. Sitten on sellaisia, jotka ovat hyvin pitkälti vain ajatuksen tasolla. Kaikki eivät varmastikaan tule toteutumaan, mutta joka tapauksessa meidän on syytä tehdä parhaamme sen eteen, että mahdollisimman iso osa investoinneista myöskin toteutuisi. Mutta tässä me toimimme hyvin haastavassa kansainvälisessä kilpailuympäristössä, tilanteessa, jossa isot maat houkuttelevat investointeja ennen kaikkea kansallisella valtiontukipolitiikalla. EU-tasollakin näissä on sääntely valitettavasti tullut löysemmäksi. Tämä hallitus pyrkii tekemään kaikkensa, jotta näistä korona-aikaisista löysemmistä valtiontukisäännöistä siirryttäisiin mahdollisimman pikaisella aikataululla takaisin siihen hyvin pidättyväiseen valtiontukipolitiikkaan, jota EU-alueella tähän asti on noudatettu ja mikä on myöskin ehdottomasti suomalaisen yhteiskunnan ja suomalaisen investointiympäristön etu.

Edustaja Oinas-Panuma puhui työssäkäynnin kannattavuudesta. On tietysti haastavaa, että kun arjen kustannukset nousevat, niin silloin se voi vaikuttaa myöskin työnteon kannusteisiin. Tämä hallitus kuitenkin päämäärätietoisesti pyrkii madaltamaan arjen kustannuksia, pyrkii myöskin pieni- ja keskituloisiin painottuvilla veronkevennyksillä vaikuttamaan siihen, että etenkin siellä tulohaitarin alapäässä olisi mahdollisimman kannattavaa aina työtä vastaanottaa.

Edustaja Puisto mainitsi tutkimus- ja innovaationeuvoston. Se on nimetty, ja se on nyt ensimmäisen kerran kokoontunut. Siinäkin on tärkeätä saada mahdollisimman laajasti sidosryhmät toimintaan mukaan ja poliitikkojen olla myöskin siinä keskustelussa tiiviisti mukana.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Edustaja Diarra vielä nosti kulttuuri- ja taidealan esille. Kuten puheessanikin mainitsin, etenkin tämän av-kannustimen myötä pyritään tältäkin osin tekemään Suomea innostavammaksi, kiinnostavammaksi ja kannustavammaksi ympäristöksi yhtä hyvin ulkomaisille tuotannoille tehdä täällä kuin että kotimaiset tuotannot menevät sitten kansainväliseen jakeluun. Tässä on tietystikin äärimmäisen tärkeää, että tämä on osaltaan luomassa sellaista luovan alan ekosysteemiä, jossa eri luovat alat myöskin hyödyntävät ja tukevat ja hyödyttävät toisiaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja sitten jatketaan debattia, ja ministerit varautuvat loppupuheenvuoroihin sitten vielä. Mehän lopetamme kello 13. — Ja työ- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja Sirén, olkaa hyvä.

12.25 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä voidaan aloittaa niistä asioista, joista olemme samaa mieltä. Yksi keskeinen on nimenomaan nämä historiallisen suuret kasvupanostukset, jotka tässä pääluokassa tässä talousarviossa ovat. Tuetaan huippuosaamista, innovaatioita, sellaisia suomalaisia ratkaisuja, joilla on maailmanmarkkinoillakin kysyntää. Samaa mieltä meidän uskoisi olevan myös työmarkkinoiden uudistamisen tarpeesta ja huolesta meidän taloutemme tilanteesta.

Nämä ovat asioita, joihin hallitus on sitoutunut. Hallitus on vastuussa siitä, että saadaan toteutettua sellaiset uudistukset ja reformit, jotka tuovat meidän työelämään meidän järjestelmiä tähän päivään ja vastaamaan myöskin tämän päivän kansainväliseen kilpailuun, jota me käymme. Hallitus edistää kasvua ja työllisyyttä. Pelkästään tämän talousarvion osalta on arvioitu: yli 60 000 uutta työllistä. Tässä kohtaa on hyvä huomata, että esimerkiksi sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetin osalta meillä ei ole näitä työllisyysvaikutuksia tiedossa, sillä ne on salattu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lyly.

12.27 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Tässä puhutaan uudesta työmarkkinamallista kovin sanoin, niin kuin se olisi kauheasti rikki. Meillä on yksi työmarkkinakierros, joka ei mennyt yleisen linjan mukaan, ja se oli tämä viimeinen sote-kierros, joka tässä käytiin. Ja nyt sitten sanotaan, että nyt meidän on pakko uudistaa sen seurauksena. Tähän asti sovittelija on voinut yleisen linjan hakea ja tehdä sopimusala-kohtaisia tarkennuksia siihen, ja sillä tavalla ovat ratkaisut aina syntyneet. Se ei ole kauheasti rikki.

Sitten kun puhutaan paikallisesta sopimisesta, niin paikallinen sopiminen, silloin kun se tapahtuu TESin antamien puitteiden mukaisesti, niin silloin se on mahdollista, mutta nyt kun täällä on kaikki emmeet olemassa, että nyt yritetään viedä paikallinen sopiminen alle TESin minimiehtojen, [Ben Zyskowicz: Eikös se tule TESin raameissa?] joka on tässä se uhkatilanne, joka on täällä päällä.

Sitten järjestäytymättömille: viimeksi yritettiin järjestäytymättömille sanoa, että samat oikeudet ja velvollisuudet kuin järjestäytyneessä kentässä. Se ei käynyt Suomen Yrittäjille. Se kaatoi sen ratkaisun silloin. Se oli silloin viime kierroksella tulos.

Sitten mikä tässä vielä puhuttaa, on tämä tuottavuuden kehitys, joka meillä on nollan pinnassa ollut 15 vuotta. Auttavatko nämä tilanteet tuottavuuden kehitystä, että yt-rajoja, joka on työelämän kehittämislaki siellä paikallisesti, niitä rajoja vedetään ylöspäin, vie-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

dään työntekijöitten osallistumista yrityksen sisällä pienemmäksi? Näitä asioita siellä pitää kehittää. [Puhemies: Aika!] Sillä me yhdessä tehden saadaan tuottavuutta aikaiseksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa. — Seuraavaksi edustaja Koponen, mutta Koponen on näköjensä lähtenyt. — Otetaanpa sitten Bergbom.

12.29 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Duunarille iloisia uutisia heti seuraavaan vuoteen, kun yli 500 euroa jää keskituloiselle enemmän käteen palkasta. Tästä on tullut muuten monelta duunarilta oikein paljon positiivista viestiä, että ”kerrankin minä saan pitää enemmän palkastani enkä vaan maksaa veroja” [Pia Viitasen välihuuto] niin kuin himoverottaja-vasemmisto tässä salissa haluaisi, ja sekös teitä harmittaa. Ja jotta te voisitte peittää tämän tosiasian, että tämä hallitus todella puolustaa duunareiden asemaa eli luo tähän maahan uusia työpaikkoja omien politiikkatoimien seurauksena ja sen lisäksi alentaa verotusta, mikä hyödyttää nimenomaan niitä duunareita, niin tämän seurauksena te käynnistätte lakkotoimet ulkoparlamentaarisien toimijain eli SAK:n avulla. [Aino-Kaisa Pekosen välihuuto] Ja sitten SAK vielä kuvittelee, kuten Elokapinakin kuvittelee, että he toimijoina voivat painostamalla ja uhkailemalla saada tämän salin muuttamaan politiikkaa, jota täällä harjoitetaan. Tämä sali tekee päätökset tässä maassa, ei SAK eikä Elokapina eivätkä mitkään muutkaan ulkoparlamentaariset toimijat, näin se vaan on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin. — Ja edustaja Tynkkynen, Oras.

12.30 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätäkin keskustelua kuunnellessa on käynyt mielessä, että aika helposti tunteet tuntuvat tässä salissa kuunenevan ja poliitikoilta maltti pettävän. Me elämme hyvin epävakaita aikoja, ja pelkään pahoin, että meillä saattaa olla edessä tilanne, jossa tätä kansakuntaa koetellaan vielä paljon vakavammilla asioilla. Ja kun sitten täällä salissa ihmiset pää punaisena hermostuvat siitä, jos osa ihmisistä on yhden päivän lakossa tai jotkut istuvat jossain tiellä, niin toivoisin meiltä päättäjinä enemmän resilienssiä kestää sitä, että meillä voi olla häiriöitä ja erilaisia vaikeita tilanteita edessä. Muuten ajattelen tästä salikeskustelusta, että jos joutuu turvautumaan toisten ihmisten nimittelyyn, niin silloin kyllä asia-argumentit ovat loppuneet kesken.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Malm.

12.31 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minua ei haittaa ollenkaan se, jos perussuomalaisilla on tarve minua kohtaan olla epäasiallinen, mutta minua haittaa kyllä se, että samaan laariin laitetaan kaikki järjestäytyneet palkansaajat. Sen tähden toivoisin, että täällä salissa pystyttäisiin käyttäytymään, olemaan rehellinen. Kun puhutaan ulkoparlamentaarisista voimista, niin edellisessä puheenvuorossani kerroin sen, miten EK:n ja SY:n tavoitteet ovat tässä hallituksessa menneet läpi — tällä logiikalla myös ne ovat ulkoparlamentaarisia voimia, ja kuinka ne sitten olisivat parempia kuin SAK?

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Lisäksi, kun täällä on nyt väitely tästä politiikasta ja siitä, kuka voi valtaa käyttää ja kuka ei, demokratiaa täytyy kunnioittaa. Ja on tärkeää muistaa, että joka päivä joka ikinen asia on politiikkaa: se, kun ne jätteet lajitellaan, on ympäristöpolitiikkaa; kun se palkka maksetaan tilille, se on palkkapolitiikkaa; kun mennään sinne sairaalaan saamaan hoitoa, niin se on sosiaali- ja terveystaloudellista politiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Jos ihmettelette, että se V-painike ei toimi, niin ei todellakaan, koska yritetään purkaa nyt niitä kaikkia, jotka ovat jo vuoron varanneet. Elikkä olisi oikeudenmukaista, että he, jotka ovat aikaisemmin varanneet, myös saavat sen puheenvuoron, ja siitä syystä V-painike ei tällä hetkellä toimi, se on kiinni. Katsotaan, jos meille jää aikaa sitten niiden jälkeen, jotka ovat aikaisemmin varanneet. — Ja sieltä edustaja Wallinheimo.

12.32 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun kuuntelee keskustelua, niin kyllä vasemmalta tulee virheellisiä oletuksia tai tulkintoja monestakin asiasta. Muun muassa arvostamani edustaja Lyly puhui paikallisesta sopimisesta kyllä siihen suuntaan, että itse en siitä kyllä löytänyt ihan sitä tapaa, miten hallitus yrittää paikallista sopimista viedä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Ministeri Satonen, te olette hyvin analyttinen ihminen ja pystytte varmasti nyt kertomaan, minkätyyppisiä joustoja Suomessa tehdään nyt seuraavaksi näissä työelämäuudistuksissa, ja pystytte varmasti vertailemaan meitä verrokkimaihimme, kilpailijamaihin: Tanskaan, Ruotsiin, Saksaan. Minkätyyppisiä uudistuksia tässä on, ja memmekö me nyt niin paljon pidemmälle kuin nämä muut, verrokkimaat, ovat menneet? [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kerron nyt, keiden nimi täällä jo on. Eli ei tarvitse siellä pomppia, luettelen täältä: Sarkkinen, Kivelä, Viitanen, Marttila, Hamari, Viitala, Peltonen, Suhonen, Rantanen, Fagerström, Zyskowiec. Nämä kaikki ovat tässä vaiheessa listoilla ja tulevat saamaan sen puheenvuoronsa, pysykää rauhallisina. [Ben Zyskowiec: Mutta tämä ei ole puhujajärjestys!] — Elikkä edustaja Sarkkinen.

12.34 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on perusteltu suomalaisten palkansaajien työehtojen heikentämistä valtiontaloudella. Mutta eikö tosiasia kuitenkin ole se, että työehtojen heikennykset eivät vahvista valtiontaloutta? Ne vahvistavat toki työnantajien taloutta mutta eivät valtiontaloutta. Ne eivät myöskään luo työpaikkoja. Ainakaan itse en ole sellaisia laskelmia nähnyt, että näin kävisi.

Arvoisa puhemies! Eikö ole myös niin, että hallituksen työllisyyspolitiikka perustuu lähes täysin sosiaaliturvan leikkaamiseen? Näin olen ymmärtänyt. Ja vaikka kaikki nämä hyvin toiveikkaat työllisyysvaikutukset, mitä sosiaaliturvavaleikkauksiin liitetään, toteutuivatkin, niin silti köyhyys lisääntyy. Köyhyys lisääntyy sitä enemmän, mitä enemmän tämäntyyppisiä työllisyystoimia tehdään. Myös toimeentulotukiriippuvuus lisääntyy, ja me tiedämme, että se on tässä maassa kaikista pahin kannustinloukku. Tämäkö on sitä työllisyyspolitiikkaa? Myös työssäkäviltä leikataan, pienituloisilta työssäkäviltä leikataan. He ovat jo töissä. Mitäs työllisyyspolitiikkaa se semmoinen on?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

12.35 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on useasti otettu esille, että perussuomalaiset pettivät duunarit. Perussuomalaisten vastauspuheenvuoroissa asia käännetään joka kerta valtion velkaantumiseen. Sikäli huonoja kääntöjä, koska velkaantuminen jatkuu teidän ollessa hallituksessa kiihtyvällä vauhdilla, [Miko Bergbom: Leikataan sitten lisää!] eli argumentteja ei itse asiassa teiltä taida löytyä siihen itse kysymykseen.

Mennäis asiaan. Luovuus ja aloitteellisuus ovat ihmisen ominaisuuksista ne, mitä he kokevat tärkeiksi asioiksi työelämää kehitettäessä. Suurin osa yksilön tuottamasta lisäarvosta tuottavuuteen syntyykin juuri luovuuden ja aloitteellisuuden kautta. Pakottamisella ei ole niinkään merkitystä yksilön tuottamalle lisäarvolle. Arvoisa ministeri Satonen: miksi hallitus etenee työelämäkysymyksissä käyttämällä keppiä porkkanan sijaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz.

12.36 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen edustaja Lylyn ensimmäisen puheenvuoron kanssa samaa mieltä siitä, että kolmikannalla on tässä maassa vuosien ja jopa vuosikymmenten kuluessa saavutettu hyviä tuloksia. Mutta nytkin pitkin syksyä esimerkiksi A-studioissa ay-liikkeen edustajilta kysyttiin, toimittaja kysyi, ministeri Satonen kysyi, mitkä ovat ne teidän konkreettiset vaihtoehtonne, joilla tähän maahan saadaan kymmeniätuhansia uusia työllisiä tai pystytään julkista taloutta vahvasti tasapainottamaan. Minä en kuullut yhtään konkreettista ehdotusta enkä usko, että kuuli kukaan muukaan.

Sitten nämä puheet siitä, että vaalitulokset olivat väärät tai ainakin politiikka on väärää. Kyllä näissä on kaiku niistä nykyään Afrikassa, aikaisemmin paljon Etelä-Amerikassa tehdyistä sotilasvallankaappauksista, joita nämä vallankaappajat perustelevat sillä, että kun nämä poliitikot eivät osaa tehdä kansan etujen mukaista politiikkaa, niin he joutuvat turvautumaan remmiin. [Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Rantanen, Piritta.

12.37 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luen ensin sitaatin: ”Suomi toimii sen varassa että kansalaiset uskaltavat luottaa tulevaan, sijoittaa, investoida, perustaa perheitä ja rakentaa koteja. Tätä luottamusta eivät työmarkkinoiden kahtiajaot tai työehtojen heikentäminen tue. Yksipuolisuuden ja vastakkainasettelujen sijasta työelämässä tarvittaisiin nyt vahvempaa yhteistyötä ja pyrkimystä yhdessä eteenpäin. Talous kasvaa ja työpaikkoja syntyy parhaiten luottamuksen, ei epävarmuuden, piirissä.”

Tämä on sitaatti välikysymyksestä 2018, jonka olemme allekirjoittaneet me demarit, ja voimme sen allekirjoittaa yhä. Sen on allekirjoittanut myös perussuomalaiset, [Vasemmalta: Ohhoh!] jota ei voida kyllä tässä ajassa pitää enää samanlaisena puolueena kuin se, joka on allekirjoittanut viisi vuotta sitten tämän välikysymyksen. On kyse siitä, mitä luvataan, mitä tehdään, mihinkä voi luottaa, ja tässä kyllä on selvä vastaus, että perussuomalaisiin ei voi luottaa. [Eduskunnasta: Se on totta! — Miko Bergbom: Näinkö päätti demareiden äänestäjät?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Lehtinen.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

12.38 **Rami Lehtinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on ajautunut tilanteeseen, jossa olemme lähellä joutua EU:n talouskurisääntöjen mukaisesti tarkkailuluokalle. Syy tähän on se, että vasemmistohallitus viskoi huolettomasti rahaa ovista ja ikkunoista ympäriinsä koko viime kauden. [Matias Mäkynen: Te olette hallituksessa! — Joona Räsänen: Paljonkos se velkaantuminen nyt vähenee?] Sopeuttaminen ei tullut missään vaiheessa kyseeseen, [Joona Räsänen: En kuullut!] vaikka vaikeat ajat olivat tiedossa. Sitten oppositiossa ihmetellään, miksi hallitus joutuu nyt tekemään niin kovia sopeuttamistoimenpiteitä. [Joona Räsänen: Paljonko velkaantuminen vähenee?] Vaikeasta tilanteesta huolimatta hallituksella on eväät nostaa työllisyyslukemia, ja meillä onkin tavoitteena saada 100 000 lisätyöllistä. [Eduskunnasta: Nimenomaan! — Joona Räsänen: Paljonko velkaantuminen vähenee?] Suomi on nyt siinä tilanteessa, että tarvitsemme kaikki työkykyiset töihin. Vapaamatkustajille tässä maassa ei ole sijaa, eikä heitä kuulu ihailla. Se pitäisi myöskin siellä vasemmalla laidalla ymmärtää. Hallitus haluaa osoittaa, että työllistyminen on huomattavasti kannattavampaa kuin kotiin jääminen. Lisäksi haluamme tuoda viestin, että työssä käyvillä ei ole mitään velvollisuutta elättää työtä vältteleviä vapaamatkustajia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Viitanen.

12.40 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä tässä muistelin, että ennen vaaleja perussuomalaiset taisivat puolustaa palkansaajaa, vai onko muilla sellainen muistikuva? [Vasemmalta: Juuri näin!] Mutta täällä on sen verran ollut nyt huutoa tuolta laidalta, että minäpä oikein tarkistin ja huomasin, että ennen vaaleja perussuomalaiset puolustivat muun muassa vakaata työmarkkinaympäristöä, ammattiliittojen kanneoikeutta, [Timo Suhonen: Ohhoh!] vastustivat irtisanomisen helpottamista, puolustivat oikeutta lakkoihin, eivät halunneet leikata sosiaaliturvaa, ja nyt ei, puhemies, voi mitään muuta tehdä kuin kysyä: mitä siellä Säätytalolla todellakin tapahtui, kun sieltä nyt käveli ulos aivan eri porukka? Nyt tehdään aivan päinvastaista politiikkaa, ja sen seurauksena aivan oikeutetusti, puhemies, tällä hetkellä palkansaajat puolustavat omia oikeuksiaan esimerkiksi perussuomalaisten ajamia sosiaaliturvan heikennyksiä, työttömyysturvan heikennyksiä ja lakko-oikeuden rajoittamisia vastaan. Tätä perussuomalaista politiikkaa kansalaiset aivan oikeutetusti vastustavat nyt tänään ja tulevaisuudessa. [Ben Zyskovicz: Kun eduskunta tekee vääriä päätöksiä, pitää ottaa valta omiin käsiin, eikö niin, edustaja?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

12.41 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ennen vaaleja perussuomalaiset olivat ammattiyhdistysliikkeen kanneoikeuden takana, ennen vaaleja perussuomalaiset eivät sanoneet, että he haluavat rajoittaa lakko-oikeutta, ja nyt tänään, kun lakkovahti on siellä portilla antanut julkisuuteen lausunnon, jossa toteaa, että perussuomalaiset pettivät duunarin, [Miko Bergbom: Lonkeropäissään!] niin mitä vastaavat perussuomalaiset edustajat täällä salissa? He huutavat kurkku suorana, että nämä lakkovahdit ovat lonkeropäissään ja kännissä, [Miko Bergbom: Lukekaa lehdestä!] ja sitten täällä arvostellaan muita edustajia tyhmiksi. Mitä ihmettä? Mikä aivan uskomaton ylimielisyys edustajilla nyt tässä hetkessä, aivan käsittämätöntä.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Sitten, arvoisa työministeri, olisiko teidänkin aika laittaa työhanskat käteen ja alkaa aidosti neuvottelemaan työntekijäjärjestöjen kanssa tilanteen korjaamiseksi? — Kiitos. [Ben Zyskowiec: Kyllä SAK:n pitää korjata vaalitulos!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kivelä, Mai.

12.42 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin aloitan sitaatilla. ”Perussuomalaiset ovat myyneet kaikkea hienoa, ja sitten ne iskee omaa väkeä vastaan, esimerkiksi työntekijöitä, rajaamalla heti ensimmäisiä oikeuksia niiltä pois. Esimerkiksi lakko-oikeuden puolustaminen on äärimmäisen tärkeää.” Ja haastattelija tosiaan kysyi, että oletteko sitä mieltä, että perussuomalaiset ovat huijanneet työntekijöitä. Ja hän vastaa: ”Kyllä.” En tiedä, onko hän perussuomalaisten äänestäjä, mutta olen kuullut useilta, useilta perussuomalaisten äänestäjiltä, että he kokevat tulleen petetyiksi.

Itse ajattelen, että jokainen puolue saa ajaa haluamansa politiikkaa, mutta vähimmäisvaatimus on se, että osaa kertoa ennen vaaleja, mitä politiikkaa ajaa. Se on vähimmäisvaatimus. No, onhan se sitten noloa joutua kokoomuksen juoksupojaksi ja ainoa argumentti, joka jää jäljelle, on se, että te muut olette tyhmiä. Se ehkä kertoo sen, että mitä varaa teillä on puolustautua.

Sitten vielä kokoomukselle sanoisin, että täällä on aika monta kertaa tuotu esille, että te viette suomalaista työmarkkinapolitiikkaa kauemmas muista Pohjoismaista — kauemmas. Näitä esimerkkejähän on lueteltu täällä vaikka kuinka paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Peltonen.

12.43 **Eemeli Peltonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt on niin, että ratkaisun avaimet tähän vaikeaan kriisiin, tilanteeseen työmarkkinoilla, ne ovat hallituksella. Työntekijät ovat lähteneet liikkeelle, koska hallituksen työelämäheikennykset ovat taivuttamassa suomalaista työelämää, suomalaisia työmarkkinoita pysyvästi työnantajien eduksi. Nyt tarvittaisiin hallitukselta ennen kaikkea ”kättä päälle” -politiikkaa, ei ”nyrkkiä pöytään” -politiikkaa, siis sopimista ja myös työntekijöiden näkemyksen kuuntelemista, kun työmarkkinoita kehitetään. Kysyisinkin arvoisalta työministeriltä: miksi hallitus ei ole tarttumassa niihin esityksiin työntekijöiden aseman parantamisesta työmarkkinoilla, yhteenkään niistä teille esitetyistä esityksistä, joita muun muassa tässä salissa olemme pitkin syksyä kuulleet? Tämä vahva kokemus epäoikeudenmukaisuudestaan nousee juuri tästä yksipuolisuudesta, että viedään työmarkkinoita vain sieltä työnantajan näkökulmasta eteenpäin eikä oteta työntekijöiden ehdotuksia, rakentavia ehdotuksia, oikeastaan ollenkaan huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Vielä kolme vastauspuheenvuoroa jäljellä, ja sen jälkeen sitten ministereille loppupuheenvuorot. Eli Fagerström, Hamari ja Marttila. — Fagerström.

12.45 **Noora Fagerström kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin muistuttaa, että näitä uudistuksia tehdään sen vuoksi, että me saataisiin pohjoismainen työllisyysaste ja talouskasvu ja myöskin valtion velka tasapainoon. Kuten täällä edustaja

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Andersson aikaisemmin sanoi, meillä on työnantajajaritysten määrä laskenut merkittävästi. [Matias Mäkynen välihuuto] Ainakin itselleni se on erittäin huolestuttava suunta.

Hallituksen työmarkkinauudistukset tuovat Suomen jälkeenjääneen työlainsäädännön tähän päivään. Tällä hetkellä esimerkiksi Suomen työehtosopimuslaki on vuodelta 1946, siis 77 vuotta vanha. [Eduskunnasta: Sitä on uudistettu vaikka miten paljon! — Matias Mäkynen: Entä rikoslaki, miltä vuodelta se on?] Keskeisissä verrokkimaissa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa, vastaavanlaisia uudistuksia on viety läpi jo vuosikymmeniä sitten, ja tulokset puhuvat puolestaan. Ruotsin ja Tanskan taloudet ovat kasvaneet finanssikriisin jälkeen merkittävästi samalla kun Suomessa kasvun suunta on oikeastaan polkenut paikallaan. [Matias Mäkynen: Työperäisen maahanmuuton ansiosta!] Tämä on ainakin omasta mielestäni selvä signaali siitä, että meidän on tehtävä uudistuksia.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esille, on hallituksen tekemät historiallisen suuret kasvupanostukset, ja näenkin, että ne ovat erittäin tärkeitä, jotta saadaan talouskasvu ylöspäin ja päästään tästä suosta pois. Haluaisinkin kysyä ministeri Rydmanilta: miten todennäköiseltä näiden t&k-panostusten toteutuminen näyttää, kun katsoo tällä hetkellä maailman tilannetta? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

12.47 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Itse olen huolissani osatyökykyisten ja maahanmuuttajataustaisten työllistämistoimista. Näistä olisin halunnut kysyä, minkälaisia toimia näihin on suunnitteilla. Hallitusohjelmassa todetaan kyllä ylätasolla, että hallitus edistää vammaisten ja osatyökykyisten arvostusta työelämän täysivaltaisina jäseninä. On täten ristiriitaista, että Työkanava Oy:n valtionavustus puolitetaan viiteen miljoonaan euroon. Osatyökykyisten työllistämistä ei voi edistää ilman konkreettisia toimia, joihin Työkanava Oy:n toiminta kuuluu.

Sitten hyviin asioihin: Tki-panostuksen tasosta toki olen hyvilläni, mutta tuon rahan allokointi ei ole sen parlamentaarisen sovun mukaista. Tästä olisin halunnut kysyä perusteluita, miksi näin. Eli tarvitsemme niitä osajia kuitenkin. Meillä ei ole sitä tki-toimintaa yliopistoissa eikä yrityksissäkään, jos meillä ei ole niitä osajia ensin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä edustaja Marttila.

12.48 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ilmeistä ja yleistäkin, että tässä salissa tunteet kuumenevat, mutta koskaan en ole kohdannut vielä tähän mennessä nimittelyä. Jos olisimme päiväkodissa, niin aikuisena komentaisin nimittelijää pyytämään muilta anteeksi.

Joka tapauksessa on päivän selvää, että hallituksen tavoittelemat satatuhatta työpaikkaa tulevat syntymään vihreän siirtymän seurauksena. Itse kutsuisin sitä mieluusti vaikka punavihreäksi siirtymäksi, jolla varmistettaisiin, että myös työntekijät pysyvät muutoksessa mukana. Hallituksen olisikin tärkeää huolehtia, että investointiympäristö pysyy vakaana ja yrityksillä on kirkas näkymä tulevaan. Johdonmukainen ilmastopolitiikka on tässä a ja o. Hallitusohjelmassakin luvataan investointiympäristön huolehtimisesta, mutta kuulemisissa kuulimme, että jakeluvaihteen laskeminen vaarantaa jopa 40 miljardin edestä investointeja. Kysyisinkin ministeri Rydmanilta: kuinka johdonmukaisena näette hallituksen teot vihreän siirtymän vauhdittamisessa ja investointiympäristön turvaamisessa?

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja nyt on sitten loppupuheenvuorojen aika. Viisi minuuttia molemmille ministereille, ja sitten me keskeytämme tämän istunnon. — Olkaa hyvä. — Ei tarvitse tokikaan käyttää sitä, jos asia loppuu. [Arto Satonen: Selvä!]

12.49 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa rouva puhemies! Tässä oli toisella kierroksella mielestäni muutamia erittäin tärkeitä puheenvuoroja, ja aloitan edustaja Hamarin puheenvuorosta: Osatyökykyisten asia on todella tärkeä, koska iso kuvahan on se, että tällä työllisyysasteella, mikä meillä on, me ei pystytä rahoittamaan tämän hyvinvointiyhteiskunnan palveluita. Se ei ole mielipide. Se on fakta. Silloin meidän täytyy tehdä erilaisia toimia, joilla me päästään työllisyysasteessa eteenpäin. Osatyökykyisillä on siinä oma roolinsa, ja tätä lineaarimallia on pitkään tavoiteltu, ja se on hallitusohjelmassa mainittu. Sen lisäksi kun meille tulee tänne työttömyysturvan toinen vaihe, niin siinä katsotaan tätä palkkatukiasiaa osatyökykyisten osalta, ja nimenomaan niitten osatyökykyisten, jotka ovat esimerkiksi jonkun vamman takia pysyvästi osatyökykyisiä, tilannetta katsotaan siinä eri tavalla kuin muiden. Eli tämä on tärkeä asia huomioida.

Täällä oli hyviä puheenvuoroja, ja en muista, oliko Viitala vai kuka, joka puhui hyvin työpaikoilla tapahtuvasta yhteistyöstä työnantajan ja työntekijöiden kesken. Minullakin on se käsitys — ja aika paljon käyn yrityksissä — että se on varsin hyvää monissa yrityksissä ja monissa yrityksissä on ymmärretty, että työnantaja ja työntekijä ovat itse asiassa samalla puolella, jotta niitä töitä riittää ja jotta myös palkanmaksuvaraa riittää. Onneksi se keskustelu on siellä ihan toisenlaista kuin täällä valtakunnan tasolla välillä on näissä työelämäasioissa.

Sitten on ollut kysymyksiä pohjoismaisesta mallista: Siitä on puhuttu monet kerrat. Suuri osa näistä ehdotuksista, joita hallitus esittää, ovat sellaisia, että ne ovat joko ihan yksi yhteen Ruotsista tai Tanskasta otettuja. Toki on sitten joitakin erojakin ja kaikkea ei olla otettu ja niin pois päin, mutta voin sanoa, että oma käsitykseni on, että jos ja kun nämä uudistukset menevät eteenpäin, me ollaan kyllä paljon lähempänä pohjoismaista mallia kuin mitä me olemme tällä hetkellä.

Sitten vielä tähän paikalliseen sopimiseen, johon edustaja Lyly viittasi: Minä en myöskään, kuten edustaja Wallinheimo, tunnista kyllä tällaista paikallista sopimista hallitusohjelmassa, vaan hallitusohjelma nimenomaan lähtee siitä, että pohjana on toimialakohtainen työehtosopimus, jossa on määritelty, mistä asioista voidaan paikallisesti poiketa, ja se laajennus on vain siinä, että sen poikkeuksen voivat tehdä myös järjestäytymättömät yritykset. Sitten tietysti käydään keskustelua siitä, kuka sopii. Tässä työryhmätyössä, joka tammikuun aikana valmistuu — joka on muuten kolmikantainen työryhmä, ja sen työryhmän sisällä voi vaikuttaa siihen, mikä on lopputulos — mietitään tarkkaan ottaen, miten neuvottelumekanismi tähän rakennetaan. Sen voi jo sanoa tässä vaiheessa, että perusajatus on se, että sillä, joka työntekijöiden puolesta neuvottelee, täytyy olla aito mandaatti työntekijöiltä — nimenomaan aito mandaatti, on hän sitten luottamusmies, niin kuin varmaan useimmissa tapauksissa onkin, tai on hän sitten luottamusvaltuutettu, joka tulee lain mukaan saamaan myös saman suojan kuin luottamusmies.

Arvoisa rouva puhemies! Ehkä sitten viimeisenä vielä, kun täällä edustaja Tynkkynen kysyi aikaisemmin työllisyysvaikutusten arvioinneista: Ymmärtääkseni ne ovat SISU-mallilla niin hyvin arvioitu kuin ne voidaan ylipäätään arvioida, mutta on tietenkin rehellistä myöntää, että totta kai talouden yleinen kehitys tulee tietysti vaikuttamaan siihen, mil-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

lä tavalla nämä työllisyysvaikutukset tulevat realisoitumaan. Mutta tässä on hyvä ymmärtää myös, että vaikka me käymme tätä keskustelua nyt, niin suurimmalta osalta esimerkiksi työttömyysturvaan tulevat uudistukset tulevat voimaan syyskuun alusta, ja kun ne tulevat voimaan syyskuun alusta, niin vaikutukset tulevat käytännössä täydellä voimalla voimaan 2025 aikana, ja voi hyvinkin olla, ja toivottavasti onkin, että meidän suhdannetilanne on 2025 aivan toisenlainen kuin se on tällä hetkellä. Että voi olla — kukaan ei tiedä, mutta voi olla — että nämä sosiaaliturvaan tehtävät uudistukset osuvat myös suhdannepoliittisesti oikeaan aikaan. Niiden tavoitteena on siis lisätä työnteon kannattavuutta ja myöskin koikaikatyön kannattavuutta suhteessa osa-aikatyöhön.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Rydman.

12.54 Elinkeinoministeri Wille Rydman: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä pari yleistä sanaa siitä, mitä tämä hallitus tekee ja miksi. Olennaista on ymmärtää, että meillä on oikeastaan kahtalainen haaste taloudellisessa mielessä. Meillä on yhtäältä valtavat julkisen talouden alijäämät, joita pyrimme tietysti sopeuttamalla kuromaan kiinni. Se on hyvin haastava tehtävä tilanteessa, jossa aiemmin on otettu velkaa nollakorkojen ympäristössä ja ajateltu, että nollakorkojen aika jatkuisi hyvin pitkään tai ehkä lopun kaiken ja että velkoja ei vielä tarvitsisi maksaa takaisin. No, tämä hallitus ymmärtää, että näin ei ole, ja se, että korot ovat nousseet, haastaa entisestäänkin meidän työtämme siinä, millä tavoin tähän tasapainoon päästään. Mutta teemme tietysti kaikki sellaiset toimenpiteet, jotka ovat tarpeellisia sen aikaansaamiseksi.

Mutta tietysti tarinan toinen puoli on se, että samaan aikaan, kun akuutisti pitää luonnollisestikin tasapainottaa julkista taloutta, on myöskin rakennettava pohjaa sille tulevaisuuden kasvulle. Tähän tulevaisuuden kasvuun vaikuttavat aivan olennaiselta osin, millaisia tki-panostuksia tässä maassa on ja kuinka ne tki-panostukset sitten muuttuvat innovaatioiksi, uusiksi tuotteiksi, kuinka ne kaupallistetaan ja miten siitä saadaan tulevaisuuden talouskasvua ja sitä kautta lopulta myöskin verotuloja ja rahoitusta sille julkiselle sektorille, jonka toiminnasta sitten tässä salissa päätetään.

Tähän tki-kysymyksenasetteluun esittivät kysymyksiä edustajat Fagerström ja Hamari. Tässä onkin olennaista ymmärtää, että kun tavoittelemme sitä neljän prosentin tki-tasoa suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä, niin se voidaan saavuttaa ainoastaan, mikäli todella saamme myöskin yksityiset toimijat näihin tki-panostuksiin mukaan. Yksi kolmasosa on tarkoitus tulla julkiselta sektorilta ja kaksi kolmasosaa yksityiseltä sektorilta. Silloin tietystikin, jos haluamme, että nämä panokset todella toteutuvat, jos haluamme, että se yksityinen sektori on mukana, niin se julkinen panostus täytyy kohdentaa sillä tavoin, että se on omiaan houkuttelemaan mukaan myöskin sitä yksityistä rahaa. Tämä myöskin vastauksena siihen, mitä edustaja Hamari kysyi tästä itse allokaatiosta. Jotta nämä investoinnit saadaan hyvin liikkeelle, niin siinä tarvitaan myöskin jonkinlaista etupainotteisuutta siinä, millä tavoin soveltavaan puoleen panostetaan ja kuinka yksityinen raha saadaan liikkeelle. Totta kai tarvitsemme myöskin osaajia, ja siihen myöskin esimerkiksi panostukset tohtorikoulutusmäärien lisäämiseen osaltaan tuovat myöskin tukea.

No, sitten edustaja Marttila kysyi tästä energiasiirtymäpuolesta. Tässä on oikeastaan olennaista ymmärtää se, että poliitikot ovat kautta vuosikymmenten aika heikosti ennustaneet sitä, minkälaisia teknologioita energiasiirtymässä milloinkin tullaan tarvitsemaan ja mikä se kehityksen suunta sitten lopulta onkin. Tässä näen sen, että on hirvittävän tärkeää,

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

että me emme poliitikkoina lähde valitsemaan joitakin tiettyjä tulevaisuuden teknologioita, että me valitsisimme nimenomaisesti tietyt investoinnit, joita haluamme viedä eteenpäin, vaan suhtaudumme avoimesti monenlaisiin tulevaisuuden uudenlaisiin energialähteisiin ja pidämme huolen siitä, että tulevaisuudessakin Suomen keskeinen vahvuus on se, että energiapalettimme on hyvin laaja ja että kun rakennetaan vaikka tämmöisiä laatuaan ensimmäisiä voimalaitoksia tai energiaratkaisuita, niin emme rajoita sitä ikään kuin laadultaan joihinkin tiettyihin teknologioihin, vaan suhtaudumme aika avoimesti siihen, millaisia innovaatioita tulevaisuudessa voidaan tehdä, ja olemme valmiita rahoittamaan myöskin erilaisia, myöskin ehkä ennakoimattomia innovaatioita.

No, sitten yleisesti tästä työmarkkina-asiasta, joka on ennen kaikkea tietysti ministeri Satosen asiaa, mutta haluan vielä alleviivata sitä lähtökohtaa, jonka ministeri Satonenkin nosti esille, että yritykset, työnantajat ja työntekijät eivät todellakaan ole tässä eri puolilla, vaan kaikki hyödyttävät koko tätä suomalaista yhteiskuntaa. Jos me pääsemme sellaiseen tilanteeseen, jossa esimerkiksi yritykselle on pienempi riski palkata uusia työntekijöitä, niin kyllä se tietysti on myöskin työntekijän etu, eli jos työnantajariski on pienempi sen uuden työntekijän palkkaamiseen, niin se tarkoittaa myöskin sitä, että työnantaja helpommin palkkaa niitä uusia työntekijöitä. Tästä nimenomaisesti se palkansaaja hyötyy, kun työtä on enemmän tarjolla, kun siitä jää enemmän käteen ja kun työn vastaanottaminen kannattaa. Kaikkeen tähän hallitus nimenomaisesti tähtää. Tämä hallitus, jos mikä, on nimenomaisesti palkansaajan, työntekijän ja yhtä lailla yrittäjän asialla. Työn vieroksija ei tämän hallituksen politiikasta välttämättä niinkään pidä, mutta ei ole tarkoituskaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja niitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Täysistunto keskeytetään kansliatoimikunnan ja eduskuntaryhmien kokouksia varten ja sitä jatketaan kello 16. Tervetuloa silloin takaisin.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 12.59.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 20.27.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta 32. — Siellä olisi ensimmäisenä edustaja Harjanne, poissa. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

20.28 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokalla on suuri vaikutus siinä, millaista Suomea halutaan rakentaa. Onko tavoitteena kestävä kasvu, ollaanko valmiita uudistamaan rakenteita, haetaanko tulevaisuuden ratkaisuja, panostetaanko tutkimukseen ja kehittämiseen, miten varmistetaan työvoiman saantia jatkossa, miten eri alueiden omia vahvuuksia tuetaan? Hallitus ansaitsee kiitoksen siitä, että se vie eteenpäin viime kaudella parlamentaarisesti sovittua tki-panostuksen nostoa neljän prosentin tasolle 2030 mennessä. Tarvitaan rohkeita panostuksia tutkimukseen, kehittämiseen ja innovaatioihin. Ilman niitä ei synny uutta.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Vihreä siirtymä ja teollinen rakennemurros luovat merkittäviä taloudellisia mahdollisuuksia, joita Suomen ei pidä jättää käyttämättä. Suomella on kaikki mahdollisuudet toimia globaalina suunnannäyttäjänä kestävyysmurroksessa.

Eilen Dubain ilmastokokouksen kirjaus tavoitteesta irtautua fossiilisista, tuhlata energiatehokkuus ja triplata uusiutuvan energian tuotanto tulee tarjoamaan valtavasti mahdollisuuksia uusille ratkaisuille. Niitä Suomen kannattaa olla luomassa ja viemässä maailmalle. Siksi onkin tärkeää, että uusiutuvan energian investointituet suunnataan nimenomaisesti uusien ratkaisujen edistämiseen eikä niitä käytetä jo olemassa olevaan teknologiaan.

Dubaissa Suomikin sitoutui luopumaan fossiilisista tuista. Niistä ja muista ympäristölle haitallisista tuista onkin jo korkea aika päästä eroon. Viime hallituskaudella tämä työ aloitettiin, ja poistimme merkittävän määrän erilaisia ympäristölle haitallisia ja fossiilisia tukia. Toivon, että nykyinen hallitus jatkaa tätä työtä määrätietoisesti, vaikka toistaiseksi saldona on ollut vain uusien fossiilitukien lisääminen.

On käsittämätöntä, kuinka hallitus pitää fossiilituista ja ympäristölle haitallisista tuista leikkaamista ylitsepääsemättömän vaikeana, mutta esimerkiksi pienituloisimmilta perheiltä tai opiskelijoilta leikkaaminen ei ole hallitukselle lainkaan vaikeaa. On käsittämätöntä, että aiheuttaja ei joudu maksamaan ympäristölle tai ilmastolle aiheuttamastaan tuhosta, vaan siitä palkitaan, ja sen jälkeen haitat korjataan valtion rahoilla.

Vihreiden vaihtoehtobudjettiin on koottu laaja kirja ympäristölle haitallisia tukia. Toivon, että hallitus perehtyy niihin, kun se pohtii seuraavia sopeuttamiskohteitaan. Vaikkapa kaivosveron tuntuva korotus olisi yksi keino paikata valtiontaloutta.

Arvoisa puhemies! Ei voi kuin ihmetellä hallituksen kyvyttömyyttä edistää työperäistä maahanmuuttoa, vaikka tarve ulkomaalaiselle työvoimalle on valtava. Vastauksena yritysten huoliin hallitus vaikeuttaa ulkomaalaisen työntekijän ja tämän perheen pääsyä Suomeen ja heittää täältä ulos jo lyhyen työttömyysjakson tullessa eteen. Maahanmuutosta on tullut niin suuri ideologinen mörkö perussuomalaisille, että kokoomus on valmis sivuuttamaan ekonomistien ja elinkeinoelämän varoitukset siitä, että ilman työperäistä maahanmuuttoa emme pysty huolehtimaan tulevaisuuden työntekijöistä.

Emme myöskään saa kääntää katsettamme maailman hädänalaisilta. Elämme aikaa, jolloin maailmassa on useampi ihminen kuin koskaan ennen joutunut jättämään kotinsa. Pakolaiskiintiöjärjestelmä tarjoaa turvallisen väylän auttaa kaikkein hädänalaisimpia. Nyt ei ole aika laskea sitä. Päinvastoin sitä tulisi nostaa.

Arvoisa puhemies! Olemme saaneet kuulla, että hallitus on huolissaan itäisen Suomen tilanteesta. Valitettavasti Itä-Suomeen ei kuitenkaan ole varattu minkäänlaista erillisrahoitusta itäisen Suomen elinvoiman vahvistamiseksi. Sanotte, että olemassa olevilla instrumenteilla Itä-Suomea tuetaan. Kuitenkin esimerkiksi alueille suunnatut AKKE-rahastot on leikattu. Se ei tässä tilanteessa riitä, että käytetään olemassa olevia instrumentteja, vaan tarvitaan ihan omaa panostusta, minkä hallitus on täysin unohtanut.

Yksi merkittävä pullonkaula meillä itäisessä Suomessa on kantaverkon puute. Monet uusiutuvan energian hankkeet ovat kiinnostuneita sijoittumaan itäiseen Suomeen, mutta koska kantaverkkoa ei ole, tyssä tulo siihen. Samalla estyvät lukuisat investoinnit, kun saatavilla ei ole riittävää määrää puhdasta energiaa.

Hallituksen tulisi varmistaa, että Fingrid aloittaa kantaverkon rakentamisen Itä-Suomeen, jotta elinvoimamme ei erkane entistä kauemmaksi muusta maasta. Samalla on vahvistettava omia olemassa olevia vahvuuksiamme, joiden varaan rakentaa itäisessä Suomessa. Tämä tarkoittaa panostuksia esimerkiksi järvi- ja luontomatkailuun ja fotonikkaan. Itä-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

suomalaiset yritykset ovat myös ehdottaneet erillistä tki-kiihdytintä. Hallituksen budjetti jää tältä osin vajavaiseksi. Itäisen Suomen elinvoimasta huolehtimisen tulisi olla koko Suomen asia jo puhtaasti turvallisuudenkin takaamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen.

20.33 Karoliina Partanen kok: Arvoisa puhemies! Tänään on Hakaniemen herrojen suuri juhlapäivä, kun he saivat pysäytettyä Suomen ja aiheutettua 100 miljoonan euron vahingot. Surullisinta tässä päivässä on se, että Hakaniemen herrat eivät näistä menetyksistä jäsenillensä kerro, eivät myöskään siitä, että esimerkiksi vuosina 2021—22 Suomesta hävisi 10 000 työllistävää työnantajaa, tai siitä, että työrauhan parantaminen lisää Suomen houkuttelevuutta investointiympäristönä ja vakauttaa yritysten toimintaympäristön. Kysynkin: kenen etua herrat Hakaniemessä oikein ajavat, kun työpaikkojen vähentyminen heitä ei kiinnosta eikä talouden heikentyminen heilauta? Hakaniemen herrojen puuhailusta kärsivätkin eniten tavalliset ihmiset, eivät poliittiset päättäjät. Joukkoliikenne ei kulje, postinjakelu keskeytyy, ja lapset eivät saa ruokaa kouluissaan. Hakaniemestä liitot sanelevat, että demokraattisesti valittu eduskunta ja hallitus eivät nauti ammattiliittojen luottamusta, ja täten puoli Suomea laitetaan poliittisella työtaistelutoimella kiinni. Hakaniemi osoittaa omalla toiminnallaan, että lainsäädäntöä on muutettava pikaisesti. Suomea johtavat hallitus ja eduskunta, eivät Hakaniemen herrat. Haluankin kiittää työministeri Satosta siitä, että hän on päättäväisesti muuttamassa Suomen suuntaa ja lainsäädäntöä eivätkä Hakaniemestä esitetyt kiristysvaatimukset vaikuta hänen moponsa ohjaukseen.

Arvoisa puhemies! Kohtuuttomat seuraukset lakoista ja työtaistelutoimista kuittaavat yrittäjät, joista jo osa valmiiksi hankalassa taloudellisessa tilanteessa kamppailee kannattavuuden kanssa. Ei ole kohtuullista, että Hakaniemen liittojen sapelinkalistelun maksaa yrittäjä. Yrittäjät elävät juuri nyt myynnillisesti tärkeintä joulusesonkia, joka turvaa onnistuessaan monen työntekijän työpaikan. Se ei kuitenkaan Hakaniemen herroja kiinnosta. Onneksi Orpon hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut puuttumaan poliittisiin työtaistelutoimiin rajoittamalla ne korkeintaan vuorokauden mittaisiksi. Oppositio onkin pitkin syksyä lietsonut eripuraa ja väittänyt, että mukaillessamme pohjoismaalaista työmarkkinalinjaa olemme ottaneet naapureiltamme työvälaineiksi vain äärimmäisimmät heikennykset työntekijöiden oikeuksiin. Täytyy muistuttaa, että esimerkiksi Ruotsissa poliittiset työtaistelutoimet on rajattu kestämään vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan hyvin lyhytkestoisiksi, jopa lyhyemmiksi kuin vuorokauden mittaisiksi. Saksassa poliittiset lakot on kielletty kokonaan. On siis väärin väittää, että hallitus veisi suomalaista työelämää itäeurooppalaiseen suuntaan.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat viime vuosina osoittaneet tyytymättömyytensä siihen, että työmarkkinajärjestöt eivät uudistu ja aja työntekijöiden etua, mistä hyvänä esimerkkinä toimii tämä päivä. Kaukana ovat ajat, jolloin SAK mahtaili edustavansa yli miljoonaa palkansaajaa. Muutama viikko sitten saimme lukea, että työttömyyskassa YTK on jäsenmäärältään ohittanut SAK:laisten liittojen palkansaajajäsenten määrän. Suomalainen palkansaaja osoittaa toiminnallansa, että Suomen suuntaa on muutettava, eikä se tapahdu noudattamalla vuonna 1946 säädettyä työrauhalakia. Vaihtoehtoja onneksi on, ja uskonkin vahvasti, että YTK jatkaa vahvaa kasvuaan.

Arvoisa puhemies! Palaan esittämäni ajatukseen, että ei ole oikein, että yrittäjä kuittaa laskun, kun Hakaniemestä käydään taistelua Suomen eduskuntaa kohtaan. On varsin kum-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

mallinen ajatus, että työnantajan on siedettävä työntekijänsä vapautta ryhtyä työtaistelutoimiin poliittisista syistä. Mielestäni työnantajaa ja yrittäjää, jotka ovat täysin ulkopuolisia tahoja poliittisessa päätöksenteossa, ei saa rangaista ammattiliittojen uhoilulla. Kaikille toki tullaan jatkossakin suomaan täydet oikeudet poliittisiin mielenilmauksiin työajan ulkopuolella. Jos haluamme pärjätä kovenevassa kilpailussa verrokkimaitamme kohtaan, tulee meidän uudistaa työmarkkinoitamme enemmän suuntaan, joka mahdollistaa paremmat mahdollisuudet yrityksille vastata tämän päivän haasteisiin. Kankeat työmarkkinat ovat jääne ajoilta, jonne emme varmaan kukaan halua enää palata. On myös työntekijän etu, että yritykset uskaltavat palkata ja työllistää enemmän ihmisiä. Usein on myös niin, että paikallisella sopimisella työntekijät saavuttavat paremmat työehdot kuin ylhäältäpäin saneltuna. Tämä hallitus haluaa lisätä paikallista sopimista.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä kiittää työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan jäseniä syksyn työskentelystä. Erityiskiitokset haluan osoittaa valiokuntaa johtavalle puheenjohtajalle Saara-Sofia Sirénille, joka on toiminnallaan osoittanut istuvansa tässä haastavassa ajassa juuri oikealla paikalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.39 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Minulla oli tarkoitus puhua ihan toisesta aiheesta, mutta tässä tuli sen verran kovia väittämiä, että pariin niihin kommentoin.

Täytyy muistaa, että tänään on ollut lakossa myös akavalainen Insinööriliitto, STTK:lainen Pro ja ERTO. Että tämä tästä SAK:laisesta kentästä. Siellä on ollut paljon muitakin. Ja sitten YTK-kassa on työttömyyskassa. Se ei ole liitto, joka tekee työehtosopimuksia. Se hoitaa kassapalveluja ja työttömyysturvaa. Nämä kaksi tarkennusta tähän heti alkuun.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspolitiikassa korostuvat leikkaukset ja poisolollaan loistavat kasvupolitiikka ja kunnianhimoinen elinkeinopolitiikka. Suomi mataa nollakasvun tuntumassa ja on jo ehkä taantumassa. Monet merkit viittaavat siihen, että tämä VM:n ennuste 1,2 prosentin talouskasvusta ei toteudu, vaan ollaan hyvin matalalla tasolla. Sillä ei työllisyyttä ja valtionvelkaa hoideta. Se on ydinkysymys. Meidän pitää saada talouskasvua aikaiseksi, ja sitä ei tule leikkaamalla.

On tarve vauhdittaa vihreää siirtymää ja lisätä investointeja ja samaan aikaan vastata geopolitiittisiin jännitteisiin. Koordinoidulla valtion aktiivisella roolilla ja sillä teollisuuspolitiikalla on nyt kiire. Hallitus näyttää olevan tällä hetkellä kyvytön vastaamaan vihreään siirtymään, jota nyt tarvittaisiin. Kansainvälinen kilpailu kiihtyy, ja Eurooppa uhkaa jäädä jälkeen erityisesti Yhdysvaltojen vahvasta kasvusta. Nämä ovat niitä ydinasioita, joista meidän pitäisi puhua.

Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyteen vaikuttaa nimenomaan tämä taloudellinen tilanne ja investoinnit, rakentaminen, työperäinen maahanmuutto. Viime vuosien myötä myönteinen talouskehitys ja työllisyys ovat nousseet korkealle tasolle ja monet työttömät ovat löytäneet uutta työtä. Nyt työllisyys on kääntynyt laskusuuntaan, ja siksi ihmettelenkin kovasti, että työllisyysmäärärahoja ollaan pudottamassa 41 miljoonaa euroa viime vuodesta, kun työttömyys samaan aikaan nousee voimakkaasti. Pitäisi panostaa työnvälitykseen enemmän.

Työmarkkinapolitiikan osalta työmarkkinajärjestöjen vuoropuhelulla on pitkät perinteet. Osapuolilla on ollut yhteinen tavoite kehittyvästä, hyvinvoivasta yhteiskunnasta. Yhtenä kulmakivenä on ollut Suomen työmarkkinamalli, jossa työntekijöiden minimityöeh-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

dot ja -turva määräytyvät työehtosopimusjärjestelmän kautta. Työlainsäädäntö on säädetty heikomman osapuolen turvaksi. Samalla lainsäädäntö tukee ja antaa kehykset työehtosopimusjärjestelmälle. SDP katsoo, että hallitus on puuttumassa yksipuolisesti tähän hyvin toimivaan järjestelmään ja vinouttamassa sitä vahvemman osapuolen eli työnantajan suuntaan. Hallitusohjelmakirjausten mukaan valtakunnansovittelijan sovittelumahdollisuuksia rajoitetaan lainsäädännöllä, paikallista sopimista aiotaan laajentaa järjestäytymättömään kenttään ja työntekijöiden lakko-oikeutta heikennetään rajaamalla lakkoja ja tukilakkoja.

SDP esittää, että työlainsäädäntöä pitää sopia jatkossakin aidosti kolmikantaisesti. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa on syytä vaalia Suomen pitkäaikaisia vahvuuksia yhteiskunnallisesta eheydestä ja yksituumaisuudesta sekä luottamuksesta.

Sitten vielä yksi asia, arvoisa rouva puhemies! Harmaan talouden torjunta on jäänyt täällä salissa keskustelussa hyvin vähälle. Me tarvittaisiin harmaan talouden torjuntaan selkeästi voimakkaampia toimia. Meillä on selvitetty se, että pimeän työn palkkojen kokonaismäärän arvioidaan Suomessa olevan vuosittain 900—1 400 miljoonaa euroa, veromenetyksiä on 300—480 miljoonaa euroa. Eurooppalaisittain pärjätään hyvin, mutta meidän pitäisi tehdä harmaan talouden ohjelmia, joilla me puututaan tähän asiaan. Meidän pitäisi panostaa siihen, ja SDP:n vaihtoehtobudjetissa siihen 10 miljoonaa osoitettiin, jolla päästäisiin alkuun. Tätä työtä meidän pitäisi jatkaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

20.44 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Partanen toisti hetki sitten omassa puheenvuorossaan useita kertoja ”Hakaniemen herrat”. Tämä on hyvin mielenkiintoista, koska tiedetään, että hallitusohjelman työelämäosion ovat kirjoittaneet täysin EK:n ja Suomen Yrittäjien herrat. Hallituksella on vastuu tekemisistään. Se on omalla toiminnallaan ollut rakentamassa torstain mielenilmauksia hallitusohjelmansa julkaisusta asti. Jälki on karmeaa, kun sopimussyhteiskunnasta ovat jäämässä jäljelle vain savuavat rauniot.

Luulisi hallituksen pyrkivän tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa vaalimaan kansallista eheyttä ja rakentamaan luottamusta sekä edistävän sopimisen kulttuuria, etenkin kun maa on vajoamassa taantumaan. Odotan hallitukselta nyt vastuullisuutta työntekijöitä kohtaan. Hallitus on tehnyt politiikallaan itsestään työmarkkinapolitiikan osapuolen. Se on kannonnut asioihin, jotka on aiemmin neuvoteltu kolmikantaisesti. Nyt hallitus haluaa sanella päätökset työnantajien tahdon mukaan. Siksi vastuu tilanteen ratkaisemisesta on hallituksella. Tämä on sen itsensä kaivamalla kaivama riita.

Arvoisa puhemies! Vajaat puoli vuotta Orpon ja Purran kyytiä vielä, niin koko Suomi seisoo. Yksipuoliset heikennykset ajavat palkansaajat lailliseen siilipuolustukseen, ja niiden on valmistauduttava pahempaan, mikäli maan hallitus jatkaa härkähäisellä linjalla ja puuttuu uhkaamalla tavalla työmarkkinoiden toimintaan. Lisävahinkojen välttämiseksi olisi viisasta, että hallitus putsaisi pöydän ja käynnistäisi neuvottelut, joissa on jotain voitettavaa myös palkansaajilla, työntekijöillä, jotka tätä yhteiskuntaa kantavat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Diarra.

20.45 Fatim Diarra vihr: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Toisin kuin hallituksen budjetille, me teimme vihreiden vaihtoehtobudjetille sukupuolivaikutusten arvioinnin erillisen työryhmän toimesta, ulkopuolisen työryhmän toimesta. Työryhmän arvion mukaan halli-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tuksen budjettiesitys lisää monella tapaa sukupuolten välistä eriarvoisuutta, kun taas vihreiden vaihtoehtobudjetti kumoaisi pitkälti nämä vahingolliset vaikutukset varsinkin naisiin — puhun tässä nyt binäärisistä sukupuolista, vaikka tiedostan, totta kai, että sukupuolia on enemmän kuin kaksi. Vihreät ovat peruneet nämä leikkaukset sosiaaliturvaan, työtömyysturvaan sekä aikuiskoulutustukeen, joita naiset käyttävät enemmän.

Samalla kun leikataan matalapalkka-aloilla työskenteleviltä naisilta, jaetaan rahaa naispappeutta ja abortteja vastustaville liikkeille. Samalla kun leikataan mielenterveyspalveluista ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt unohtetaan täysin, hallitusohjelmasta annetaan rahaa tällaisille toimijoille. Tämä on paitsi kylmäävän selkeä poliittinen arvovalinta myös äärettömän vastuuton teko tällaisessa tilanteessa. Edellä mainitut ristiriidat leimauttavat tämän hallituksen politiikkaa: toinen käsi silittää, ja toinen käsi kuristaa.

Arvoisa rouva puhemies! Haluan puhua myös kulttuurista. Hallitus on unohtanut työmarkkinareformia tehdessään kulttuuri- ja taidealat. Näiden alojen luonne on erilainen kuin vaikka toimistotyö, mitä itse olen tehnyt. Kulttuuria ei tehdä niin kuin makkaraa, sitä ei tehdä kahdeksasta neljään. Kulttuuri- ja taidealat ovat luonteeltaan erilaisia. Kulttuuri- ja taidealojen tekijät varsinkin vapaalla kentällä ovat usein freelancereita, tekevät usein töitä apurahalla, ja sellaista työtä ei tehdä joka ikinen arkipäivä kahdeksasta neljään. Nyt tällaiset henkilöt on tästä unohdettu.

Kulttuuri ja taide ei kuitenkaan ole lainkaan sen vähempiarvoista. Kulttuurilla on itseisarvo, taiteella on itseisarvo, ja millainen on sellainen yhteiskunta, joka ei näitä asioita halua tunnustaa? Kulttuuri ja taide ovat myös ventialoja, mikäli me valitsemme niitten sellaisia olla, mutta se vaatii sitä, että me panostamme kulttuuriin ja taiteeseen, että me panostamme niihin ihmisiin, jotka kulttuuria ja taidetta meille tekevät. Kulttuurin ja taiteen tekeminen ei tarkoita sitä, että sen pitäisi olla kärsimistä. Ajatus siitä, että taiteilija on joku jossain pienessä mökissä, pimeässä, surullisena, masentuneena — ei sen tarvitse olla todellisuus. Me voimme valita toisin.

Hallituksen leikkaukset kulttuuriin tähän päälle vielä tekevät tilannetta yhä vaikeammaksi kulttuurin ja taiteen tekijöille. Ajattelen vahvasti, että mikäli emme kansakuntana valitse panostaa kulttuuriin, valitse panostaa taiteeseen, meillä ei pian ole mitään. Kulttuuri ja taide ovat kansakunnan sielu, mikäli me annamme sen kukoistaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Malm poissa, edustaja Eskelinen poissa, edustaja Hoskonen poissa, edustaja Viitala poissa. — Edustaja Kaunistola paikalla, olkaa hyvä.

20.48 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käännetään työmarkkinatilanteesta katsetta vähän tki-toimintaan ja ennen kaikkea kasvun panostuksiin, joita hallitus on tekemässä. Tässä haastavassa taloustilanteessa panostukset ovatkin erinomaisen tärkeitä. Vuosittainen t&k-rahoitus nousee miljardiin vuoteen 2027 mennessä, ja tämän päälle tulee vielä hallitusohjelmassa sovittu neljän miljardin euron investointipaketti.

Tärkeää on, että hallitus kohdentaa t&k-valtuutta soveltavaan tutkimukseen, nimenomaan tutkimusorganisaatioille, jotka yritysten kanssa yhteistyössä kehittävät esimerkiksi murrosteknologioita. Toinen tärkeä panostus ja nosto tässä yhteydessä, erityisesti paikallisesti, on korkeakouluille ja yliopistoille kohdennettu EU-hankkeiden kansallinen vastinrahoitus, jolle esitetään 35:tä miljoonaa euroa. Näillä rahoituksilla kannustetaan korkea-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kouluja ja tutkimusorganisaatioita osallistumaan aiempaa laajemmin EU-hankkeisiin, mikä tietysti on meille erittäin merkityksellistä.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun totean, että on tärkeää, että Suomen kasvua ja menestystä voidaan tukea luovien ihmisten työn tukemisella, korkeatasoisella tieteellisellä tutkimuksella sekä juuri innovaatioiden mahdollistamisella tulevaisuudessa entistä voimakkaammin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström.

20.50 Noora Fagerström kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ryhtyy pelastamaan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan palveluita. Ensimmäisessä talousarviossa lähdetään toteuttamaan kuuden miljardin euron sopeuttamista, johon hallitus on sitoutunut. Suomi on saatava pois vaaralliselta velkaantumisen tieltä. Hallitus on valinnut työn linjan, joka näkyy niin veropolitiikassa, säästöjen toteutustavassa kuin tehtävissä työmarkkinauudistussissakin. Hallitus pyrkii päätöksillään tekemään työn vastaanottamisesta ja työn tarjoamisesta entistä kannattavampaa. Tavoitteena on pohjoismainen työllisyysaste, ja näillä tulevilla uudistuksilla saadaan jopa 65 000 työllistä enemmän.

Arvoisa rouva puhemies! Jokaisen työkykyisen ja työikäisen velvollisuus on osallistua työmarkkinoille. Hallituksen tekemät työelämäuudistukset helpottavat yritysten mahdollisuuksia työllistää uusia ihmisiä, sillä tarvitsemme työnantajayrityksiä, jotka uskaltavat palkata sekä investoida. Työnantajayritysten määrä on pudonnut merkittävästi, viime vuonna yli kymmenen prosenttia. Hallituksen työmarkkinauudistukset tuovat Suomen jälkeenjääneen työlainsäädännön tähän päivään. Tämänhetkinen Suomen työehtosopimuslaki on vuodelta 1946. Keskeisissä verokkimaissa, kuten Ruotsissa ja Tanskassa, vastaavanlaisia uudistuksia on viety läpi jo vuosikymmeniä sitten, ja tulokset puhuvat puolestaan. Ruotsin ja Tanskan taloudet ovat kasvaneet finanssikriisin jälkeen merkittävästi samalla, kun Suomen kasvu on polkenut paikallaan.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus tekee historiallisen suuret kasvupanostukset ja Suomeen yrittäjämysteistä politiikkaa. Tämä on erittäin tärkeää, sillä kestävä kasvu ja siten myös suomalaisten tuleva hyvinvointi syntyvät uusista innovaatioista, tuotteista sekä palveluista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

20.52 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelman mukaan hyvinvointi syntyy työstä. Jotta meillä on hyvinvointia, tarvitaan työtä, työpaikkoja, tekijöitä ja kasvua. Hallituksen tavoitteena on lisätä satatuhatta työllistä tämän hallituskauden aikana, ja ensi vuoden tavoite on pelkästään jo 60 000—65 000 työllistä lisää.

On tärkeää, että meillä on maassa uskoa ja luottamusta työhön ja yrittämiseen. Meidän on madallettava kynnyksiä esimerkiksi pienyrittäjän mahdollisuuteen palkata ensimmäinen työntekijä. Tämän jälkeenkin moni yrittäjä on vaikeuksissa, jos kohdalle osuu tekijä, jonka työpanos ei kohtaa yrityksen toiminnan edellytysten kanssa. Tästä on tullut paljon toiveita, että pienyrittäjää tuettaisiin näissä vaikeissa tapauksissa, joissa koko yrityksen toiminta voi jopa kaatua. Hyvää työntekijää ei irtisano kukaan, jos siihen ei ole perusteltua syytä. Myös asiallinen syy on perusteltava jatkossakin.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Hallituksen tavoitteena on parantaa työnteon kannustimia, yksinkertaistaa sosiaaliturvaa, helpottaa työllistymistä, kehittää kansainvälistä rekrytointia, lisätä paikallista sopimista työmarkkinoille, parantaa työhyvinvointia ja joustavoittaa työn ja perhe-elämän yhdistämistä.

Työmarkkinoiden kehittäminen tukee työllisyyttä ja talouskasvua, kilpailukykyä ja tuotavuuden kehittymistä. Tämän kaiken mahdollistaa työrauha, jota nyt koetellaan poliittisesti. Meidän on seurattava Pohjoismaiden kehitystä ja toimia työmarkkinoilla siten, että otamme sieltä kasvua tukevia elementtejä, emme haittoja. Neuvottelujärjestelmien kehittäminen kuuluu myös tähän kokonaisuuteen hallituksen toimesta, kuten paikallinen sopiminen, jota on toivottu monien toimesta, koska se joustavoittaa työmarkkinoita. Paikallinen sopiminen pitäisi olla mahdollista yrityksestä riippumatta yhdenvertaisesti riippumatta siitä, kuuluuko yritys työnantajaliittoon tai millainen edustusjärjestelmä on taustalla.

Arvoisa rouva puhemies! Lakot maksavat. Suomea ei voida laittaa kiinni ainoastaan siksi, että ollaan poliittisesti eri mieltä. Se on vastuutonta. Yritykset ja ihmiset, jotka haluavat tehdä työtä ja olla tämän kaiken ulkopuolella, kärsivät. Heidän lähipiirinsä kärsii myös. Onkin hallitukselta oikein, että tukityötaisteluja arvioidaan suhteellisesti ja ne laitetaan tämän työriitalain mukaisen ilmoitusvelvollisuuden piiriin. Niiden on oltava suhteellisissa suhteissa tavoitteisiin nähden. Näin säästämme yhteiskunnan varoja, missä esimerkiksi Ruotsi on meitä edellä.

Arvoisa rouva puhemies! Kasvun edellytykset on luotava koulutuksen ja työn kautta. Hallitus panostaa molempiin, korkea- ja ammatilliseen koulutukseen, joissa huomioidaan tarvittavan työvoiman tarve eri aloilla. Työn ja arjen yhteensovittaminen sekä työssäjaksaminen ovat olennainen osa kokonaisuutta. Liikunnan merkitystä ja uusia tapoja lisätä liikumista ja työhyvinvointia korostetaan jaksamisessa. Mielen hyvinvointia edistetään muun muassa työterveyshuollon palveluja lisäämällä, paremmilla mahdollisuuksilla päästä esimerkiksi lyhytpsykoterapiaan.

Hallitus huomioi myös ikääntyvien ihmisten mahdollisuuden jatkaa työuraa, ja työpaikkojen ikäjohtamista kehitetään. Meillä on työvoimapotentiaalia, joka on vielä työpaikoilla käyttämättä, mutta näihin luomme niitä mahdollistavia malleja ja elementtejä.

Arvoisa rouva puhemies! Työstä tulee saada korvaus, jolla tulee toimeen. Siksi hallitus tukee veropolitiikkaa, joka kasvattaa työn kannattavuutta ja kannustavuutta. Samalla hallitus purkaa kannustinloukkuja tekemällä useita uudistuksia muun muassa sosiaalisiin etuuksiin. On tärkeää, että kaikki osallistuvat hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitämiseen kykyjensä ja voimavarojensa mukaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rostila poissa, edustaja Kauma poissa, edustaja Lehtinen poissa, edustaja Kilpi poissa, edustaja Kokko poissa, edustaja Polvinen poissa, edustaja Perholehto poissa, edustaja Kemppe poissa. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

20.57 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puheenjohtaja — anteeksi, puhemies! Täällä tämän päivän aikana aiemmin on käytetty varsin kovaa kieltä hallituksen työmarkkinatoimista ja jopa vääristelykin hallitusohjelman kirjauksia. Täällä on ollut äärettömän hyviä puheenvuoroja edustajilla. En mene niihin sen pitempään, mutta ajattelin vähän oikoa käsitteitä, mitä hallitusohjelmassa oikeasti on sanottu.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Esimerkiksi tämä sairaajan ensimmäisen päivän omavastuuosuushan ei ole tulossa lakiin velvoittavaksi. Siitä puhutaan sairaussakkona, mutta tällä hallitusohjelman kirjauksella sen sopiminen palkattomaksi ensimmäiseltä päivältä mahdollistetaan kymmenelle prosentille työntekijöistä, joiden työehtosopimuksessa tätä ei tällä hetkellä vielä ole kirjattuna. Eli esimerkiksi sote-sektorin TESissä tämä kirjaus on jo olemassa, mutta sielläkään tätä ensimmäistä sairauslomapäivää ei ole sovittu palkalliseksi. Noin 90 prosentilla tämä kirjaus on jo olemassa TESeissä, mutta esimerkiksi teknologiateollisuuden työntekijöillä, kiinteistöhuolto- ja vartiointialalla sekä rakentamisalalla tämä ensimmäinen sairauslomapäivä on sovittu palkattomaksi jo TESissä. Eli näin ollen tämä kirjaus tästä ensimmäisen sairauslomapäivän omavastuusta koskettaa äärettömän pientä osaa työntekijöistä, eikä sekään tule lakiin velvoittavaksi, vaan se ainoastaan mahdollistaa sen sopimisen, eli se on sitten työehtosopimusneuvotteluissa käytävä asia.

No sitten on myöskin puhuttu hyvin paljon tästä määräaikaisesta työehtosopimuksesta. On puhuttu, että se on ikään kuin koeaika, joka pidennetään vuoden mittaiseksi. No, sehän ei pidä paikkaansa. Siellä hallitusohjelmassa sanotaan sillä tavalla, että jatkossa työ sopimus on mahdollista tehdä määräaikaisena myös ilman erityistä perustetta vuodeksi. Ja tällä lähen rohkaistaan etenkin mikroyrityksiä, miksei myöskin pienyrityksiä, ottamaan ensimmäisiä työntekijöitään työhön, ei suinkaan missään nimessä jatkamaan sitä koeaikaa vuoden mittaiseksi. Tuo hallitusohjelman kirjaus jatkuu sitten seuraavassa lauseessa sillä tavalla, että ”samalla lainsäädännössä varmistetaan, ettei muutos lisää työ sopimusten perusteetonta ketjuttamista.” Tämä on äärettömän tärkeä ja hyödyllinen kirjaus semmoisille työntekijöille, joiden määräaikaisia työ sopimuksia on uudistettu vuodesta toiseen ilman, että sitä työ suhdetta vakinaistettaisiin. Eli opettajat olivat äärettömän tyytyväisiä tästä kirjauksesta. OAJ:n edustajat olivat meillä ryhmähuoneessa käymässä, ja kun nimenomaan tästä pykälästä heiltä kysyin, niin he olivat sitä mieltä, että tämä on heille tosi hyvä kirjaus.

No sitten hallitusohjelmassa on myöskin tästä paikallisesta sopimisesta kirjattu seuraavaa. Siitä on annettu virheellistä tietoutta sillä tavalla, että nyt pyritään sopimaan paikallisesti työehtosopimuksista ilman luottamusmiestä ja huonommin kuin mitä valtakunnallisessa työehtosopimuksessa sovitaan. Siellä hallitusohjelmassa todellisuudessa lukee sillä tavalla, että ”hallitus laajentaa paikallisen sopimisen edellytyksiä poistamalla työ lainsäädännöstä järjestäytymättömiä, yleissitovaa työehtosopimusta noudattavia yrityksiä koskevat paikallisen sopimisen kiellot. Paikallinen sopiminen mahdollistetaan yritystasolla niin, että sopijana voi olla luottamusmies, luottamusvaltuutettu, muu henkilöstön valitsema edustaja tai koko henkilöstö. Luottamusvaltuutetun ja muun määrääjäksi valitun henkilöstön edustajan suoja säädetään samalle tasolle kuin se tällä hetkellä on laissa säädetty luottamusmiehelle. Tehtävään valittujen henkilöiden mahdollisuus koulutukseen ja riittävään tiedonsaantiin varmistetaan.” Tätä samaa kirjausta on käytetty jo tänä päivänä muun muassa Teknologiateollisuuden ja Teollisuusliiton välisissä sopimuksissa, mutta jostain syystä nyt, kun se tulee oikeistohallituksen esittämänä hallitusohjelmaan, sitä ei millään haluta hyväksyä.

Arvoisa rouva puhemies! Aika loppuu aivan hetken kuluttua. Varaan toisen puheenvuoron jatkaakseni.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä. — Edustaja Kaunistola.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

21.02 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama sana pitää sanoa työvoimapalveluista ja niiden uudistamisesta, sillä se on kovassa tohinassa tuolla kunnissa käynnissä ja uutta pitäisi syntyä pian pikapuoliin. Tämä on tärkeä uudistus ylipäätään. Hallitus velvoittaakin tässä hyvinvointialueita, kuntia ja Kelaa tekemään yhteistyötä paikallisesti, jotta asiakas saa ne tarpeelliset palvelut, tuet ja niihin liittyvät velvoitteet mahdollisuuksien mukaan tietysti myös samasta luukusta. Eli puhutaan todella isosta työvoimapalveluiden toiminnassa tapahtuvasta uudistuksesta, ja se on myös erittäin tärkeä ja varmasti tarpeellinen. Tämä mahdollistaa tietysti myös työvoimapalveluiden lakisääteisten palvelujen prosessien keventämistä, jotta näitä resursseja kohdentuu entistäkin tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisesti.

Tästä haluan nostaa esiin vielä sen, että on tärkeää, että hallitusohjelmaan on kirjattu se, että tämän TE 2024 -uudistuksen rahoitusmallin kompensaaation tasoa lain voimaantulon jälkeen vuosittain voidaan tarkastella, ja siinä huomioidaan malli ennen kaikkea tuosta kannustavuudesta, väestönkasvun vaikutuksesta, kielisyyksistä, kaksikielisyydestä, vieraskielisyydestä ja toisaalta myös työvoimien ja työllisten määrän näkökulmasta. Eli tässä varmasti riittää paljon haasteita, mutta onneksi tarjolla hallitusohjelmassa on myös porkkanaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

21.04 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Meillä on menossa aito murros energiamarkkinoilla. Fossiilisista polttoaineista luovutaan, ja tilalle tulee uusiutuvaa energiaa. Tätä murrosta, tätä muutosvaihetta, tulee helpottaa kaikin mahdollisin tavoin. Uskon, että Suomella on paljon saatavaa, mitä tulee biokaasuun ja esimerkiksi vedyn käytön yleistämiseen ja yleistymiseen kaikkialla Suomessa. Hallitusohjelmassa luvataan edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistämistä sekä biokaasun monipuolista käyttöä. Tämän toteuttamiseksi tarvitaan samanaikaisesti toimia sekä biokaasun tuotannon että käytön edistämiseen, aktiivisia toimia.

Hallituksen on olennaista varmistaa, että talousarvioon varatut määrärahat saadaan todella käyttöön, niin että saadaan toteutettua uusia biokaasulaitos- ja kierrätyslannoitetuotantoinvestointeja Suomeen. Biokaasun tuotannon ja käytön toimenpiteitä tulee katsoa niimitään kokonaisuutena. Tämä edellyttää yhteistyötä eri ministeriöiden kesken. Meillä on valitettavan hajanaista edelleen biokaasuun liittyvä lainsäädäntö eri ministeriöissä. Kokonaiskoordinaatiota hallinnonalojen välillä on syytä vahvistaa.

On todennäköistä uusiutuvan energian investointien luvituksen kannalta, että se ei tule nopeutumaan hallituksen tavoitteleamalla tavalla, vaan toimenpiteet pikemminkin luovat epävarmuutta puhtaiden energiamuotojen investointiympäristöön. Lisäksi hallitus tuo biokaasulle uusia haitallisia velvoitteita, jotka lisäävät hallinnollisia kustannuksia eivätkä edistä biokaasuinvestointeja. Toivon todella, että hallitus tarkastelee näitä laittamiaan velvoitteita, niin että biokaasun tuotanto ja sen laajamittainen käyttö voi Suomessa edistyä.

Keskusta ei pidä viisaana hallituksen linjaa energiatuen myöntövaltuuden puolittamisesta. Uusiutuvan energian tuotanto on kriittisen tärkeä osa, jotta Suomeen saataisiin uutta puhdasta teollisuustuotantoa. Uusien energiantuotantomuotojen kaupallistaminen tarvitsee jatkossakin rahoitusta. Nyt näiden uusien myönnettävien energiatukien määrä laskee merkittävästi, kun edellisen hallituksen kertaluonteisten tulevaisuusinvestointien ja Suomen kestävä kasvun ohjelman uudet rahoituskierrokset päättyvät. Näin ei saa tapahtua,

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

vaan tätä uutta murrosta, uusiutuvan energian murrosta, pitää pitää liikkeessä. Esimerkiksi LUTilla, Lappeenrannan—Lahden teknillisellä yliopistolla, on merkittävää kehittämistä vetyteknologian osalta, ja huomaa, että monilla seuduilla biokaasuhankkeita tällä hetkellä pyritään edistämään.

Lisäksi haluaisin nostaa esiin erityisesti tämän osaavan työvoiman saatavuuden haasteen. Meillä on tietenkin tällä hetkellä vaikea tilanne elinkeinoelämällä, esimerkiksi rakennusteollisuuden ahdingosta on uutisoitu paljon. Siitä huolimatta Suomea vaivaa krooninen osaajapula, ja siihen tulee löytää ratkaisuja — ei vain tuijottaa ajankohtaista tilannetta, vaan katsoa pitkälle tulevaisuuteen. Osaavan työvoiman puute on suomalaisten yritysten kasvun este tälläkin hetkellä, erityisesti joillakin aloilla.

Hallituksen työperäisen maahanmuuton linja on talouskasvun suurimpia esteitä. Useissa asiantuntijalausunnoissa tässäkin talossa on korostettu työperäisen maahanmuuton kriittistä merkitystä näille kasvunäkymille. Suomen realiteetti on, että oma työikäinen väestömme on vähentymässä ja ilman uutta työvoimaa kasvunäkymät jäävät liian heikoiksi. Hallituksen hankaluus on tämä nuiva suhtautuminen työperäiseen maahanmuuttoon. Se näkyy esimerkiksi hallituksen kaavailemana niin sanottuna kolmen kuukauden sääntönä työperäisten maahanmuuttajien poistamiseksi Suomesta, jolleivät he päättävän työn sijaan löydä uutta työtä. Heillä on siis kolme kuukautta aikaa. Ja tämä on varsin lyhyt aika, me kaikki tiedämme sen. Se on ihan kaikille vaan lyhyt aika, jos tarvitsee esimerkiksi päivittää omaa osaamistaan tai hakea erilaisia töitä kuin mihin on tottunut työurallaan.

Hallitus on myös näissä muutoksissaan ehkä jättänyt pienemmät yritykset vähemmälle huomiolle. Yritysten kehittämisspalveluiden lakkauttaminen on lyhytnäköistä, ja sitä keskustusta ei tue. Pienten ja keskisuurten yritysten konsultointi- ja koulutuspalvelut, erityisesti toiminnan uudistamiseen, uusien markkinoiden kartoittamiseen ja omistajanvaihdosten suunnitteluun sekä markkinoinnin kehittämiseen, kaipaavat tukea. Toivon, että hallitus pystyisi harkitsemaan edelleen näiden toimijoiden rahoitusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

21.10 Jorma Piisinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Äsken jäi kesken puhe näistä ikään kuin hallitusohjelmakirjausten tulkinnoista ja siitä, kuinka niitä esitellään tuolla julkisuudessa yhtä lailla työntekijöille kuin myöskin muille tahoille mediassa, televisiossa ja lehdistössä. Tämä päivä oli varsin surkea päivä suomalaiselle elinkeinoelämälle. Nyt eletään parasta joulusesonkia, ja tälle päivälle sattui sitten ennen joulua ikään kuin vuorokauden mittainen työnseisaus, mielenilmaus. Tämä merkitsee hyvin paljon semmoisille pienille yrityksille, jotka kenties tässä joulun alla tekevät varsin merkittävän osan tuloksestaan, nimenomaan sillä, että ihmiset käyvät joululahjaostoksilla. Se on äärettömän hankalaa.

Nyt on puhuttu sitten siitä, että hallitus pyrkii nyt rajoittamaan lakko-oikeutta. Ei kukaan eikä mikään taho, ei hallitus eikä muukaan, rajoita yksittäisen henkilön omiin työehtosopimuksiinsa perustuvaa työtaistelutoimenpidettä. Kyse on näistä poliittisista lakoista ja sitten myöskin niin sanotuista tukilakoista. Eli työtaistelutoimien on kohdistuttava nyt hallitusohjelman mukaan työriidan osapuoliin. Ne eivät saa vaikuttaa muihin yrityksiin, esimerkiksi maamme kaikkiin yrityksiin. Näiden tukilakkojen pitäisi olla suhteessa työriidan suuruuteen.

Tässä voisi käyttää hyvänä, erittäin tuhoisana esimerkkinä taloudellisesti vuoden 21 lopulla käynnistynyttä työtaistelutoimenpidettä, jossa eräs puunjalostusteollisuuden järjes-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

täytymätön yritys halusi tehdä työpaikkakohtaisen työehtosopimuksen. Tämä yritys tarjosi työntekijöilleen valtakunnallisia työehtosopimuksia suurempaa palkankorotusta. Sen lisäksi yritys tarjosi työntekijöilleen kuuden prosentin tulospalkkiobonusta. Tämä kyseinen yritys ei ollut lomauttanut eikä irtisanonut ainoatakaan työntekijää 30 vuoteen. No, tämä ei sopinut ammattiyhdistysliikkeelle, vaan tämän seurauksena kaikki Suomen satamat suljettiin, ja arvioiden mukaan tästä aiheutui noin 350—400 miljoonan päivittäiset kustannukset Suomen ulkomaankaupalle.

On selvää, että eiväthän nämä asiat tällä lailla voi olla. Tähän on pakko saada muutos. Joku suhteellisuudentaju täytyy olla myöskin työtaistelutoimenpiteissä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

21.13 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kemppi käytti äsken erinomaisen puhevuoron, jossa käsitteli myös biokaasutuotantoa, biokaasun tuotannon roolia osana vihreää siirtymää, siirtymistä fossiilitaloudesta biotalouteen, kestävään ja kannattavaan biotalouteen. Olen aivan yhtä lailla huolissani Suomen biokaasutuotannon tulevaisuudesta ja etenkin biokaasutuotannon kasvusta kuin edustaja Kemppi. Hallitusohjelmassa toden totta luvataan edistää biokaasutuotannon kehittämistä ja käynnistymistä sekä biokaasutuotannon monipuolista käyttöä. Tämän toteutuminen vaatii, kuten edustaja Kemppikin mainitsi, tulevaisuudessa yhä parempaa, yhä pidemmälle menevää, yhä sujuvampaa yhteistoimintaa eri ministeriöiden hallinnonalojen välillä. Biokaasutuotanto olisi voinut olla ja toivottavasti tulevaisuudessa tulee olemaan Suomelle erittäin merkittävä energiatuotannon muoto, erittäin tärkeä energianlähde, ja biokaasutuotantoa tukevaa biokaasun käyttöä liikenteessä tulee myös edistää.

Biokaasutuotanto maatilakokoluokassa olisi erittäin hieno mahdollisuus Suomelle tuottaa hajautetusti eri puolilla Suomea uusiutuvista lähteistä kestävästi liikenteen polttoaineita. Biokaasutuotannon sivutuotteena kyetään ottamaan talteen esimerkiksi ruoantuotannossa tarvittavia ravinteita, ja biokaasun tuotannossa on mahdollisuus saada aikaan tällainen kokonaisvaltainen kestävä kierto.

Tästä on hyvä esimerkki esimerkiksi Uudenmaan Hyvinkäällä Palopuron agroekologinen symbioosi -kokonaisuus. Siinä tuotetaan suomalaista, maailman parasta puhdasta ruokaa erittäin kestäväällä tavalla. Ravinteet kierrätetään pelloilta biokaasulaitoksen kautta uudelleen kiertoon. Hallituksen edustajien ja virkamiesten soisi käyvän tutustumassa Palopurolla, millaiseen byrokraatiaan biokaasuhankkeita suunnittelevat törmäävät, millaisia hallinnollisia esteitä biokaasutuotannon laajamittaistumiselle on, ja myös tietenkin ajankohdainen kysymys biokaasun reguloinnista päästökauppoineen pitää ratkaista kestäväällä tavalla.

Biokaasutuotanto on suuri mahdollisuus, ja Palopurossa on myös erittäin hyvä päästä tutustumaan siihen, kuinka ravinteet kiertävät biokaasutuotannon ja ruoantuotannon välillä. Palopuron agroekologinen symbioosi on myös erittäin hyvä malliesimerkki, ja he voivat siellä kertoa myös siitä, miten byrokraatia, viranomaistoiminta ja hallinto vaikuttavat investointien liikkeellelähdtöön mutta etenkin myös siihen, miten tämä taloudellisesti saadaan kestäväälle pohjalle.

Keskusta omassa vaihtoehtobudjetissaan ei kannata eikä pidä viisaana esimerkiksi hallituksen linjaa energiatuen myöntövaltuuden puolittamisesta. Se on omiaan haittaamaan uusiutuvan energian tuotannon lisääntymistä, uuden puhtaan energian tuotannon lisäänty-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

mistä. Uusien energiantuotantomuotojen kaupallistuminen ja kaupallistaminen tarvitsevat jatkossakin rahoitusta. Nyt uusien myönnettävien energiatukien määrä tulee laskemaan merkittävästi, kun edellisen hallituksen kertaluonteisten tulevaisuusinvestointien ja Suomen kestävä kasvun ohjelman RRF:n uudet rahoituskierrokset päättyvät. Keskusta on omassa talousvaihtoehdossaan ehdottanut näihin lisärahoitusta, ja se olisi todella tärkeä panostus tulevaisuuteen. Toivotaan, että hallitus tulevissa päätöksissään ajattelee myös hajautettua, puhdasta, uusiutuvaa energiantuotantoa ja tulee muuttamaan leikkauspäätöksistään tulevissa talousarvioissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

21.18 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Piisinen puheenvuoron innoittamana halusin pitää vielä puheenvuoron. Peräsitte suhteellisuudentajua, ja jollain tavalla, kun esimerkiksi tätä päivää katsoo, että miksi tähän on tultu, niin olisin kyllä toivonut myös teiltä suhteellisuudentajua siinä, kuinka paljon te esitätte työntekijäpuolelle heikennyksiä. Kuten täällä on moneen kertaan tuotu esille, niin EK pyysi kymmentä, sai yksitoista, ja kun käydään näitä teidän esityksiänne läpi, niin mielestäni palkansaajaliike aivan oikeutetusti puolustaa oikeuksiaan ja työsuhdeturvaa.

Ensimmäisenä haluatte irtisanomissuojan helpottamista. Haluatte poistaa painavat perusteet irtisanomissuojasta. Mitä se käytännössä tarkoittaa? Kuinka löysän irtisanomissuojan te haluatte työntekijöille? Jos työntekijä valittaa työehdoistaan tai muuta, niin onko se teidän mielestänne painava syy tai tulevaisuudessa peruste potkuihin? Ammattiyhdistysliike onkin käyttänyt tästä sanaa ”potkulaki” ihan perustelluista syistä, koska tätä irtisanomissuojaa halutaan nykyisestä hyvin paljon lievittää.

Määräaikaissuoksien ketjuttaminen: Haluatte, että määräaikaissuoksia voidaan ketjuttaa ilman perusteita. Hyvin monet ihmiset, suomalaiset, työskentelevät määräaikaaisesti tai vastentahtoisesti osa-aikaisena ja toivovat sitä kokoaikaista vakituista työtä, ja te haluatte, että ihminen voi työskennellä vaikka lopun elämää määräaikaissuoksien puitteissa. Mielestäni tämä ei ole oikein, tämä tahtotila, mitä te haluatte.

Tänään me käsittelemme työttömyysturvan leikkauksia, joista ison osan te tuotte heti ensi vuoden alkuun. Odotan kuulevani, mitä puhutte tuosta seuraavasta kohdasta, työttömyysturvan lapsikorotusten poistosta, 200 miljoonaa työttömiltä lapsiperheiltä. Se oli muuten Kelan ja THL:n arvion mukaan tehokkain tapa ehkäistä lapsiperheköyhyyttä, ja te olette poistamassa sen kokonaan. 150 euroa yhtä lasta kohden, työtöntä kohden.

Muut heikennykset, mitä tänään käsittelemme ja mitä on tulossa:

Sairausloma puhuittekin puheenvuorossanne osia, mutta on täysin selvää, että kun te lainsäädännöllä teette tällaista esitystä, niin teidän tahtotilanne on ulottaa se suomalaiseen työelämään.

Takaisinottovelvollisuus heikkenee. Alle 50 henkilön yrityksissä ei enää sovellettaisi takaisinottovelvollisuutta, ja jos en väärin muista, niin kyse on yli 100 000 työntekijästä. [Eduskunnasta: 170!] — 170.

Eli nämä ovat hyvin merkittäviä yksipuolisia heikennyksiä. Kyllä peräisin nyt perussuomalaisien puheenvuorojen jälkeen myös sitä suhteellisuudentajua sen eteen, kuinka paljon te olette valmiit heikentämään suomalaisten työntekijöiden työoikeuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Piisinen.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

21.22 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vastauksena tähän edustaja Nurminen kommenttiin: Ilmeisesti ette aivan kaikkea kuunnellut, mitä tuossa sanoin. Kaikkihan nämä lähtevät siitä, että me tarvitsemme työpaikkoja. Ihmiset täytyy saada töihin. Täällä on jo tänään aiemmin salissa puhuttu, että meidän työnantajayritysten määrä on pudonnut 10 000:lla parin viime vuoden aikana. Meillä on olemassa noin pari sataa mikroyritystä, joissa varmasti olisi tarvetta palkata kenties ensimmäinen tai toinen työntekijä, ja näihin näillä asioilla pyritään vaikuttamaan, helpotetaan ikään kuin sitä työntekijän palkkaamista, niin että saataisiin ihmisiä töihin.

Viittasitte tuossa muun muassa tähän työsuhteiden ketjuttamiseen. Täällä hallitusohjelmassa sanotaan sillä tavalla — en tiedä, kuulitteko, kun puhuin siitä — että ”jatkoissa työ sopimus on mahdollista tehdä määräaikaisena myös ilman erityistä perustetta vuodeksi”. Tällä nimenomaan kannustetaan työnantajia siihen, että he rohkaistuisivat palkkaamaan, mutta seuraavassa lauseessa siellä sanotaan näin: ”Samalla lainsäädännössä varmistetaan, ettei muutos lisää työ sopimusten perusteetonta ketjuttamista.” Meillä kävi tuolla ryhmähuoneessa viikon alussa OAJ:n edustajia, ja heiltä nimenomaan kysyin tästä kirjauksesta. He pitivät tätä erinomaisena, koska opettajat on tyypillinen ryhmä, kenen työ sopimuksia on ketjutettu, ketjutettu ja ketjutettu, ja tällä nimenomaan se ketjuttaminen pyritään estämään. Eli opettajille tulee vakituisia työsuhteita, ja he saavat myöskin kesäloman ajan korvauksen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

21.24 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Jään odottamaan hallituksen esitystä ja sen perusteluita. Käsittelemme varmasti sitä myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Mainitsitte opettajista. Tänään on meillä seuraavassa kohdassa käsittelyssä esitys, työ säoaloehdon pidentäminen 6 kuukaudesta 12 kuukauteen, josta erityisesti opettajat ovat pitäneet ääntä, että meillä on paljon aloittelevia opettajia työuran alkupuolella, jotka eivät pääse nyt näiden esitysten johdosta tämän piiriin.

Mutta edelleen ymmärrän, että viime kaudella oli myös hankaluuksia, oli koronapandemiaa, oli Ukrainaa. Me pyrimme kaikilla mahdollisilla tavoilla tukemaan suomalaisia yrityksiä ja sitä kautta pitämään mahdollisimman monet hengissä ja tukemaan sitä toimintaa, ettei meille olisi tullut mitään ennätyksellistä lamaa ja konkurssiaaltoa. Päinvastoin, pysyimme melko hyvin siinäkin tilanteessa, missä koko Suomi oli lähestulkoon säpissä, kannattelemaan ihmisiä ja myös yrityksiä tämän hankalan ja vaikean ajan ylitse.

Siinä mielessä, kun katsoo viime hallituksen politiikkaa, me jätimme myös tämän meidän hallituskauden lopulla Suomelle historian korkeimman työllisyysasteen. Työllisyysaste oli hyvin korkealla tasolla. Nyt, kun katsotaan näitä uusimpia lukuja, koko ajan tulee ilmoituksia erilaisista, varsinkin rakennusalan yt:istä ja lomautuksista, ja siinä tilanteessa mielestäni onkin perusteetonta, että samaan aikaan te leikkaatte ja heikennätte työntekijöiden oikeuksia näin yksipuolisesti ja merkittäväällä tavalla.

Kuten täällä on myös tuotu esille, Suomessa on vuosikymmenet perusteltu työmarkkinakysymyksiä yhdessä tekemisen ja sopimisen kulttuurin hengessä, ja on myös saatu aikaan hyviä tuloksia. Siinä mielessä on harmi, että teidän johdollanne murennetaan tämä suomalainen perinne tästä hyvästä sopimisen kulttuurista. Itse olenkin vedonnut teihin, että paikkaisitte työmarkkinaosapuolille sopimisen kättä ennemmin kuin vain tätä keppipuolta näillä hyvin kohtuuttomilla vaatimuksilla.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Arvoisa puhemies! Haluaisin puhua vielä näistä leikkauksista, mutta puhutaan niistä seuraavassa asiakohdassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Selvä. Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

21.26 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kaikki me haluamme täällä 80 prosentin työllisyysasteen tämän vuosikymmenen aikana, siitä ei ole epäilystä. Kaikilla meillä on yhteinen tahtotila, mutta keinoista me olemme vähän eri mieltä, ja aika paljonkin monessa asiassa: toiset tekevät sitä leikkaamalla, ja toiset yrittävät sitten kehittämisen ja muitten asioitten kautta hakea sitä työtä. Se ei ole ollenkaan varma, että sillä leikkauspolitiikalla saadaan ne 60 000—65 000 työpaikkaa, kun ei ole niitä työpaikkoja, kun on nollakasvu tässä veneessä, ja tämä on se ongelma tässä tilanteessa myöskin.

Sitten kun puhutaan koko ajan tästä, että helpotetaan työsuhteitten synnyttämistä, niin meillä on lainsäädännössä jo puolen vuoden koeaika. Siinä pystyy aika monta aikaa katsomaan sitä uutta työntekijää, ja siinä on aika matala kynnys sitten päästä eroonkin siitä, koska jos ei sovi työhön, niin kyllä se sinä aikana yleensä selviää.

Mielenkiintoinen asia on tässä se, että suomalainen yritys ja työpaikka elää sillä, että se kehittää itse toimintaansa, ja kaikki palkansaajat ja työntekijät haluavat siellä yrityksessä kuitenkin sen kehittyvän ja pärjäävän. Siellä ei ole semmoisia ihmisiä, jotka sanovat, että ”ei me haluta tämän yrityksen pärjäävän”. Kaikki haluavat sitä samaa. Siihen kategoriaan sitten laitetaan tilanne, jossa otetaan pois esimerkiksi aikuiskoulutustuki, jolla omaa osaamista yritetään kehittää — ja se on vielä palkansaajien ja työnantajien yhteisesti vakuutusmaksulla rahoittama järjestelmä — sellainen ollaan lopettamassa. Me tarvitaan tällaisia kehittämiselementtejä työpaikoilla, ja niitä nyt ollaan tässä kaventamassa. Kaikkein kummallisinta asia on siinä se, että kun me täällä puhutaan yrittäjien määrästä, niin tällä aikuiskoulutustuella ovat myös yrittäjät voineet itse kouluttaa itseään, ja sitä on käyttänyt aikamoinen määrä yrittäjiä, mikä on hyvä asia. Minun mielestäni, kun täällä kaivataan yrittäjien osaamista, se on tarpeen huomata.

Sitten kun täällä puhutaan useasti näiden yrittäjien lukumäärästä, että se on pudonnut, se heittelee tässä vuosien aikana koko ajan, ja meillä on semmoinen porukka, joka tekee yrittäjänä ja välillä palkkatyössä, ja se on mielenkiintoinen... Juuri katsoin yhtä tilastoa, käppyrää, jossa kun yrittäjien määrä kasvoi, niin palkkatyöntekijöiden työtunnit vähenivät, ja sitten taas kun yrittäjien määrä väheni, niin palkkatyössä tuntimäärät kasvoivat. Eli tämä korreloi sitä, että siinä on tietty määrä ihmisiä, jotka siirtyvät palkkatyön ja yrittäjyyden välillä, mikä on hyvä asia sekin. Meidän sosiaaliturvajärjestelmämme ei oikein tunnista tätä vaihetta, ja siinä meillä olisi kehittämisen paikka. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen.

21.29 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lyly tässä otti tärkeän asian esille nimenomaan siltä kannalta, että yrittäjyyden ja työn tekemisen yhteensovittamista pitäisi helpottaa. Nythän on tulossa tämmöinen niin sanottu yhdistelmävakuutus, millä siihen ikään kuin pystyttäisiin helpotusta saamaan.

Nyt meillä on semmoinen tilanne tällä hetkellä, että jos työnantaja ei uskalla palkata työntekijää, niin monesti on niin, että tämän työntekijän täytyy perustaa itsellensä yritys. Puhutaan niin sanotuista kevytyrityksistä, kevytyrittäjistä. Sillä ikään kuin työnantaja pys-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tyy välttämään ne riskit, mitä tulee, kun palkkaa palkkasuhteeseen työntekijän. Hän ikään kuin saa itsellensä varmuuden siitä, että jos tässä käykin niin, että hänellä ei töitä riitä ja hän joutuu irtisanomaan tämän työntekijän, niin siitä ei mene sitten koko yrittäjän omaisuus, jolloinka myöskin täältä palkkaavalta yrittäjältä menisi se elanto.

Jos puhutaan julkisesta taloudesta, niin on järkevämpää ja kannattavampaa, että työntekijä palkataan työsuhteeseen, koska tästä kevytyrittäjyydestä sivukulujen, siis valtiolle maksettavien kulujen määrä on olennaisesti pienempi. Eli kun pystytään ja uskalletaan palkata, se tuottaa yhteiskunnalle enemmän tuloja sillä tavalla.

Vielä edustaja Nurmiselle, kun otit opettajat ja työssäoloehdon: Tällähän pyritään siihen, että määräaikaisten työsuhteiden ikään kuin ketjuttamisen estämisellä pyritään nimenomaan siihen, että tämä työssäoloaika, velvollisuus, se pitenisi niin, että jos jää työttömäksi, niin sitten pääsee tälle ikään kuin ansiosidonnaiselle tai työttömyyskorvaukselle. Eli sitä työsuhdetta tulee niin paljon, että se kertyy siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

21.32 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Energiapolitiikka on kokonaisvaltaisesti ratkaistava, ja kuten edellisessä puheenvuorossani, jonka käytin biokaasusta, totesin, me tarvitsemme paljon uutta uusiutuvaa energiaa. Bioenergialla on tulevaisuudessakin myös erittäin keskeinen osuus meidän energiapaletissamme. Uusiutuvan energian lisääntymistä ja kasvamista on tuettava, bioenergiaan on satsattava, mutta kyllä on niin, että turvettakin edelleen tarvitaan. Täysin kotimaisena energialähteenä polttoturpeellakin käyttömääräänsä suurempi merkitys energiahuoltovarmuuden turvaamisessa, mikä on käynyt meille kaikille selväksi viimeistään nyt Venäjän aloittaman hyökkäyssodan myötä.

Huomionarvoista on tietysti sekin, että polttoturpeen tuotannosta ovat riippuvaisia myös muut turvejakeet, etenkin huoltovarmuuden kannalta tärkeät kasvu- ja kuiviketurvet. Polttoturpeella ja turpeen energiakäytöllä on myös vaikutusta siihen, ettei teollisuutemme tarvitsemaa kuitu-, saatikka tukkipuuta päätyisi poltettavaksi. Toki me keskustassa tiedostamme sen, että turpeen kohtalolle keskeisintä ovat päästökauppa ja päästökaupan hinnat, mutta kotimaisessakin päätöksenteossa on tehtävä voitavamme energiahuoltovarmuuden turvaamiseksi, jossa turve on keskeinen osa. Tämän takia keskusta katsoo, että huoltovarmuuden varmistamisen kannalta on perusteltua poistaa turpeelta energiaverot. Tällä olisi 16 miljoonan vaikutus valtiontalouteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Nurminen.

21.34 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ei ole tarkoitus enää jatkaa tätä pidempään, mutta en ymmärtänyt sitä, että millä tavalla työssäoloehdon pidentäminen parantaa määräaikaisten työntekijöiden ansioturvan piiriin pääsemistä. Oman logiikkani mukaan jos työssäoloehdot pidentetään 6 kuukaudesta 12 kuukauteen, niin se vaikeuttaa ansioturvan piiriin pääsemistä kaikkien osalta, ja erityisesti se vaikeuttaa näillä nuorilla, joita mainitsin tässä, samoin patkätyöntekijöillä ja ylipäättänsä heikossa työmarkkina-asemassa olevilla. Se on aivan selvää, että jos vaikka opettaja palkataan syksyllä, on lukuvuoden ja jää kesäksi työttömäksi, niin hän ei pääse tämän piiriin. Eli minä en ihan täysin ymmärtänyt tätä logiikkaa, mutta nyt varmasti valotatte sitä vielä, niin pystytään sitten saamaan kiinni siitä ajatuksesta.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Sitten ihan yleisesti tähän keskusteluun, totta kai itsekkin haluan tukea yksinyrittäjiä ja pienyrittäjiä ja sitä työtä, mitä he tekevät. Mutta tässä esityksessä kyse on siitä, että me haluamme reilut työmarkkinat: meillä on reilut palkat ja työehdot, joilla tehdään töitä, ja aina on mahdollista palkita ja maksaa enemmän hyvälle työntekijöille. Mutta tässä on se minimitaso, josta me pidetään kiinni ylipäättänsä suomalaisessa yhteiskunnassa, ja ne tietyt työehdot, jotka kuuluvat jokaiselle työntekijälle. Emme pidä sitä oikeutettuna, että näin merkittävässä määrin heikennetään suomalaisten palkansaajien työsuhdeturvaa.

Varmasti seuraavassa kohdassa menemme näihin teidän työllisyystavoitteisiin, ehkä tavoitteista jo pitäisi saada konkretiaa. Esimerkiksi asumistukileikkauksen osalta, jonka jo käsitelimme, työllisyysvaikutukset olivat pyöreä nolla. Toimeentulotukileikkauksen työllisyysvaikutuksetkin olivat hyvin lähellä nollaa. Ja nyt kun me käsitellään esimerkiksi lapsikorotusten poistoa ja indeksileikkauksia, niin kuulimme valiokunnassa hyvin monilta suomalaisilta johtavilta työmarkkina-asiantuntijoilta hyvin kriittistä suhtautumista näihin toimiin ja myös ajatusta siitä, että tässä on laskettu samojen työttömien työllistyvän näillä monilla eri keinoilla. Eli kun nämä kaikki leikkaukset kohdistuvat pitkälti samoihin ihmisiin, niin voiko se sama työtön työllistyä indeksileikkauksilla, sama lapsikorotusten poistolla ja niin edelleen?

Eli kyllä tässä on vielä paljon katsottavaa, mutta nyt kun te viette nämä läpi, niin me seuraamme tilannetta ja vaadimme kyllä perusteelliset selvitykset. Mutta tähänastisista esityksistä työllisyysvaikutusarviot ovat kyllä olleet hyvin lähellä nollaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kalmari.

21.37 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Toisaalta tiedämme, että meillä on ollut kynnys työhön lähtemisessä esimerkiksi yksinhuoltajaperheessä, jossa on useampi lapsi, hyvin korkea. Elikkä se rajatulo, mikä täytyy työstä saada, on ollut niin korkea, että oikeastaan tavallisiin palkkatöihin ei tällaisessa tilanteessa ole kannattanut lähteä. Eli toimia on tietyllä tapaa pakko tehdä, mutta olisin itsekkin toivonut, että nämä vaikuttavuusarviot ja kohdentumiset olisi tehty paremmin, ja olisin toivonut, että työmarkkinajärjestöjen kanssa olisi pystytty yhdessä näitä asioita eteenpäin viemään.

Mutta halusin käyttää puheenvuoron edustaja Viljasen tärkeän esiin noston vuoksi. On aivan oikein, että Suomessa on lähdetty hakemaan uusiutuvia energiamuotoja, on pyritty pois fossiilisesta. Meidän puupolttoaineet ja ydinvoima toki vielä toistaiseksi öljyn ohella ovat suurimmat energialähteet, mutta pyrimme koko ajan lähemmäksi omavaraisuutta ja pois ulkoa tuodusta energiasta.

Meillä on kuitenkin sellainen ongelma, että silloin kun energiaa tarvittaisiin eniten, sitä ei oikein tahdo tuulella ja auringolla pystyä tuottamaan, ja silloin kun energiaa tarvitaan vähiten, sitä on kyllä yllin kyllin tarjolla. Siksi mielestäni ei ole viisas se hallituksen päätös, että luovutaan turpeesta, ja kannatan lämpimästi tätä keskustan esitystä turpeen käytön mahdollistamiseksi. Sillä on myös ensiarvoisen tärkeä merkitys kasvuturpeena. Esimerkiksi vientituloja kasvuturvetuotanto tuo yli 400 miljoonaa euroa, kun sitä viedään euroopalaisiin kasvihuoneisiin. Kuiviketurpeestamme on se seuraus, että Suomi käyttää Euroopassa vähiten tai aivan vähimpien joukossa antibiootteja, ja näin kuluttajat saavat turvallista ruokaa eikä synny antibioottiresistenssiä, kun turve on erittäin hyvä kuivikealusta. Näitä kumpaakaan ei pysty saamaan, jos ei sitä polttoturvetta nosteta.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Piisinen vielä.

21.40 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä edustaja Nurmiselle: Kenties selitin vähän epäselvästi sen työssäoloajan pidentämisen ja sen liittymisen ketjuttamiseen. Tarkoitin ja yritin kertoa sitä, että kun nyt tämä perusteeton ketjuttaminen estetään, niin silloinhan pätkätyötä ei tule ja tämä työssäoloehto täyttyy, vaikka sitä pidennetään. Sitä yritin sanoa.

Tuossa edustaja Kalmari aivan oikein otti kantaa, että on olemassa tällaisia kannustinloukkuja, jotka estävät työllistymisen ja työllistämisen, ja sen takia nyt tehdään näitä hallitusohjelmakirjauksia ja muutoksia työlainsäädäntöön, että näistä päästäisiin eroon. On ilman muuta selvää, että ihmiselle täytyy olla taloudellisesti kannattavampaa tehdä työtä kuin olla tulonsiirtojen varassa. Sillä tavalla me voimme saada ensinnäkin Suomen nousuun, mutta myöskin tälle ihmiselle itselleen on paljon parempi se, että hän on työssä, koska silloin hän ainakin pysyy kiinni yhteiskunnassa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mikkonen.

21.41 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan tuohon edustaja Piisisen puheenvuoroon: Haluankin nostaa esiin sen, että meidän täytyisi luoda nimenomaan tilanne, jossa on aina kannattavaa tehdä työtä, on aina kannattavaa ottaa työtä vastaan, on se sitten pieni pätkä tai osa-aikaista työtä. Sen takia itse asiassa pidän todella huonona sitä hallituksen linjausta, jossa suojaosia tullaan nyt heikentämään. Ne ovat olleet kuitenkin semmoinen hyvä keino, joka on kannustanut ottamaan pieniäkin pätkiä vastaan. Tämä on todellakin huolestuttavaa kehitystä. Päinvastoin meidän pitäisi entistä enemmän päästä siihen maailmaan, jossa todellakin ihan kaikki pienetkin pätkätkä kannattaa ottaa vastaan. Sen takia perustulon kaltainen malli olisi tietysti kaikkein paras, mutta se on tietysti sellainen, johon on syytä ja realismiakin mennä vain askel kerrallaan. Sen takia nämä suojaosat ovat olleet tällaisia tärkeitä elementtejä siinä, että kaikenlainen työ on aina kannattavaa ottaa vastaan.

Tähän tulee sitten myös se kysymys, että jos on joitakin tällaisia lyhytaikaisia töitä tarjolla, niin houkutus tehdä ne pimeästi totta kai lisääntyy, jos erilaiset tuet sen takia katkeavat tai viivästyvät. Myös sitä kautta näiden suojaosien olemassaolo on tärkeää ja tulee tavallaan kahta kautta hyödyttämään myös yhteiskuntaa ja julkista taloutta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä edustaja Piisinen.

21.43 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vastauksena tuohon äskeiseen puheenvuoroon: On totta, että jos suojaosat poistetaan, se heikentää ikään kuin sitä työnteon halukkuutta sillä tavalla — siitä on ihan tilastoakin olemassa — että tehdään esimerkiksi siihen 300 euroon, mikä on ollut se suojaosan määrä, ja sen jälkeen ei enää tehdä työtä. Nyt tällä suojaosan poistolla pyritään siihen, että ihmiset hakeutuisivat entistä tehokkaammin, aktiivisemmin nimenomaan kokopäivätyöhön ja pyrkisivät tekemään tätä.

Tuossa äsken puhuttiin myöskin pimeästä työstä, ikään kuin harmaasta taloudesta. Voin kertoa elävästä elämästä esimerkin. Olin palkkaamassa työmaalle kirvesmiehiä työvoimatoimiston kautta. Sain kolme yhteydenottoa työvoimatoimistosta. Ensimmäinen ehdokas soitti minulle ja sanoi, että hän ei kerkeä tulla töihin ja että jos haluan hänet haastatteluun,

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

hän tulee niin humalassa, että en palkkaa häntä missään nimessä. Toinen kandidaatti soitti ja sanoi, että hän tekee pimeää keikkaa Espoossa, teollisuushallia, hän ei kerkeä tulla töihin. Ja kolmas kandidaatti sanoi, että hän ei kerkeä tulla nyt töihin, koska hän rakentaa itselleen omakotitaloa. Kaikki nämä olivat työttömyyskorvauksella työvoimatoimiston kautta. Ilmoitin tästä asiasta työvoimatoimistoon saman tien. Sain soiton sieltä puolen vuoden kuluttua, että oliko tässä rekrytoinnissa jotain epäselvää. Sain, että kyllä oli.

Eli tämä on tärkeä asia, ja siihen täytyy panostaa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Päätöksen käsittely keskeytettiin.

3.4. Päätöksen 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Esitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan koskeva päätös 30.

Päätöksen yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään puolitoista tuntia. — Nyt ensiksi edustaja Eestilä tulee kertomaan jaoston terveiset, ja sen jälkeen ministeri Essayah. [Hälinää] — Pyydän siirtymään tuonne ulkopuolelle.

Keskustelu

17.04 **Markku Eestilä kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala. Valtiovarainvaliokunta on huolestunut maatalouden jo pitkään jatkuneesta heikosta kannattavuudesta. Perusongelmaksi on noussut maatalouden tulojen riittämättömyys suhteellisesti nopeammin kasvaneiden kustannusten kattamiseen. Näin ollen valiokunta pitää tärkeänä, että hallitusohjelman mukaisesti maataloustukia kohdennetaan nimenomaan ruoantuotantoon ja vaikutetaan kansainvälisissä neuvotteluissa tukipolitiikan uudistamiseen ruoantuotantoa edistäväksi ja maatalouden kannattavuutta parantavaksi.

Valiokunta nostaa lisäksi esiin aktiiviviljelyksessä olevien korvauskelvottomien peltojen saattamisen korvausvelvollisuuden piiriin hallitusohjelmassa sovitulla tavalla, mikä parantaa kyseisten tilojen asemaa ja kannattavuutta.

Valiokunta nostaa esiin myös hevostalouden, joka tukee sekä maatalouden kannattavuutta että maaseudun elinvoimaa. Suomenhevosen asema kansallisrotuna on turvattava. [Sofia Vikman: Hieno!] Hallituksen tulee valmistella toimia, joilla parannetaan suomenhevosten kasvatustoiminnan edellytyksiä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että kestävä metsätalous on ollut vuosikymmenten ajan Suomen hyvinvoinnin perusta. Sen vuoksi on tärkeää, että hoidetun metsämaan hiilinielu pysyy suurena. Luonnonvarakeskuksen toimintamenoihin esitetään noin 84,7 miljoonaa euroa. Valiokunta lisää momentille 350 000 euroa Jokioisten tutkimusnavetan laitehankintoihin.

Valtionavustus maatalouden neuvontapalveluihin: Valiokunta pitää momentin määrärahaalla toteutettavaa suomen- ja ruotsinkielistä neuvontaa edelleen tarpeellisena pitkittyneessä maatalouden kannattavuuskriisissä. Valiokunta lisää momentille 870 000 euroa, josta 800 000 ProAgrialle ja 70 000 Suomen Hevostietokeskus ry:lle.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Valtionavustus 4H-toimintaan: Momentille esitetään noin 3,8 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää 4H-järjestön toimintaa tärkeänä ja toteaa, että se vastaa hyvin olemassa oleviin tarpeisiin. Valiokunta lisää momentille 150 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Tukimaksut ja niiden viivästyminen: Valiokunta pitää tapahtunutta maksujen viivästystä teknisten ongelmien vuoksi erittäin vakavana ja viljelijöiden kannalta kohtuuttomana. Viraston tulee toimia tehokkaasti ja huolehtia tukimaksujen toteuttamisesta asiakaslähtöisesti.

Biokaasutuotanto: Momentille esitetään 5 miljoonaa euroa, joka on miljoona euroa enemmän kuin vuoden 23 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunnan mielestä on tärkeää kiinnittää huomiota biokaasulaitosten hallinnollisen taakan ja maksujen minimoimiseen sekä siihen, ettei hallinnollisen vastuun jakautuminen eri hallinnonaloille vaikeuta tukien hyödyntämistä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta nostaa esiin myös afrikkalaisen sikaruton, joka on vakava lakisääteisesti vastustettava eläintauti. Valiokunta lisää momentille 100 000 euroa villisioista aiheutuvan afrikkalaisen sikaruton riskin pienentämiseen.

Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen: Momentille esitetään 8,85 miljoonaa euroa. Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota pahenevaan suurpeto-ongelmaan ja nostaa esiin eduskunnan hyväksymän maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön, jossa pidetään kannanhoidollista metsästystä välttämättömänä sosiaalisen kestävyys turvaamiseksi muiden rinnakkaiseloja parantavien toimien ohella. Valtiovarainvaliokunta pitää valtiontalouden kannalta tärkeänä, että hallitus ryhtyy ripeästi toimenpiteisiin, jotta petokorvaukset saadaan alenevalle uralle.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa kasvu- ja kuiviketurve määritellään strategisesti tärkeäksi raaka-aineeksi, ja siinä linjataan, että turvepeltoja käytetään jatkossakin huoltovarmuuden ja ruokaturvan varmistamiseksi. Valiokunta myös korostaa, että kasvu- ja kuiviketurpeen taloudellisesti kannattava tuotanto linkittyy energiaturpeen nostoon.

Valtionavustus Suomen metsäkeskukselle: Momentille esitetään noin 43 miljoonaa euroa, joka on kaksi miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 23 varsinaisessa talousarviossa. Metsäkeskuksessa on käynnissä taloudellisista ja tuotannollisista syistä muutosneuvottelut, jotka saattavat johtaa enintään 80 henkilötyövuoden irtisanomiseen. Suomen metsäkeskuksen rahoituksen on turvattava jatkossakin laadukkaan metsävaratiedon kehittäminen ja ylläpitäminen, niin ikään neuvontapalvelujen kattavuus on varmistettava huomioiden metsätalousvaltaiset seutukunnat sekä alueellisen metsäosaamisen säilyminen.

Valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallitus täydensi esitystä ja lisäsi momentille 960 000 euroa ampumaratojen ympäristölupahankkeen rahoitukseen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Valiokunnan mielestä on välttämätöntä, että ampumarataverkoston ylläpitoa ja laajentamista kehitetään myös maanpuolustuksen näkökulmasta.

Valiokunta korostaa myös hoitokalastuksen merkitystä. Sen avulla on mahdollista poistaa tehokkaasti fosforia rehevöityneistä vesistöistä. Valiokunta lisää momentille 400 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä hyvästä yhteistyöstä ja ennen kaikkea valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston jäseniä erinomaisesta työskentelystä. Me saimme tämän paperin hyvällä yhteistyöllä ja -ymmärryksellä valmiiksi. — Kiitän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri Essayah. [Sari Essayah: Minkä verran aikaa?] — Viisi minuuttia.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

17.10 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän ensinnäkin valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostoa, sen puheenjohtaja, edustaja Eestilää ja myöskin maa- ja metsätalousvaliokuntaa hyvästä yhteistyöstä tämän kauden aikana.

Hallitus jakaa valiokunnan huolen maatalouden heikosta kannattavuudesta ja pitää tärkeänä yhteisten toimenpiteitten jatkamista maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportin mukaisesti. Hallitusohjelman mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö on käynnistänyt kasvuohjelman ja kotimaisen ruoantuotannon pitkän aikavälin strategian laadinnan. Tässä strategiassa ja kasvuohjelmassa hahmotellaan erilaisia tulevaisuuspolkuja, joilla ruokajärjestelmä parhaiten toteuttaa reilun, oikeudenmukaisen siirtymän yhä kestävämmäksi ja vastuullisemmaksi. Strategian ja kasvuohjelman toimeenpanolla varmistetaan maatalouden kannattavuutta, elintarvikesektorin kasvua ja työllisyyttä ja lisätään korkean lisäarvon tuotetta ja edistetään myöskin puhtaan siirtymän tavoitteita. Vientipotentiaali on myös tärkeä muistaa. Strategian ja kasvuohjelman laadintaa ja toimeenpanoa ohjaa ohjausryhmä laajassa parlamentaarisessa ja sidosryhmäyhteistyössä ruokajärjestelmän eri toimijoitten kanssa.

Tuossa jaoston puheenjohtaja mainitsi erityisesti nämä yksinkertaistamiset CAP-rahoitusten suhteen. Tästä olen neuvoston kokouksissa, lähestulkoon jokaisessa, käyttänyt puheenvuoroa, että meidän pitää pystyä nopeammin reagoimaan erilaisiin kriisitilanteisiin jäsenmaissa.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen 19.10. mukainen kansallinen metsästrategia ohjaa taas hallituksen metsäpolitiikan toimeenpanoa. Tässä strategian päämääränä on, että Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö uudistavalle ja vastuulliselle metsälalle, metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja myöskin monipuolisessa käytössä ja vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta, sopeutumiskykyä sekä tiedolla johtamista ja osaamista metsälalla. Säästöistä huolimatta yksityismetsien metsänhoitotöiden tukemista jatketaan uudella metsätalouden kannustejärjestelmällä metsien kasvun ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi ja toteutetaan muitakin kansallisen metsästrategian 2035 toimenpiteitä. Myös maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toteuttamista jatketaan ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja hiilinielujen ja -varastojen vahvistamiseksi.

Haluan kiittää maa- ja metsätalousministerin roolissa eduskuntaa myöskin tärkeistä talousarvioesitystä koskevista valinnoista pääluokan vaikuttavuuden edistämiseksi. Valiokunnan lisäysten määrä on maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle yhteensä 2,8 miljoonaa euroa, jotka jakautuvat 16 eri kohteeseen, ja nämä ovat hyvin valittuja.

Hallitus jatkaa Saaristomeri-ohjelmaa painottaen mittakaavaltaan merkittävään ravinneriennon parantamiseen johtavia toimenpiteitä, kuten eläinperäisten ravinteitten kiertoa, maaperän pidätyskyvyn parantamista oleellisilla osuuksilla ja myöskin ravinteitten poistoa vesistöistä.

Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman REPowerin tuloilla rahoitetaan noin miljoonalla eurolla puhtaan energian ja materiaalivirtojen t&k-hanketta Luonnonvarakeskuksessa. Hallitus on sitoutunut nostamaan tki-rahoitusta ja tunnistaa ruoka- ja luonnonvarasektorin sekä paikkatietoalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamisen mahdollisuudet. EU:n t&k-hankkeiden kansalliseen vastinrahoitukseen siirretään hallinnonalan tutkimuslaitosten toimintamenoihin 2,2 miljoonaa euroa, ja siirto tehdään siinä suhteessa kuin ko. organisaatiot ovat saaneet EU-rahoitusta t&k-hankkeisiin kuluvan puiteohjelmakauden aikana. Rahoituksella kannustetaan tutkimusorganisaatioita osallistumaan jatkosakin aiempaa laajemmin näihin EU:n t&k-hankkeisiin.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Haluan vielä kiittää eduskuntaa myöskin tuosta 150 000 euron tärkeästä määrärahasäyksestä 4H-toimintaan. Se hyvin täydentää sitä, että tuossa täydentävässä talousarvioesityksessä vielä ministeriöstä laitoimme sen 500 000 euroa. Se mahdollistaa tämän valtionavustuksen säilymisen sillä tasolla, joka turvaa toiminnan jatkuvuuden. Haluan tässä korostaa nimenomaisesti tätä 4H:n nuorisotyön laajaa lasten ja nuorten kasvua tukevaa toimintaa ja myöskin kykyä ja halua antaa lapsille mahdollisuuksia ansaita toimeentuloa omalla työllä ja yrittäjyydellä. Lisäksi tämä 4H-toiminta luo tulevaisuudenuskkoa erityisesti maaseudun lapsille ja nuorille ja on suuri nuorten työllistäjä. 4H:ssa opitaan kantamaan vastuuta ympäristöstä konkreettisilla tavoilla, joista on myöskin esimerkiksi hyvänä esimerkkinä tämä Taimiteko-toimintamalli, mitä 4H on edistänyt.

Hallitus on myöskin päättänyt vahvistaa Ruokaviraston toimintaa viidellä miljoonalla eurolla varmistaakseen, että viljelijöitten kannalta kriittiset tukimaksatukset sujuvat. Taustalla on lakisääteisten tehtävien hoitoon liittyvien tietojärjestelmien ylläpidon ja jatkuvan kehittämisen menojen voimakas kasvu, joka liittyy näihin CAP-suunnitelmien lisääntymiseen velvollisuuksiin.

Tietysti on hyvä myöskin vielä mainita, että hallitus jatkaa näitä vapaaehtoisen suojelun ohjelmia ja panostaa myöskin niihin merkittävästi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Nyt sitten aloitetaan debatti, ja debattia me pidämme tuonne ihan kello 18:aan asti, ja sitten vasta mennään listalle. Nyt sitten V-painikkeella, olkaa hyvä, ja otan tuosta listan, niin näen, ketä on siellä. — Aloitetaan vaikka edustaja Kalmarista.

17.15 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä, ja kiitän vielä kerran hyvästä hallitusohjelmasta. Nyt vain haluan painottaa sitä, että olisi toteuttamisen aika.

Huomionarvoinen on myös toinen asia, että myös rahat moneen asiaan puuttuvat. Esimerkiksi Makera: On surullista, että siihen ei ole rahoitusta lainkaan ja olette vetämässä sen kuiviin. Keskustan vaihtoehtobudjetissa esimerkiksi vientiin oli rahoitusta eikä pelkiä puheita. Miten vastaatte, ministeri, tähän?

Olette linjanneet myöskin elintarvikemarkkinan reiluuttamisesta. Toivon, että lakiesitykset tulevat tähän taloon mahdollisimman pian, ja kysyn: milloin ne ovat tulossa?

Keskusta ei hyväksy sitä, että vedätte maaseudun kehittämisrahat kuiviin, jolloin vastinrahojen kanssa on menetystä maaseudulle tärkeisiin hankkeisiin, oli sitten kyse vaikkapa pyöräteistä tai vesihuoltohankkeista tai yritysrahoituksesta. Maaseutu menettää jopa 240 miljoonaa euroa. Tämä on todella merkittävä summa, ja silloinhan, jos vastinrahat menevät, ei ole edes sitä budjettivaikutusta.

Kysyisin lisäksi vielä: miten kannanhoidollinen metsästys, onko siitä tulossa lainsäädäntöesitys tämän talven aikana?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten seuraavaksi edustaja Eestilä.

17.17 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministerille haluan esittää huoleni: Tässä salissa puhutaan erittäin paljon Itä-Suomesta. Se on turvallisuusnäkökulma. Itä-Suomi pitää pitää asuttuna, ja siihen on moni puolue täällä ottanut kantaa. Mutta nyt meillä kuitenkin Metsäkeskukselta ovat valitettavasti budjetissa määrärahat

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

vähentyneet. Ja heti, kun Metsäkeskus sitten sai tietää lopullisen valtiovarainvaliokunnan mietinnön, se ilmoitti, että Itä-Suomesta lakkautetaan kaikki toimipisteet Joensuuta ja Kuopiota lukuun ottamatta. Arvoisa ministeri, otimme täällä valtiovarainvaliokunnassa hieman kantaa, että osaaminen pitää säilyttää näissä pisteissä. Loogisesti ajatellen olisi tärkeää, että siellä, missä on metsät, on myös Metsäkeskus ja neuvonta ja että se neuvonta, tavallaan infrastruktuuri ja perinne, siellä säilyy.

Tämä on enemmänkin vetoamus: Mikäli voitte vaikuttaa, arvoisa ministeri, omalla toimialallanne, neuvottelisitte Metsäkeskuksen kanssa, etteivät Iisalmesta eivätkä Juuasta eivätkä Ilomantsista eivätkä muualta mene vähäisetkin toimipisteet lakkautuslistalle. Kyllähän se aikamoinen isku olisi jo noin periaatteellisessakin mielessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.18 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsät ovat Suomen vihreää kultaa, ja on monia erilaisia tavoitteita, kun puhumme metsistä. Toisaalta ne ovat meidän teollisuudelle tärkeitä, toisaalta meillä on valtavasti meidän luonnonympäristössä metsiä, meidän metsälajisto on hyvin runsas ja valitettavasti uhanalaistunut jo pitkän aikaa. Toisaalta metsät ovat tärkeä virkistyskäyttökohde, ja metsät ovat myös tärkeitä hiilinielun ja hiilivaraston suhteen. Näiden kaikkien tavoitteiden yhteensovittaminen on entistä oleellisempaa, ja se, että pystyisimme puuntuotannon jalostusastetta nostamaan, olisi tietysti avain siihen, että vähemmällä saisimme enemmän.

Tänään kuulimme, että maankäyttösektorin hiilinielu on pysynyt erittäin alhaisena, vaikka kuvittelimme, että se kasvaisi. Sen takia meidän täytyisi hakkuita maltillistaa, pitäisi hakkuukiertoa pidentää. Toisaalta meillä on maankäyttösektorilla myös muita toimia, kuten kosteikkoviljely, joilla voisimme parantaa sen hiilinielua. Tästä kuitenkin leikataan nyt rajusti.

Kysyisinkin: miten aiotaan yhteensovittaa nämä erilaiset tavoitteet, jotta varmistamme niin ilmaston, luonnon, ympäristön, virkistyskäytön kuin teollisuuden tarpeet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta.

17.20 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Puhuitte tuossa puheenvuorossanne siitä, kuinka maatalouden kannattavuus on heikentynyt, ja esittelitte, että on tulossa uutta strategiaa ja kasvuohjelmaa, jolla tätä kannattavuutta yritetään varmistaa.

Vientipotentiaali on tärkeää, näin kerroitte, ja onkin juuri niin, että elintarvikealan vienti on kasvanut viime hallituskauden aikana 28 prosenttia. Aiemminhan tämä viennin edistämisyjärjestelmä on sieltä Business Finlandin kautta tullut, ja se on koettu pitkäjänteiseksi ja on edistänyt sitä elintarvikealan vientiä. Maatalouden parlamentaarisen työryhmän loppuraporttikin korosti viennin tärkeyttä ja sitä, että elintarvikeyritysten saama palvelutaso heikkenee ja pirstaloituu, jos tämä rakenne nyt muutetaan. Kysyisinkin: mitä toimia todellisuudessa tämän asian eteen tehdään?

Ja viimeisenä vielä kysyisin tästä ruoan arvonlisäveron korotusasiasta: kuinka näette, että se tulisi vaikuttamaan tähän kannattavuuteen Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

17.21 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja jaoston puheenjohtaja Eestilälle esittelystä. Me kaikki kannamme yhteisesti huolta maatalouden kannattavuudesta ja ylipäänsä maanviljelijöiden pärjäämisestä.

Talousarvion yhteydessä katseet kääntyvät tietenkin rahaan ja, kuten edellä mainittiin, myös näihin säästöihin. Niitä on jouduttu hakemaan tässä taloustilanteessa jonkin verran myös täältä maa- ja metsätaloudesta, mutta ne on tehty siten, ettei esimerkiksi maatalous-tukiin kajota. Raha ei siltikään ole ainoa asia, millä näitä maatalouden kannattavuuteen liittyviä ongelmia tulee ratkoa. Lainsäädäntöä muuttamalla on hallituksen tavoitteena esimerkiksi oikeudenmukaistaa tulojen jakautumista koko elintarvikeketjussa.

Hallitus aikoo myös purkaa erilaisia normeja. Kysynkin ministeriltä: kun tämä normin-purkutyöryhmä on aloittamassa toimintaansa, onhan niin, että myös maatalouden osalta tullaan tarkastelemaan ja purkamaan turhaa byrokratiaa? Se toisi säästöjä, mutta ennen kaikkea helpottaisi maatalousyrittäjien arkea.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

17.22 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin jaoston puheenjohtaja Markku Eestilä nosti esille tämän todella kipeän Metsäkeskuk-sen paikallistoimistojen tilanteen. Siellä on metsäammattilaisia, joita todella tarvitaan siel-lä alueilla, missä niitä metsiä on. Voisi vähän leikillisesti sanoa näin vakavassa asiassa, että kyllä se on tärkeää, että siellä on metsäammattilaisia ihmisten keskellä asioita hoitamassa — solmio kaulassa kävellään suuren kaupungin virastotalolle ja ollaan todella tärkeässä tehtävässä. Korostan tätä tärkeyttä, että metsiin tarvitaan toimijat siellä metsäalueella eikä missään muualla.

Toinen asia on sitten tämä maatalouden tukipolitiikka. Meillä on sellainen ongelma tänä päivänä, että kun maatalouden tuet tulevat, milloin tulevat — tuntuvat jatkuvasti yhä myöhenevän ja myöhenevän — se aiheuttaa sen ongelman, että kun tilojen luottokelpoisuus on kovin heikolla tasolla tällä hetkellä, ne joutuvat maksamaan tilapäisrahoitusten valtavan kovia korkoja ja luottovarausmaksuja ynnä muita. Eikö voitaisi, arvoisa ministeri, harkita, että perustetaan Suomeen tällainen maataloustukirahasto, johon sitten keskitetään sekä EU:sta tuleva rahamäärä että Suomen kansallinen osa ja josta maksetaan määräväleihin, [Puhemies koputtaa] jolloin tulo on taattua ja vakaata, ja sitten tasataan vuoden lopulla aina tämä tilanne, [Puhemies koputtaa] miten se oikeasti meni?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Koskela, Minja.

17.24 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa tässä itse esiin kysymyksen turkistarhoista, joilla lintuinfluenssa Suomessa levisi ja muta-toitui syksyllä ja joista Suomi on saanut kyseenalaista kansainvälistä huomiota. Itse näen, että tämä olisi ollut juuri oikea hetki myöntää kunnollisia luopumistukia tarhaajille ja läh-teä ajamaan tätä epäeettistä alaa hallitusti alas. On aika selvää, että turkistarhaus on loppu-massa joka tapauksessa. Se on globaali suunta, ja minusta on huolestuttavaa, että hallituk-sen tilannekuva on tämän asian suhteen näin passiivinen. Ajattelen, että tämä passiivisuus on tässä tilanteessa myös vastuutonta sekä eläinten että tarhaajien kannalta. Näitä luopu-mistukia ei voida pitää edes mitenkään edelläkävijyytenä, koska Suomi tosiaan on tällä sa-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

ralla kansainvälisesti niin sanotusti takamatkalla. Kysyisinkin: mistä tämä hallituksen passiivisuus johtuu, kun se ei ole tarhaajien, eläinten eikä myöskään elinkeinopolitiikan etu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen.

17.25 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on osoittanut linjaansa ja arvopohjaansa aiemmissä arvonlisäverolinjauksissa esimerkiksi laskemalla oluen arvonlisäverotusta ja nostamalla lääkkeiden. Nyt valtiovarainministeri on ottanut puheeksi ja miettinyt ruuan arvonlisäveron kiristämistä. Jokapäiväisen leipämme verotuksen kiristäminen iskee suoraan jokaiseen suomalaiseen, jokaiseen kotitalouteen, nostaa ruuan hintaa, johtaa kulutustottumusten muutoksiin ja monenlaisiin vaikeuksiin. Ruuan alv:n nosto iskee kuluttajien lisäksi myös koko elintarvikeketjuun maataloilta kuljetusalan ja teollisuuden kautta kaupan hyllylle saakka. Veronkorotusta on nyt esitetty tilanteessa, jossa maatalous kamppailee kannattavuutensa kanssa. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: mikä on teidän arvionne, mitkä olisivat ruuan arvonlisäveron korotuksen vaikutukset suomalaisen ruuan tulevaisuuteen ja maatalouden kannattavuuteen? Ja jos se tehdään jo ensi vuoden aikana kesken vuoden, niin pitääkö tätä talousarvioesitystä muuttaa maatalouden kannattavuutta tukevampaan suuntaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Werning.

17.26 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen suunnittelemat mittavat sosiaaliturvaleykkaukset iskevät koviten pienituloisiin. Nämä leikkaukset eivät ainoastaan heikennä yksittäisten suomalaisten taloudellista tilannetta, vaan vaikuttavat myös kotimaisen ruokatuotannon tukemiseen ja paikalliseen talouteen kielteisesti. Nykyisessä maailmantilanteessa, jossa huoltovarmuus on kriittisen tärkeää, pitäisi pystyä tarkastelemaan kokonaiskuvaa. Kotimaisen ruuan käyttäminen ei ainoastaan edistä paikallista taloutta, vaan myös varmistaa huoltovarmuuttamme. On äärimmäisen lyhytnäköistä säästää oman kotimaisen ruokatuotannon kustannuksella, kun sen merkitys huoltovarmuuden näkökulmasta on korvaamaton.

Huoltovarmuuden kannalta julkinen sektori on keskeisimmässä asemassa. Ministeri Essayah, miten aiotte varmistaa, että hallituksen toimet eivät johda kotimaisen ruuan väheneemiseen julkisissa ruokapalveluissa ja sitä kautta vaarana kotimaista ruokatuotantoa ja huoltovarmuuttamme?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Norrback.

17.27 **Anders Norrback r** (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman, och tack till ledamot Eestilä och minister Essayah. Jordbruket, säger vi alla vad gäller livsmedelsproduktionen, har genomlevt en långvarig lönsamhetskris. Sedan kom man på grund av kriget in i en kris som höjde kostnaderna, och nu har vi än igen i höst haft en ny kris när stöden inte har kommit i tid.

Jag talade med en nötköttproducent för ett par veckor sedan — ung, framgångsrik, ligger väldigt högt upp när det gäller produktionssiffrorna — och han vet inte hur han ska fortsätta, därför att när man bygger upp ekonomin på en gård så bygger man utgående från den tidtabell som finns, eftersom stöden har en relativt stor betydelse. Jag skulle vilja fråga mi-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

nister Essayah: Gör man nu åtgärder för att det här inte åter en gång ska uppstå om fem år när vi ska ändra system? Det är ju för sent nu för den här perioden.

Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä, ja haluan vielä tarkistaa: MAKA-raportti ja myös kaikki tuottajat ovat sitä mieltä, että MAKA-raportti ja ne muutokset hankintalakiin, elintarvikemarkkinalakiin ja kilpailulakiin on vietävä eteenpäin, että saadaan tässä pitkäjänteisempi parannus. Missä vaiheessa nämä lait nyt ovat? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa.

17.28 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma on pääosin hyvä. Kiitän siitä ministeriä ja tietysti jaoston puheenjohtaja Eestilää erittäin napakasta esittelystä maa- ja metsätaloudesta.

Naudanlihaa tuotiin Suomeen vuonna 2021 yhteensä 22,2 miljoonaa kiloa. Sitä vietiin 5,8 miljoonaa kiloa. Tästä jää erotukseksi 16 miljoonaa kiloa. Eihän tässä ole mitään järkeä, kun meillä on samaan aikaan iso kannattavuuskriisi kotimaisessa maataloudessa. Olisi siis huomattavasti ympäristöystävällisempää syödä kotimaista lihaa. Lisäksi pitäisi paremmin huomioida eläinten hyvinvointi, siis laajemmin, koska pääasiassa nautaa tuodaan sellaisista maista, joissa tuotanto ei täytä läheskään samoja eettisiä vaatimuksia kuin Suomessa. Kotimaisen lihan kannattavuuden parantamiseksi sekä ympäristösyistä tuontilihan rajoittamista pitäisi harkita.

Lisäksi eläintilojen kannattavuutta rasittaa tukien jatkuva viivästyminen. Se on vakava asia. Arvoisa ministeri, eikö [Puhemies koputtaa] tämä olisi korjattavissa ihan täällä kotimaassa, kun täällä se ongelma tuntuu olevan? [Puhemies koputtaa] Se ei ole tällä kertaa Brysselissä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Perholehto.

17.30 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä myös minun puolestani. Olen kuitenkin hieman huolissani siitä, että hallituksen eläinsuojelupoliittiset linjaukset ovat kovin vaatimattomia. Rahaa riittää yhä kyllä turkistarhoille, mutta kuvaavaa on, että samaan aikaan hallitus kuitenkin esimerkiksi lakauttaa eläinsuojeluasiamiehen viran säästöihin vedoten. Juuri eläinsuojeluasiamiehellä on ollut tärkeä rooli koordinaatiossa eri viranomaisten, tutkijoiden ja esimerkiksi järjestöjen välillä. Suomessa on yhä tarve asiantuntijalle, joka edistäisi eläinten hyvinvointia ja toisi eläinten näkökulman osaksi päätöksentekoa.

Edellisellä hallituskaudella uudistettiin pitkään valmisteltu eläinten hyvinvointilaki. Työ ei kuitenkaan lopu tähän, vaan esimerkiksi myös lajikohtaiset asetukset täytyy uudistaa vastaamaan tätä. Kysyisinkin ministeriltä: mikä on tämän valmistelun ja uudistusten aikataulu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari.

17.31 **Teemu Kinnari kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille ja edustaja Eestilälle alustuksesta. Pari asiaa.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Itse asiassa maataloudesta sen verran: Me tiedetään nämä kannattavuushaasteet, mitä suomalaisessa maataloudessa on ollut. Meillä on hallitusohjelmassa erinomaisen hyvät kirjaukset, miten niitä lähdetään taklaamaan, ja nimenomaan nämä elintarvikemarkkinatoimet, jotka ministerikin mainitsi, ovat tässä keskeisiä. Mutta tämä vienti, johon tässä jo aikaisemmin viitattiinkin, on ratkaiseva tekijä myös huoltovarmuuden kannalta, ja näistä toimista mielellään vielä kuulisin ehkä ministeriltä lisää, miten se etenee.

Mutta on pakko kommentoida sen verran tuohon metsäasiaan, mitä edustaja Mikkoselta tuli, näistä metsien käytöstä: Meillä on hallitusohjelmassa aivan erinomaisen hyvät kirjaukset. Metsät ovat Suomen selkäranka, talouden hyvinvoinnin perusta, ja niissä toimissa, mitä metsäpolitiikassa tehdään, pitää ottaa huomioon nämä taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset toimet. Talousmetsien luonnonhoitoon on tehty valtavan paljon töitä viimeiset 30 vuotta, ja tilanne on huomattavasti paljon parempi. Mutta kysyn kuitenkin vielä ministeriltä toisena kysymyksenä: miten Metso- ja Helmi-ohjelmien osalta asiat etenevät? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Elo.

17.32 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarvitsemme maatalouden kestävyysmurroksen, ja kasvipohjainen ruoka on keskeinen osa sitä. Uudenlaista kasvipohjaista ruokaa kehittävät yritykset keräävät sijoituksia, ja monet Suomen verrokki-maat, kuten Tanska ja Hollanti, panostavat suuria summia kasvipohjaisen ruuan edistämiseen. Myös Suomessa elinkeinoelämä on tähän herännyt. Viime kuussa Suomeen perustettiin Pro Vege ry, jonka tarkoituksena on edistää kasvipohjaisen ruuan kehitystä ja kasvua. Yhdistyksessä on mukana elintarvikealan yrityksiä ja muita toimijoita ja myös Suomen suurimmat päivittäistavaraketjut. Kotimaisen kasvipohjaisen ruuan potentiaalın hyödyntämiseksi tarvitaan määrätietoisia satsauksia koko arvoketjuun, pellolta pöytään. Tämä vaalikausi on kriittinen aikaikkuna, jossa kasvipohjaisen ruuan edistämässä epäonnistuminen voi olla suuri menetetty taloudellinen mahdollisuus. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: miten varmistetaan, että Suomi hyödyntää kotimaisen kasvipohjaisen ruuan taloudelliset mahdollisuudet?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi puheenvuoroa tähän, edustajat Andersson, Otto, ja Östman, ja sitten ministerille viisi minuuttia. — Andersson, Otto.

17.34 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Varmaan moni meistä pitää usein ehkä jopa itsestäänselvyytenä, että kun menemme kauppaan, niin sieltä löytyy kotimaista lihaa, kalaa, juustoa ja leipää. Ei saa kuitenkaan unohtaa, että kaikki nämä tuotteet ovat aina kovan työn takana vuorokauden ympäri ja vuoden jokaisena päivänä. Jonkun on vilja viljeltävä, nauta kasvatettava ja verkot nostettava. Samalla tiedämme, että kotimainen maatalous on jo pitkään kärsinyt rakenteellisesta kustannuskriisistä. On äärimmäisen hyvä, että hallitus nyt muuttaa elintarvikemarkkinalakia, hankintalakia ja kilpailulakia. Minäkin olisin tiedustellut ministeriltä, missä aikataulussa nämä etenevät.

Sitten toinen kysymys valkuposkikihanhista ja merimetsoista: miten näitten turhien rajoitusten poistaminen etenee? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Östman.

17.35 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n maatalous- ja kalastusneuvosto teki lokakuun kokouksessaan sopimuksen Itämeren kalastuskiintiöstä ensi vuodelle. Neuvotteluasetelma oli Suomen kohdalla haasteellinen, mutta te onnistuitte neuvotteluissa Suomen tavoitteiden mukaisesti — kiitos ministerille erinomaisesta työstä siinä.

Kalakantojen pienenemisen suhteen ongelma ei ole tulevaisuudessa välttämättä ihminen tai ammattikalastajat, vaan siihen löytyy muita selittäviä tekijöitä. Koko Itämeren alueella halleja ja norppia arvioidaan olevan yhteensä noin 64 000, joista Perämerellä on noin 25 000. Pelkästään Perämerellä hylkeet syövät kalaa noin 25 miljoonaa kiloa vuodessa. Perämeren kalastajan vuosisaalis on ollut noin puolitoista miljoonaa kiloa kalaa vuodessa. Täällä Suomessa on lisäksi ylisuuri merimetsokanta, joka osaltaan heikentää kalakantojamme. Mitä ajatuksia tämä herättää EU-tasolla, ja aiotaanko puuttua näiden eläinlajien ylisuureen kantaan? Jos aiotaan, mikä voisi olla se ratkaisu?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri, viisi minuuttia.

17.36 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia ensinnäkin edustajille erinomaisen hyvistä kysymyksistä. Voi olla, että nämä kommentit niihin eivät nyt tule aivan siinä järjestyksessä, mutta katsotaan — teillä useammalla oli esimerkiksi tästä viennistä samansuuntaisia kysymyksiä.

Mutta ehkä ensin: edustaja Elo kysyi näistä kasvipohjaisista ruoista, jotka ovat mukana tässä meidän kasvuohjelmassa. Ja todellakin, kun katsomme sitä, missä meillä olisi syytä tehdä vielä parantamista omavaraisuuden suhteen, niin kyllä kasvipohjainen valkuainen on sellainen. Siksi tämä on kyllä mukana tässä meidän ruoan kasvuohjelmassa.

Sitten täältä edustajat Kalmari, Rantanen, oliko Kinnarikin, kysyivät tästä viennistä, ja tämä myöskin liittyy tähän ruokastrategiaan ja sen kasvuohjelmaan. Sen alaisuudessa on tämä vienninedistäminen, ja tätä vientikonseptia uudistetaan kaiken kaikkiaan tällä hetkellä. Ulkoministeriö on tästä Business Finland -kokonaisuudesta tekemässä myöskin uudistusohjelmaa. Mutta me olemme huomanneet, että ruokaviennissä on tiettyjä erityispiirteitä, niin että esimerkiksi tällaisia niin sanottuja ruoka-attaseoita, joita meillä on vauhdittamassa Kiinan-vientiä ja myöskin sitten Aasian-vientiä Etelä-Koreassa, tarvitaan edelleenkin, koska ruokavientiin liittyy aika paljon sellaisia esimerkiksi auditointiin ja sertifiointiin ja erilaisiin hygienia- ynnä muihin asioihin liittyviä yksityiskohtia.

No, sitten elintarvikemarkkinalakia ollaan tosiaankin uudistamassa keväällä, ja tämä työryhmä varmaan ensi kevään aikana saa jo aikaiseksi lainsäädäntöpohjaa ja sitten sitä mukaa kilpailulakia. Täällä otettiin myöskin sitten esille tämä hankintalain uudistuksen merkitys — muistaakseni edustaja Werning puhui juuri tästä hankintalasta — ja sitä kautta me pystymme nimenomaisesti vaikuttamaan siihen. Ja tämä liittyy oikeastaan myöskin eläinten hyvinvointiin. Elikkä se, että meillä hankintalaissa määriteltäisiin, että julkisissa hankinnoissa hankittavissa elintarvikkeissa pitäisi olla noudatettuna kansallisen eläinsuojelu- tai eläinten hyvinvointilain mukaiset vaatimukset, ehdottomasti parantaisi silloin meidän suomalaisten elintarvikkeitten mahdollisuuksia näissä kilpailutustilanteissa. Tämä vastaavan tyyppinen sääntelyhän Ruotsissa on olemassa.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

No, sitten siellä edustaja Eestilä kysyi näistä Metsäkeskuksen säästöistä. Tässä ennen kaikkea on tietenkin lähdetty siitä, että se osaaminen säilyy. Näitä toimipisteitä on Metsäkeskus jo aiemminkin vähentänyt, ja lähtökohtaisesti ajatus on se, että jos nyt jostakin niistä säästöjä haetaan, niin niitä joudutaan niistä rakennuksista hakemaan. Tänä päivänä voisi sanoa, että Metsäkeskus on erittäin edistyksellinen muun muassa tässä digitalisaatiossa. Meidän metsävarantojen tietokannat ovat hyvät, meillä on olemassa tämä Metsään.fi, jossa jokainen metsänomistaja voi tietojansa päivittää. Ja siinä mielessä voisi sanoa, että erityisen tärkeää on se, että henkilöt ja osaaminen säilyvät, ja se, kuinka paljon sitten näitä rakennuksia ja seiniä tarvitsemme tietyllä alueella, on kuitenkin sitten ehkä vähän vähäisempi. Ja jos niitä säästöjä haetaan, niin mieluummin sieltä seinistä kuin henkilöistä.

Sitten täällä edustaja Simula kysyi tästä ruokaa tuottavasta maataloudesta. Siitä ei tosiaankaan niitä säästöjä haettu, niin kuin kaikki ne, jotka olivat hallitusohjelmaneuvoiteluissa, muistavat, vaan se nimenomaisesti pyrittiin jättämään säästöjen ulkopuolelle. Suomalaisia on lähdetty metsästä ihan sen hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti, eliikka ylimääräistä byrokratiaa, mitä laitetaan sääntelyyn. Maa- ja metsätalousministeriö on tällä hetkellä mukana tässä TEM-vetoisessa työryhmässä, jossa hallinnollisen taakan keventämistä ja myöskin norminpurkua etsitään. Tätä tehdään kaikilla hallinnonaloilla, ja tämä työ etenee ja on tosiaankin tärkeää.

Sitten vielä edustaja Elomaa kysyi tästä tuonnista. Eliikka tällä hetkellä voi sanoa, että ei pelkästään nautanlihan kohdalla, vaan meidän kaiken kaikkiaan viedään noin kahdella miljardilla ja valitettavasti tuodaan kuudella miljardilla. Kyllähän tämä meidän viennin lisääminen on ennen kaikkea olennaista. Sisämarkkinoilla me emme nyt voi lähteä laittamaan esteitä sille, etteikö ruokaa saa tuoda tänne, mutta ennen kaikkea meidän pitää saada meidän vieniä kasvatettua, ja totta kai kotimaisen ruoan kilpailukykyä kotimarkkinoilla on myöskin parannettava.

Sitten täällä edustaja Perholehto kysyi näistä hyvinvointilakiin liittyvistä asetuksista. Niistähän ovat nyt esimerkiksi nautaeläinten, turkiseläinten ja seuraläinten asetukset olleet lausunnoilla, ja todellakin näitten asetusten kautta, jotka tulevat vielä ennen vuodenvaihdetta voimaan, eläinten hyvinvointilakiin liittyvät kohdat laitetaan sitten voimaan.

Jatkan debattia varmaan vielä tämän jälkeen ja pidän vastauspuheenvuoron, jos saan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kyllä, saatte vielä loppupuheenvuoron tuossa kello 18. Ja sitten otetaan seuraava puheenvuoro. — Edustaja Kilpi.

17.41 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tässä ajassa meillä pitää olla lasten ja nuorten hyvinvointi ihan kärkiasiana, ja uskon, että tässäkin salissa meillä kyllä vallitsee tästä asiasta laaja yhteisymmärrys. Ministeri mielestäni toi erittäin hyvin omassa puheenvuorossaan esille tuon 4H:n merkityksen, kuinka se on hyvä harrastusmahdollisuus lapsille ja nuorille. Sitä se todellakin on. Yli 180 000 lasta ja nuorta on ollut harrastuksen piirissä 4H:ssa viime aikoina. Nyt haluaisinkin kysyä ministeriltä: millä tavalla te aiotte pitää huolta jatkossakin 4H:n riittävästä rahoituksesta? Se valtionapu, mikä tulee, on äärimmäisen tärkeää, ja se jäi tällä kertaa hieman vajaaksi, vaikka saatiinkin sitä korjattua. Olisi äärimmäisen tärkeää, että se rahoitus olisi vähintäänkin se nimi, [Puhemies koputtaa] mikä siellä on.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Honkasalo. — Yritetään pitää mi-
nuutissa, niin moni ehtii tässä ennen päätöstä.

17.43 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteenveto-
na voidaan sanoa, että tämä hallitus leikkaa kattavasti ja monipuolisesti luonnonsuojelusta,
alueiden hankinnasta, elinympäristöjen katoamisen juurisyihin puuttumisesta ja alueiden
hoitamisesta sekä ennallistamisesta. Tämä on täysin väärä suunta, kun luonnonsuojeluun
pikemminkin pitäisi lisätä tuntuvasti rahaa.

Te myös siirrätte painopistettä vapaaehtoiseen luonnonsuojeluun, mutta sieltäkin leikkaatte.
Esimerkiksi metsiensuojelun näkökulmasta meillä Suomessa on ihmisillä valtava määrä yksityisomistuksessa
olevia metsiä, joita haluttaisiin suojella, mutta nyt siihen ei ole mahdollisuutta. Mutta myös
valtiolla on valtava rooli ja vastuu siinä, että varsinkin vanhat ja luonnontilaiset metsät
suojellaan ja hakkuut niissä lopetetaan välittömästi. Tämä on myös luontokadon pysäyttämisen
näkökulmasta aivan oleellista. Olisinkin kysynyt: miten, ministeri, aiotte tätä yksityisomistuksessa
olevien metsien suojelua nyt edesauttaa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Mehtälä.

17.44 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on
istunut nyt puoli vuotta. Ajat ovat sellaiset, että nyt tarvitaan erittäin vankkoja arvovalin-
toja. Minun on sanottava, että muutamat hallituksen valinnat ovat mahdottomia ymmärtää.
Maatilan isäntänä en voi hyväksyä sitä, että tässä laitetaan nyt huvi työn edelle: kaljaveroa
alennetaan ja rikkaimpien verotusta lasketaan, samaan aikaan viljelijöiltä ja maaseudun
elinvoimasta leikataan.

Ukrainassa mustan mullan viljovat pellot on miinoitettu. Ne ovat jauhautuneet panssari-
vaunujen alle ja muuttuneet kuun maisemaksi kranaattikeskityksissä. Nyt jos koskaan pitäisi
ymmärtää se, että ruoantuotannosta ja koko maan elinvoimasta huolehtiminen on tämän
maan kohtalonkysymys. Suomessa ruoantuotannon taso on ollut laskeva 1980-luvulta saakka.
Olemme menettäneet omavaraisuuden lähes jokaisessa tuotteessa. Viimeksi maitotaloustuotteet
menivät alle sadan prosentin.

Kysyn maa- ja metsätalousministeriltä: mitä ministeri aikoo tehdä, että tämä suunta saadaan
käännettyä? Kysyn myös: miksi ihmeessä nyt leikataan kansallisesta tuesta ja ei vaikuteta
investointitukimaksujen jouduttamiseen, jotka ovat olleet koko vuoden jäissä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Marttila.

17.45 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin vielä
turkistarhauksesta, johon en kuullut mielestäni vastausta.

Hallitus vetää tarkan markan linjaa, mutta yksi asia ihmetyttää. Rahaa tuntuu löytyvän
turkistarhauksen tukemiseen, ilmeisesti tänä vuonna jopa kymmenen miljoonaa euroa. SDP:n
kanta on ajaa turkistarhaus hallitusti alas. Turkistarha-alaa on puolusteltu elinkeinovapaudella.
Jos kyseessä on kuitenkin yritystoiminta siinä missä muutkin, niin eikö olisi perusteltua,
että ala myös itse kantaisi hintansa riskeistä? Vai kuinka paljon hallitus on varautunut
tukemaan turkistarhoja ensi vuonna? Omalta osaltani lupaan täyden tuen, jos kriisi- tai
investointitukien sijaan hallitus päättäisi vaihtoehtoisesti tukea niitä tarhaajia, jotka
vapaaehtoisesti haluavat luopua elinkeinosta.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Ohisalo.

17.46 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turkistarhaus on epäeettinen elinkeino, joka aiheuttaa eläimille aivan valtavaa kärsimystä. Se on myös kannattamaton auringonlaskun ala, jota hallitus nyt tekehengittää. Turkisten kysyntä vähenee maailmalla, kun tietoisuus eläinten oikeuksista lisääntyy. Suomi on jo nyt ainoita Euroopan maita, joissa turkistarhaus on edelleen sallittua. Turkiseläinten pito-olosuhteet — ah-
taat häkit, joissa ei voi käyttäytyä lajityypillisellä tavalla — ovat täysin vastoin uuden eläinten hyvinvointilain henkeä.

Vihreät ovat vaihtoehtobudjetissaan esittäneet tukea turkistarhaajille alasta luopumiseen. Olisi reilumpaa tukea heitä siirtymässä kuin uskotella heille, että tämä kuoleva elinkeino voi jatkua tästä iäisyyteen, saati kannustaa nyt sitten jopa uusiin investointeihin, kun viime kaudella investointirahat nimenomaan lakkautettiin. Kysynkin nyt ministeriltä: Miksi jatkatte kannattamattoman elinkeinon tukemista? Eikö näille varoille olisi olemassa parempiakin käyttökohteita?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Aittakumpu.

17.47 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta otti viime kaudella mietinnössään 1/21 kantaa pienteurastamoiden toiminnan helpottamiseksi. Asia on edelleen hyvin ajankohtainen. Esimerkiksi Pohjois-Suomen harvan teurastamoverkon alueella lammastiloilta voi olla satojen kilometrien matka lähimpään teurastamoon.

Muuttunut turvallisuustilanne on entisestään korostanut paikallisen elintarviketuotannon, ruokaomavaraisuuden ja hajautetun yhteiskuntarakenteen merkitystä. Suomi tarvitsee työtä, yrittäjyyttä ja toimeentulon edellytyksiä koko maan laajuudelta. Maa- ja metsätalousvaliokunta tuolloin esitti lausumaa, jonka eduskunta hyväksyi. Sen mukaan maa- ja metsätalousministeriön on parannettava pienteurastamoiden toimintaedellytyksiä sekä tilateurastusta valiokunnan mietinnössä esitetyn mukaisesti ja tuotava tarvittavat säädösmuutokset eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 22 aikana, mutta asia on edelleen kesken. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: Mikä nyt on tilanne? Milloin nämä helpotukset pienteurastamoiden toimintaan tulevat?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Seuraavaksi edustaja Rantanen, Piritta.

17.48 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vähän yksityiskohtaisempi kysymys tästä joutoalueiden metsitystukijärjestelmän lopettamisesta. Tämä lakihan tuli voimaan vuoden 2021 alusta, ja nyt tämä määräaikainen tuki on loppumassa vuodenvaihteessa. Näitä hakemuksia tehtiin yli 2 500, ja pinta-ala, jota sillä on metsitetty, on yli 5 300 hehtaaria, ja tähän on suoraan ilmastotavoitteista luopumista. Näitä on käytetty esimerkiksi turvetuotantoalueitten metsittämiseen, ja on erikoista, että tuki, jonka byrokratiaa joudumme pyörittämään vuoteen 2038 saakka ja joka on ollut vain kolme vuotta voimassa, tullaan nyt lopettamaan. Tämä ei ainakaan ole sitä pitkäjänteistä ja enakoivaa politiikkaa, jota erityisesti tämäkin hallitus on korostanut tekevänsä. Onko tälle

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

joku erityinen syy, minkä takia tästä ilmastollekin erittäin hyvästä puuntuotantomme yhdestä tukimuodosta luovutaan kokonaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Strandman.

17.49 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erinomaista, että hallitusohjelmassa on metsästys ensimmäistä kertaa kirjattuna. Metsästys on aina kuulunut ja on osa arvokasta suomalaista elämäntapaa. Metsästyskortin lunastaa noin 300 000 ihmistä vuosittain.

Olemme viikoittain saaneet lukea lammastilallisten surullisia uutisia susien hyökkäyksestä lammaslauman kimppuun tappaen koko katraan. Pikkuoppilaille on järjestetty erillisiä koulukuljetuksia suurpetojen vuoksi. Metsästäjät ovat menettäneet noin 60 kouluttaamaansa metsästyskoiraa pedon suuhun. Tämä ei voi jatkua näin. Suurpetokanta on kasvanut liian suureksi, ja se ei kestä enää ihmisarkana. Arvoisa ministeri, kysyn: millaisessa vaiheessa suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen aloittaminen on ministeriön valmistelussa, jotta tilanne Suomessa saadaan rauhalliseksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Jukkola.

17.50 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa käytetyistä elintarvikkeista 80 prosenttia on kotimaisia, ja Länsi-Suomen alueella on erityinen rooli koko maan huoltovarmuuden takaamisessa, sillä Länsi-Suomen maakunnat ovat merkittäviä ruuantuottajia. Vaikka maatilojen määrä on vähentynyt, ovat tuotantomäärät ja peltoala säilyneet suhteellisen vakaina. Ruokajärjestelmän toiminnan kannalta on keskeistä, että alalla on riittävästi vahvoja, innovatiivisia, kasvuhakuisia ja kilpailukykyisiä yrityksiä. Kysyisin ministeriltä, kun kotimainen ruoka on myös huoltovarmuuskysymys, millä toimenpiteillä kotimaisuusastetta voitaisiin tuosta vielä parantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Räsänen, Joona.

17.51 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se seikka, mitä oikeastaan varmaan jokainen vuosi tässä kokonaisuudessa on pohdittu, on se, millä tavalla tätä ruoantuotannon kannattavuutta voidaan markkinaehtoisesti parantaa. Siihenhän olemme pyrkineet yhdessä löytämään ratkaisuja. Erilaisia selvitystöitä, raportteja, toimenpidesuosituksia on paljon tehty, ja nyt omalta osaltaan sitten hallitus osia niistä vie eteenpäin. Annan kyllä kaiken tukeni niille, koska pidemmällä aikavälillä kestävin tapa on juuri se, että meidän ruoantuotanto syntyy kannattavaksi markkinaehtoisuuden kautta.

Mutta, arvoisa puhemies, täällä on paljon kiinnitetty huolta sitten myös siihen, mikä on meidän kulutuksessa kotimaisen tuotannon suhde verrattuna tuontiin. Jos olen ymmärtänyt tuottajia oikein, niin se, minkä takia on varsinkin kummeksuttu tätä valtiovarainministerin avausta tähän arvonlisäveroon, liittyy juuri siihen, että siinä nimenomaan taas jälleen tuonnin rooli kasvaisi. Voisiko ministeri kommentoida, mikä on teidän näkemyksenne tähän ruuan arvonlisäverokannan nousuun, kun sitä moni täällä on kysynyt, [Puhemies koputtaa] mutta siihen te ette ole vielä vastausta antanut?

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Yritetään ottaa vain minuutin mittaisia, niin saadaan enemmän. — Edustaja Kemppi.

17.53 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maatalouden kannattavuuskriisi ei toden totta ole ohitse. Olemme varmasti samaa mieltä siitä, että erilaisia toimia kilpailukyvyn parantamiseksi tarvitaan. Katson, että viennin edistäminen, tutkimus ja esimerkiksi biokaasulaitosten investoinnit ovat tämänkaltaisia toimia. Teillä on hirmu hyvä kirjaus hallitusohjelmassa ruuan viennin tuplaamisesta, mutta toisaalta valio-kunnassa asiantuntijat ovat todenneet, että näyttää siltä, että ruuan vienti olisi menossa pikemminkin takapakkia. Kysyn teiltä, ministeri: onko valmiutta ottaa esimerkiksi Bernerin Vientireseptin kaltaisia avauksia ja viedä niitä toimeen nopeasti niin, että saisimme tämän hyvän kirjauksen etenemään?

Kiitän myös valtiovarainvaliokuntaa Jokioisten tutkimusnavetan tutkimusinfraan rahoituksesta, ja toivon, että saisimme tälle navetalle vielä seinät. Eli meillä on hankala tilanne: siellä on pohjat valmiina, biokaasulaitos valmiina, mutta vanha navetta erittäin huonossa kunnossa. Ministeri on [Puhemies koputtaa] vastannut kirjalliseen kysymykseen, että te pidätte tätä tärkeänä. Pystyisikö tätä hanketta kiirehtimään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.54 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useampi edustaja kysyi tähän arvonlisäveroon liittyen. Valtiovarainministeri Purran julkisuudessa harjoittama pohdinta ruuan hinnan nostamisesta arvonlisäveroa korottamalla sisältää useammankin jakolinjan. Pienituloisille ruuan hinnan nostaminen olisi myrkkyä, parempituloisille ruuan hinnalla ei ole mitään merkitystä varsinkaan tulevien veronkevennysten jälkeen. Elintarvikekauppa ei tingi missään tilanteessa omasta prosenttikatteestaan. On selvää, että ruuan hinnan nostaminen hallituksen toimesta tulisi lisäämään entisestään kaupalta toimia, joilla se ohjaa kuluttajakäyttäytymistä kaupan omiin tuotemerkkeihin ja halpatuontiin. Mitä vahvemman aseman kaupan private label -tuotteet markkinassa saavat, sitä heikommissa asemassa suomalainen ruuantuottaja on. Toistan sen saman kysymyksen: mitä mieltä ministeri on tästä mahdollisesta veronkorotuksesta? Ja tähän toiseen tulikin jo vastaus, tähän elintarvikeketjuun, maatalouden aseman parantamiseen siellä, kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kangas.

17.55 **Antti Kangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Haluaisin ensinnäkin kiittää koko hallitusta siitä, että hallitusohjelma on kerta kaikkiaan erinomainen maatalouden kannalta. Siinä on otettu huomioon se, että maatalouden ensisijainen tarkoitus on tuottaa ruokaa eikä toimia maaseutupolitiikan ohjauskeinona tai ilmastopolitiikan ohjauskeinona.

Haluaisinkin kysyä ministeriltä: Kuinka toimet elintarvikemarkkinan tervehtyttämiseksi etenevät? Noin puolen miljardin suuruinen julkinen hankinta on todella suuri kokonaisuus kotimaisesta elintarvikemarkkinasta. Ollaanko aidosti, konkreettisesti etenemässä sen suhteen, että julkisissa hankinnoissa tuotaville elintarvikkeille saataisiin samat kriteerit kuin kotimaassa tuotetuille?

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Toisena kysymyksenä haluaisin kysyä: Kuinka korvauskelvottomien peltojen korvauskelpoisuuksien jakaminen etenee? Onko niin, että nyt toistaiseksi valtiolle lahjoituksena menevät korvauskelpoisuudet viljelystä poistuville pelloille jakautuisivat jatkossa aktiivituloille? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Kivelä.

17.56 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se niin on, että nykypäivänä maatalousasioita ei voi uskottavasti hoitaa, jos ei oteta huomioon myös ympäristöasioita ja eläinten oikeuksia. Esimerkiksi maatalouden ilmastopäästöt eivät ole laskeutuneet, ja kyllä kaikkien sektoreiden pitää tähän työhön osallistua.

Itse minä näen, että ruokajärjestelmän muuttamisen kestäväksi pitäisi olla ministeriön prioriteetti, ja erityisesti tätä voi tehdä edistämällä kasvisruokaa. Tämä on myös vientikysymys, ja tämä on myös huoltovarmuuskysymys. Kasvisruuan edistämisen puolesta monet yritykset ja yritysten yhteenliittymät tällä hetkellä toimivat, kuten täällä kuultiin, ja he toivovat, että myös politiikan puolella tätä asiaa edistettäisiin. Esimerkiksi Tanskassa ja Saksassa on päätetty hyvin mittavista investointipäätöksistä kasvisruuan edistämiseen, ja tätä samaa vasemmisto esittää myös Suomeen.

Lopuksi vielä turkistarhauksesta. Tässä budjetissa laitetaan nyt vähemmän rahaa koko eläinten hyvinvointiin kuin mitä Ruokavirasto arvioi, että me tullaan käyttämään turkistarhaukseen. Kysyisin ministeriltä: onko tämä järkevää priorisointia?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Seuraavaksi Oinas-Panuma.

17.58 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on metsien maa, jossa metsänomistajat ovat aina hoitaneet metsiään hyvin kestävästi ja ylisukupolisesti. Ne eivät ole pelkästään omaisuutta tai varallisuutta, vaan ne ovat monelle henkireikä ja iso osa identiteettiä. Meillä on kuitenkin jo tovin aikaa valunut metsiä ulkomaiseen omistukseen esimerkiksi erilaisten rahastojen ja kasvottomien sijoittajien kautta, jotka maksavat metsästä myös hurjia summia rahaa. Jo joku aika sitten metsien hinnat karkasivat käsistä niin, että yhä harvemmalla ihan tavallisella suomalaisella on varaa ostaa metsää. Ja samalla me tiedetään, että maapohjan ja suomalaisten metsien valuminen ulkomaille ei ole kenenkään etu. Kun maapohja myydään ulkomaille, sen saaminen kansallisiin käsiin on entistä vaikeampaa, ja kasvottomalla omistajalla ei ole samanlaista omaatuntoa kuin tavallisella suomalaisella metsänomistajalla. Me tarvitaan nyt tähän jonkinlaisia toimia, ja meidän pitää avata tälle tilanteelle silmät. Ja sen takia minä kysynkin, ministeri Essayah, teiltä: mitä te teette, jotta meidän metsämme pysyisivät entistä paremmin kansallisissa käsissä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten otetaan siitä vierestä edustaja Siponen.

17.59 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Minuakin kovasti kiinnostaa tämä asia, että kannattaako ministeri Essayah tätä perussuomalaisten ajamaa ruuan arvonnäköalaveron korotusta, koska me kaikki tiedämme, mikä merkitys sillä olisi kotimaiselle ruualla ja ruuantuottajille.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Jatkan vielä tuosta edustaja Strandmanin hyvästä kysymyksestä. Minullakin kotikunnassani sudet hakivat jopa navetan ulkoruokintapöydältä koiran, ja haluaisinkin nostaa vielä esille tämän, että meillä nämä pedot pyörivät täällä pihanurkissa ja samaan aikaan luvat roikkuivat valitusprosesseissa. Tämä suurpetojen kannanhoidollinen metsästys on tosiaankin juntturassa, ja haluaisin kysyä, arvoisa ministeri: jos tätä lainsäädäntöä pitää tarkistaa, niin milloin on sitten odotettavissa tänne eduskuntaan esityksiä tämän osalta?

Arvoisa puhemies! Kuten tiedämme, useat metsästäjät ovat todella turhautuneita tähän [Puhemies koputtaa] nykytilanteeseen, ovat vetäytyneet tästä SRVA-toiminnasta eli avun antamisesta esimerkiksi hirvikolaritilanteissa. Kysyisinkin vielä ministeriltä: onko meillä varaa karkuuttaa enää yhtään metsästäjää tästä kannanhoidollisesta metsästyksestä saatikka tästä elintärkeästä virka-aputyöstä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vielä edustaja Pitko, ja sitten otetaan sekä valiokunnan että jaoston puheenjohtajat ja sen jälkeen ministeri. — Elikkä edustaja Pitko, sen jälkeen Eestilä, Simula ja sitten ministeri, ja siitä sitten puhujalistaan. — Kiitos.

18.00 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Sen sijaan, että me haikailemme kannanhoidollisen metsästyksen aloittamista, olisi ehkä aika ottaa realiteetit käsiin ja ymmärtää, että luontodirektiivin mukaiset poikkeusluvat eivät mahdollista sen kaltaista kannanhoidollista metsästystä, mitä täällä haikaillaan. Sen sijaan meillä olisi paljon keinoja, mitä me voisimme tehdä suden ja suurpetojen ja ihmisten yhteiselon edistämiseksi. Kysyisin ministeriltä: onko näille tulossa rahoitusta? Moni tilallinen on sanonut, että ei ole esimerkiksi varaa rakentaa aitaa, jolla voisi suojata omia eläimiä.

Haluaisin kysyä tästä vuoden 2020 metsänielun pienentymisestä. Nythän on tilanne se, että jos nykyinen meno jatkuu, niin metsät ovat kohta muuttumassa päästölähteeksi, ja se kyllä uhkaa meidän hiilineutraalisuustavoitetta 2035 tosi paljon. Tutkijoilla on paljon keinoja, mitä voitaisiin tehdä, mutta sen sijaan tässä budjetissa vain leikataan muun muassa kosteikkoviljelyltä. Kysyisin ministeriltä: Miten te aiotte reagoida tähän tilanteeseen? Päivitättekö te tämän maankäyttösektorin [Puhemies koputtaa] ilmastosuunnitelman ja tuotte meille uusia toimia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

18.02 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, ihan tämmöinen periaatteellinen kysymys: Kun me viime keväänä säädimme eduskunnassa metsästyslain 41 a §:n ja sitä pykälää ei ole mikään oikeusaste tulkinnut eikä käsitellyt, niin siitä huolimatta esimerkiksi Riistakeskus ja ministeriön edustaja ovat julkisesti ikään kuin mainostaneet, että kannanhoidollinen metsästys ei onnistu. Pidän tätä hieman erikoisena, koska uusi pykälä on säädetty ja eduskunta pitää kannanhoidollista metsästystä välttämättömänä, kuten tuossa valtiovarainvaliokunnan mietinnössäkkin oli. Kun tämä pykälä on säädetty, niin esimerkiksi 41 a §:ssä, joka on sama kuin komission ohjeet, luvan myöntämisen perusteet, positiiviset perusteet, käydään läpi: ”Merkittävien vahinkojen ennaltaehkäiseminen toteutuu.” ”Taloudelliset ja sosiaaliset syyt toteutuvat.” ”Tärkeä, yleisen edun kannalta pakottava syy.”

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Minun mielestäni on jo pakottava syy, jos ihmiset alkavat menettämään luottamuksen koko poliittiseen järjestelmään [Puhemies koputtaa] ja uskon siihen, mitä eduskunta päättää. Eivätkö nämä ole jo syitä, [Puhemies koputtaa] joilla tämä kannanhoidollinen metsästys voidaan aloittaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

18.03 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan kritiikki ei nyt aivan osu kohteeseensa, sillä lähestulkoon jokainen valtiovarainvaliokunnassa tekemänne ehdotus tahtoo sanoa, että hallituksen pitää tehdä, mitä hallitus on luvannut. No, suomeksi sanottuna te siis kannatatte hallituksen linjaa. Ihan hyvä niin, kiitos tuestanne.

Täällä salissa rienaatte kuitenkin esimerkiksi ruoan alvista, mitä nyt käsittelyssä olevissa papereissa ei edes ole, mutta antakaapa, kun kommentoin valiokunnassa tekemiänne ehdotuksia. Hallitus todella tekee, kuten on luvannut. Siitä voitte olla aivan varmoja, oli kyse sitten maatalouden kannattavuuden parantamiseen tähtäävistä toimenpiteistä, suurpetopoliitikasta tai metsätaloudesta.

Tässä on kuitenkin eräänlainen painolasti taustalla — aiempien hallitusten harjoittama politiikka, EU ja niin edelleen — [Keskustan ryhmästä: Tulihan se sieltä! — Hälinää] mutta me emme pakene niiden taakse. Rehellisyyden nimissä on todettava, että aika paljon siivottavaa riittää ja EU:n osalta torjuttavaa. Me emme seiso tumput suorina [Puhemies koputtaa] mutta emme me järin kauaa vielä ole ehtineet vallassakaan olla. Huoli pois.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri, viisi minuuttia.

18.05 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ehkä nyt vastailen tämmöisinä asiakokonaisuuksina.

Ensinnäkin otetaan tämä Jokioisten navetta. Tämän navetan uusimiseen liittyvät vuokratulot, eli kasvavat vuokratulot Senaatti-kiinteistöille, ovat siellä Luken kehyksissä. Elikkä edustaja Kemppi, todellakin tähän edelliset hallitukset ja edelliset ministerit yrittivät saada aikaiseksi. Tämä hallitus saa sen aikaiseksi, eli tämä on nyt siellä sitten, ja Jokioisilla voidaan sitten uusi tutkimusnavetta saada käyttöön. Nämä infrarahat, jotka liittyvät siihen tutkimusinfraan, ovat nyt sitten tähän tulevaan kehykseen. Nythän eduskuntaa voi kiittää joululahjarahoista, kun niihin oli jo osoitettu pientä rahoitusta, mutta tämä on sitten tulevassa kehyksessä. Mutta pelko pois, Jokioisten navetta on siis tulossa, ja tämän tämä hallitus sai aikaiseksi.

No, sitten täällä on keskusteltu kannanhoidollisesta metsästyksestä. Nyt tosiaankin viime viikolla susien kannanhoidollinen metsästys lähti käyntiin, eli 8. päivä astui tämä asetus voimaan: 28 lupaa kannanhoidolliseen metsästyksen. Täällä edustaja Eestilä jaoston puheenjohtajana hyvin toi esille tämän, että tätä kaikkea kannanhoidollista metsästystäkin koskevaa 41 a §:n lisäystä, mikä viime keväänä täällä eduskunnassa saatiin aikaiseksi, ei ole koeponnistettu. Elikkä nyt kun tulee sitten mahdollisesti jälleen valituksia, niin tätä kohtaahan ei ole vielä oikeusasteissa käsitelty, ja minun mielestäni tämä on nyt syytä myöskin sitten katsoa. Tietenkin ainakin itse tulkitsen näitä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä näin, että ei siellä sanota, ettei kannanhoidollista metsästystä pystytä Suomessa enää tekemään, vaan täytyy olla vaan tarkasti ne perustelut, täytyy olla ne perustelut erittäin hyvät. Niissä perusteluissa korkein hallinto-oikeus oli nostanut muun muassa tä-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

män alueellisuuden, ja sillä tavalla on hyvin selkeästi perustelut oltava juridisesti niin päteviä, että ne sitten kestävät.

Totta kai näitä asioita edistetään EU-pöydissä. Elikkä tähän on nyt tällä hetkellä noussut keskusteluun, että kun meillä vuodesta 92 lähtien ovat olleet nämä luontodirektiivin liitteet samanlaiset, niin on aivan selvää, että esimerkiksi Suomen, Ruotsin, Itä-Euroopan maiden, jotka ovat sen jälkeen liittyneet, suurpetokantoja on käsitelty ainoastaan siinä vaiheessa, kun nämä maat ovat liittyneet unioniin. Siinä voi hyvinkin nähdä sen, miten valtavasti suuresti nämä kannat ovat muuttuneet. Suomen ilveksen ja karhun kannanhoidollinen metsästys on ollut menestystarina. Me on nähty vakavasti uhanalaiset suurpedot ja tänä päivänä erittäin elpyneet kannat, ei enää edes välttämättä silmälläpidon alaisina tarvitsisi olla: esimerkiksi ilves 800 yksilöstä yli 2 500 yksilöön. Siinä mielessä tätä päivitysvaativuorosta sinne komission suuntaan on esitetty niin meiltä kuin muilta ja tullaan myöskin jatkossakin esittämään.

Sitten täällä oli useampi kysymys tästä turkistarhauksesta. Nyt on hyvä siis muistaa, että nämä ovat eläintautilain perusteella tehtyjä lopetuspäätöksiä ja nimenomaan lopetuspäätöksistä tulevia korvauksia. Ne eivät ole mitään turkistarhauksen tukemista, vaan ne liittyvät siihen, että eläintautilain perusteella on saatava korvaus siitä, kun meillä tehdään lopetus päätös viranomaisten toimesta. Tässä on tärkeää sitten, kun puhutaan ensi keväästä, on pystyvä ennaltaehkäisemään lintuinfluenssaa ja sen leviämistä turkistarhoilla. Siksi olen laittanut selvitykseen sen mahdollisuuden, että investointitukia, joita edellinen hallitus viime toinään lopetti, voitaisiin tarkasti rajaten käyttää nimenomaan bioturvan varmistamiseen. Eli niin kauan kun meillä kerta turkistarhausta on ja se on meillä elinkeinovapauden piiristä nauttiva elinkeino, meidän pitää huolehtia siitä, että me pystymme bioturvan pitämään yllä. On tärkeää, että tässä tilanteessa me pystymme varmistamaan, että bioturva on riittävää, ja siinä mielessä tätä tarkasti kohdennettua investointitukea on mahdollisuus siten hakea.

Täällä oli myös nostettu esille — edustaja Honkasalo — huolena nämä vapaaehtoiset suojeleohjelmat. Helmi, Metso, Nousu, kaikkiin näihin on lisätty kymmenen miljoonaa joka vuosi. Kuusi miljoonaa näistä ohjelmista tulee tuonne maa- ja metsätalousministeriön puolelle, neljä miljoonaa ympäristöministeriön puolelle. Pidän todella tärkeänä, kun on muistettava, että meillä Suomessa kaksi kolmasosaa metsänomistuksesta on yksityistä metsänomistusta, että meidän pitää löytää juuri niitä kannusteita. Ei meillä ole tarkoitus lähteä sosialisoimaan kenenkään metsiä ja sanoa, mitä saa omalla omaisuudellaan tehdä tai ei, mutta nämä ovat olleet erittäin suosittuja ohjelmia, ja siksi näen niitten jatkon myöskin hyvin tärkeänä, ja sitä kautta saamme asioita eteenpäin.

Vielä lyhyesti: Täällä puhuttiin pienteurastamoista. Nyt vuoden alusta on mahdollisuus, EU:n kautta tulee siis lupa siihen, että yhdeksän lammasta on mahdollisuus teurastaa tilalla. [Puhemies koputtaa] Tämä asia nyt ensi vuoden puolella tulee mahdolliseksi. [Puhemies koputtaa] Tätä on tosiaankin eduskunnan lausumilla kiirehditty, ja se on nyt sitten toteutumassa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistaan, edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

18.10 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Tänään julkaistiin päivitetty laskelma maankäyttösektorin päästöistä. Nämä luvut ovat kylmääviä: maankäyttösektorin netto-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

päästöt ovat tällä hetkellä 4,5 megatonnia. Suomen hiilineutraaliustavoite nojaa siihen, että maankäyttösektorin nettonielun tulisi olla 21 megatonnia, ja kuiluhan nyt on valtava. Näiden lukujen valossa Suomen hiilineutraaliustavoite on aidosti vaakalaudalla. Haluan muistuttaa, että se on myös tavoite, johon tämä uusi hallitus on sitoutunut, ja se on meidän ilmastolaissamme. Se on tavoite, jota myös pääministeri Orpo ja ministeri Mykkänen ovat Dubain ilmastokokouksessa pitäneet esillä.

Arvoisa puhemies! Metsien käyttö on kestävämmällä tasolla, ja maankäyttösektorin päästöt ovat kasvaneet vuosi vuodelta. Hiilinielujen kasvattamiseksi tarvitaan akuutteja toimia. Hallitus on kuitenkin viemässä tässä Suomea väärään suuntaan. On vitkuttelua vanhojen metsien suojelussa, on yritystä vesittää suojelun kriteeristöä poliittisesti. Hallitus ei ole tehnyt hakkuiden rajoittamiseksi lähimainkaan riittäviä toimia. Te leikkaatte jopa kosteikkoviljelyn tuen, vaikka se on tutkijoiden mielestä yksi maatalouden kaikkein kustannustehokkaimmista ilmastotoimista. Teiltä puuttuu täysin näkemys siitä, mitä maankäyttösektorin päästöille tulisi tehdä, ja se voi tulla Suomelle todella kalliiksi.

Arvoisa puhemies! Tämä nimittäin on myös talouskysymys. Jos ilmastonmuutosta ei torjuta, sillä on valtavat taloudelliset vaikutukset niin Suomelle kuin Suomen yrityksille. Vihreä siirtymä on suomalaisille yrityksille ja viljelijöille suuri taloudellinen mahdollisuus. Toisaalta, jos Suomi ei saavuta ilmastotavoitteitaan, siitä koituu Suomelle taloudellisia seuraamuksia. Jos hallituksen valitsema linja jatkuu ja hiilinielut eivät lähde kasvuun, Suomi joutuu ostamaan päästövähennysyksiköitä muilta EU:n jäsenmailta. Käytännössä siis rahoittaisimme muiden maiden ilmastotoimia. Eikö olisi siis järkevämpää panostaa ilmastotoimiin täällä Suomessa ja tukea samalla suomalaisia yrityksiä?

Arvoisa puhemies! Haluan osoittaa, että hallituksen valinnoille on vaihtoehtoja. Me vihreät olemme esittäneet vaihtoehtobudjetissamme useita toimia, joilla maankäyttösektorin päästöjä voidaan vähentää ja hiilinieluja kasvattaa. Te voisitte rajoittaa hakkuita laskemalla Metsähallituksen tuottotavoitetta, te voisitte suojella vanhat ja luonnontilaiset metsät tieteilijöiden kriteerien mukaan. Te voisitte asettaa maankäytön muutosmaksun, valmistelutyö oli pitkällä jo viime kauden loppupuolella. Te voisitte poistaa elinkeinoelämän murrosta jarruttavat kalliit ja ympäristön kannalta haitalliset verotuet. Hyvä hallitus ja arvoisa ministeri, vetoankin teihin, että vielä on mahdollisuus kääntää suuntaa.

Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä vastauksista turkistarhaukseen liittyen aiemmin. Me tiedämme, että turkiseläimet ovat älykkäitä tuntevia yksilöitä, mutta ne joutuvat elämään koko elämänsä hyvin ahtaissa häkeissä. Niillä ei ole mahdollisuuksia lajityypilliseen käyttäytymiseen, ja ne kärsivät sairauksista, stressistä ja käytöshäiriöistä. Tämän takia esimerkiksi Suomen Eläinlääkäriliitto on ottanut kantaa nykymuotoisen turkistarhauksen kieltämiseksi kokonaan Suomessa. Myös 80 prosenttia suomalaisista vastustaa nykymuotoista turkistarhausta. Kansalaisaloite turkistarhauksen alasajon puolesta keräsi lyhyessä ajassa yli 100 000 allekirjoitusta.

Arvoisa puhemies! Turkistarhaus on myös kannattamaton ala, jota hallitus nyt tekohegittää. Turkisten kysyntä nimittäin aidosti vähenee jatkuvasti maailmalla, ja lukuisat vaatevalmistajat ja muotitalot kieltäytyvät kokonaan turkisten käyttämisestä. Suomi todella on yksi viimeisiä maita, joissa turkistarhausta Euroopassa vielä harjoitetaan. Turkiseläinten pito-olosuhteet, ne ahtaat häkit, joissa ei voi käyttäytyä sillä lajityypillisellä tavalla, ovat täysin vastoin uuden eläinten hyvinvointilain henkeä — toki siinäkin laissa olisi vielä paljon parantamisen varaa. Esimerkiksi Ruotsissa olemme jo nähneet, miten uudet velvoitteet eläinten hyvinvoinnin huomioimisesta ovat johtaneet turkistarhauksen lakkaamiseen kan-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

nattamattomana. Sama on väistämättä edessä myös Suomessa, vaikka hallitus ehkä tältä nyt sulkeekin silmiään.

Vihreät todella on vaihtoehtobudjetissaan esittänyt 10 miljoonan luopumistukea turkistarhaajille alasta luopumiseen. Olisi aidosti reilumpaa tukea näitä ihmisiä siirtymässä kuin todella uskotella, että tämä elinkeino vielä tästä iäisyyteen jatkuu. Hallituksen olisi siis aika tunnustaa tosiasiat. Turkistarhaus on kestävä ja epäeettinen elinkeino, ja mitä nopeammin se ajetaan alas, sen parempi niin eläimille kuin turkistuottajillekin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.15 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous kaipaa uudistamista, jotta se olisi kestävää niin tuottajan kuin ympäristön kannalta. Maataloudella on keskeinen rooli Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisessa, ja ekologisesti kestävä ruuantuotanto on avain myös ruokaturvan parantamiseen. Voimme tehdä suomalaisesta maataloudesta maailman eettisintä ja kestäväntä. Se tarkoittaa viljelymenetelmien uudistamista hiiltä sitoviksi ja maan kasvukuntoa parantaviksi, kasvipohjaisen ruuantuotannon ja luomutuotannon lisäämistä, ravinteiden tehokkaampaa kierrätystä ja biokaasun tuotannon lisäämistä, turvepeltojen ilmastopäästöjen vähentämistä kosteikkoviljelyllä ja muin keinoin sekä perinnebiotooppien ylläpitoa. Maatalouden uudistaminen edellyttää merkittäviä muutoksia maataloustukiin. Tukijärjestelmää on uudistettava siten, että tuet ohjaavat ja kannustavat ruuantuotannon ohella ilmasto-, ympäristö- ja luontotoimiin.

Tämä ei valitettavasti hallituksen linjassa näy. Hallitus on linjannut tukevuksensa ruokaa tuottavaa maataloutta. Sinänsä hyvä linjaus, mutta on kuitenkin lyhytnäköistä asettaa ruuantuotanto vastakkain maatalouden ympäristötoimien kanssa. Päinvastoin, nyt on löydettävä keinot, joilla ruokaa voidaan tuottaa Suomessa niin, että samalla sidotaan hiiltä, vähennetään ravinnevalumia vesistöihin ja varmistetaan, että maatalouden ilmastopäästöt saadaan alenemaan kustannustehokkaasti. Tämä on myös maataloustuottajien etu.

Nostan yhden maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemisessa nousseen esimerkin. Tällä hetkellä CAP-tukia maksetaan edelleen ilman velvollisuutta tuottaa ruokaa. Ilmastopaneelin mukaan uusien tutkimus osoittaa, että noin kymmenen prosenttia tiloista, jotka saavat maataloustukia, ei ole myynyt edellisen tukikauden aikana ainuttakaan maataloustuotetta. Näiden peltopinta-alojen velvoittaminen tuottamaan joko ruokaa tai ilmastohyötyjä olisi kustannustehokasta ja kannatettavaa politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Keskeinen keino maatalouden ekologisen kestävyuden parantamiseen on siirtyminen entistä enemmän kasvipohjaiseen ruuantuotantoon. Tavoitteeksi vihreät ovat asettaneet eläinperäisten tuotteiden kulutuksen vähintään puolittamisen vuoteen 2030 mennessä. Kotimaisen ruuantuotannon osalta siirtymä on tärkeää toteuttaa hallitusti ja vaiheittain maataloustukia uudelleen kohdentamalla. Tulevaa CAP-kautta ajatellen Suomen on aktiivisesti vaikutettava suunnanmuutokseen kohti ekologisesti kestävämpää maataloutta koko EU:ssa. Vihreiden vaihtoehtobudjettiin sisältyy kasvuohjelman laatiminen suomalaisen puhtaan kasvipohjaisen ruuan potentiaalinen hyödyntämiseksi sekä pitkän aikavälin strategia kotimaisen ruuantuotannon uudistamiseksi ympäristön ja tuottajien kannalta kestäväksi. Näitä tavoitteita hallituskin toivottavasti edistää. Ajattelen myös, että ruokastrategiaa tulisi päivittää nimenomaan myös tästä näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Eläinten hyvinvoinnin parantamista on jatkettava määrätietoisesti. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa esitetään kymmenen miljoonan euron luopumistukea tur-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kistarhauksen hallittuun alasajoon. On vaikea ymmärtää, että hallitus haluaa tässä tilanteessa palauttaa turkistarhauksen takaisin maatalouden investointituen piiriin. Turkistarhaus on alana epäeettinen, eikä sillä ole tulevaisuutta. Siksi hallituksen pitäisi nyt keskittyä alan hallittuun alasajoon tuilla tekoahjelmien sijaan.

Eläinsuojeluvaltuutetun virka puolestaan on ollut tärkeä keino saada eläinten ääni kuuluviin asioiden valmistelussa, yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa. Eläinten hyvinvoinnin seuraaminen on ensiarvoisen tärkeää nyt, kun uusi laki eläinten hyvinvoinnista astuu voimaan, ja uusia parannuksia tähän lakiin on alettava valmistella viipymättä — se ei millään tavalla ole täydellinen. Vetoankin hallitukseen, että turkistarhauksen hallittua alasajoa ja eläinsuojeluvaltuutetun viran jatkamista harkitaan vielä uudelleen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi totean, että hallituksen talouslinjassa jäävät huomiotta monet ilmaston, metsien, metsätalouden, maatalouden ja ruuantuotannon kannalta keskeiset kysymykset. Erityistä huolta herättää hallituksen kyvyttömyys kohdistaa kipeästi tarvittavia toimia maankäyttösektorin hiilinielun elvyttämiseen ja vanhojen metsien suojeluun. Luonnonsuojelun ja vesiensuojelun rahoituksen leikkaukset heikentävät vakavasti Suomen edellytyksiä torjua luontokatoa ja hillitä vesistöjen rehevöitymistä. Todella toivon, että erityisesti näihin vesiensuojelukysymyksiin hallitus vielä palaa, koska nyt näyttää siltä, että Saaristomereen kyllä satsataan mutta esimerkiksi sisävesien osalta vesiensuojelun rahoitusta merkittävästi leikataan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.21 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä vaadittiin vasemmalta ja vihreistä kotieläintuotannon lopettamista ja siirtymistä pelkkään kasvintuotantoon. [Maria Ohisalo: Ei kai kukaan sellaista ole vaatinut?] — Siltä se kuulosti. — Tästä voisi tietysti puhua pitkäänkin, mutta otan nyt yhden argumentin, ja se oli tämä huoltovarmuus, ja se oli ehkä kaikista absurdein argumentti. Ei tarvita kuin yksi katovuosi, kun huoltovarmuus on mennyt ilman märehijöitä, nautoja, lampaita, ja muita kotieläimiä. Sitten kannattaisi myös tutustua sellaisiin termeihin kuin ”kasvukausi” ja ”lämpösumma” ja siihen, miten ne muuttuvat pohjoiseen päin mentäessä.

Tästä päästäänkin hyvin siihen, että perussuomalaiselle hallitukselle suuri kiitos hallitusohjelmasta — meillä on aivan sama maali. Meillä vain on tehtävänä kannustaa teitä, että te pääsette sinne maaliin.

Arvoisa puhemies! Tuotantoeläinten hyvinvointia kuvaamaan on määritelty eläimen viisi vapautta. Ne ovat vapaus nälästä, janosta ja aliravitsemuksesta, vapaus epä mukavuudesta, vapaus kivuista, vammoista ja sairauksista, vapaus toteuttaa luontaisia käyttäytymistarpeita ja vapaus pelosta ja ahdistuksesta. [Mai Kivelä: Ei toteudu turkistarhoilla!] Kaikki hyvin loogisia ja myös kannattavan kotieläintuotannon edellytyksiä. Huonosti voiva eläin myös tuottaa huonosti.

Mikä on sitten asianlaita viljelijän vapauksien osalta? Ainakin kohtien 2, 3, 4 ja 5 osalta tätä voi pohtia. Onneksi nälkää tai janoa ei ainakaan Suomessa viljelijän tarvitse kokea, vaikka taloudellisesti tilanne on monella tilalla erittäin huono. Suurimmat viljelijöiden epä mukavuuden, pelon ja ahdistuksen aiheuttajat tulevat kolmesta tekijästä: taloudellisesta tilanteesta, julkisesta keskustelusta ja epävarmuudesta tulevasta. Näiden seurauksena voi olla, ettei ole mahdollisuutta toteuttaa luontaisia käyttäytymistarpeita, nauttia elämäs-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tä, työstä, vapaa-ajasta, perheestä — ihan siitä normaalista arkielämästä, juhlista puhumatakaan.

Voisiko viljelijöiden toimintaympäristö paremmin tukea viljelijän vapauksien toteutumista? Voisiko julkinen keskustelu olla viljelijän roolia ruokaketjun perustana tukevaa ja kannustavaa? Voisiko politiikka, mukaan lukien puoluepolitiikka, olla pitkäjänteistä ja ruuan tuottajaa arvostavaa? Mediaa seurattessa tulee liian usein mieleen vanha sketsi pohjalaiskäräjistä, jossa istunto alkaa tuomarin huudolla ”huutakaa se syyllinen sisään”.

”Ruoka hyvä, paitsi liha ja maito, mutta maatalous paha.” Tähän tiivistyy liian usein monen kolumnistin, radioäänen, puoluepolitiikon, yhden asian liikehtijän, puolijulkimon ja monen muun varsin kirkasotsaisen mutta asioihin huonosti ja valikoiden perehtyneen kokemusasiantuntijan tulpat korvissa kovaan ääneen huutama viesti. [Sebastian Tynkkynen: Tuo oli hyvä! Todella hyvä!] — Kiitos. — Vastuullista? Eipä juuri. Luotettavaa? Tuskin. Rakentavaa? Varsin harvoin.

Nyt tulee sitten sellaista, josta ette varmaan tykkää yhtä paljon. [Jenna Simula: No anna tulla, me keitetään kyllä!] — Arvoisa puhemies! Minä tiedän sen, ja siksi täällä on niin kiva puhua.

Maa- ja metsätalousministeriön rahoista katosi budjettineuvotteluissa kymmeniä miljoonia, kun maatalouden kriisirahoista käyttämättä jääneestä summasta vain osa käytetään maatalouteen. Myöskään turvepeltojen ilmastotoimiin aiemmin osoitettua 30:tä miljoonaa euroa ei näy kohdennettuna maatalouteen. Ennen vaaleja paljon puhutussa maatalouspolitiikan suunnanmuutoksessa suunta näyttää näiden valossa erikoiselta.

Maatalouden kehittämisrahasto Makeran hallitus on siirtämässä kehysmenettelyyn. Tämä on valtiovarainministeriölle joululahja, jota se on toivonut jo pitkään. Käytännössä kehysmenettelyyn siirtäminen tekee Makeran käytöstä erittäin jäykän ja tarvittavan rahoituksen osoittamisesta vähintäänkin haastavaa. Valtiovarainministeri Purran ”täältä pesee”-puheita kuunnellessa voi vain toivoa, ettei suomalainen maatalous, suomalainen ruoka, Suomen huoltovarmuus ja Suomen ruokaturva ole seuraavaksi lahtipenkissä. [Jenna Simula: Älä huoli!]

Puolustettavaa maa- ja metsätalousministerillä riittää, mutta pelkästään meidän keskustalaisten tuella hän ei tehtävässään onnistu. Tarvitsemme myös teitä, perussuomalaiset ja kokoomuslaiset. Olemme yhteisellä asialla.

Arvoisa puhemies! Tekemättömien töiden lista pitenee maa- ja metsätalousministerin pöydällä päivä päivältä, [Jenna Simula: Kiitos, keskusta!] ja nyt sinne oikealle: lista on kutakuinkin se sama, jolla te perussuomalaiset ratsastitte oppositiossa viime vaalikaudella. Kysymys kuuluu ministerille: onko tämä lista teillä käytettävissä, ja ovatko siinä olevat asiat etenemässä? Jos ovat, niin toivottavasti mahdollisimman nopeasti — ystävällisenä kannustuksena.

Arvoisa puhemies! Keskustan kansanedustajat tekivät ministerille vastattavaksi kirjallisen kysymyksen koskien hallituksen suunnitelmia maaseudun kehittämisrahoitukseen kohdistuvista leikkauksista, mutta menen niihin seuraavassa puheessani. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

18.26 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomalaisilla on vakava huoli maaseudun tilanteesta. Hallitus on kuitenkin toteuttamassa mittavat leikkaustoimenpiteet maaseudun ihmisten arkeen, asumiseen, elämiseen ja yrittämiseen. Hallitusohjelmakir-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

jausten mukaisesti pelkästään maaseudun kehittämisen rahoituksesta ollaan leikkaamassa EU-vastinrahojen todennäköisen menettämisen myötä jopa yli 200 miljoonaa euroa.

Hallituspuolueet, perustelette, että kaikesta on pakko säästää. Mutta ei — ei kaikesta säästetä. Meillä on yhteinen käsitys siitä, että turvallisuudesta ei tingitä, mutta myös oma-varaisuus on iso turvallisuuskysymys. Jotta Suomi on energian ja ruuantuotannossa oma-varainen, tulee maaseudulla asumisen, elämisen ja yrittämisen olla mahdollista.

Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah, hallitusohjelmassa lupaatte maaseudulle elinvoimaa. Ihmettelen, miksi teette säästöjä maaseudun rahoihin ja vielä päälle olette nostamassa ruuan arvonlisäveroprosenttia. Äskен tätä tiedusteltiin, mutta tiedustelen vielä uudelleen, kun ei vastausta saatu: kannatatteko tätä perussuomalaisten esitystä ruuan alvin nostosta? [Jenna Simula: Löysittekö sellaisen kirjauksen?]

Arvoisa puhemies! Tukimaksatuksen lisäksi maatilat ovat joutuneet odottamaan investointiavustuksia. Syksyn aikana tästä on tullut paljon yhteydenottoja. Erään esimerkkitapauksen mukaan tilan puolelta oli elokuussa paperit kunnossa, päätös myöskin investointiavustukseen, ja tiedotettiin, että maksatus alkaa syksyn aikana. Syksy on odoteltu näitä rahoja. Viime viikolla tuli tiedote, että ehkä tammikuun aikana voi alkaa odottaa näitä myönnettyjä investointitukia ja korkotukilainoja. Jokainen varmasti ymmärtää, mitä tämä maksaa tilalle, kun väliaikaisella rahoituksella jatketaan ja ylimääräiset korot juoksevat kuukausikaupalla.

Olen yrittänyt päästä tästä ongelmasta perille. Syy vieritetään Ruokavirastolle tai hankalille virkamiehille. Lieneekö syy tässä. Ruokavirasto on maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa, ja nyt tulisi ottaa tilanne topakasti haltuun, ettei vastaava enää ensi vuonna toistu. Viljelijöiden rahaa palaa hukkaan turhaan, ja kukaan ei ota vastuuta tilanteesta.

Arvoisa ministeri, arvoisat hallituspuolueet! Tämä on tilojen kannalta todella tukala tilanne, ja rahalliset seuraukset ovat merkittäviä. Haluan vielä tiedustella: Onko maa- ja metsätalousministeri perannut juuriaan myöten, mistä nämä ongelmat johtuvat? Varmasti syytely ei vie tässä eteenpäin, mutta nyt olisi perusteellisesti selvitettävä, että vastaavaa ei enää pääse tapahtumaan. Onko Ruokavirastolla ollut riittäviä resursseja käytettävissään, ja onko tästä tehty relevanttia selvitystä?

Arvoisa puhemies! Edustaja Kallio nosti esille tämän tälle vuodelle myönnetyn 120 miljoonan euron kustannustuen, joka edellisen hallituksen aikaan päätettiin. Ministeri Essayah, kommentoitte viime helmikuussa täällä eduskunnassa: ”On hyvä muistaa, että korkojen nousu jo yksistään on nostanut 140 miljoonaa maatalouden kustannuksia elikkä tämä 120 miljoonaa ei vielä riitä edes korkojen nousun kattamiseen.” Eli vaaditte ennen vaaleja maataloudelle suurempaa tukea, mutta syksyn budjettiriihessä veitte leijonanosan tästä 120 miljoonasta pois ruuantuottajilta. Miten ihmeessä selitätte tämän viljelijöille, jotka ovat ehkä kovemmassa ahdingossa kuin koskaan aiemmin? En hyväksy selitykseksi sitä, että kriteerit ovat olleet huonot. Teillä on nyt valta ja vastuu kohdentaa maatalouden rahat niin, että ne ohjautuvat ruuantuotantoon omavaraisuutta turvaamaan.

Arvoisa herra puhemies! Haluaisin vielä kysyä, mihin nämä rahat ovat kadonneet. Ovatko ne vielä viljelijöiden käytettävissä, vai missä ne ovat? Useamman kerran ollaan syksyn aikana tätä tiedusteltu.

Arvoisa puhemies! Vielä nostan yhden harmillisen asian tässä loppuun: Luonnonvarakeskuksen keskittämissuunnitelmat. Useista paikoista, esimerkiksi Suonenjoelta, Enonkoskelta, Ruukista ollaan lakkauttamassa toimipisteitä. Ehkä kaikista harmillisin näistä on

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ruukin nautatutkimukseen keskittyvä tila. Halusin tämän vielä nostaa esille, ja toivoisin, että löydettäisiin ratkaisu, että näitä ei tarvitse lähteä lakkauttamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Myönnän vielä ministeri Essayahille kahden minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, minkä jälkeen tämän pääluokan käsittelyyn tässä yhteydessä varattu aika on päättynyt. — Ministeri Essayah. [Sari Essayah: Kaksi minuuttia ko paikalta?] — Kyllä.

18.31 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Anteeksi, jän tuohon edustajalle vastaamaan, kun oikaisin häntä, ja voin tässä julkisestikin oikaista. Hän luetteli tuossa lopussa näitä Luken toimipisteitä, siellä tapahtuvia supistuksia, mutta esimerkiksi Suonenjokea ei olla lakkauttamassa. Siellä muistaakseni kasvihuoneita ollaan siirtämässä toiseen Luken toimipisteeseen, jolloinka sitten saadaan kustannukset kohdistettua paremmin ja toisaalta ennen kaikkea siihen arvokkaaseen tutkimustyöhön, ei niinkään hajallaan olevaan infraan.

Kiitoksia näistä erinomaisen hyvistä puheenvuoroista. Vielä ehkä edustaja Siposelle sen verran ensinnäkin näistä energiatuista, jotka oli tarkoitettu lannoitteisiin ja energian tukeamiseen, että edellinen hallitus todellakin, niin kuin itsekkin totesitte siinä puheenvuorossa, teki sellaiset kriteerit, että näitä ei pystytty siinä mittakaavassa käyttämään. Valtiovarainministeriössä kun on tällainen niin sanottu kriisituki, niin se tulee käyttää juuri siihen tarkoitukseen, elikkä sitä ei pystytä muuttamaan johonkin muuhun tarkoitukseen. Jos ajatellaan vaikkapa TEMin puolella olevia, samalla tavalla kansalaisille kohdistettuja, korkeisiin sähkönhintoihin liittyneitä tukia, niitähän jäi myöskin — muistelen, oliko peräti 100 miljoonaa — käyttämättä. Ei niitä voitu uudelleen kohdentaa, kun täytyy muistaa, että se raha ei ole sellaista rahaa, joka olisi jossakin olemassa, vaan meidän taloudellinen tilanteemme huomioiden se on kaikki puhdasta velkarahaa. Se on kaikki puhdasta velkarahaa, ja silloin sellaisissa tilanteissa, jos meillä on joku tukimuoto, jossa on huonosti muotoillut kriteeristöt ja sitä jää käyttämättä, niin sitä velkarahaa ei lähdetä sitten muuhun kohteeseen viemään. Tämä on ihan tällainen perusasia valtiovarainministeriön rahankäytössä ja koko hallituksen rahankäytössä.

Sitten tietysti, totta kai, hyviä kannusteita tuli myöskin tulevaisuutta varten. Pyrimme mahdollisuuksien mukaan nimenomaan maaseudun elinvoimasta pitämään huolta, ja tällä hetkellä ministeriössä katsomme, että pystyisimme nimenomaisesti näitä maaseudun kehittämiseen ja vastaavaan liittyviä rahoituksia järjestämään niin, että mahdollisimman vähän tulee haittaa [Puhemies koputtaa] maaseudun elinvoimaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja niitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 18.34.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 21.45.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta 30. — Keskustelu jatkuu, ensimmäinen puheenvuoro, Eskelinen, Seppo, poissa. Edustaja Koskela, Minja, poissa. — Edustaja Mehtälä on paikalla, olkaa hyvä.

21.46 Timo Mehtälä kes: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri on jo täältä karannut. Tämä puheenvuoro jäi käyttämättä silloin juuri ennen kuin tuli tämä katkos, mutta nostan muutamia asioita esille. Käydäänpä vielä läpi tätä hallitusohjelmaa ja tätä maatalousosiota siinä.

Ministeri antoi vastauksen, että kriisitukia ei ole mahdollista enää käyttää. No ei varmaankaan, mutta se, onko tehty toimenpiteitä niin, että niitä olisi ollut mahdollista käyttää, on sitten jo eri juttu. Yksittäisten maatilojen kohdalla tämä kriisituki oli hyvin merkittävä. Valtiokonttorin maksoi sen sähköisellä hakemuksella kahden vuorokauden sisällä, kun hakemuksen laittoi sisään, ja se oli lannoitteitten ostoon merkittävä apu.

No sitten tämän kansallisen tuen leikkaus, 137,5 miljoonaa euroa, koskettaa myös maatiloja välillisesti. Hallitushan lähti siitä ajatuksesta, että ruoantuotantoon ei tehdä leikkauksia elikkä tukimenetyksiä, mutta tämän kautta tulee kyllä.

Sitten tämä tukimaksujen viivästyminen on tuottanut kuluja melkoisia määriä aktiiviruoantuottajille, ja sitä ei ole millään tavalla huomioitu.

Ja sitten tämä tuotantorakennusten kiinteistövero: viime kaudella oli vapautettu kiinteistöverosta nämä tuotantorakennukset, mutta sitä ei nyt tänä vuonna sitten ole.

Eli kyllä näistä vaan kummasti kertyy aktiiviruoantuottajillekin näitä tukimenetyksiä, vaikka hallitus toisin ohjelmassaan sanoo.

No sitten tuosta, että hallitus ei nosta viljelijän arjen kustannuksia. Se on valtavan hyvä kirjaus, mutta nyt tässä vaiheessa, kun jo kolme ja puoli kuukautta ollaan tehty töitä, talousvaliokunnassakin on tullut vastaan asia, jossa maatilojen hallinnollista kustannusta elikkä arjen kustannusta lisätään biokaasulaitosten todentamisvelvoitteen kautta. Ne kustannukset olivat 5 000—8 000 euroa per tila ylimääräistä rahamenoa. Me saimme kyllä edustaja Kulmunin kanssa tätä todentamisvelvoitetta kevennettyä, ja siinä ei tule kuluja sitten niin paljon kuin mitä alustavasti oli kerrottu.

Toinen asia, mikä oli lunastuslupalain käsittelyssä: Hallitus ei ottanut mitään aktiivista roolia siihen, että meillä sähköverkkojen alle jäävän maan lunastuslakia käsiteltäisiin kiireellisesti. Saatiin edustaja Kulmunin kanssa kuitenkin mietintöön hallituksen hyväksymä lausunto tästä, että nämä maanlunastusasiat otetaan kiireellisesti käsittelyyn, mikä on ehdottoman tärkeä asia jatkon kannalta.

No sitten minä otan tähän maatalousosioon liittyen vihreitten ja vasemmiston osalle:

Täällä on puhuttu paljon siitä, miten luonto tuhoutuu ja peltojen ja metsien eliöt vähenvät ja niin edelleen. Minä en oikein nyt ymmärrä tätä puhetta siinä mielessä, että kun meillä on Lontoon luonnontieteellinen seura tehnyt tutkimusta vuodesta 1975 lähtien 50 vuoden aikana, niin meillä on Suomessa, Ruotsissa ja, oliko se, Kyproksella luonto säilynyt parhaiten Euroopan maista tämän 50 vuoden aikana.

Sitten jos ajatellaan sitä, mitä arjen kustannusta tästä aiheutuu viljelijöille, niin otan esimerkin. Meillä tuli tällainen yva-hanke, tuulivoimahanke, kesken pellon valtaojan kaivuun, ja sieltä löydettiin viitasammakoita. Meille on tullut tällä hetkellä hallinnollista kustannusta lähes 50 000 euroa, ja ojaa ei ole vielä kaivettu. Ylempi viranomainen teki lupamääräyksen ojan kaivamisesta, mutta luonnonsuojeluyksikkö teki päätöksen, että ojaa ei

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

perata. Minä sanoin, että miten se on mahdollista, kun ylempi viranomainen tekee tällaisen päätöksen, niin sanottiin, että teette luonnonsuojelurikoksen, jos menette perkaamaan sitä ojaa. Tämmöisessä maassa me nyt elämme.

No tulevaisuudesta sen verran vaan, että tein kirjallisen kysymyksen maatalosaosakeyhtiöitten sukupolvenvaihdoksista, ja ministeri meinasi, että jatketaan entiseen malliin. Siinä on tulevaisuudessa meille ja hallitukselle suurin haaste, että meillä nuoret tuottajat aktiivisesti lähtevät tiloja hoitamaan jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kinnari poissa, edustaja Jukkola poissa, edustaja Kauma poissa. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

21.51 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Valtionhallinnon keskeinen tehtävä on kestävässä kotimaisessa ruokajärjestelmässä, joka on osa huoltovarmuutta ja perustuu kotimaiseen maataloustuotantoon. Suomessa käytetyistä elintarvikkeista 80 prosenttia on kotimaisia. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahaa yhteensä noin 2,7 miljardia euroa, ja muutokset aiempaan ovat tässä taloudellisessa tilanteessa varsin maltillisia. Kasvava merkitys on myös ruokaturvallisuudella, puhtaan veden varmistamisella, eläin- ja kasvitautien hallinnalla, luonnonvaratalouteen perustuvien elinkeinojen kilpailukyvyllä sekä maaseudun elinvoimaisuudella. Suomalainen ruoka on tuotettu sydämellä ja pieteetillä. Se on laadukasta ja maistuvaa sekä noudattaa myös kaikkia asetettuja kriteerejä. Jäljitettävyyttä on muun muassa varsin taattu. Samaa vaatimusta toivoisi noudatettavan myös tuontiruualta, se olisi tasa-arvoista.

Luonnonvarakeskuksen ennusteen mukaan maatalouden kannattavuus heikkenee tulevalla vuonna vuoteen 2022 verrattuna muun muassa alhaisemman sadon, alhaisempien viljan hintojen ja etenkin suurempien lannoite- ja energiakustannusten myötä. Maatalouden kokonaislaskelman mukaan yrittäjätulo on noin 40 prosenttia vähemmän kuin viiden edellisen vuoden keskiarvo, ja näin ollen maatilojen keskimääräinen yrittäjätulo jää vaatimatomaan 15 000 euroon. Maatilojen tulo- ja kannattavuuskehitys riippuu maataloustuote- ja panosmarkkinoista, joilla on koettu viime aikoina nopeita muutoksia. Alkutuottajan asemaa ja koko elintarvikeketjun tasapainoa on kehitettävä nykyistä oikeudenmukaisempaan suuntaan elintarvikemarkkinoita, kilpailua ja hankintalakeja muuttamalla sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun tiedonsaantioikeuksia parantamalla. Myös alkutuottajien sopimusasemaa on parannettava.

Näin elintarvikemarkkinatoimiin talousarviossa osoitetaan 4 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Olennaista on tukea elintarvikesektorin kasvua, kilpailukykyä ja maatalouden kannattavuutta lisäämällä vientiä. Tämä parantaa meidän huoltovarmuutta, sillä vientirauka-aineella voidaan kompensoida mahdollisia häiriötilanteita muussa tarjonnassa.

Ruokaviraston toiminnan vahvistamiseen osoitetaan 5 miljoonaa euroa. Ruokaviraston keskeisenä tehtävänä on huolehtia maataloustukien maksatuksesta oikein ja ajallaan. Viraston tulee toimia tehokkaasti ja huolehtia asiakaskeskeisestä toiminnasta. Nythän on niin, että häntä on heiluttanut koiraa. Toimintaa on kehitettävä siten, etteivät viljelijät joudu kärsimään viranomaisten toiminnan viiveestä.

Arvoisa puhemies! Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa, kestävä metsätalous on ollut vuosikymmenten ajan Suomen hyvinvoinnin perusta ja metsäsektorilla on suuri kansantaloudellinen vaikutus niin taloudellisten, sosiaalisten kuin ekologisten hyötyjen näkökulmasta. Vuonna 2024 satsataan muun muassa metsien kestäväan kasvuun, talousmet-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

sien monimuotoisuuteen, metsäalan uudistamiseen sekä kilpailukykyyn. Näitä edistävinä toimina parannetaan alan kasvukyvyn edellytyksiä kehittämishankkein, tietopohjaa kehittämällä sekä toteuttamalla tki-ohjelmaa, jolla voidaan tukea korkean arvonlisäveron tuotteen kehitystyötä ja biotalousstrategian toteutusta.

Arvoisa puhemies! Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen esitetään 8,85 miljoonaa euroa. On välttämätöntä, että suojeltujen eläinten aiheuttamat vahingot korvataan täysimääräisenä. On myös havahduttava suurpeto-ongelmaan. Kuten maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnössä todetaan, on kannanhoidollinen metsästys välttämätöntä sosiaalisen kestävyuden turvaamiseksi muiden rinnakkaiseloja parantavien toimien ohella.

Suurpetojen suojelussa tulee ottaa huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet. Erityisesti meillä Varsinais-Suomessa on välittömästi päästävä toimenpiteeseen. Tilanne on kestävä. Susikuljetuksia järjestetään parhaillaan 80 lapselle. Useampikin olisi tarpeessa, mutta resurssit ja kapasiteetti eivät riitä. Tilanteeseen on tultava pikaisesti ratkaisu. On myös huomioitava, että kaikki tuhot eivät ole rahallakaan korvattavissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola poissa, edustaja Pitko poissa. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

21.56 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Viljelijän tuntipalkka oli viime vuonna 6,4 euroa. Kuka muu tässä yhteiskunnassa tekisi niin merkittävää ja tärkeää työtä sillä palkalla? Viljelijät ovat siis suuremmassa kriisissä nyt kuin edellisenä vuonna, jolloin heille haettiin kriisipakettia. Kuten edustaja Mehtälä kertoi tästä kustannustuesta, kun osa jäi käyttämättä, valtio ei sitä takaisin viljelijälle ohjannut, vaikka tilanne on nyt entistä huonompi. Viime kaudella täällä salissa huudettiin kovaan ääneen aivan kaikista niistä puolueista, jotka ovat nyt hallitusvastuussa, miksi ei anneta enemmän rahaa, miksi ei tehdä enemmän. Nyt, kun tämä porukka on vastuussa, ei tehdä yhtään mitään. No, toisaalta olen kiitollinen hallitusohjelmakirjauksista. Siellä ei kohdistu viljelijöihin suoranaisia leikkauksia, mutta olen peloissani siitä, toteutuuko tuo hallitusohjelma.

Hallitusohjelmassa luvataan, että elintarvikemarkkinaketju käydään läpi ja epäoikeudenmukaisuudet korjataan. Vaadin ja pyydän, että näin myös tapahtuu. Sen tulee tapahtua riittävän pian, että sillä ehtii olla vaikutuksia, niin että maatalojen tuotanto on kannattavaa. Siitä hyötyvät kaikki. Suomalainen kuluttaja saa maailman puhtainta — tutkitusti puhtainta — ruokaa, turvallista ja jäljitettävää ruokaa. Siitä hyötyvät myös eläimet, sillä Suomen kotieläintalous on sillä tasolla, että vertaisia saa hakea muualta maailmasta. Vielä viime kaudella uudistimme eläinten hyvinvointilain, ja se auttaa vielä askelissa eteenpäin aivan sinne kärkeen. Samalla kun tuemme sitä, että viljelijä pystyy jatkamaan toimiaan, tuemme sitä, että kulttuurimaisema maaseudulla säilyy, tuemme perinnebiotooppeja. Tuemme sitä, että näemme laiduntavia eläimiä ja että pääskyt jatkossakin voivat siellä maaseudulla elää.

Muutamia huomioita päivällisestä tämän pääluokan keskustelusta.

Edustaja Simula nosti, puheenjohtaja Simula, aivan oikein sen, että hallitusohjelmassa on luvattu purkaa normeja, ja kannusti ministeriä siihen. Nyt haluankin viestiä teille ja kysyä ministeriltä, jos hän kuuntelee näitä tai lukee puheenvuoroja jäljestäpäin, että toivottavasti tämä nyt toteutuu myöskin erilaisissa asetuksissa, joita hän laittaa voimaan, olipa kyse sitten vaikkapa tämän eläinten hyvinvointilainsäädännön asetuksista. Ei voi olla niin, että tuotetaan kustannuksia, joita ei korvata. Eli jos vaatimukset lisääntyvät hallitusohjel-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

man vastaisesti, niin ne täytyy ehdottomasti viljelijöille korvata, että se kilpailukyky edes nykyisellään säilyisi.

Myöskin haluan kommentoida itse ministerin sanomisia Metsäkeskusten osalta. Hän totesi, että karsitaan seinistä, ei henkilöstöstä, mutta Metsäkeskuksessa on juuri esitetty 50 henkilötyövuoden karsimista. Ihmisiä potkitaan jopa kymmenien vuosien työuran jälkeen kylmästi pihalle, ja tällä on merkitystä myöskin siihen, että tukipäätökset, metsän puolen eri kannustetut Metkan tai Kemeran osalta, viivästyvät. Mikä on erityisen merkittävää, Metsäkeskus on ollut tässä kentässä sellainen puolueeton toimija, jonka sanaan ovat luottaneet aika hienosti sekä ne ihmiset, jotka pelkäävät metsien käyttöä, että ne ihmiset, jotka haluavat niitä käyttää. Jos meiltä häviää tällainen puolueeton keskustelukumppani, asiantuntijakumppani, maakunnista, sillä voi olla iso merkitys siihen, saammeko hoitotöitä tehtyä, saammeko erilaisia kestävyystoimia entistä enemmän käytäntöön, saammeko metsien käyttöä jatkaa kestävästi. Siksi toivoisinkin, että tämän leikkauksen vaikutuksia yritettäisiin nyt kaikin keinoin vähentää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

22.02 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Turvataksemme maailman laadukkaimman, suomalaisen, ruoan tulevaisuuden, meidän on kyettävä kasvattamaan ruokaketjun arvonalisää, saatava lisää euroja koko elintarvikeketjuun, ja meidän on etenkin saatava lisää euroja maataloilille.

Kuluttajien ostovoima on kuitenkin rajallinen, ja tällä hetkellä sitä nakertavat niin inflaatio kuin kiivaasti nousseet korotkin. Kotimainen elintarvikekauppa tuntuu tässä tilanteessa keskittyvän ohjaamaan kuluttajia omien tuotemerkkiensä äärelle. Näihin käytettävät raaka-aineet haalitaan pahimmillaan sieltä, mistä halvimmalla saadaan, ja viime viikkojen uutisista olemmekin voineet lukea, että toinen valtakaupparyhmittymistä ei tyydy enää edes koko Suomen laajuiseen omaan tuotemerkkiinsä, vaan suunnittelee lakkauttavansa Suomeen keskittyneen tuotemerkkinsä ja lanseeraavansa koko Itämeren laajuisen tuotemerkin, jossa raaka-aineiden hankintakin tiettävästi tehdään koko Itämeren alueelta.

Arvoisa puhemies! On selvää, että korkeammilla tuotantostandardeilla, paremmalla eläinterveydellä, paremmilla työehdoilla, korkeammalla byrokratialla ja rankempien sääolosuhteiden oloissa tuotetut maailman laadukkaimmat suomalaiset raaka-aineet eivät tule pärjäämään tässä halpuutuksen uudessa aallossa. Siksi me tarvitsemmekin maailman laadukkaimmille tuotteillemme kotimarkkinan rinnalle uusia markkinoita, joilta voidaan tuotteillemme saada oikea hinta. Omassa vaihtoehdossamme keskustana ehdotamme, että maa- ja metsätalousministeriön johdolla otettaisiin entistä vahvempi rooli ja vastuu elintarvikeviennistä, etenkin viennin koordinoinnista elintarvikealan toimijoiden kesken. Ja talousarvion asiantuntijakuulemisten perusteella on nyt kuitenkin todettavissa, että hallituksen nyt esittämillä toimilla ei elintarvikeviennissä olla ottamassa askelta eteen- vaan taaksepäin. Uusi toimintamalli, josta on puhuttu, jota ollaan lanseeraamassa, on lopettamassa pitkäjänteisen vientitoiminnan tukemisen ja hajauttamassa vientitoimia.

Arvoisa puhemies! Keskusta edellyttää hallitusohjelman mukaista rahoitusta vientiponnisteluihin sekä vaatii vientitoiminnan uudelleenorganisointia, tehostamista ja hallituksen pitkäjänteistä sitoutumista maailman laadukkaimpien elintarvikkeiden arvonalisän vahvistamiseen viennin avulla. Kotimaan paremman maansisäisen vientitoiminnan koordinoimisen lisäksi myös maamme lähetystöt ja konsulaatit ulkomailla pitää valjastaa nykyistä pa-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

remmin vientitoimiin, kuten on menestyksekkäästi toimittu jo esimerkiksi Irlannissa ja Tanskassa.

Arvoisa puhemies! Malleja kannattavan viennin vahvistamisesta on siis olemassa jo Euroopassakin. Nyt näihin esimerkkeihin, malleihin ja selvitystöihin on tartuttava, jotta maatalouden ja jalostavan teollisuuden tulevaisuus pystytään Suomessa turvaamaan. Hallitusohjelmassa on elintarvikeviennistä hyviä kirjauksia. Maa- ja metsätalousministeriltä on tänäänkin kuultu hyviä puheita elintarvikevientiin panostamisesta. Voi sanoa, että tekstit ja puheet ovat olleet siis hyviä, vain teot ja konkreettiset päätökset puuttuvat, ja niitä tekoja ja konkreettisia päätöksiä, parannuksia, vientiin satsaamista, vientimahdollisuuksien vahvistamista me keskustassa edellytämme ja vaadimme pikaisesti toteutettaviksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

22.07 **Mikko Polvinen ps:** Arvoisa, kunnioitettu herra puhemies! Meidän Itä-Suomen asukkaiden riesana ovat olleet kesyntyneet suurpedot. Yhtenä vaikuttavana tekijänä on pidetty haaskaruokinnan runsasta määrää. Pelkästään kotikunnassani Kuhmossa, jossa muuten suurpeto-ongelmien perinteet ovat olleet vakavana lähes 20 vuotta, katseluhaaskoille ajetaan eläinperäistä haaskaa yli 20 000 kiloa vuosittain. Tämä ei voi olla kesyttämättä villieläimiä. On selvää, että suurpetojen pihakäynnit ja metsästyskoiravahingot ovat osin haaskaruokinnan aiheuttamia. Suurpetojen aiheuttamat porovahingot ja koiravahingot maksavat vuosittain mittavasti. Meillä ei ole tällaiseen tuhlaamiseen varaa suurpetosuojelun nimissä.

Koska ministeri ei ole paikalla vastaamassa kysymykseeni haaskalain aikataulusta, niin tyydyn mainitsemaan, että tämän hallituksen toimien seurauksena lupia suden kannanhoidolliseen metsästykseseen on myönnetty.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

22.09 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Maataloutta on uudistettava kestävämmäksi niin ympäristön kuin tuottajan kannalta, ja siitä on tehtävä nykyistä kriisinkestävämpää ja omavaraisempaa. Tämä vaatii koko ruokajärjestelmän uudelleensuunnittelemista.

Omavaraisuuden lisäämiseksi on vähennettävä fossiilienergialla valmistettuja tuontilannoitteita ja sen sijaan hyödynnettävä lannan ravinteita. Meillä kotieläintuotanto on hyvin keskittynyttä ja lannan kuljettaminen pitkiä matkoja on kallista, mikä tekee ravinteiden kierrättämisestä haasteellista. Jotta pystymme vahvistamaan kotieläintuotannon omavaraisuutta, tulisikin tuotanto järjestää nykyistä tasaisemmin, jotta voidaan hyödyntää paremmin lähellä tuotettuja rehuja ja lantaa.

Omavaraisuuden parantamiseksi rehun peltoalaa pitää käyttää suoraan ihmisruuan tuotantoon ja vähentää eläintuotantoa nykyisestä. Niin ikään tuotantotapoja on ohjattava ilmasto- ja luontoystävällisempään suuntaan. Samoin on jatkettava määrätietoisesti eläinten hyvinvoinnin parantamista.

Ruokajärjestelmän kestävyysmurros vaatii tukien ohjaamista tavoitteiden mukaisesti. Tätä työtä tulee tehdä sekä kansallisilla tuilla että vaikuttamalla EU:n tukijärjestelmiin. Harmillisesti kestävyysmuutoksen sijaan Suomen maatalouspolitiikan päämäärä tuntuu olevan nykyisen kehityskulun vahvistaminen. Meidän pitäisi päinvastoin edistää niitä rat-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kaisuja, joilla tuotantoa jaetaan alueellisesti yhä tasaisemmin. Hajautettu järjestelmä kestää paremmin ulkoisia riskejä ja tukee sekä ihmisten että ympäristön hyvinvointia.

Energiaomavaraisuuden vahvistamiseksi tarvitaan lisää tilakohtaista biokaasun tuotantoa. Kaiken biokaasun tuotannon edistämiseksi biokaasustrategia tulisi uudistaa. Nyt erillaiset biokaasuun liittyvät tuet ovat hyvin hajanaisia, ja niitä myöntää niin maa- ja metsätalousministeriö kuin työ- ja elinkeinoministeriö. Tarvitaan parempaa informointia, selkeämpää tukirakennetta ja lainsäädäntöä biokaasun tuotannon vauhdittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Eläinten laidunnus luonnonlaitumilla on erinomainen esimerkki luontopositiivisesta maataloustuotannosta. Eläimet tekevät korvaamatonta työtä ylläpitämällä luonnon monimuotoisuutta laitumilla samanaikaisesti, kun ne saavat sieltä ruokansa. Viljelijät ovat tehneet ympäristösopimukset, joiden perusteella heille maksetaan luonnonlaiduntukea.

Nyt Ruokavirasto on yllättäen muuttanut ympäristötuen tulkintoja. Tämän johdosta maksetun tuen määrä on monen tuottajan kohdalla pienentynyt niin merkittävästi, ettei laiduntaminen ole enää taloudellisesti mahdollista. Niinpä eläinten merkittävä luontotyö päättyy ja luonnonlaidunten luontoarvot romahtavat laitumen umpeutuessa. Tämä yhtäkertainen tulkinnan muutos ei johdu muuttuneesta EU-säätelystä, vaan tämä on Suomen aivan oma tulkinta, tulkinta, jolla heikennetään merkittävästi sekä luonnon monimuotoisuutta että laiduneläinten pitämistä, ja tämä tehdään aikana, jolloin luontokato kiihtyy ja kohdistuu luonnonlaitumiin, jotka ovat kaikki uhanalaisia.

Miten ihmeessä hallitus, joka on kertonut pitävänsä maataloustuottajien puolta ja sanoo pysäyttävänsä luontokadon ja edistävänsä luontopositiivisuutta, on tuhoamassa tämän toimivan luonnonlaiduntukijärjestelmän? Tämä on myös vastoin Suomen CAP-suunnitelmaa, jossa on sitouduttu luonnon monimuotoisuuden edistämiseen maataloudessa. Luonnonlaidunten ylläpito on keino, jolla luonnonsuojelijat ja maanviljelijät yhdessä tekevät parempaa ja monimuotoisempaa luontoa. Tämä on keino, jossa vastakkainasettelun sijaan on löydetty yhteinen toimiva malli. Siksi on aivan pöyristyttävää, että tästä keinosta maa- ja metsätalousministeriö on nyt luopumassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

22.13 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Olen erittäin vahvasti samaa mieltä edustaja Mikkosen kanssa tästä luonnonlaidunasiasta. On aivan toivotonta ajatella, että monien hehtaarien, jopa kymmenien hehtaarien alueella kaikki kivirauniot pitäisi osata piirtää aarilleen oikein ja merkitä karttaan ja ilmoittaa pinta-alat täsmällisesti. Se on aivan mahdoton tehtävä. Kun tämä luonnonlaitumien byrokratia lisääntyy, niin aika vaikea on selviytyä siitä rastista, ja moni jättää tämän kannusteen käyttämättä.

Sen sijaan mitä tulee kotieläintilojen hajautukseen, niin ehkä teidän toimenne eivät aivan johdonmukaisia ole. Olette puhuneet vihreässä puolueessa aika paljon ympäristön kannalta haitallisista tuista, ja niiden tukien joukossa on aina esiintynyt esimerkiksi kotieläintuet. Olisin erittäin mielissäni siitä, jos meillä olisi yhteinen näkemys siitä, että myös pienet kotieläintilat tulisivat jatkossa kannattaviksi, mutta tämä tilojen koon suureneminen on tietysti seurausta rakennekehityksestä, joka johtuu siitä, että muuten maataloilla ei kannattavuutta saa.

Yksi keino siihen kannattavuuden parantamiseen olisi se, että Suomessa suomalaiset julkiset ruokahankinnat tehtäisiin niin, että ne tukevat suomalaista maataloutta. Tiilikaisen

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

ministerinä ollessa Eduskunnan ruokaryhmänkin painostama...Vedin silloin Eduskunnan ruokaryhmää ja lähiruokakerhoa, ja toivon muuten, että se viritellään uudestaan. Nyt kun edustaja Myllykoski on siirtynyt pois täältä, niin pitäisi valita uusi puheenjohtaja, ja toivon, että se alkaa uudelleen toimia. Meidän toimestamme potkittiin liikkeelle sellainen paperi, josta tuli ensinnäkin valtioneuvoston periaatepäätös niin, että julkiset ruokahankinnat pyrittiin toteuttamaan kotimaisella ruualla, ja sitten valtuustoihin, kuntiin tehtiin tällaiset malliasiakirjat. Niitä levisi hyvin moneen kymmeneen, muistaakseni 80 kuntaan, joissa tehtiin tällainen päätös. No nyt kun hyvinvointialueet ovat aloittaneet, niin oikeastaan tältä työltä on osin mennyt pohja pois, koska siellä hyvinvointialueilla tehdään hankinnat sieltä, mistä halvimmallalla saadaan. Toivoisin, että tämä periaatepäätös tehtäisiin uudelleen myös tällä hallituskaudella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

22.16 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edellisissä puheenvuoroissa on käsitelty kolmea kokonaisuutta: Ruokaviraston toimintaa, luonnonlaidunten tukia sekä petopolitiikkaa. Mikä näitä kaikkia otsikoita yhdistää? Näitä yhdistää suomalainen viranomaistoiminta, suomalainen hallintobyrokraatia.

On täysin kestävätilanne, että tälläkin hetkellä Hyrrä-järjestelmän toimimattomuuden takia meillä on Suomessa sukupolvenvaihdoksen tehneitä nuoria viljelijöitä, jotka ovat omalta puoleltaan täyttäneet kaikki sukupolvenvaihdokselle asetetut ehdot, mutta jotka eivät saa viranomaisilta päätöksiä ja sitä myöden niitä tukia, joita heidän on oikeus saada. Toimintamalli, jossa viikosta, kuukaudesta toiseen viranomaiset nostelevat käsiään pystyyn ja voivateleivät tehtäviensä edessä eivätkä saa niitä täytäntöön pantua, on täysin siedäntönsä. Ministeri jo pari kuukautta sitten täällä vastasi kysymykseeni, että tämä on päivien kysymys, että tämä asia hoidetaan — vieläkö se ei ole kunnossa. Ruokaviraston toimintaan on saatava tolkkua ja järki. Näin ei voi jatkua.

Edustaja Mikkonen puhui hyvin luonnonlaidunten tuista, siitä kuinka uudella tulokannalla jo ennenkin voimassa olleita säädöksiä on nyt tulkittu eri lailla, mikä on johtanut aivan käsittämättömiin tuloksiin tuottajien, viljelijöiden kannalta, niin kuin edustaja Kalmari edellä myös totesi. Tämä on uhka luonnon monimuotoisuudelle, tämä on uhka sille kaikelle hyvälle työlle, mitä näillä luonnonlaitumilla on aikaansaatu, ja tämä on myös välillisesti suuri uhka suomalaiselle lammastaloudelle, suomalaiselle lampaanlihalle, villoille, niiden tulevaisuudelle.

Ikävä kyllä tähän samaan tuottajaryhmään kohdistuu myös tämä kolmas viranomaisten toimintakenttä eli petopolitiikka. On aivan päivänselvää, että viranomaisten on pystyttävä toteuttamaan niitä linjauksia, joita maa- ja metsätalousvaliokunnassa on hyvin yksissä tuumin, tai ainakin pitkälti yksissä tuumin, tehty koskien petopolitiikkaa. Ja jos nyt sitten näyttää siltä, että oikeusasteissa tulee päätöksiä, jotka estävät tämän hyvin samansuuntaisen tahtotilan toteuttamisen, niin sitten on tänne eduskuntaan tuotava pikaisesti lakimuutoksia, jotta petopolitiikkaan saadaan järki ja tolkkua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

22.20 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus on nostanut virtavesien suojelun yhdeksi tavoitteekseen. Esimerkiksi Heinäveden Palokin koskien vapauttaminen on

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

merkittävä luontoteko, joka on hallitusohjelmassa. Tulenkin auttamaan hallitusta tässä tärkeässä tavoitteessa, jota olen itsekin jo pitkään edistänyt. Kaikkiaan hallituksen tahtotila purkaa vaellusesteitä ja ennallistaa virtavesiä vaikuttaa vahvalta. Hienoa esimerkiksi on se, että hallitus jatkaa viime kaudella kesken jäänyttä vesilain uudistamista ja tuo kalatalousvelvoitteet puuttuville vesivoimalaitoksille. Hallituksen tulee varmistaa, että sen omistusohjauksessa olevat yhtiöt myös huolehtivat vesitalousvelvoitteistaan. Huolestuttavaa kuitenkin on hallitusohjelman kirjaus, jossa hallitus havittelee vesivoiman lisäämistä vielä vapaana virtaaville luonnontilaisille koskiosuuksille. Se vesittäisi kaiken muun hyvän työn virtavesien eteen.

Arvoisa puhemies! Metsät ovat maamme vihreää kultaa. Puu on tärkeä uusiutuva luonnonvara. Metsät ovat tärkeitä elinympäristöjä lukuisille eliöille, ne ovat merkittävä hiilinielu ja -varasto, ja metsät ovat myös tärkeä virkistyspaikka suomalaisille. Näiden kaikkien eri tavoitteiden yhdistäminen on mahdollista, ja siihen pitää pyrkiä. Siksi meidän pitää varmistaa, ettei metsien talouskäyttö ole niin rajua, että muut tavoitteet jäävät jalkoihin. Valitettavasti näin on monin paikoin. Juuri tänään uutisoitiin, kuinka metsien hiilinielu on pienentynyt jo pidemmän aikaa. Metsäympäristömme lajisto on köyhtynyt jo pitkään, ja jopa kolme neljästä metsätyypistä on uhanalaisia.

Jotta voimme yhdistää paremmin eri tavoitteet, tarvitaan lisää suojelualueita ja erityisesti metsien hiilinieluja tulee vahvistaa. Metsien käsittelytapoja pitää muuttaa nykyistä paremmin huomioimaan ilmasto ja luonto esimerkiksi lisäämällä jatkuvaa kasvatusta, pidentämällä kiertoaikoja, keventämällä harvennushakkuita, säästämällä metsien luontokohteita. Puunkäytön suhteen meidän tulee pystyä tekemään vähemmästä enemmän, eli on nostettava jalostusastetta, jolloin saamme puusta paremman kilohinnan. Näin hakkuumääriä voidaan maltillistaa, eikä tämä vaikuta metsäteollisuudesta saataviin tuloihin.

Ajattelen, että nämä kaikki eri tavoitteet on mahdollista sovittaa yhteen, ja ennen kaikkea ne pitää sovittaa yhteen, sillä vain niin voimme taata metsien kestävä käytön myös tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Tänään todellakin uutisoitiin siitä, että maankäyttösektorin hiilinielu on pienentynyt. On normaalia, että nielun koko vaihtelee vuodesta toiseen, mutta huolestuttavaa on, että nielu on pienentynyt nyt jo useamman vuoden ja ollaan kaukana siitä 21 megatonnin tasosta, johon Suomen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoite pohjaa. Tarvitaan nopeasti määrätietoisia keinoja maankäyttösektorin hiilinielun vahvistamiseksi.

Mutta mitä hallitus on tehnyt? Sen sijaan se on leikannut rahat ehkä kaikkein tehokkaimmalta ja nopeavaikutteisimmalta keinolta eli kosteikkoviljelyltä. Valiokunnassa leikkausta perusteltiin sillä, että tukia ei ole haettu. No, se olisikin ollut varsin vaikeaa, sillä samassa kuulemisessa saimme tietää, ettei tuota tukea koskaan laitettu edes hakuun. Sen sijaan joutomaiden metsitystuki on ollut hyvin suosittu, mutta siitäkin hallitus leikkaa.

Muita keinoja hiilinielun kasvattamiseksi ovat esimerkiksi hakkuukierron pidentäminen, avohakkuiden rajoittaminen turvemailla, harvennushakkuiden maltillistaminen. Nämä kaikki kannattaisi hallituksen ottaa nopeasti keinovalikoimaansa, ettemme pian ole tilanteessa, jossa joudumme ostamaan nieluyksiköitä muilta EU-mailta, kun emme saavuta omia sitoumuksiamme maankäyttösektorilla. En ymmärrä, miksi ihmeessä hallitus haluaisi maksaa ilmastotyöstä toisiin EU-maihin. Eikö olisi paljon fiksumpaa maksaa suomalaisille maataloustuottajille ja metsänomistajille hiilinielun vahvistamisesta? Näin me vihreät tekisimme.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

22.24 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Euroopan unionin suunnalta on kuulunut monia viestejä aikeista puuttua suomalaisten kansalliseen itsemääräämisoikeuteen etenkin koskien meidän metsiä ja metsätaloutta. Yksi vaateista koskee vanhojen metsien suojelua. EU:n vaateet kohdistuvat vanhojen metsien suojeluun, ja sen mukaisesti olisi tiukasti suojeltava viimeisetkin luonnonmetsät sekä vanhat metsät. Koska vanhan metsän määritelmää ei ole, ainakaan yksiselitteistä sellaista, tämä määritelmä jää poliittisen päätöksenteon varaan.

Metsänomistajia edustava etujärjestö MTK on esittänyt vaatimuksen, jossa vanhan metsän määritelmä olisi sillä tasolla, johon valtion rahat riittävät. Siksi otan tämän esille nyt näin talousarviokeskustelussa. Ellei vaatimustaso vertaudu käytettävissä olevaan rahamäärään, on uhkana suomalaisten metsänomistajien vanhojen tai vanhahkojen metsien jääminen puunkäytön ulkopuolelle ilman minkäänlaisia korvauksia. Pelkona on esitetty se, että Suomessa valtaa pitävä hallitus taipuisi liian väljään määritelmään, jolloin valtion käytettävissä olevat määrärahat eivät riittäisi suojelun toteuttamiseen. Tällöin metsänomistajat jäisivät vanhojen metsiensä kanssa tyhjän päälle. Se ei olisi minkäänlaista vapaaehtoisuuteen rinnastuvaa suojelua, koska väljä määritelmä aiheuttaisi sen, että valtion rahat eivät tulisi suojelukorvauksiin riittämään ja metsäteollisuusalan yritykset eivät kuitenkaan uskaltaisi ostaa niistä puuta peläten kovaa mainehaittaa, jota varmasti julkisuudessa tultaisiin leviittämään. Päätöksen pitää olla sellainen, että arvokkaat kohteet saadaan hoidettua. Tämä on aivan selvää, mutta päätös ja määritelmä vanhoista metsistä ei voi olla niin väljä, että se oleellisesti haittaa tai vaikuttaa suomalaisen metsäteollisuuden toimintaedellytyksiin, saattikka, että se nakertaisi suomalaisten metsänomistajien omaisuudensuojaa, ammatinvapautta ja oikeutta tienata elinkeinotoiminnalla metsätaloudesta. Elikkä ei voi jäädä niin, että määritellään vanhaksi metsäksi, ei saa kuitenkaan suojelusta korvauksia, mutta metsissä olevaa puuta ei teollisuus suostuisi hankkimaan ja teollisuudessa hyödyntämään.

On täysin selvää, arvoisa puhemies, että luonnontilaisten ja vanhojen metsien suojelua on voitava edistää myös yksityisillä mailla, mutta tämä on tehtävä täysin oikeudenmukaisesti. Yksityismetsien mahdollisesta suojelusta on maksettava reilu korvaus, oikea korvaus, maanomistajalle, ja sen takia suojeluun käytettävät määrärahat on turvattava ja suojeluun käytettävien määrärahojen turvaamisessa on huomioitava tämä vanhojen metsien määrittelyn kriteeristö.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

22.29 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kuttuperinteen aloittanut SDP:n entinen kansanedustaja Timo Roos menehtyi lokakuussa. Roos aloitti eduskunnan epävirallisen perinteen vuonna 1983 halutessaan edistää vuohitaloutta. Kuttupuheessa pirkanmaalainen kansanedustaja pitää kuttujen erinomaisuudesta puheen joulun alla maa- ja metsätalousministeriön budjettiluokan yhteydessä. Kun nyt pirkanmaalaiset eivät ole paikalla, katson velvollisuudekseni maa- ja metsätalousvaliokunnan varapuheenjohtajana pitää virallisen kuttupuheen.

Roos sanoi vuonna 2010 Ylen Aristoteleen kantapää -ohjelmassa, että puhe on välillä lyöty leikiksi. ”Saa olla hauska, mutta pitää olla asiaakin. Sitten kun siitä tulee sellainen yöllinen ilonpito, voidaan kokea, että se on vastuullisen ja kuluttavan ammatin mukavaa

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

herjaamista”, Roos sanoi. Toisaalta perinteeksi muodostuneella puheella on viime vuosina korostettu myös eduskunnan yhteistyöhenkeä, kun vaikeiden ja vakavienkin asioiden aikana on kokoonnuttu yhteen kuttujen ympärille. Vuosien saatossa sananmuunnokset ja ilmiöt ovat vaihdelleet, mutta kuttu on pysynyt. Välillä matkassa mukana on ollut toisinaan niin syntipukki kuin Teemu Pukki.

Maatalouden pääluokkaan siis, arvoisa puhemies, kuuluvat myös vissiinkin kutut. Koska kotiinkaan ei pääse julkisilla, täällä lakkokunnassa on nyt illan tunteina hyvä käydä tuotakin asiaa läpi. Keskustan mielestä viisi kuttua per kunta olisi hyvä strategia edetä.

Mielestämme tämä vahvoista välittävä hallitus ei tue riittävästi kuttuja. Jos ministerit saavat 2 000 euron verohelpotuksen, saavatko kutut mitään?

Kuttuja ei saa syrjiä. Kutuista on joskus ollut ilmassa rasistisia lausuntoja, jopa kuttuvihaa. Tällaisia vihapuheita me keskustassa emme hyväksy. Meidän mielestämme kaiken värisillä kutuilla pitää olla oikeus asua siellä, missä haluaa.

Me tiedämme, että kuttujen hyvinvointi syntyy lähellä olevista palveluista. Ne keskusta haluaa kutuillekin.

Arvoisa puhemies! Laiduntavat vuohet ovat melkoisia heinäseppiä, mutta hallitus vaikeuttaa perinnebiotooppien hyväksikäyttöä byrokratialla. Vetoamme ministeriin, että laiduntamisen esteet poistuisivat.

Suurpedot voivat olla uhka kuttujen tulevaisuudelle. Pukkiakin kututtaa, jos se huomaa, että puoliso on joutunut hukkaan tai otson suuhun. Keskusta haluaa puolustaa kuttuja ja esittää, että suurpetojen kannanhoidollinen metsästys tulee pistää toimeen. Petoaidat eivät riitä, susikuula auttaa.

Kuttufilmillä asiaa voitaisiin tehdä tutuksi ja näin edistää kuttujen oikeuksia. Kuttujen salakuvaamista emme hyväksy. Kukapa haluaisi, että joku kuvaa tallia ja elo olisi ilman lupaa kaikkien arvioitavana.

Me tuemme kaikenlaisten kuttuperheiden elämää muutoinkin. Tuomitsemme työttömien yksinhuoltajakuttujen lapsikorotuksen poiston.

Leikkauksissa pitäisi olla tolkku mukana, ja keskusta esittää hyvinvointialueiden rahoituksen turvaamista.

Lääkekaton nosto voi vaarantaa hoidon vähävaraisilta kutuilta. Sitä emme hyväksy, ja haluamme muun muassa apuja lisääntymishoitoihin.

Arvoisa puhemies! Valtionosuusleikkaukset huolestuttavat meitä. Turvataan suomalaisille kileille mahdollisuus olla tulevaisuudessakin maailman lahjakkaimpia kuiviketurpeen paksuudesta tai kuttulan sijainnista riippumatta.

Arvoisa puhemies! Jos Turun tunnin junaa ei tehtäisi, vaan otettaisiin käyttöön keskustan kasvupaketti, rakentamisrahaa riittäisi myös mattojen kujille ja tietysti kuttujen majoille. Ehkä voimaantunut nuorisopajojen väkikin auttaisi rakentamisessa, kun turvaisimme rahoituksen.

Pukki kestää kylmää niin, että joulun alla se voidaan nähdä liikkeellä, vaikka pakkasta olisi yli 30 astetta. Kuttu viimassa sen sijaan on surkea näky. Kutun on hyvä olla kotona lämpöisessä, ja joulun jälkeen on reissusta takaisin mukava saada kaveri, vaikka se olisi minkälainen pukki.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksemme kutuille. Toivottavasti sitä tuetaan yli puoluerajojen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

22.34 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa herra puhemies! Vielä lopuksi on pakko kiittää pirkanmaalaisten kansanedustajien puolesta Anne Kalmaria perinteisestä kuttupuheesta, jonka perinteen tosiaan kansanedustaja Roos aikoinaan toi eduskuntaan.

Muutama sana Roosista: Hänhän menehtyi muutama kuukausi sitten, ja hän toimi 80—90-luvuilla kansanedustajana, oli kotoisin Vammalasta, nykyisin Sastamalasta, joka on myös oma aikaisempi kotikuntani. Nykyään vaikutan Tampereella. Mitä kuuntelin tätä puhetta, niin oli varmasti hyvin samoja sävyjä kuin olisin kuullut myös hänen suustaan sanottuna, kun puhuitte vihapuheesta ja eriarvoistumisesta, esimerkiksi 2 000 euron veronkevennyksistä ministereille, joten kiitoksia vielä meidän puolestamme tämän perinteen jatkamisesta ja hyvästä puheesta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Päätöksen käsittely keskeytettiin.

3.5. Päätöksen käsittely ympäristöministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään ympäristöministeriön hallinnonalaan koskeva päätös 35.

Päätöksen yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään yksi tunti 30 minuuttia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.34 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti alkuun kiitokset jaostolle, valiokuntaneuvoksille ja ministerille hyvästä yhteistyöstä. Ympäristöministeriön päätöksiin esitetään noin 240 miljoonaa euroa, joka on lähes 116 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Hallinnonalalle kohdennettiin viime kaudella noin 140 miljoonan lisäpanostukset, ja ensi vuonna nämä määräaikaisten panostukset päättyvät. Ympäristöministeriön päätös on päätöksistä pienin, mutta ohjausroolinsa myötä sillä on kuitenkin suuri merkitys muun muassa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa ja luontokadon pysäyttämisessä.

Puhemies! Järjestöjen avustukseen esitetään noin puolet vähemmän kuin kuluvana vuonna. Valiokunta pitää tätä määrärahaa niukkana, korostaa järjestöjen arvokasta työtä ja lisää momentille määrärahaa Pidä Saaristo Siistinä ry:lle ja Suomen Metsästäjäliitolle. Valiokunta on huolissaan vesiensuojeluun käytettävien määrärahojen alenemisesta. Myös avustus kuntien ilmastosuunnitelmien laatimiseen poistetaan. Kirjoitamme mietinnössämme Helmi-ohjelmasta ja Metso-ohjelmasta, joita pidämme merkittävänä.

Valiokunta pitää avustuksia vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten hoitoon tärkeinä ja nostaa esiin esitettyä laajemminkin tarpeen vahingoittuneiden eläinten hoitoon eläinsuojelulain mukaisesti. Valiokunta lisää momentille määrärahaa Heinolan Lintutalolle.

Valiokunta on tyytyväinen, että hallitus on tunnistanut kiertotalouden edistämisen mahdollisuudet, ja korostamme sen merkitystä. Valiokunta nostaa esiin Metsähallituksen työllistävän vaikutuksen, ja korostamme myös muun muassa luontokohteiden saavutettavuutta ja esteettömyyttä. Valiokunta lisää määrärahaa erinäisiin kansallispuistojen luonto-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kulttuurikohteisiin. Pilaantuneiden alueiden kunnostuksen määrärahojen valiokunta toteaa olevan niukat, ja se lisää momentille määrärahaa kahteen eri hankkeeseen.

Sitten siirrytään asumisen puolelle. Asumisneuvontaan esitetään kaksi miljoonaa euroa, mikä on puolet kuluvan vuoden tasosta. Toteamme, että asumisneuvonta on toimiva keino ennaltaehkäistä asumisen ongelmia. Odotettavissa on, että neuvonnan tarve kasvaa muun muassa sosiaaliturvan leikkauksien myötä. Pidämme hyvänä, että pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseksi käynnistetään ohjelma, ja sen ohella on hyvä kiinnittää huomiota asunnottomuuteen yleisestikin.

Korjausavustusten osalta todetaan, että määrärahaa niihin osoitetaan merkittävästi vähemmän kuin viime vuosina. Vaikka rakennusalan haasteissa nyt on kyse pääosin uustuotannon ongelmista, nostamme kuitenkin esiin myös korjausavustusten mahdollisuudet alan haasteiden helpottamisessa sekä niiden merkityksen muun muassa iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamisessa. Ensi vuoden korkotukilainavaltuus on puolitoista miljardia euroa, mikä on 450 miljoonaa euroa kuluvaa vuotta alempi. ARA-tuotannon edellytykset ovat kuitenkin tällä hetkellä hyvät, ja valiokunta katsoo, että korkotukivaltuuden riittävyyttä on hyvä seurata.

Puhemies! Valtion asuntorahastosta tehdään ensi vuonna ylimääräinen 500 miljoonan euron tuloutus hallituksen investointiohjelman rahoittamiseksi. Valiokunnan kuulemisessa tuotiin esiin, että nykyisellä korkotasolla rahaston kassa pystyy karkeasti arvioiden kattamaan sillä olevat taloudelliset sitoumukset seuraavat kymmenen vuotta. Tämän jälkeen olisi varauduttava huolehtimaan tehdyistä sitoumuksista valtion budjettivaroin. Valiokunta pitää hyvänä, että ympäristöministeriö on asettanut selvitysryhmän arvioimaan muun muassa valtion tukeman asuntotuotannon kehittämistarpeita ja myös Valtion asuntorahaston osalta selvittämään vaihtoehdot, joilla voidaan vastata nykyisistä ja tulevista sitoumuksista.

Valtion asuntorahastosta myönnettävien avustusten osalta toteamme, että ne putoavat viidesosaan kuluvan vuoden tasosta. Kirjoitamme myös segregaatioriskistä, ja sen osalta on huomattava, että avustukset lähiökehittämiseen ovat päättyneet. Myös aso-asunnot alentavat segregaatioriskiä, ja nyt kuitenkin aso-tuotanto ollaan lakkauttamassa vuonna 25. Toteamme, että tällä hetkellä korvaavaa, eriytymistä ehkäisevää tuotetta ei markkinoilla ole, mutta selvitysryhmä pohtii tätäkin näkökulmaa.

Valiokunta korostaa MAL-sopimusten merkitystä ja näkee, että niillä on aiempaa merkittävämpi rooli kaupunkien alueellisen eriytymisen hallinnassa. Kuitenkin ne kattavat vain kaikkein suurimmat kaupunkiseudut.

Lopuksi, puhemies, valiokunta pitää valitettavana, että erityisryhmien investointiavustus alenee, mutta pitää hyvänä sitä, että avustusvaltuutta ei heti ensi vuonna alennettu jatkuvuudelle linjatulle tasolle. ARAssa on käsittelyssä näitä avustushankkeita monin verroin enemmän verrattuna valtuuteen. Erityistä huomiota kiinnitämme ikääntyneiden palveluasumiseen ja kehitysvammaisten asumisen hankkeisiin, joiden hakemusmäärät ovat kasvaneet.

Puhemies! Tähän pääluokkaan sisältyvät myös vastalauseet oppositiolta. — Kiitokset.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

18.40 Ympäristö- ja ilmastonministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitän myös jaostoa yhteistyöstä tässä budjetin valmistumisen matkalla, ja kokonaisuudessaan myös-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kin jaoston puheenjohtajan esittely oli asiallinen. Ja voi todeta, että ympäristöministeriö osallistuu omalta osaltaan veronmaksajien rahojen säästämiseen. Se näkyy budjetin pääluokan loppusummassa selvänä pienenemisenä, ja se näkyy myös siinä, että ympäristöhallinnon henkilöstöresurssit pienenevät. Samalla täytyy sanoa, että ympäristöhallinnossa myös ensi vuonna toimii yli 800 ihmistä, ja toimitaan selvästi yli 200 miljoonan budjetilla. Tällä voidaan tehdä paljon. Ja jos kokonaisuutena katsoo tuota keltaista kirjaa, budjettikirjaa, niin sen analyysin mukaan valtio, hallitus, käyttää hiilineutraalisuuteen tähtääviin toimenpiteisiin noin 2,3 miljardia euroa, jossa laskua tähän vuoteen nähden on vain 20 miljoonaa euroa. Kaikki on tietysti suhteellista, missä kohtaa sitten minkäkin verran pienenee.

Ympäristöministeriön hallinnonalalta luonnonsuojeluun käytetään noin 100 miljoonaa euroa, josta osa on ylläpitävää, osa uusien suojelalueiden hankintaa. Siinä on laskua kuuluvaan vuoteen ja — kuten tässä valiokunnan jaoston puheenjohtaja totesi — edellisellä vaalikaudella erityisesti viime vuosina olleisiin korkeisiin kertaluontoisiin menotaseihin nähden, mutta edelleen pystytään jatkamaan erityisesti hyvin toimineiden metsien vapaaehtoisen suojelun Metso-ohjelman ja sitten erityisesti suoluonnon ennallistamiseen keskitetyn Helmi-ohjelman toimeenpanoa. Ja Metson osalta vuoteen 2025 aiemmin asetetut määrälliset tavoitteet ollaan toteuttamassa.

Mitä tulee vesiensuojeluun, niin tässä määrärahat pienenevät erityisen runsaasti. Sinänsä joudutaan tekemään varmasti priorisointeja, että saadaan tuloksekasta toimintaa aikaiseksi. Erityisenä painopisteenä ovat Saaristomeren valuma-alueen toimenpiteet, koska se on meidän ainoa hotspot-alue HELCOMin koko Itämeren alueen vesiensuojelun tarkastelussa. Sillä on myös suurin merkitys niin virkistykseen, talouden kuin luonnon kannalta Suomen yksittäisistä vesialueista, jotka on päästetty varsin huonoon kuntoon. Sen osalta Saaristomeren-ohjelmaa lähdetään toimeenpanemaan siten, että pyritään entistä vaikuttavammin jokialuekokonaisuuksien kautta katsomaan mitattavia tavoitteita ja niihin liittyviä toimia. Ja mitä määrärahoihin tulee, niin tällä puolella sinänsä ravinteiden kierrätyksen kärkiohjelmasta, johon on aikaisemmin budjetoitu isompia rahoja, on tulevalle vuodelle vielä käytettävissä varoja myös vanhan kertymästä, jota pystytään tehokkaasti käyttäen tähän suuntaamaan.

Mitä tulee asuntopuoleen, niin sillä puolella, kuten tässä jaoston puheenjohtaja totesi, mitään suuria rahamääriä ei kaadeta rakentamisalan elvyttämiseen. Mutta täsmätoimilla pyritään siihen, että samaan aikaan kun muu rakentaminen on lamassa, niin meillä tuetun asuntotuotannon absoluuttinen määrä ja tietysti erityisesti sen osuus voimakkaasti kasvaa jo tälle vuodelle sinänsä. Tällä hetkellä näyttää siltä, että tämän vuoden historiallisen korkea 1,9 miljardin euron korkotukilainavaltuus saadaan käytettyä aika pitkälti. Saatetaan päästä 1,8 miljardin yli, mikä tarkoittaa sitä, että meillä syntyy lähes ennätysmäinen määrä ARA-asuntotuotannon aloituksia määrällisesti. Myös ensi vuonna se taso tulee olemaan selvästi tätä edeltäneitä vuosia korkeampi, mikä onkin aivan oikein näin niin kuin suhdannemielessä, että käytetään nyt tätä laskusuhdannetta myös hyödyksi sikäli, että tällä hetkellä urakoitsijoita nimenomaan on tarjolla paremmin ja valtion tukemaa asuntotuotantoa saadaan halvemmalla syntymään.

Tähän liittyen myöskin, niin kuin jaoston puheenjohtaja mainitsi, erityisryhmien eli opiskelijoiden, ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden erityistarpeisiin tehtävien asuntosen erityisavustuksen leikkaamista pienennetään ensi vuoden osalta siten, että näitä kohteita myös pystytään aloittamaan alun perin suunniteltua enemmän, ja myöskin asumisoi-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

keusasuntojen käynnistyksen uusista hakemuksista tehdään päätöksiä vielä ensi vuoden aikana, toisin kuin alun perin oli suunniteltu. Todella tältä pohjalta edetään.

Ja vielä ehkä tuosta luvituksen puolesta sanoisin sen verran, että yksi iso haaste meillä on se, miten saada puhtaan siirtymän investointeja sujuvammin aikaan. Sillä puolella iso kysymys on organisointi — elyjen, Y-alueiden, avien, lupa- ja valvontatoimintojen yhteen valtakunnalliseen organisaation saaminen. Ja tämä on sinänsä valtiovarainministeriön johdolla tapahtuvaa koko valtion aluehallinnon uudistamista, joka on toistaiseksi edennyt hyvin ja aikataulussa ja onneksi myös siten, että ehkä monta muuta isoa uudistusta vähemmän on suuria periaatteellisia ristiriitoja ja huolia myöskin tässä luvittajien joukossa. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti tästä saadaan kokonaisuus, joka kahden vuoden päästä tästä hetkestä aiempaa sujuvammin alkaa sitten yhtenäisesti toimia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

18.45 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtajalle esittelystä. Se oli varsin reilu kuvaus hallitukselle, jos näin voi todeta, koska tosiasiassa tässä on käynnissä suomalaisen asuntopolitiikan hiljaiset hautajaiset. Niin kovalla kädellä hallitus käy nyt meidän pitkäjänteisen, vuosikymmeniä jatkuneen hyvän asuntopolitiikan kimppuun, jossa siis olemme aina ajatelleet niin, että tarvitaan sekä markkinaehtoista asuntotuotantoa että myös valtion tukemaa asuntotuotantoa, joilla saavutetaan hyvää yhdyskuntarakennetta. Näillä tavoitteilla, toimilla on pystytty saavuttamaan paljon hyviä tuloksia. Asunnottomuudessa olemme kansainvälinen merkkipaalu, meiltä otetaan mallia. Meillä on asuinalueiden eriytyminen pystytty pitämään maltillisella tasolla, ja sen haasteet vain lisääntyvät jatkossa.

Tästä olen kyllä nyt erittäin huolissaan hallituksen linjassa, kun te poistatte tämän pitkäjänteisen linjan, vähennätte ARA-asuntotuotantoa, poistatte opiskelija-asuntotuotannolta investointiavustukset. En usko, että tällä tuotetaan hyvää yhdyskuntakehitystä ja asuntopolitiikkaa Suomeen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

18.47 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ministeri nosti esille tämän Saaristomeren painopisteen, joka on niin hallitusohjelmassa kuin myöskin tässä ensi vuoden talousarvioesityksessä nyt todellakin tällainen, mihin kohdennetaan toimia, koska kyseessä on viimeinen HELCOMin hotspot-alue, jonka osalta ollaan sitouduttu siihen, että tilanne saadaan vihdoin paranemaan. Tämä kohdennus on merkittävä senkin takia, että koska viime hallituskaudella ympäristöministeriön pääluokassa oli paljon päättyviä rahamääriä, määräaikaista rahoitusta, jotka nyt ovat tulleet päätökseen, niin on välttämätöntä kohdentaa tarkemmin vaikuttaviin toimiin sitä rahoitusta, mitä käytettävissä on. Tästä tämä Saaristomeri-kokonaisuus on siis yksi mutta ei toki ainoa esimerkki.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

18.48 **Mikko Polvinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristöystävällisen puurakentamisen alan osalta menneet vuodet ovat olleet vaikeat. Vuodesta 2005 puun käyttö kotimaisessa rakentamisessa on vähentynyt viidestä miljoonasta sahatavara-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

ta kahteen miljoonaan sahatavarakuutioon. Tämä vaikuttaa negatiivisesti vaihtotaseeseen ja heikentää valtiontaloutta. Kerrostalotilaelementtitehtaita on mennyt vuosien varrella konkurssiin lähes kaikilta osin, mitä niitä on perustettu. Suomen suurin CLT-puulevytehdas on jättänyt konkurssihakemuksen vastikään.

Arvoisa ministeri, miten tästä eteenpäin puurakentamisen osalta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

18.49 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Sirén otti tämän Saaristomeri-ohjelman esiin, ja onkin tärkeä asia, että tämä Itämeren hot-spot-alue saadaan kuntoon. Meillä oli ympäristövaliokunnassa kuitenkin lukuisia asiantuntijoita, jotka kertoivat kyllä myös sen, että tämän kohdentamisen takia oikeastaan kaikkialta muualta vesiensuojelutoimenpiteet loppuvat. Tästä olisinkin vielä kysynyt ministeriltä, onko todella näin, että Saimaan alueen hankkeet, joita siellä on ollut kuitenkin käynnissä pitkään, loppuvat? Myös Merenkurkussa tarvitaan edelleen vesiensuojelutyötä ja Pohjanlahdellakin eli useissa muissakin paikoissa. Tiedämme myös, että esimerkiksi ennallistamisasetuksen kaikkein suurin kuluerä Suomessa ovat pienet vesistömuodot. Kuinka näille nyt käy, jos neljä vuotta ollaan ilman rahoitusta ja vesiensuojelutoimenpiteitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.50 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri sanoi, että myös ympäristöministeriö osallistuu näihin valtionhallinnon säästöihin. Sitä se toden totta tekee suhteellisesti eniten, kun koko ympäristöhallinnosta leikataan lähes 40 prosenttia, siis lähes puolet koko määrärahoista. Tästä ideologiselta tuntuvasta päätöksestä, missä tulevat sukupolvet ja luonto laitetaan valtiontalouden tasapainottajaksi, kärsivät kyllä aika paljon ihmiset. Retkeilyreittejä vähennetään, matkailuyrittäjät ja tulevat sukupolvet kärsivät, ja luontokadon pysäyttäminen vaikeutuu. Erityisesti nämä vesiensuojelun määrärahat kyllä koskevat tosi kovasti.

Mutta en pidä myöskään kovin vastuullisena näistä ilmastotoimista pakittamista, mitä nyt hallitus tekee. Ilmastopolitiikan johdonmukaisuuden kannalta olisi hyvä, että meidän yritykset ja ihmiset tietäisivät, mitä hallitus nyt aikoo tehdä. Nythän ehkä ensimmäistä kertaa Suomen historiassa pakitetaan ilmastotoimista, mutta te ette vielä ole esittäneet uusia. Aiotteko te tehdä korjausliikkeen tämän suhteen ja palata takaisin ilmastopolitiikan toteuttamiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

18.51 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin. On erittäin vakava asia, että hallitus ei ota ilmastokriisiä ja luontokadon torjuntaa tosissaan. Jos te olisitte tosissanne, te ette olisi nyt toimettomina ettekä vielä sen päälle toisi budjettia, jossa käytännössä päästöt kasvavat.

Te leikkaatte myös, kuten täällä kuultiin, hyvin rajusti luonnonsuojelun rahoitusta. Te kevennätte ympäristöhaittojen verotusta, ja sitten te vielä perutte edellisen kauden hyviä lainsäädäntö- ja rahoituspäätöksiä, jotka liittyvät ilmasto- ja luontotyöhön. Tämä tulee tarkoittamaan, että päästöt kasvavat ja luontokato pahenee.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Samaan aikaan teitä ei kiinnosta myöskään kotitaloudet. Te käytännössä sössitte tällä budjetilla kotitalouksien energiasiirtymän, kun pitäisi päästä niistä kalliista fossiilisista irti ja siirtyä uusiutuvaan energiaan. Öljy- ja kaasulämmitteisten talojen lämmitystaparemontteja pitäisi tukea. Valtion asuntorahaston leikkaukset pitäisi perua, ja ARA-valtuuksia pitäisi kasvattaa.

Samaan aikaan me ollaan saatu — viimeksi tänään — lukea, että maankäyttö on edelleen päästölähde, [Puhemies koputtaa] ja sen takia kysyn ministeriltä: millä aikataululla te tuotte nämä maankäyttösektorin ilmastotoimet päätettäväksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

18.53 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Årade talman! Tänään saimme tosiaan erittäin hyviä uutisia puhtaan siirtymän investoinneista Pohjanmaalle ja Helsinkiin. Kiitos hallitukselle tukipäätöksestä, joka tehtiin tänään. Kun tässä ilmastotavoitteista puhuttiin, niin puhdas siirtymä on yksi kaikkein vaikuttavimmista keinoista tavoitteisiin pääsyyn. Hallitus ei pakita ollenkaan, vaan päinvastoin hallitus tekee erittäin määrätietoisesti toimia näiden eteen, ja se on tärkeää myös paljon peräänkuulutetun kasvun kannalta: tuo työpaikkoja, verotuloja ja yrityksiä.

Tässä onnistumisessa suuri edellytys on se, että turvaamme puhtaan kotimaisen sähkön saatavuuden. Uskon, ministeri Mykkänen, että olemme samaa mieltä siitä, että ydinvoimalla on tässä erittäin tärkeä rooli tulevaisuudessa. Olisin kysynyt: mitä toimia hallitus tekee lisäydinvoiman edistämiseksi ja millaiset näkymät mielestänne meillä on Suomessa lisäydinvoiman saamiselle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

18.54 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mukavaa, että tämä vesien suojeleminen nousi tässä heti alkuun esiin. Sanon kuitenkin, että siinäkin ei olisi varaa napsia rusinoita pullasta, nimittäin on niin, että metsäpolitiikka ja Suomen ruokajärjestelmä, kaikki, vaikuttaa kaikkeen, sillä lopulta nämä kuormitukset päätyvät mereen.

Samaan aikaan, kun nyt täältä ympäristön- ja luonnonsuojelusta leikataan resursseja huomattavasti, luontokadon eteneminen on pöydällä. Tuore tieto kertoo, että 70 prosenttia Suomen ainutkertaisesta luonnosta on jo itse asiasta menetetty. Luontopaneeli julkaisi viime viikon perjantaina tuoreen raportin, jonka yhteydessä esitellään näitä skenaarioita mutta myös esitetään toimia, kuten maankäytön muutosmaksu, vesilain uudistaminen.

Kysyisinkin ministeri Mykkäselä: onko hallitus tarttumassa joihinkin näistä tarpeellisista toimista, kun selvää on, että pelkästään hallitusohjelman linjauksilla luontokatoa ei valitettavasti torjuta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni] — Koskinen.

18.55 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Aivan, joo, arvoisa puhemies, aloitetaan alusta! Tässä on keskusteltu jo metsien suojelusta, ja erityisesti tämä Etelä-Suomen tilannehan on hankala. Tuolla budjetissa puhutaan Metso-ohjelman rahoituksesta, mutta sen sijaan puuttuu kansallisuistohankkeet. Meillä on perinteenä ollut, että 1—2 per vaali-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kausi käynnistettäisiin uusia kansallispuistoja. Meillähän olisi tuolla Hämeessä Evon alue, jossa olisi kaikki edellytykset muodostaa semmoinen kokonaisuus, jossa on vanhoja metsiä, on opetuseksenttiä, suojelualuetta ja sitten retkeilyaluetta rinnakkain.

Nämä valmistelut ovat muutaman viime vuoden aikana kariutuneet pitkälti ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön poikkeaviin näkemyksiin, mutta kuitenkin nyt, kun nämä EU-ohjelmat ja muut edellyttävät määrätietoista etenemistä, niin tuo kansallispuistoratkaisu olisi omiaan sekä tämän metsien suojelun kannalta että Etelä-Suomen polttavan kansallispuistotarpeen kannalta [Puhemies koputtaa] menemään eteenpäin. Kysynkin, milloinka sitä etenemistä tapahtuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

18.56 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvä ministeri! Hallitusohjelman mukaisesti ympäristöhallinnon lupaprosessissa edetään kohti yhden luukun mallia, jossa asiointi ja lupien haku tapahtuu keskitetysti digitalisaatiota kehittäen ja parantaen toimivan ja käyttäjälähtöisen prosessin kautta. Ympäristölupakäsittely kootaan siis yhden viranomaisessa toimivan valtakunnallisen kokonaisuuden alle.

Kysynkin ministeriltä: miten toteutetaan tämä viranomaistoiminta ja digitaaliset palvelut ja tämä niin sanottu yhden luukun malli kustannustehokkaasti ja toisaalta niin, että palvelut pystytään jatkossa huolehtimaan, kuitenkin niin, että laatu ja koko maan kattavuus edelleen säilyvät? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.57 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun mahdollisuudet vapaaehtoiseen suojeluun vähenevät, halu pakottavaan normiohjaukseen viranomaisilla yleensä lisääntyy. Helmi- ja Metso-ohjelmat vahvistavat Suomen luonnon monimuotoisuutta ja turvaavat luonnon tarjoamia ekosysteemipalveluja. Molemmat ohjelmat pohjautuvat vapaaehtoisuuteen ja ovat osoittautuneet menestyksiksi. Vapaaehtoisuus ja kokemus vapaaehtoisten ohjelmien oikeudenmukaisuudesta lisäävät niiden suosiota mutta myös niiden hyväksyttävyyttä. Siksi niiden rahoituksen turvaaminen on äärimmäisen tärkeää.

Myös Luonnonvarakeskuksen toimintaedellytykset ja investoinnit tutkimusinfraan ovat vaarassa leikkausten takia. Tki-panostusten tulee noudattaa parlamentaarisen työryhmän sopua ja varmistaa perusrahoitus sekä toimintaedellytykset valtion tutkimuslaitoksille. Kyse on myös alueellisesta tasa-arvosta ja tutkimustoiminnan vastaamisesta käytännön tarpeisiin säilyttämällä sitä hajautetusti ympäri Suomea. Kysymys kuuluu: millä tavoin alueellinen kattavuus taataan Luonnonvarakeskuksen toiminnassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Sebastian, olkaa hyvä.

18.58 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mistä on ilmastopolitiikan täyskäännös tehty? Vastaus löytyy hallitusohjelmastamme. Se tarkoittaa loppua ilmastoposeeraukselle ja arjen kustannusten ylös pumppaamiselle. Vihervasemismo irvistää, Suomi huokaisee helpotuksesta.

Täyskäännös tarkoittaa myös sähköntuotannon moninkertaistumista. Se tarkoittaa tuotannon turvaamista tuulettomina pakkasjaksoina ja ydinvoiman päättävistä edistämistä.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Vihreät on ihmeissään, kun järki voittikin ideologisen sokeuden. Täyskäännös ei missään nimessä tarkoita Venäjän öljyletkujen perään haikailua vaan päinvastoin niiden toimien jatkamista, joilla Suomi on riippumaton Venäjästä. Kaasuputkilobbarit vaikenevat, Euroopan turvallisuus kiittää.

Täyskäännös tarkoittaa maksoi mitä maksoi -ajattelulle loppua. Julkista vihertukirahaa kärkeä tahoja harmittaa, valtiontaloutta ei. Siis tervetuloa, ilmastopolitiikan täyskäännös. [Mai Kivelä: Jännä, kun elinkeinoelämä on kuitenkin huolissaan tästä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

19.00 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Ministeri Mykkänen, kun tätä keskustelua luonto- ja ilmastotoimien määrärahoista on syksyn mittaan käyty, te olette usein todennut — ja nyt muotoilen vapaasti — että vaikka valtiontalouden säästösyistä määrärahoja joudutaan leikkaamaan, niin aika paljonhan sinne kuitenkin jää jäljelle, ja sitten on vähän näkökulmakysymys, että onko se jäljelle jäävä rahamäärä paljon vai vähän. Mielestäni tämä lähestymistapa on aika paljon puhuva. Jos me suhtautuisimme tässä salissa valtiontalouden tasapainottamiseen samalla huolettomuudella ja toteaisimme, että ”no, ei saatu tasapainotettua 6 miljardilla eurolla, mutta eikös 3 miljardia euroa kuitenkin aika hyvä”, niin huonosti tällä maalla menisi. Nyt me tiedämme asiantuntijatiedon pohjalta, että emme ole polulla kohti ilmastotavoitteiden saavuttamista, emmekä ole polulla kohti luontotavoitteiden saavuttamista.

Onko, ministeri Mykkänen, todella niin, että hallituksessa suhtaudutaan vakavasti määrällisiin taloustavoitteisiin mutta huolettomasti ja löysin rantein määrällisiin luonto- ja ilmastotavoitteisiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

19.01 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä olen todella huolissani hallituksen asuntopolitiikasta ja sen suunnasta. Tämä ARA-tuotannon heikentäminen, aso-tuotannon lakkauttaminen vuodesta 25 alkaen, asumisneuvonnan resursien puolittaminen ja ARA-asuntojen tulorajat yhdistettynä sosiaaliturvaleikkauksiin tulevat tarkoittamaan, että yhä harvemmalla on pian varaa asua Helsingissä tai muissa suurissa kaupungeissa. Tämä tulee vaikeuttamaan segregatiokehitykseen puuttumista sekä työvoiman saatavuutta ja pahimmillaan lisäämään myös häätöjä.

Hallituksen asuntopolitiikka nojaa vahvasti markkinaehtoisuuteen, mistä kertoo esimerkiksi tämä Valtion asuntorahastosta tehtävä mittava tuloutus, mutta esimerkiksi Helsingissä on tunnistettu, että markkinaehtoisuus ei yksin korvaa kohtuuhintaista valtion tukemaa asuntotuotantoa silloinkaan, kun rakennetaan paljon. Kysyisinkin ministeriltä: miten hallitus aikoo korvata nämä katoavat keinot, joilla suuret kaupungit ovat vastanneet alueiden eriytymiseen ja asumisen kalliiseen hintaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

19.02 **Marko Asell sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ohjelmaa ja budjettia on arvosteltu ilmasto- ja ympäristötoimien puutteesta, ja se arvostelu on aiheellista, koska kun katsoo tätä budjettia, niin kokonaisuudessaan ympäristön- ja luonnonsuo-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

jeluun kohdentuva rahoitus vähenee 34 prosenttia vuoteen 23 verrattuna. Eli tänä aikana, kun sään ääri-ilmiöt, myrskyt ja metsäpalot ovat yleistyneet ja vaikeuttavat globaalia ruoantuotantoa sekä aiheuttavat mittavia vahinkoja ihmisille ja luonnolle, hallitus vetää resursseja pois luonnonsuojelusta ja ilmastonmuutoksen hillinnästä.

Kun samaan aikaan maailmalla jopa öljyntuottajavaltiot joutuvat myöntymään tosiasioiden edessä ja miettimään ja sitoutumaan puhtaisiin vaihtoehtoihin tulevaisuudessa, niin miten näette Suomen aseman tässä kansainvälisessä ilmastotyössä? Viime kaudellahan Marinin hallitus linjasi, että Suomi olisi kokoaan suurempi vaikuttaja ja tekijä maailmalla tässä, mutta kuinka uskottava olemme osaamisemme kauppajana ja kansainvälisesti, kun hallitus on nyt tehnyt tämän u-käännöksen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

19.03 **Noora Fagerström kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaan kielletään lumenkaato vesistöihin ja alusten jätevesien purku mereen. Haluaisin kysyä, millaisella aikataululla nämä etenevät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

19.04 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on huolissaan velkaantumisesta ja turvallisuudesta, mutta ilmastokriisi ja luontovelka, yhdet aikamme suurimmista uhista, eivät vaikuta olevan korkealla Orpon hallituksen prioriteeteissa.

Aiemmin tällä viikolla vietimme sinivihreyden hautajaisia, kun laki jakeluvuorituksen alentamisesta eteni eduskunnassa. Päätös lisää fossiilisten polttoaineiden käyttöä jopa 20 prosenttia vastoin kansainvälisiä sitoumuksia. Seurauksena ilmastotavoitteet karkaavat entistä kauemmas. Hallitus myös muun muassa poistaa kunnilta avustuksen ja velvoitteen tehdä ilmastosuunnitelmat. On selvää, että pelkästään hallitusohjelman kirjaukset eivät luontokatoa tai ilmastokriisiä torju.

Kysynkin ministeriltä: voiko Suomi yhä esiintyä maailmalla ilmastoedelläkävijänä, ja allekirjoittaako vastuuministeri hallituskumppanin näkemyksen ilmastopolitiikan käännöksestä ilmeisen kunnianhimottomampaan suuntaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

19.05 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osa näistä puheenvuoroista, joita täällä on käytetty, vaikuttaa aika liioitelluilta. Jos ajatellaan tätä hallitusohjelmaa, niin siinähan panostetaan varsin tasapainoisesti esimerkiksi puhtaaseen sähköntuotantoon, jota pyritään lisäämään, mutta samalla kiinnitetään huomiota hiilikädenjälkeen eliikka siihen vaikuttavuuteen, mitä meillä ja suomalaisilla yrityksillä on, mikä on ihan oikein, ja silti otetaan huomioon teollisuuden, elinkeinoelämän ja kotitalouksien kustannusvaikutukset, haetaan tasapainoa. Jos ajatellaan esimerkiksi Persianlahden maita, niin heilähän on se hiilineutraalisuustavoite 2060-luvulla, ja kun monet vaikka Euroopan maat ovat tehneet nyt ihan viime aikoinakin monivuotisia, jollei jopa monikymmenvuotisia, sopimuksia LNG-kaasusta ja vastaavasta, niin tässä on nyt aika iso ero.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Mutta kysyisin nyt, että kun tässä Dubain konferenssin yhteydessä tuli tämä yksi julki-lausuma, siis 20 valtiolta, että ydinvoimakapasiteettia lisätään yli kolminkertaiseksi, niin miten te näette tämän käytännössä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

19.06 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun ministerille kysymys, joka täällä jo edellä esitettiin: allekirjoitatteko te tämän ilmastopolitiikan täyskäännöksen, johon hallituskumppani täällä viittasi?

Sitten tämä teidän tavoite poistaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 27 mennessä — huomatakseni: ei siis tavoite poistaa kaikki asunnottomuus Suomesta, kuten viime kaudella jopa parlamentaarisesti yhdessä linjattiin. Hallituksen toimilla asunnottomuus tuskin siis ainakaan vähenee. Hallitus, te olette puolittamassa asumisneuvonnan tuen, vaikka se on tutkitusti toimiva keino ehkäistä asunnottomuutta, te olette leikkaamassa ARA-tuotannosta, vaikka asunnottomuus ei poistu ilman kohtuuhintaista asumista. Te olette leikkaamassa asumistuista ja vaikeuttamassa monen pienituloisen pärjäämistä.

Ministeri Mykkänen, miten nämä toimet vievät Suomea kohti asunnottomuuden poistamista? Suomestahan voisi tulla ensimmäinen maa maailmassa, joka poistaisi kaiken asunnottomuuden. Me olemme menestyneet asunnottomuuden vähentämisessä vuosia, jopa korona-aikana. Miten päästään tälle uralle, jos kaikki nämä toimet toteutetaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

19.07 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Näihin odottavasti sisältyi opposition vastalauseet, ja SDP esittää omassaan muun muassa asumisen pakettia, jolla tuetaan erityisryhmien asuntorakentamista, kotien korjaamista, lähiöiden kehittämistä, ensiasunnon hankintaa. Nyt tarvittaisiin ratkaisuja rakennusalan tilanteen helpottamiseksi tässä ja nyt, ja tässä olisi hyvä paketti. Valitettavasti hallitus toimii toisinpäin.

Puhemies! Mutta kannan huolta nyt myös pitkällä jännteellä tästä asuntopolitiikasta, että monin tavoin tässä on nyt suunnanmuutos ja aktiivista asuntopolitiikkaa ollaan nyt ajamassa alas. Yksi, missä tämä konkreettisesti näkyy, on tämä Valtion asuntorahaston tyhjennys, eli tällä kaudella tullaan tulouttamaan valtion budjettiin muihin tarkoituksiin asuntorahastosta 800 miljoonaa, ja se vie kyllä kovastikin sitten edellytykset tulevaisuudessa kohtuuhintaisten kotien rakentamiselle, korjaamiselle, lähiöiden kehittämiseksi.

Puhemies! ARAn johtokunta esitti vakavan huolensa tästä asiasta. 10 vuoden päästä todellakin Valtion asuntorahastossa ei ole varoja sitoumusten hoitamiseen. Otatteko tämän huolen tosissaan, ja mitä aiotte tälle tehdä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

19.08 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen luonnon tila on vakava. Luontotyypeistämme 48 prosenttia on uhanalaisia, ja keskimäärin 60 prosenttia luonnontilasta on menetetty. Suomen Luontopaneeli on todennut, että luontotavoitteisiin pääseminen vaatisi luonnonsuojelurahoituksen moninkertaistamista. Hallituksen massiiviset leikkaamiset luonnonsuojelusta ovat tämän kanssa vakavassa ristiriidassa, ja olisikin hyvä kuulla ministerin näkemys tähän ristiriitaan.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Myös ilmastopolitiikassa tarvitaan petraamista. Tilastokeskuksen julkaisema tuore ennakkotilasto tosiaan kertoo, että maankäyttösektori oli edelleen viime vuonna hiilinielun sijaan päästölähde. Vaikka hiilinielun romahdus on ollut tiedossa, hallitus ei esitä uskottavia toimia maankäyttösektorin nielun kasvattamiseksi. Päinvastoin, se leikkaa rahat kustannustehokkailta ilmastotoimilta kuten joutomaiden metsitykseltä ja kosteikkoviljelyltä.

Kysyisinkin vielä ministeriltä: millä aikataululla olette tekemässä päätökset maankäyttösektorin hiilinielun vahvistamiseksi vastaamaan asetettuja tavoitteita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

19.10 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo edeltävässäkin pääluokassa keskusteltiin luonnonsuojelusta ja esimerkiksi joutoalueiden metsitystä koskevan tuen lopettamisesta. Täytyy muistuttaa, että joutoalueiden metsittäminen tai metsien suojele ovat asioita, joiden ei pitäisi olla aina vain valtion rahoittamaa, etenkin silloin, kun talous on näin huonossa kunnossa. Metsityksen osalta on jo syntynyt markkinaehtoista toimintaa, mutta luonnonsuojelussa tunnutaan tukeutuvan ihan liiaksi valtion, siis veronmaksajan, euroihin. Samaan aikaan esimerkiksi metsästäjät sen sijaan tekevät luonnonsuojelua pääasiassa omin kustannuksin kosteikkoja rakentaen ja riistanhoitotyötä tehden. Ei kuitenkaan voida olettaa, että metsästäjät tekisivät vain vapaaehtoistyötä, vaan on huolehdittava myös niistä metsästysmahdollisuuksista.

Kysyisin ministeriltä: millä tavoin nyt aiotaan helpottaa metsästystä esimerkiksi luonnonsuojelualueilla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

19.11 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Nähdäkseni edustaja Simula on aivan oikeilla jäljillä, kun hän muistuttaa, että kaikkea ei voi tehdä valtion varoin, semminkin kun ollaan niin tukalassa valtiontalouden tilanteessa kuin tällä hetkellä Suomessa ollaan.

Huoleni ei liity niinkään siihen, onko meillä valtavasti rahaa käyttää ilmasto- ja luonto-toimiin, vaan siihen, yllämmekö niihin yhteisesti asetettuihin ilmasto- ja luontotavoitteisiin joillain muilla keinoilla, jos määrärahat eivät siihen riitä. Ja se on se, mitä me tässä sallissa toistuvasti, ministeri Mykkänen, teiltä ja hallitukselta penäämme. Jos rahat eivät riitä, niin kuin on aivan mahdollista, niin mitkä ovat ne muut toimet, joilla päästään vastaaviin tuloksiin? Jos ei ole rahaa luonnonsuojelun edistämiseen, millä muilla keinoilla sitä luonnonsuojelua saadaan edistettyä niin, että luontokato saadaan pysäytettyä? Jos ei haluta tehdä jakeluvuorotetta, jos ei haluta tehdä monia muita ilmastotoimia, millä muilla keinoilla saadaan vastaava määrä ilmastopäästöjä vähennettyä? Näiden korvaavien toimien puute, se on se, joka tässä hiertää — ei niinkään se, jos jossain tukalassa taloustilanteessa joudutaan tekemään säästöjä, mikä on täysin ymmärrettävää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

19.12 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus satsaa tki:hin, se on hieno asia, mutta kuten edustaja Kallio tuossa sanoi, silti valtion tutkimuslaitoksilta ilmeisesti tähän hallintosäästöajatuksen liittyen leikataan. Silloin lähtee

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

myös Sykeltä ja Lukelta rahoitusta, vaikka parlamentaarinen sopu oli vähän toisenlainen. Minusta tämä on valitettavaa.

Luvitushanke on lähtemässä käyntiin tai on jo käynnistynyt, eli yhden luukun periaate. Se on hyvin kannatettava asia, että saadaan ennustettavaa näköpiiriä ja ilmapiiriä näille investoinneille, joita siis on elinkeinoelämän, EK:n, mukaan 216 miljardia euroa jo suunnitteilla. On tärkeää, että saadaan nopeasti käyntiin nämä vihreän siirtymän hankkeet.

Kun samaan aikaan tehdään näitä hallintosäästöjä, niin miten huolehditaan siitä, että aidosti myös kaikki tulee sitten lain mukaan hoidettua, [Puhemies koputtaa] koska emme kuitenkaan halua maamme näillä investoinneilla tuhota?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

19.13 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon kyllä, että ministeri ottaa kantaa tähän hallituspuolue perussuomalaisen rivistä puhuttuun ilmastopolitiikan täyskäännökseen. Siis nyt puhutaan siitä, ettei Suomi olisikaan sitoutunut hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen, päästöjen vähentämiseen, luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen. Siis tähänkö te olette hallituksessa sitoutuneet? Tämähän te olette allekirjoittaneet kokoomuksessa, kun hyväksyitte perussuomalaiset hallituskumppaniksi? Siis ilmastopolitiikan täyskäännös. Toivon, että ministeri vastaa tähän, allekirjoittatko edustaja Tynkkysen puheenvuoron tältä osin.

Arvoisa puhemies! Haluan myöskin puhua tästä asuinalueiden eriytymisen tilanteesta, koska näen siinä kyllä todella suuria vaaran paikkoja näillä hallituksen toimilla ja niin näkevät kyllä myös pääkaupunkiseudun kaupungitkin. Toivon, että vielä harkitsette yhdessä kaupunkien kanssa tämän aso-tuotannon muokkausta, korjausta ja sen osalta jatkoa, koska se on aivan erityisessä roolissa tasa-arvoisten, [Puhemies koputtaa] ei-eriytyneiden lähiöiden kehittämisessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Andersson, Otto, varsågod.

19.14 **Otto Andersson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On tosiaan hyvä, että hallitus suhtautuu erittäin myönteisesti lisädinvoiman rakentamiseen, ja ministeri varmaan, kun saa puheenvuoron, kertoo siitä enemmän. On myös erittäin hyvä, että hallitus suhtautuu myönteisesti aurinkovoiman antamiin mahdollisuuksiin ja uuteen teknologiaan. Kotikaupungissani Loviisassa saatiin iloisia uutisia, ja meille tulee iso aurinkovoimainvestointi. Pelkästään sillä pystytään vastaamaan 70 000 kerrostaloasunnon tarpeeseen.

Olisin mielelläni kuullut ministeriltä vielä tähän lupatematiikkaan liittyen: miten voimme varmistaa, että myös aurinkovoimaloiden osalta nämä luvitusprosessit menevät mahdollisimman sujuvasti?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro ministeri Mykkäselle, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

19.15 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täällä useat edustajat kantoivat huolta kokonaisuuden määrärahasosta. Itse en ole sen 30 vuoden aikana, kun olen ympäristöasioista ollut kiinnostunut, koskaan ollut kyllä sitä miel-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tä, mitä mieltä edustaja Oras Tynkkysen ensimmäinen puheenvuoro oli, että ympäristön-suojelu olisi kiinni siitä, paljonko ympäristöhallinnon määrärahataso on, vaan olen ollut aina suunnilleen sitä mieltä kuin edustaja Oras Tynkkysen toinen puheenvuoro, että oleelista on se, mitä toimia kokonaisuudessaan tehdään talouden ohjaamisessa. Tämän osalta myöskin täällä sitten — kun oli spesifimpiä kysymyksiä siitä, että nyt pysähtyy rakennuk-sissa päästöjen vähentäminen tai pysähtyy liikenteessä se ja tämä — jos tämä siirtymä olisi niin tukiriippuvainen yksittäisistä valtion budjetissa olevista tuista, niin meillä ei olisi maa-ilmassa toivoa, koska juuri millään muulla maalla ei ole mahdollista ylläpitää edes hetkel-lisesti sellaisia tukitasoja kuin mitä meillä on ollut, ja meilläkään ei ole sitä — niin kuin nyt nähdään tässä velkakriisissä — mahdollista tehdä. [Jenni Pitkon välihuuto]

Täällä salissa jotkut olivat kuulleet ilmeisesti paremmin, mutta minä en kuullut kenen-kään irtisanoutuvan siitä, että Suomi olisi hiilineutraali maa 2030-luvun puolessavälissä, kuten hallitusohjelmakin sanoo. Tämmöistä täyskäännöstä minä en täällä suinkaan kuul-lut, ja sellaista ei myöskään hallitusohjelmassa ole. Se, että me toimitaan erilaisilla keinoil-la, joissa painotetaan isoja päästölähteitä energiantuotannon ja teollisuuden puolella ja väl-letään arjen kustannuksia nostavia päätöksiä, [Jenna Simula: Se on tärkeää!] on se suunta, johon tämä hallitus ohjelmansa mukaisesti etenee.

Nyt sitten jos ajatellaan ilmastotavoitteita, niin mitä tulee näihin kokonaisuuksiin, jos niitä pilkkoo, muun muassa hyvän kuvan saa, jos katsoo tosiaan tänään Tilastokeskuksen julkaisemaa seuraavan vaiheen laskelmaa, joka nyt viime vuoden päästöihin asti ulottuu — sieltähän tulee vielä tarkennukset sitten maaliskuussa, mutta tämä on nyt jo hieman tar-kempi kuin pikaennakko kesäkuussa — ja onneksi meillä fossiiliset päästöt laskevat, myös taakanjakosektorilla ja myös liikenteessä. Se on erittäin rohkaiseva merkki, koska se viime vuoden päästötilanne koskee vuotta, jolloin itse asiassa Marinin hallitus laski jakeluv-elvoitteen tasoa 18 prosentista 12 prosentin tasolle. En minä koe sitä myöskään punavihrey-den hautajaisina — joku täällä puhui sinivihreiden hautajaisista, nyt kun me emme nosta-kaan enää niin nopeaa tahtia kuin mitä voimassa oleva lainsäädäntö tarkoittaa. Jatkossahan jakeluvaikeus tämän vuoden tasosta pysyy noususuunnassa mutta maltillisemmin [Eveliina Heinäluoma: Päästöt ei laske!] Se oleellinen kysymys on se, että meillä on sinänsä suunnittelussa keinot, jotka Ilmastopaneelin mukaan näyttävät hyvinkin mahdollisilta, niin että me saadaan ne bruttopäästöt fossiilisessa selvästi alemmalle tasolle kuin miltä vielä neljä vuotta sitten näytti vuoden 2035 tasoon katsoen.

Toinen puoli, joka on se haaste, on se, että meidän maankäyttösektorin nielu on heiken-tynyt kymmenen vuoden varsin tasaisella trendillä, minkä jokainen voi vaikka siitä tämän päivän Tilastokeskuksen julkaisusta katsoa, ja se ei voi tällä nollassa olla, millä me nyt ollaan viimeiset kaksi vuotta tätä ennen sen nähty olevan. Siihen ei valitettavasti ole pys-tynyt mikään hallitus tarttumaan tätä ennen. Tämä hallitus ohjelmansa mukaan lähtee siitä, että me tehdään päästövelan lyhentämishjelma ensi vuoden loppuun ja energia- ja ilmas-tostrategian yhteydessä maa- ja metsätalousministeriön esitys vastuulla tehdään toimenpi-teitä, joilla tämä maankäyttösektorin nielu saadaan kasvuun.

Ja sitten kolmantena täydentävänä palikkana bruttopäästöjen laskun ja nielun paranta-misen ohella on tekninen sidonta, jolla hiilidioksidia savupiipuista saadaan kiinni. Tänään tehtiin siitä konkreettinen päätös valtioneuvostossa, kun yksi merkittävän kokoinen uusi hiilensidonnan hanke sai tukipäätöksensä, tässä tapauksessa hanke Westenergyn Vaasan jätevoimalan piipusta ja sen yhdistäminen vedyntuotantoon ja synteettiseen metaaniin.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Tämä on aina kismittävää, kun hyviä kysymyksiä on paljon enemmän kuin millään ehtii tässä vastata.

Mutta mitä tulee sitten luonnonsuojelupuoleen, tosiaan Luontopaneeli, joka muuten tänään valtioneuvostossa nimitettiin uudelleen jatkoon, julkaisi raportin. Yhteistä siinä hyvinkin pitkälti hallitusohjelman tilannekuvan kanssa oli paitsi se, että luontokatoa pysäytetään tämän vuosikymmenen loppuun mennessä, myöskin se, että luonnonarvomarkkinoiden kehittäminen on keskeinen osa tätä. Luonnonarvohehtaarien määrittely meidän luonnonsuojelulain mukaisen asetuksen nojalla ja tämän markkinan kehittäminen ovat sellaisia, joissa ne isot hehtaari potentiaalit ovat. Metso ja Helmi ovat tärkeitä ohjelmia, mutta esimerkiksi biodiversiteettistrategian prosenttien kannalta niiden merkitys on kuitenkin hyvin, hyvin rajallinen.

Asuntopolitiikan osalta: sitä ei suinkaan lopeteta ensi vuonna. Kaksi kolmasosaa kerrostaloaloituksista näyttäisi syntyvän tuetusta asumisesta. Itse asiassa mitä tulee esimerkiksi asunottomuustyöhön, niin eilen keskustelin asunottomuustyötä tekevien kanssa ja sieltä tuli palaute asiantuntijalta, että oleellinen kysymys siihen, että asunottomuus on niin hyvin laskenut viimeisen 20 vuoden aikana Suomessa, on ollut se, että meillä yksityisillä vuokramarkkinoilla on asuntoja paljon enemmän kuin mitä on aikaisemmin ollut ja niitä on tullut viimeisen kymmenen vuoden aikana koko ajan lisää, ja oltiin huolestuneita, miten yksityinen vuokramarkkina saadaan nopeasti taas elpymään. Sen rasvaaminen on yhtä lailla tärkeitä tämänkin erittäin kunnianhimoisen tavoitteen kanssa, että tuossa päästään eteenpäin. Toki siellä tarvitaan runsaasti myös monia palvelullisia keinoja. [Puhemies koputtaa]

Luvitukseen sanon, että se, millä kustannustehokkaasti ja samalla sujuvammin investointeja saadaan, on se, että meillä on vähemmän selvityksiä, kun tehdään yhdessä putkessa asiat — esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointi ja ympäristöluvut yhdessä, vähemmän valitusvaiheita.

Ydinvoimasta: Suomi ja myös muuten YK:n ilmastokokous nyt yhdessä sitä aiempaa enemmän näkevät osana ratkaisua. Me uudistetaan ydinvoimalainsäädäntö ja tehdään sillä tavalla Suomesta selkein investointikohde myös pienydinvoimalle, jota Helsingin kaupunki nyt energiayhtiönsä kautta selvittää tänne kaukolämmön tuotantoon, ja kapasiteettimaksulla myös luodaan tukimekanismi sääriippumattomalle, päästöttömälle energialle, jota me tarvitaan kokonaisuutena, jotta me saadaan lisää tänne myöskin sitä päästötöntä jalostavaa teollisuutta. Terästehdas Raahessa [Puhemies koputtaa] ja Nesteen Kilpilahden jalostamo ovat huomattavasti henkilöautoliikennettä suurempia päästövähennyksiä, jos me saadaan ne siirtymään fossiilipohjaisista prosesseista puhtaaseen sähköön ja vetyyn perustuviin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jos edustajilla on vielä debatoitihalua, niin pyydän pyytämään vastauspuheenvuoroa V-painiketta painamalla ja seisomaan nousemalla. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

19.22 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille itse asiassa ihan hyvistä vastauksista. Ehkä palaan kuitenkin ilmaston näkökulmasta siihen kokonaisuuteen, joka nimenomaan on se ongelmallinen asia tässä.

Voidaan sanoa, että on liioittelua nämä puheenvuorot täällä, mutta kyllä ympäristövaliokunnassakin, kun asiantuntijoita budjettiin liittyen kuulimme, moni tuo esiin huolen siitä, että nämä resurssit mutta myös toimet, joita hallitus tekee, eivät yksinkertaisesti riitä sii-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

hen, että Suomi pysyy kiinni ilmastotavoitteessaan, joka ilmastolaissa on asetettu, mutta ne eivät myöskään vastaa KAISUn toimenpidelistausta täysin. Tämä on se huoli, joka täällä on. Siitä olen ministerin kanssa samaa mieltä, että niinkään yksittäisillä toimenpiteillä ei välttämättä ole väliä vaan sillä kokonaisuudella ja siinä, että pysymmekö siinä.

Kysyisinkin ehkä ministeriltä, että kun Ilmastopaneelikin on vedonnut, että hallitus tekisi tällaisen kokonaisarvion ympäristö- ja ilmastopolitiikkansa vaikutuksista, niin voisitko te tarttua vielä tällaiseen ja sen kautta sekä oppositio että hallitus saisivat todellisen kuvan siitä politiikan linjasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

19.23 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Då det gäller miljösidan inom statsbudgeten har regeringen satsat en hel del på utsläppen, att minska utsläppen via till exempel sådana satsningar som man i dag har beviljat investeringsstöd kring, satsa på ny teknologi och sådana satsningar.

Elikkä koskien tätä investointitukea kolmelle uudelle energiateknologian demohankkeelle, jotka tänään julkaistiin. On todella ensisijaisen tärkeätä, että me saamme sellaiset pyrimään ja että ollaan edelläkävijöitä myös globaalissa kontekstissa. Kysyisin kuitenkin tässä ministeriltä, onko meillä vastaavia uusia tällaisia hankkeita, joita ei ole vielä julkaistu. Millainen tämä kehitys on, kun tki:hin panostetaan?

Ja vielä sitten koskien asuntopolitiikkaa kysyisin iäkkäiden yhteisöasumisesta. Siitä puhutaan paljon nyt sote-puolella. Millaisia ajatuksia ministeriössä on näistä tulevaisuutta ajatellen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä. [Mikrofoni on kiinni] — Saanko pyytää mikrofonin päälle.

19.25 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Näinkin pitkällä kokemuksella unohtuu.

Arvoisa puhemies! Suomen Luontopaneelin julkaisut ja julkilausumat osoittavat, ettei se tiedä metsien ekologiasta juuri mitään, kasvitieteilijä ja luontokirjailija Seppo Vuokko kirjoittaa. Luen suoran siteerauksen:

”Luontopaneelin uusin julkaisu ’Suomen luonnon tila ja tulevaisuus – toimenpidekivun analyysi ja ratkaisuja luontokadon pysäyttämiseksi’ ja sen taustapaperi ’Suomen luonnon tila ja tulevaisuus – skenaario luontokadon pysäyttämiseksi vaadittavista toimista’, Suomen Luontopaneelin julkaisuja 4A/2023 ja 4B/2023, ovat vakuuttavan näköisiä, mutta koska perusteet eli tiedot metsien tilasta ovat vääriä, ovat myös toimenpide-ehdotukset, ennusteet ja kustannuslaskelmat”, Vuokko sanoo, ”yhtä tyhjän kanssa. Valitettavasti mikään Luontopaneelin väitteistä ei ole tutkimuksin oikeaksi osoitettu, ei 30 prosentin suojelutavoite, ei luonnontilaisten tai vanhojen metsien erityisen suuri monimuotoisuusarvo eikä edes luontokato. Mietintö antaa käsityksen, että ilman lisätoimia metsien luonnontila aina vain huononisi. Useimmille eliöille on aivan sama, onko metsä syntynyt hakkuun, myrskyn tai palon seurauksena. Keskustelussa sekä vanha metsä että luonnontilainen metsä ovat saaneet arvoaan suuremman myyttisen merkityksen. Vanhan metsän arvoja korostavat tutkimukset koskevat suppeita lajiryhmiä [Puhemies koputtaa] tai linnustoa tai hyönteisiä.”

Tuon vain esille, että näkemyksiä on erilaisia.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

19.26 **Mikko Polvinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Simula otti aiemmin esille metsästyksen edistämisen luonnonsuojelualueilla. Kotikunnassani Kuhmossa Ystävyiden puiston osa, Elimyssalo, on Ystävyiden puistosta säädetyn lain alla. Siellä saavat paikalliset asukkaat metsästää. Tämä on ollut vetovoimatekijä saada asukkaita Kainuuseen. Arvoisa ministeri, olisiko syytä harkita tämän lain hengen mukaista hyvää käytännettä muillekin luonnonsuojelualueille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

19.27 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se on niin, että tällä budjetilla voidaan yhtä lailla ohjata yhteiskunnan kehitystä kuten lainsäädännölläkin, ja budjetissa sitten näkyy, mitä on priorisoitu ja mitä ei. Tällä hetkellä valitettavasti näkyy se, että luontotyötä ja ilmastotyötä ei priorisoida.

Ministeri Mykkänen, te sanotte edistävänne tätä ilmastotyötä etenkin energiapuolella, mutta myös siellä puolella te teette päätöksiä, jotka hidastavat tätä siirtymää, joka on joka tapauksessa välttämätön. Esimerkiksi näillä energiatuilla on ollut merkittävä vipuvaikutus näiden puhtaiden energiajärjestelmien luomisessa, ja nyt nämä hankkeiden myöntövaltuudet tulevat romahtamaan. Tietenkään kyse ei ole pelkästään tuista. Te teette esimerkiksi veropäätöksiä, jotka ohjaavat väärään suuntaan. Te jätätte tekemättä veropäätöksiä, joilla voitaisiin poistaa ympäristölle haitallisia tukia. Ja kun kustannustehokkuudesta puhutaan, niin eikö olisi järkevämpää tehdä niitä ilmastotyötä kuin sitten joutua yhteiskuntana [Puhemies koputtaa] maksamaan näistä sakoista tai nieluyksiköistä tai päästöyksiköistä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

19.28 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tästä asuinalueiden eriytymiskehityksestä, koska tämä on erittäin tärkeä kysymys. Luulen ja haluan uskoa, ettei hallitus ole tarkoituksella halunnut ruokkia sellaista kehitystä, jossa asuinalueiden eriytymistä tullaan vahvistamaan, mutta nyt tässä kokonaisuudessa uhkaa käydä niin, että kaupungeilta viedään pois niitä työkaluja, joilla tätä eriytymiskehitystä on torjuttu, ja mitään ei tule tilalle.

Valitettavasti Helsingin kaupungin omat asiantuntijat ovat itse sanoneet, että tämä hallitusohjelma on segregaaation näkökulmasta hälyttävä — siis hälyttävä — juuri sen takia, että viette paljon hyviä työkaluja pois, aso-tuotanto ja ministeri Pia Viitasen aikanaan käynnistämä lähiöohjelma lakkautuvat. Ja kun nämä kaikki laitetaan yhteen, niin tästä uhkaa tulla tosi paha kierre, jossa meillä syntyy tämmöisiä Ruotsin kaltaisia lähiöitä, joissa ongelmat vaan tiivistyy ja tiivistyy. Toivon, että vielä harkitsette tätä suuntaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

19.29 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tietenkin toivomme täällä, että kun nyt näitä luonnonsuojelun tukia leikataan, niin ministeri voisi esittää, mitkä ovat ne kompensoivat keinot, jos kerta haluatte käyttää jotain muita kuin näitä vapaaehtoiseen suojeluun perustuvia keinoja, mitkä ovat olleet tässä luonnonsuojelussa

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

ihan keskeisiä. Yksi ideahan voisi olla tässä — näin esitän — että ottaisitte tämän ekologisen kompensaaation velvoittavasti käyttöön, se vähentäisi luontohaittoja esimerkiksi rakentamisessa. Toisaalta myös metsälain kiristäminen esimerkiksi 10 §:n osalta voisi olla hyvä ja vaikuttava keino.

Haluaisin kysyä, että kun vesipuidedirektiivin myötä meidän tulisi saavuttaa hyvä tila vesistöissä vuoteen 2027 ja nyt leikkaamme vesiensuojelusta ja valitettavasti myös näitten valuma-alueiden päästöjen suhteen ei tehdä mitään maa- ja metsätaloudessa ja kun vielä hallitus haluaa lisätä vesivoimaa, niin syntyy kyllä suuri kysymys siitä, [Puhemies koputtaa] miten vesien tila tullaan saavuttamaan hyväksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

19.31 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on ohjelmassaan ja myös tässä talousarvioesityksessä sitoutunut niin ilmastotavoitteisiin kuin luontokatoa koskeviin tavoitteisiin, ja hallitus myös toimii ja on esittänyt ja tekee toimia näiden tavoitteiden edistämiseksi. Täällä pidettiin useampiakin hyviä puheenvuoroja siitä, miten merkittävää ei ole ainoastaan se, minkälainen rahamäärä käytetään, vaan mitä sillä rahalla saadaan aikaan ja millä tavalla sitä kohdennetaan. Myös se oli tärkeä huomio, että yksin julkinen rahoitus ei riitä, vaan nyt puhutaan niin valtavan kokoisista muutostarpeista, meidän ihan systeemitason muutoksista, että siinä julkinen puoli on mahdollistajan roolissa. Siinä aivan keskeinen kokonaisuus on tämä luvitus, johon nyt panostetaan ja joka on keskeisesti myös tässä budjetissa mukana.

ARAN korkotukilainavaltuuteen sellainen huomio, että se on ensi vuodelle edelleen puolitoista miljardia ja tämänkin vuoden valtuudesta on vielä varsin iso osa käyttämättä, [Puhemies koputtaa] joten tämä ensi vuoden lainavaltuus riittää hyvin kyllä nykyistä korkeampaan ARA-tuotannon määrään ensi vuonna.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

19.32 **Helena Marttila sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että ainakin ympäristöministeri vaikuttaa olevan aidosti sitoutunut puhdasta energiaa lisäävään politiikkaan. Olen kuitenkin huolissani, onko hallitus tiedostanut myös luontokadon vakavuuden. Esimerkiksi lunastuslupaa koskevaa lakia hallituspuolueet muuttivat hallituksen esityksestä ja vesittivät ympäristövaikutukset koskemaan vain merkittäviä vaikutuksia. Voisiko vastuuministeri vielä kertoa, onko hallituksella siis aito aikomus edistää energiasiiirtymää siten, että luonnon monimuotoisuus ei tuhoudu siinä sivussa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

19.33 **Maria Ohisalo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu siltä, että hallitus ehkä ottaa hieman kunniaa ilmastotyön etenemisestä niillä sektoreilla, joilla se jo valmiiksi etenee, ja toisaalta paikoin istuu sitten käsien päällä niillä sektoreilla, missä niitä lisätoimia aidosti tarvittaisiin. Ilmastotoimien kärkenä huomio kiinnitetään jo hyvässä vauhdissa EU:n päästökaupan hinnan kirittämänä tapahtuvaan energiantuotannon siirtymään ja teollisuuden sähköistämiseen, joka todella on saatu jo aiemmin hyvin käyntiin. Sen sijaan julkisen sektorin ohjausta vaativien liikenteen, maatalouden ja maankäyttösek-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

torin ilmastotoimia heikennetään ja ne jätetään tehottoman informaatio-ohjauksen ja vapaaehtoisuuden varaan monin paikoin. Tämä tuntuu paikoin tällaiselta toivotaan, toivotaan -politiikalta.

Arvoisa ministeri, muuttuuko linja nyt kuitenkin tästä, kun Dubain kokouksestakin saatiin hyvää tuulta ilmastotyölle globaalisti, ja missä vaiheessa esittelette meille hiilinielujen pelastuspaketin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä edustaja Viitanen, ja sen jälkeen vastauspuheenvuoro ministerille, olkaa hyvä.

19.34 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me SDP:n vastalauseessa haluamme myös pitää hyvää huolta ilmastosta ja luonnosta. Esitämme määrärahoja muun muassa eri järjestöille, kuntien ilmastosuunnitelmiin, Metsähallituksen luontopalveluihin, vesiensuojeluun, Helmi- ja Metso-ohjelmiin. Toteamme myös, että pitäisi aloittaa ilmastolain kaltaisen luontolain valmistelu. Tässä terveiset ympäristöpuolelta meiltä.

Puhemies! Ihan edustaja Heinäluoman tavoin toivoisin, että ministeri vielä pysähtyisi pohtimaan tätä lähiöasiaa. Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy on tämän päivän valtavan iso kysymys. Me kaikki tiedämme, kuinka suunnattoman hyvä Suomella on ollut se linja, että olemme tukeneet monipuolisten asuinalueiden rakentumista. Siinä on nähty esimerkiksi suomalaisen asuntopolitiikan viisaus, kun vertaa vaikka naapurimaahamme Ruotsiin.

Ja nyt tapahtuu niin, että lähiöohjelmia ei jatketa, aso-tuotanto lopetetaan, MAL-sopimuksiin ei oteta enää ARA-asuntotavoitteita. Nämä kaikki yhdessä vaikeuttavat ja vähentävät niitä työkaluja, joilla me voimme edistää sitä, että asuinalueet eivät eriydy. [Puhemies koputtaa] Toivon, että ministeri vielä nyt pohtisi ääneen tätä, mitä voisimme tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Mykkänen, viisi minuuttia. Sen jälkeen jatkamme listalla.

19.35 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies ja hyvät edustajat! Hyviä puheenvuoroja ja nimenomaan sitä tasapainoisuutta, suhteellisuudentajua, on keskustelussa myös minusta ilmassa.

Ensinnäkin ilmastopuolelta täällä perättiin vielä arviointia siitä, mikä on nyt suunta. Edellisessä puheenvuorossa referoin jo tämän päivän Tilastokeskuksen julkaisuun nähden niitä mittakaavoja. Ehkä vielä kannattaa viitata siihen, että valtiovarainvaliokunnan asunto- ja ympäristöjaostolla myös ollut käytössään sinne erikseen Ilmastopaneelin tekemä lausunto, jossa on aika selkeä kaavio siitä, mikä on heidän arvionsa taakanjakosektorin päästöjen kehityksestä. Sen perusteella nyt tiedossa oleva hallitusohjelman erityisesti jakeluvaihtoa koskeva maltillisempi ura kuitenkin johtaa tilanteeseen, jossa tällä vaalikaudella taakanjakosektorin päästökiintiöihin päästäisiin. Siellä vuosikymmenen lopulla meillä on haasteita, joita siellä oli jo vuosi sitten näkyvissä. Ne mittakaavat ovat kuitenkin sellaisia, että me puhutaan huomattavasti pienemmistä päästötonnimääristä vuotta kohden kuin jos me ajatellaan vaikka nyt Raahan terästehtaan, Nesteen jalostamon, pääsyä kokonaan fossiileista eroon — tai sitä nopeutettua lämmöntuotannon energiasiirtymää, johon nyt vaikka tänään myönnettiin Helsingin Energian teolliseen lämpöpumppukokonaisuuteen tukea ja johon suuntaamme ja myöskin vauhditamme luvitusta sujuvoittamalla, ydinvoiman saannin varmistamalla, merituulivoimalan historiallisen suuren huutokauppa-alueen

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

nopeutetusti aikaansaamalla, joka tarkoittaa siis sähköntuotannon puolitoistakertaistamista. Tämäntyyppisillä keinoilla tässä sinänsä on tarkoitus edetä, aivan niin kuin täällä lukuisat edustajat näitä keinoja peräsivät sinänsä ihan oikein.

Meillä on haasteita totta kai erityisesti nieluissa. Siellä on isoja haasteita mittakaavaltaan, taakanjakosektorilla mittakaavaltaan pienempiä, mutta sielläkin liikenteen sähköistyminen näyttää etenevän siten, että esimerkiksi viime vuoden päästötkin liikenteessä laskivat, vaikka jakeluvaiheella viime vuodelle edellisen hallituksen toimesta laskettiin. Mutta ne mittakaavat pystytään sitten sinänsä kompensoimaan hiilineutraalisuuden kannalta, jos meillä tämä teollisuuden energiantuotannon isojen päästölähteiden aleneminen etenee nopeutetusti, kuten Ilmastopaneelikin on arvioinut, että on mahdollista tehdä. Puhutaan 5—6 miljoonan tonnin nopeutuksesta 12 vuoden tähtäimellä. Sitten tässä hiilidioksidin talteenotossa on samaa kokoluokkaa oleva potentiaali, johon liittyen muuten Ilmastopaneelilta vielä ennen joulua tulee ilmeisesti uusi raportti.

Täällä edustaja Ollikainen peräsi myös sitä, että voidaanko konkreettisesti sanoa jatkoja näille tänään julkaistuille kolmelle merkityksellisen kokoiselle hankkeelle, joita valtioneuvosto erikseen tuki. Kyllähän näitä on kymmeniä, ja siellä on isoja ja pieniä, mutta isossa kokoluokassa oikeastaan meidän isot raskaan teollisuuden yritykset, lähes kaikki, suunnittelevat toisaalta fossiilisista polttoaineista eroonpääsyä ja toisaalta myöskin hiilidioksidin talteenottoa, mukaan lukien metsäteollisuus. Iso kysymys muuten on se, saadaanko EU:n vuoden 2040 ilmastopaketissa selkeät kannustimet tähän biogeeniseen puunpolttoon perustuvan hiilidioksidin talteenottoon, ja siinä työskennellään — juuri maanantaina taas ilmastokomissaari Hoekstran kanssa tästä tapaammekin.

Mitä tulee luonnonsuojelualueisiin, täällä edustajat Polvinen ja Simula kysyivät metsästyksestä. Tämän hallituksen lähtökohta on se, että ne luonnonsuojelualuerajoitukset kohdennetaan aiempaa selkeämmin aina siihen, minkä takia sitä luontoa siellä erityisesti suojellaan. Jos on sellaisia metsästystoimintoja, jotka eivät uhkaa sitä luonnonsuojelun alueen tarkoitusta, niin sellaisessa pyritään siihen, että mahdollisimman vähän tulisi sellaista tilannetta, jossa ihmistoimintaa rajoitettaisiin tältä puolelta ja metsästyksiä rajoitettaisiin.

Fagerström kysyi aiemmin lumenkaadon ja alusvesien Itämereen päästämisen kieltämisestä. Lumenkaadon kieltäminen ympäristönsuojelulaisissa on tarkoitus ensi keväänä tuoda eduskuntaan, se on selkeä lakimuutos. Alusvesien osalta liikenne- ja viestintäministeriö valmistelelee sitä laajennettua vetäytymisen kieltämistä.

Puurakentamisesta Polvinen kysyi myös. Siinä sinänsä iso teko on se, että kun rakennuslaissa, joka sinänsä edellisen hallituksen esityksestä säädettiin, tulee voimaan nämä elinkaaren aikaiset hiilirajalaskelmat, joita olemme asetuksella tuomassa alenevasti velvoittavaksi, niin se suosii kyllä runsaasti puurakentamista ja myöskin kierrätysraaka-aineita, uskoisin, enemmän kuin moni tammoinen ohjelmallinen toimenpide, joilla on sinänsä yritetty asiaa edistää ja joihin ei nyt ole enää varaa, kun olemme tässä velkakriisissä.

Asosta vielä ja asuntopolitiikasta, segregatiosta: aivan oikein, että tietysti haasteita tässä tuotte esiin. Meillä on nyt neljän hengen selvitysryhmä menossa, maaliskuussa päättyy. Tarkoitus on miettiä myös, onko meillä tarvetta ja mahdollisuuksia vuokra- ja omistusasumisen välimuodolle, jota valtio tukisi. Nykyisessä aso-mallissa on riskikeskittymäongelmia, mutta jotain muuta voi olla tarpeen tehdä ja säätää.

Luonnonsuojelusta: mittakaavoissa merkittävää on sinänsä se, miten meillä biodiversiteettistrategian pohjalta tätä niin sanottua 30 prosentin väljemmän luonnonsuojelun asiaa viedään eteenpäin. Meillä ei ole oikein sellaista määritelmää Suomessa, mitä on muu

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kuin tiukka suojeleminen, ja sitä nyt täytyy työstää. Toivon, että siitä tulee myös semmoinen rauhaa rakentava elementti. Saksassahan 45 prosenttia alueista on ilmoitettu EU:lle suojelelualueiksi maa-alasta, ja siitä suurin osa on maisema-alueita — se on toinen ääripää ajatella tätä. Sitten meillä on valtion maiden vanhojen, luonnontilaisten metsien suojeleminen, jota nyt viime viikolla julkaistun Syken ja Luken kriteeristöryhmän pohjalta valmistellaan. Se on konkreettinen myös merkityksellistä määrää hehtaareita kerralla koskeva päätös. Kolmantena sitten tämän luonnoarvomarkkinan kehittäminen, jonka [Puhemies koputtaa] Luontopaneeli myös on nostanut, jolla voidaan saada yksityistä rahaa. Sanoisin, että potentiaali on selvästi suurempi kuin ne ehkä ykkös- tai kymppimiljoonat, joiden tasoista me puhutaan Metson ja Helmen osalta. Mutta Metsoa ja Helmeä myös valtion rahoilla jatketaan, kuten tiedetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

19.41 Maria Ohisalo vihr: Arvoisa puhemies! Sananen luonnonsuojelun rahoituksesta. Karu faktahan on se, että Suomen luonnon monimuotoisuus heikkenee jatkuvasti. Suomen luontotyypeistä noin puolet on uhanalaisia, ja Suomen tunnetuista lajeista joka kymmenes on arvioitu uhanalaiseksi.

Suomi on sitoutunut pysäyttämään luontokadon vuoteen 30 mennessä. Suomi on myös sitoutunut kunnioittamaan sekä YK:n luontosopimusta että EU:n biodiversiteettitavoitteita. Kuitenkin hallituksen budjettiesityksessä vähennetään ympäristö- ja ilmastotoimien rahoitusta merkittävästi. Esimerkiksi luonnonsuojelun rahoitusta leikataan kolmanneksella vuoteen 23 verrattuna, ja romahtaneille hiilinieluilille hallitus ei ole nyt esittänyt riittäviä ratkaisuja — sen takia kysyn sen hiilinielujen pelastuspaketin perään, ja tämä aidosti myös vaarantaa Suomen luonnon tilaa. Vaikka hallitus sitoutuu muodollisesti pysäyttämään luontokadon, todellisuudessa ilman riittävää rahoitusta tätä tavoitetta ei ole mahdollista saavuttaa, ja kukaan ei varmasti täällä usko, että vain julkisella rahalla tämä asia hoidetaan. Ei missään tapauksessa. Erityisen suuressa vaarassa ovat nyt vesistöt. Hallituksen budjettiesitys tarkoittaa jopa yli 40 miljoonan leikkauksia vesiensuojeluun. Hallitus ei myöskään puutu metsäojituksiin tai maatalouden ravinnepestöihin.

Arvoisa puhemies! Vihreät tekisi muunlaisia valintoja. Esitämme luonnonsuojelun rahoituksen tuplaamista, valtion vanhojen metsien suojeleminen ja panostuksia ravinteiden kierrätykseen ja vesistöjen suojeleminen. Karsisimme ympäristölle haitallisia tukia ja turvaisimme ympäristöjärjestöjen rahoituksen. Esitämme lisäksi hiilinielujen pelastuspakettia, kuten jo pidemmän aikaa ennenkin. Nyt hallituksella on siis näytön paikka. Jos se todella on sitoutunut luontokadon pysäyttämiseen, tämän pitäisi näkyä myös luonnonsuojelun rahoituksena.

Arvoisa puhemies! Suomen hiilineutraalius voi toteutua vain, jos riittäviä päästövähennyksiä tehdään kaikilla yhteiskunnan sektoreilla ja sen rinnalla vahvistetaan näitä romahtaneita hiilinielujä. Vihreät rakentaisi kustannustehokkaita malleja, jotka ohjaisivat metsänomistajia ja teollisuutta hiilinielujen ja -varastojen kasvattamiseen. Metsälain uudistus, maankäytön muutosmaksu, joka — kuten ministeri varmasti hyvin tietää — on jo valmiina, senkus vaan otetaan käyttöön. Ja toisaalta maaperäpäästöjen vähentäminen turvepohjaisilla pelloilla ja metsissä on tässä aivan avainasemassa. Panostukset energiantuotannon vihreään siirtymään ja teollisuuden sähköistymiseen ovat totta kai tärkeitä, ja kaikki ilouutiset otetaan vastaan myös tällä sektorilla.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Riittävät toimet myös julkisen sektorin ohjausta vaativien sektorien, kuten liikenteen, maatalouden ja maankäyttösektorin, ilmastotoimiin kuitenkin puuttuvat. Ja kuten aiemmin sanoin: tuntuu, että paikoin on sellaista toivotaan, toivotaan -politiikan henkeä. Valitettavasti nämä asiat eivät vain informaatio-ohjauksella korjaannu. On myös niin, että suomalainen teollisuus ja yritykset vaativat johdonmukaista ilmastopolitiikkaa, ei mitään ilmastopolitiikan ja luontopolitiikan täyskäännöksiä. Se olisi investointiympäristölle myös erittäin huono signaali.

On myös varmistettava, että ilmaston kannalta kestävä valinnat ovat myös aina edullisimpia, että kenellä tahansa olisi varaa valita ekologisesti kestävämpi vaihtoehto, ja toisaalta myös, että saastuttamisella olisi aina hintansa. Olisinkin ministeriltä tiedustellut, aikooko hallitus nyt edistää aiheuttaja maksaa -periaatetta, jotta ilmasto- ja ympäristöhaittoille saadaan aito hinta?

No, mitä tulee sitten EU:n ilmastotavoitteen edistämiseen — ja tähän on myös taloudellinen kysymys: voi olla, että joudumme aikanaan maksamaan Suomen ilmastopolitiikan epäonnistumisista isoja laskuja, jos emme onnistu näissä paremmin. Valtioneuvoston kanta EU:n 2040-ilmastotavoitteeseen vaikuttamisesta ei huomioi riittävästi EU:n globaalia vastuuta ja uskottavaa polkua Pariisin-sopimuksen tavoitteeseen ilmaston lämpenemisen pitämiseen puolessatoista asteessa — tai korjaan: ilmaston kuumenemisen pitämiseen puolessatoista asteessa. Uskottava päästövähennystavoite huomioi tosiasiallisesti mahdollisuudet saavuttaa Pariisin-sopimuksen tavoitteet sekä huomioi laajasti sen, millaisia vaikutuksia ja toimia kohdistuu eri päästösektoreille. Toivonkin hallitukselta nyt työtä paitsi kotimaassa myös eri EU-neuvottelupöydissä. Ja varsinkin, kun ministeri mainitsee tässä, että keskustelu on tulossa komissaarin kanssa, niin nyt on aito paikka vaikuttaa siihen, miten EU:ssa myös edistetään näitä tavoitteita. Paljon työtä siis riittää Suomen ja EU:n pöydissä, jotta meille ei myös lankea isoja laskuja ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa toimimattomuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

19.46 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä olisin kiittänyt ministeriä vastauksista — ministeri on nyt jo poistunut salista — ja todennut myös, että ne eivät aivan hälventäneet huolia. Huoli on edelleen siitä, että luonto jää hallituksen ympäristöpolitiikassa jalkoihin.

Metsien osalta EU:n biodiversiteettistrategiankin mukaista on suojella kaikki vanhat ja luonnontilaiset metsät sekä kohdentaa suojelua varttuneisiin metsiin, joiden luonnon monimuotoisuuspotentiaali on suurinta. Julkisuudessa on esitetty huolia, että hallituksessa olisi poliittista painetta tehdä vanhojen metsien suojelukriteereistä niin tiukat, että juurikaan uutta suojeltavaa ei tulisi. Tässä nyt vetoan ministeriin, että valtion vanhat metsät todella suojellaan viipymättä ja tieteeseen perustuvien kriteerein.

Vielä korostan sitäkin, että maankäyttösektorin nettonielun vahvistaminen on todella Suomen hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisen kannalta aivan keskeistä. EU-tavoitteiden mukaan Suomi tarvitsee 29 miljoonan tonnin kokoisen metsänielun, ja tämä viimeisin ennakkotieto kertoo, että nielun koko on 5 miljoonaa tonnia. Ministeri totesi vastauksessaan, että maa- ja metsätalousministeriön johdolla ollaan tekemässä tarvittavat toimet nielun vahvistamiseksi. Toivon, että ympäristöministeri osaltaan on varmistamassa, että riittävistä toimista todella tehdään valmistelu ja päätökset.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Hiilinielun elpyminen edellyttää myös puuttumista liian suuriksi kasvaneisiin hakkuumääriin, ja tämä on ristiriidassa hallitusohjelman kirjauksen kanssa, jossa todetaan, että hakkuita jopa maltillisesti voitaisiin kasvattaa. On niin, että niihin luonto- ja ilmastotavoitettiin, joihin olemme sitoutuneet, emme pääse puuttumatta tapaamme käyttää metsiä. Tämä on hyvä myös ääneen tunnustaa. Muistutan myös siitä, että ilmastolakikin edellyttää sen, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma päivitetään jo tällä kaudella, kun se on osoittautunut riittämättömäksi. Tärkeää on, että hiilinielun vahvistamistoimissa huomioidaan vaikutukset myös luonnon monimuotoisuuteen. Jäämme siis tässä seuraamaan hallituksen toimia.

Arvoisa puhemies! Vielä nostan vesiensuojelun, jonka rahoitus laskee voimakkaasti. Tämä on huolestuttavaa, kun vesien tila heikkenee edelleen maa- ja metsätalouden kuorimituksen takia. Kymmenien miljoonien eurojen vähennys koskee suurelta osin ravinnekuorimituksen vähentämistä, mikä on aivan kriittistä vesistöjen tilan kannalta. Ravinnekuorimituksen vähentämisen rahoitus on samalla myös ravinnekierron rahoitusta, mikä puolestaan on olennaista myös maatalouden kannattavuuden kannalta.

Olisi ollut hyvä kuulla ministerin näkemys vielä siihen, miten varmistamme sisävesien hyvän tilan. Tämä kiinnostaa varmasti kaikkia niitä suomalaisia, joiden mökkijärviä ja -vesistöjä maa- ja metsätalouden aiheuttama kuormitus tälläkin hetkellä rasittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

19.49 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Julkisen talouden paineet ja kova tarve löytää säästöjä lyövät leimaansa toki myös ympäristöministeriön hallinnonalan budjettiin. Se on harmillista, ja vihreissä kohdentaisimme säästöt hyvin toisin, mutta on silti ymmärrettävää, että myös ilmasto- ja luontotoimista yritetään löytää säästöjä ja hakea tehokkaita tapoja toimia.

Niin kuin edellä totesin, ilmasto- ja luontotyötä voi tehdä muillakin tavoin kuin osoittamalla valtion niukkoja määrärahoja. Keinovalikoimassa ovat hyvin vahvasti myös normiohjaus ja tässäkin keskustelussa monesti esillä olleet erilaiset markkinapohjaiset toimet. Jos valtion rahat eivät riitä — ja nyt niistä tunnetusti on pulaa — voidaan päästöjä vähentää ja luontokatoa jarruttaa myös monin muin keinoin.

Mutta ongelma on, että nyt hallitus lyö ilmasto- ja luontotyötä yhtä aikaa molemmille poskille. Yhtäältä siis leikataan merkittävästi ilmasto- ja luontotyön määrärahoja, osittain joiltakin toimenpiteiltä rahoitus poistetaan kokonaan, ja toisaalta tilalle ei suinkaan esitetä korvaavia toimia, joilla vastaava ilmasto- ja luontohyöty voitaisiin saavuttaa — päinvastoin. Monia näitä muitakin kuin valtion määrärahoja edellyttäviä toimia jarrutetaan, ja niistäkin karsitaan ja leikataan. Yksin vesittämällä tänäänkin keskustelussa esillä olleen liikenteen uusiutuvan energian jakeluvelvoitteen hallitus onnistuu kasvattamaan päätösperäisesti Suomen päästöjä 4,5 miljoonaa tonnia, ja se on paljon se.

Ministeri Mykkänen tuossa edellä puhui tapansa mukaan hyvin sujuvasti ja vakuuttavan kuuloisesti, mutta minua kiinnostavat sanoja enemmän numerot, tonnit ja hehtaarit, koska niillä mitataan, onnistutaanko ilmasto- ja luontotavoitteet saavuttamaan vai ei. Jos hallitus toisi tämän salin käsittelyyn uskottavat suunnitelmat, joilla yhdessä asetettuihin ilmasto- ja luontotavoitteisiin päästäisiin vähemmällä julkisten määrärahojen käytöllä, minä toivottaisiin ne lämpimästi tervetulleiksi ja tukisin niitä, mutta nyt nämä suunnitelmat loistavat poisolollaan ja tilalla on vain hyviä puheita. Joskus pitäisi tulla luonnonarvomarkkinoita, ja

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

ehkä joskus meillä on käytössä teknisiä nieluja. Mutta tässä ja nyt — mitä tehdään? Leikataan ja karsitaan toimia, joilla ilmasto- ja luontohyötyjä ja -tuloksia voidaan saada varmasti ja nopeasti.

No, ministeri Mykkänen ja hallitus yleisemminkin vastaa usein niin, että ”no ehkä sitten liikenteessä ja maankäyttösektorilla tuloksia ei tule aivan yhtä paljon, mutta on meillä sitten valtava edistys energiantuotannossa ja teollisuudessa, puhdas sähkö tulee ja se ratkaisee”. Mutta jos lukee hallitusohjelmaa, niin siellä kasataan estettä esteen perään maatuuli-voiman rakentamisen tielle — siis juuri sen energiamuodon tielle, jolla on saatu tähän maahan viime vuosina miljardi-investoinnit, juuri sen energiamuodon tielle, joka kaikissa selvityksissä katsotaan tärkeimmäksi tavaksi lisätä puhdasta kotimaista sähköntuotantoa ja mahdollistaa kaikki ne päästövähennykset teollisuudessa ja energiasektorilla, joista ministeri Mykkänen niin kovin lämpimästi puhuu.

Uusimpana hulluutena on virinnyt keskustelu siitä, pitäisikö kunnilta viedä pois ne kiinteistöverotulot, joita maatuuli-voimahankkeet niille ovat tuoneet. [Eveliina Heinäluoma: Järjetöntä!] Monissa Euroopan maissa ihastellaan Suomen mallia, joka on taannut sen, että kunnat haluavat niitä tuuli-voimahankkeita omalle alueelleen. [Eveliina Heinäluoma: Juuri näin!] Kuntia ei tarvitse taivutella tuuli-voimahankkeiden tueksi, koska ne itse niitä haluavat. Monessa kunnassa tuuli-voimaloiden tuomat kiinteistöverotulot ovat pelastaneet kunnan talouden ja turvanneet kunnan itsenäisyyden, taanneet mahdollisuuden tuottaa kuntalaisille tärkeitä palveluita. Ja nyt hallitus on virittänyt keskustelun, jolla tätäkin tärkeää elementtiä hankaloitetaan.

Oma toiveeni hallitukselle on: viheltäkää nyt ihmeessä tämä peli poikki, turvatkaa puhtaan energian rakentaminen tähän maahan, lähettäkää sijoittajille viesti, että ei tulla hiekoittamaan tuuli-voiman rakentamista ja hankaloittamaan meidän mahdollisuuksia saavuttaa ilmastotavoitteita ja tuoda tähän maahan miljardiluokan investointeja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

19.54 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriön budjetista leikataan ensi vuonna kaikkein eniten — hyvä näin. Hallinnonalaan sisältyy luontoteemojen lisäksi muun muassa ilmasto, energia ja rakentaminen. Mitä tulee ilmastokiihkoon, Orpon hallitus on ottanut siinä järjen käteen. Vuodesta 2024 vuoteen 2027 hiilineutraalisuushulluuteen käytettävä summa pienenee 30 prosenttia — siis vuodesta 2024 vuoteen 2027 se pienentyy 2,3 miljardista 1,6 miljardiin eli yhteensä 700 miljoonaa.

Hallitukselta oli erityisen hyvä päätös poistaa kuntien täysin pätkähullu ilmastosuunnitelmien laatimisvelvoite. [Eveliina Heinäluoman välihuuto] Toimenpide ei helpota pelkääntään kuntien työmäärää, vaan säästää valtion rahoja 2,8 miljoonaa euroa aivan joka vuosi. [Eveliina Heinäluoma: Ja RKP tukee sitä!] Valtion budjetista kuluu ensi vuonna reilut 300 miljoonaa uusiutuvan energian eli oikeastaan pääosin tuuli-voiman tukemiseen. Ympäristöministeriöllä on vielä työn alla nämä selvitykset, jotka liittyvät tuuli-voimarakentamisen säätelyyn.

Nämä tuuli-voiman säätelyyn liittyvät hallitusohjelman kirjaukset ovat erittäin tärkeitä, sillä valtavilla voimaloilla on merkittäviä vaikutuksia ihmisiin, eläimiin ja luontoonkin. Suurimmat kansalaisten huolet liittyvät tuuli-voimaloiden turvaetäisyyksiin ja ympäristövaikutuksiin. Viime vuosina tuuli-voimaloiden koko on kasvanut erittäin merkittävästi. Nykyään ne ovat kokonaiskorkeudeltaan jopa yli 350 metriä. Näin valtavat voimalat näkyvät

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

jopa 35 kilometrin päähän. Valtavat voimalat aiheuttavat muun muassa maisemallisia, ta-
loudellisia, ympäristö- sekä äänihaittoja. Mitä suurempi voimala, sitä mittavimmat vaiku-
tukset ihmisiin, asumiseen, elinkeinoihin, eläinlajeille ja luonnolle. Nämä vaikutukset pi-
täisi ottaa vakavasti ja riittävästi huomioon.

Erityisen kiitettävä on hallituksen linjaus maanomistajien aseman vahvistamisesta, var-
sinkin kun me tiedämme, että tuulivoimalat alentavat lähialueiden rakennusten arvoa. Sik-
si me perussuomalaiset esitimme Keski-Suomen maakuntavaltuustossa, että tuulivoimala
on sijoitettava niin, että sen etäisyys vakinaisesta tai vapaa-ajan asuinrakennuksesta on vä-
hintään 10 kertaa tuulivoimalan kokonaiskorkeus maanpinnasta mitattuna, kuitenkin vä-
hintään kaksi kilometriä. Odotamme valtakunnallista lainsäädäntöä. Ja nyt vasen laita ja
vihreät kuulolla: Tuulivoimasta koituu haittoja luonnolle ja eläimille, kun valtavia raken-
nusosia kuljetetaan ja pystytetään ja pitkiä siirtolinjoja raivataan metsiin. Lisäksi eläimet
kärsivät näistä äänihaitoista. Nyt purku- ja ennallistamisvelvoitteen käyttöönotto tullaan
selvittämään. 30 vuoden kuluttua voimalat tulevat joka tapauksessa käyttöikänsä päähän.
Silloin massiiviset voimalafossiilit jäävät pahimmassa tapauksessa metsiin kuntien rasit-
teeksi.

Arvoisa puhemies! Iloitsen siitä, että Suomen kauniista metsistä ja luonnosta halutaan
huolehtia. Hallitusohjelman mukaisesti haluamme edistää retkeilyä Suomen luonnossa
sekä panostaa etenkin lasten ja nuorten luonnossa liikkumiseen ja mahdollisuuksia siihen.
Se on myös yksi tapa opettaa nuoret sukupolvet arvostamaan rakasta kotimaatamme. —
Kiitos. [Eveliina Heinäluoma: Miksi te leikkaatte siitä?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu näyttää olevan poissa. — Edus-
taja Pitko, olkaa hyvä.

19.59 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Sanojen ja tekojen ristiriita on kyllä vahvasti
läsnä tässä tilanteessa, kun hallituspuolueen edustaja kertoo, että lapsia ja nuoria kasvate-
taan kunnioittamaan ympäristöä kannustamalla heitä retkeilyyn, mutta samalla tehdään
sellaiset leikkaukset Metsähallituksen luontopalveluille, että se johtaa jopa noin kolmas-
osaan retkeilyrakenteiden ja taukopaikkojen lopettamisesta. [Eveliina Heinäluoma: Kyl-
lä!] Erityisesti se tapahtuu siellä, missä kävijöitä on vähän. Siis maaseudun retkeilyraken-
teita, laavuja ja muita rakenteita, tullaan purkamaan reilulla kädellä. Pidän tätä valitettava-
na, koska itsekkin ajattelen, että lapset ja nuoret jos jotkut ansaitsisivat sen kauniin luonto-
kokemuksen, jota kansallispuistoilla on annettavana.

Ehkä tässä luontopolitiikassa ajattelen muutenkin, että meidän kannattaisi arvostaa niitä
vanhoja hyviä keinoja, mitä meillä on ollut, ja luoda päälle lisäksi vielä uusia, moderneja
luonnonarvomarkkinoita ja markkinaehtoisia keinoja. Suomen luonnon suojelu on perus-
tunut viime vuosina vahvasti vapaaehtoiseen suojeluun. Jotta sitä vapaaehtoista suojelua
voidaan tehdä, niin me tarvitaan luonnonsuojelun rahoitusta. Nyt, kun nämä rahoitukset
leikkaantuvat kymmenillä prosenteilla, se tarkoittaa yhä vähemmän vapaaehtoista luon-
nonsuojelua, ja se on valinta, jonka tämä hallitus on halunnut tehdä.

Ilmastopolitiikasta haluaisin sanoa sen, että kyllä meidän täytyy kantaa vastuuta myös
tulevien vuosien päästöistä. Nyt hallituksen politiikalla ja tällä budjetilla karsitaan ilmas-
tokeinoja, jotka ovat nopeavaikutteisia, kuten esimerkiksi kosteikkoviljelyn tuki tai metsi-
tystuki, ja samalla panostetaan rahaa keinoihin, jotka saattavat auttaa meitä vähentämään
päästöjä tulevalla vuosikymmenellä. Myös tästä ajattelen, että meidän kannattaa — tai pi-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tää — tehdä molempia eli vähentää päästöjä tänään, huomenna, ylihuomenna ja myös katsoa sinne kauas tulevaisuuteen. Nyt hallitus ei ota niitä keinoja käyttöön, mitä meillä tutkijat ovat esittäneet seuraaville vuosille ja tälle vuosikymmenelle, ja jopa karsii niitä.

Asuntopolitiikasta vielä lyhyesti. Täällä ollaan käyty hyvää keskustelua myös siitä täyskäännöksestä, mitä asuntopolitiikassa ollaan tekemässä. Tuettujen, kohtuuhintaisten asuntotukien karsiminen ja korjausavustusten reilu karsiminen johtavat väheneviin asuntomääriin pitkällä tähtäimellä, vaikka nyt suhdanne muuttaakin hieman tätä kuviota, mutta aivan erityisesti ne uhkaavat lisätä segregatiota. Tähän emme ole saaneet vastausta hallitukselta, onko segregatio teidän huolenne — onko teidän huolenne se, että pienituloiset ja työttömät ihmiset joutuvat muuttamaan kaupunkien laidoille, vai onko se jopa tämän hallituksen tavoite.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, poissa. — Edustaja Polvinen.

20.03 Mikko Polvinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa osa edustajista, kuten edustaja Heinäluomakin, on ollut huolissaan tai pettynyt hallituksen tavasta edistää puurakentamista. Tässä muutama seikka, mitä on tapahtunut ennen ja mitä tämä hallitus oikeasti tekee.

Edellisten hallitusten panostukset puurakentamisen edistämiseen ovat olleet vaatimattomia: muutama miljoona euroa hankkeisiin, jotka ovat lähinnä olleet sielunhoidollisia toimia näennäisesti edistää puurakentamista. Oikeasti, arvoisa puhemies, puun käyttäminen suomalaisessa rakentamisessa on pudonnut viidestä miljoonasta sahatavarakuutiosta kahteen miljoonaan sahatavarakuutioon. Tämä on kansallinen häpeä kotimaista, perinteistä rakennusmateriaalia kohtaan. Siis yli puolet vähemmän puuta kotimaiseen rakentamiseen kuin vielä vuonna 2005. Meillä ei ole varaa menettää tästä aiheutunutta vaihtotasetta, menettää verotuloja ja antaa muiden saastuttaa. On tullut uutisia siitä, että viime aikoina on kaatunut kerrostalotilaelementtitehdas sekä Suomen suurin CLT-tehdas on hakeutunut konkurssiin. Puurakentaminen on huonommassa iskussa tällä hetkellä vuosikymmeniin.

Arvoisa puhemies! Siksi tämä hallitus toimii toisin. Yksi juurisyy menneeseen on pienten rahojen kanavoiminen ympäristöministeriön kautta, jonka kokemus elinkeinoelämän ja teollisuuden kehittämiseen on vaatimaton. Tämä hallitus, kuten hallitusohjelmassa lukee, tulee kanavoimaan rahaa puurakentamisen edistämiseen tki-rahoituksen kautta, ja tätä työtä pitäisi tehdä työ- ja elinkeinoministeriön kautta — kyllä, arvoisat edustajat, sellaista kautta, jolla on kokemusta elinkeinoelämän kehittämisestä. Tämä tulee olemaan vaikuttava muutos ja mahdollisesti asian ratkaiseva.

On aika muuttaa toimintatapaa. Hallitus ymmärtää, ettei pienillä hankkeilla pysty toimialaa työntämään eteenpäin. Puurakentamisen osalta aitoa, vaikuttavaa hanketta edistämään tarvitaan saman pöydän ääreen puurakentamisen rakennuttajat, teolliset toimijat ja yhteiskunta, meidät päättäjät.

Arvoisa puhemies! Olen ennen vaaleja puurakentamisen vaalipaneeleissa ymmärtänyt, että puurakentamisen edistäminen on kaikkien eduskuntapuolueiden vahva tahto, myös täällä työskennellessäni ymmärtänyt sen, että ympäristövaliokunta ja vastuuministerit ministeriöineen ovat kyvykkäitä tekemään työtä puurakentamisen edistämiseksi. Siksi, arvoisa puhemies, luotan, että tällaisessa kovin yksimielisessä hengessä voimme rakentaa puurakentamisen edistämiseksi johdonmukaisen polun, joka huomioi ympäristöystävällisen

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

puurakentamisen vaikutukset valtiomme vaihtotaseeseen, terveelliseen asumiseen ja niihin mahdollisuuksiin, joita puurakentamisen vienti tarjoaa, ja tässä ajassa sen, mitä Ukrainan jälleenrakentamisen tuleva markkina voi meille mahdollistaa ja tarjota, ja auttaa Ukrainaa nousemaan tältä osin paremmin jaloilleen, kun sen aika tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja niitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa, kuten meillä siellä ohjeissa on.

Päätöksen käsittely keskeytettiin kello 20.06.

Päätöksen käsittelyä jatkettiin kello 22.35.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua ympäristöministeriön päätöskeskustelusta 35. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

22.35 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Näyttää siltä, että tulevaisuuden suurimpien uhkatekijöiden eli ilmastokriisin ja luontokadon osalta hallitus tuntuu nostavan kätensä pystyyn. Se kyllä kirjoittaa hallitusohjelmassaan kauniisti luontopositiivisuudesta, luontokadon pysäyttämisestä, virtavesistä ja Saaristomeren suojelusta. Hallitus kertoo pitävänsä kiinni ilmastotavoitteista ja kirjoittaa kauniita kiertotaloudesta, mutta samanaikaisesti hallitus tekee kaikkein suurimmat leikkaukset ympäristöministeriön päätöskeskustelusta.

Hallitus itse perustelee leikkauksia luonnonsuojelusta, kuten suosituista Metso- ja Helmi-ohjelmista, vaikealla taloustilanteella. Se ei kuitenkaan esitä mitään keinoja, sellaisia, jotka eivät vaadi valtion rahoitusta ja joilla voidaan edistää luonnon monimuotoisuutta, ilmastopäästöjen vähentämistä, vauhdittaa kiertotaloutta tai vähentää vesistöjen rehevöitymistä. Näitä keinoja ovat esimerkiksi maankäytön muutosmaksun käyttöönotto, sekoitelvelvoitteet kierrätysmateriaalien vauhdittamiseksi, metsälain korjaaminen, ekologisen kompensaation käyttöönotto, uhanalaisten luontotyyppien lisääminen luonnonsuojelulakiin, avohakkuiden rajoittaminen turvemaidilla, uhanalaisten lajien metsästyskielto, tienpienareiden niittoajan säätäminen — nyt vaikka näin esimerkiksi. Ja nämä kaikki ovat hallituksen vapaasti käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Ilmastotoimissa vastuu sysätään suurille yrityksille, joita päästökauppa jo kirittää tehokkain ilmastotoimiin. Sen sijaan hallitus vie tuet ilmastotoimiin kotitalouksilta, taloyhtiöiltä ja maatalouksilta — juuri ne tuet, joiden avulla saataisiin vähennettyä päästökaupan ulkopuolisia niin sanottuja taakanjakosektorin päästöjä, jotka ovat paljon haasteellisempia. Tällä taakanjakosektorilla hallitus itse asiassa omilla päätöksillään lisää fossiilisten tukia. Orpon hallitus on muuten ensimmäinen hallitus, joka lisää siis päästöjä omilla päätöksillään. Tämä on aivan käsittämätöntä ajassa, jossa tarvitsemme lisää ilmastotekoa ja nopeampia päästöjen vähentämiä, jotta ilmasto ei kuumene liiaksi.

Hallitus on kuitenkin vakuutellut, että se pitää kiinni ilmastolain mukaisesta vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitteesta. Vaikea nähdä, että tähän päästään hallituksen toimilla, sillä tuo tavoite nojaa siihen, että hiilinielujen koko on 21 megatonnia. Tänään tulleet tuoreet luvut maankäyttösektorin hiilinielusta ovat kaukana siitä. Ne ovat vain 4,5 megaa. Ja

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

jos se pysyy tällä tasolla, pitää päästövähennyksiä lisätä aiemmin suunnitellusta vielä 16,5 megaa. Tämä kuulostaa kovalta haasteelta. Nyt hallituksen pitäisikin vauhdilla päättää niistä toimista, joilla maankäyttösektorin hiilinielua vahvistetaan.

Arvoisa puhemies! Kaikkein rajuimmat leikkaukset hallitus tekee vesiensuojeluun siitäkin huolimatta, että vesistöjemme tilanne ei ole hyvä. Hallitus kertoo jatkavansa Saaristomeren suojelua, mikä on erinomaista. Samanaikaisesti kuitenkin leikkaukset merten suojeluun ja sisävesien suojeluun ovat moninkertaiset. Vesiensuojeluavustuksista leikkaaminen on monella tapaa huonoa politiikkaa. Se vähentää rahoitusta tuplasti, sillä avustuksiin on tullut vastinrahaa muilta toimijoilta. Se vähentää vesiensuojeluun sitoutuneita ihmisiä ympäri maata, sillä työssä on ollut mukana myös paljon vapaaehtoisia. Ja ennen kaikkea se heikentää vesistöjen laatua niin sisämaassa kuin valumien kautta aina Itämereen ja myös Saaristomereen saakka.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kannustaa hallitusta pitämään lupauksensa valtion vanhojen metsien suojelusta. Hallituksella on nyt näytön paikka. Määrät, joista puhutaan, ovat varsin pieniä suhteessa valtion koko metsäomaisuuteen. Se ei millään tavalla vaaranna valtion metsänkäyttöä, mutta luontokadon torjumisen osalta riittävä suojelumäärä on kriittinen vanhojen metsien lajiston suojelemiseksi. Rahasta suojelu ei tässä tapauksessa ole kiinni, sillä päätöksen osalta puhumme metsistä, jotka ovat jo nyt valtion omistamia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

22.41 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskusta pitää tärkeänä, että Suomi on tuhansien järvien maana tunnettu myös vesistöjemme puhtaudesta. On välttämätöntä, että vesistöjen kuntoon kiinnitetään huomiota koko maassa, rannikkoseutujen lisäksi myös sisävesistöillä.

Suomessa on merkittävä määrä sisävesiä, joiden hyvään kuntoon saattaminen edellyttää taloudellisia panostuksia. Vesien hyvää ekologista tilaa ei tulla saavuttamaan vuoteen 2027 mennessä resurssien nykytasolla. Viidennes kaikista sisävesien ja rantojen luontotyypeistä on uhanalaisia ja neljännes silmällä pidettäviä, ja lisäksi 32 prosenttia sisävesi- ja ranta-luontotyypeistä on puutteellisesti tunnettuja.

Suomen sisävesien hyvästä kunnosta huolehtiminen on välttämätöntä myös matkailun edistämisen näkökulmasta. Järvi-Suomi on yksi maamme neljästä matkailullisesta suuralueesta. Puhdas luonto on suurimpia syitä, miksi kansainväliset matkailijat haluavat tulla Suomeen. Panostukset sisävesien suojeluun ovat osaltaan panostuksia maamme matkailuun.

Näillä perusteilla ja näiden syiden johdosta keskusta on omassa talousvaihtoehdossaan, omassa vaihtoehtobudjetissaan, ehdottanut kolmen miljoonan euron lisäystä sisävesien suojeluun.

Hyvä esimerkki tuloksetta sisävesien suojelusta ja kunnostamisesta on esimerkiksi työ, jota on tehty Vihdin Enäjärven kunnostamiseksi. Talkoolaiset ja yhdistykset ovat tehneet suurimman työn, jonka tulokset ovat nähtävillä joka kesä jo nyt. Sisävesien tilan parantamista ja kunnostamista ei kuitenkaan voi jättää yksistään talkoolaisten tai järjestöjen varaan tai niiden oman varainhankinnan varaan. Tarvitaan myös valtion panostuksia, ja tästä syystä talkootoiminnan, järjestötoiminnan ja hyvän sisävesien suojelutyötoiminnan turvaamiseksi keskusta siis esittää merkittävää lisäpanostusta tähän sisävesien suojelu- ja

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kunnostustyöhön. Toivomme, että tämä esityksemme saa laajaa kannatusta tulevissa eduskunnan talousarvioäänestyksissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joono, olkaa hyvä.

22.44 Joono Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Monesti tässä salissa puhumme siitä, kuinka meidän on jätettävä yhteiskunta paremmassa kunnossa tuleville sukupolville kuin olemme sen itse saaneet. Tämä monesti mielletään enemmänkin taloudelliseksi kysymykseksi eli sellaiseksi, että julkinen talous jää paremmassa kunnossa tuleville sukupolville.

Mutta, arvoisa puhemies, tämän pääluokan osalta on hyvä myös todeta, että kyllä meidän kaikkien tehtävä on jättää yhteiskunta ja globaali maailma paremmassa kunnossa tuleville sukupolville myös ympäristömielessä. Tästä syystä myös sosiaalidemokraatit omassa vaihtoehdossaan ovat esittäneet lukuisia toimenpiteitä sen saavuttamiseksi, että meillä hiilidioksidipäästöjä pystytään vaikuttavasti laskemaan ja toisaalta sen eteen, että myös meidän hiilinieluja, eli hiilensidontaa, voidaan uskottavasti lisätä. Tämä on erityisesti tärkeää sen takia, että kannamme erityistä huolta siitä, onko Suomi tänä päivänä aidosti sitoutunut niihin kansainvälisiin velvoitteisiin, jotka me olemme yhdessä tässä salissa päättäneet.

Arvoisa puhemies! Tämä onkin oikeastaan se suuri kritiikki myös hallitusta kohtaan, että hallituksella omassa ohjelmassaan on monia hyviä kirjauksia siitä, millä tavalla se sitoutuu niihin lainsäädännön velvoitteisiin — kuten esimerkiksi siihen, että Suomi on hiili-neutraali yhteiskunta vuonna 35 — mutta sitten, kun talousarvioesitystä tarkastellaan, niin toimenpiteiden osalta moni asia jää aika lailla puolitiehen. Tästä syystä sosiaalidemokraatit ovat esittäneet, että ei jätetä tätä vain tahdon varaan, vaan tosiasiallisesti tehdään myös toimenpiteitä, joilla pystytään niin päästöjä vähentämään kuin myös sitten hiilensidontaa lisäämään. Tämä on oikeastaan se suurin tiplu myös hallituksen politiikassa, että hallitus monessa asiassa kyllä ilmaisee tahtonaan erittäin hyvän asian siitä, että Suomi noudattaa näitä kansainvälisiä sitoumuksiaan, pyrkii vähentämään päästöjään, mutta toimet todella jäävät puolitiehen.

Arvoisa puhemies! Senkin takia tämä on ajankohtainen aihe, että niin kuin olemme kaikki tällä viikolla varmasti kiinnittäneet huomiota, jälleen ilmastoneuvotteluissa on saavutettu uusia askelia sen eteen, että tulevaisuudessa pystyisimme elämään maapallolla fossiilivapaata tulevaisuutta. Senkin takia on tärkeää, että Suomi myös oman osansa tekee. Niillä toimenpiteillä, joita sosiaalidemokraatit ovat esittäneet, tämä pystytään tekemään myös inhimillisesti oikeudenmukaisesti niin, että siitä siirtymästä puhtaampaan maailmaan ei koidu myöskään kohtuutonta haittaa kenellekään kuluttajalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

22.47 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Haluan nostaa vielä esiin Metsähallituksen luontopalvelut. Erilaiset luonnonsuojelualueet ympäri maata, kansallispuistot, ovat äärimmäisen suosittuja ja suomalaisten rakastamia retkeilykohteita. Tämä tietysti myös näkyi silloin korona-aikana: suorastaan retkeily räjähti, ja kansallispuistojen käyttömäärät kasvoivat. Mutta tätä kasvuahan on ollut jo pidemmän aikaakin, ja sitä on edelleen, vaikka tuo koronan kaikkein suurin piikki on nyt tahtunut.

Viime hallituskaudella pystyimme kirimään umpeen korjausvelan, mikä Metsähallituksen luontopalveluilla oli eri retkeilyalueilla kansallispuistoissaan, ja saimme rakenteet

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kuntoon. Se tuli tehtyä aika lailla kreivin aikaan, koska juuri sen jälkeen tuo koronan myötä ollut ryntäys kansallispuistoihin erityisesti alkoi. Nyt kuitenkin hallitus vähentää Metsähallituksen luontopalveluilta merkittävästi.

Mielestäni hyvä osoitus siitä, kuinka rakkaita nämä alueet ovat, on se, kuinka aina näissä eduskunnan joululahjarahoissa on pitkä lista niitä kohteita, mitä kansanedustajat ovat halunneet omille alueilleen tutuille retkikohteilleen lisätä rahaa näiden rakenteiden korjaamiseen. Mutta valitettavasti nuo lisäykset eivät auta tässä kokonaistilanteessa, jossa Metsähallitus todellakin joutuu nyt karsimaan merkittävästi rakenteitaan kansallispuistoissa retkeilyalueilta ympäri Suomea. Se, että me pystyisimme kannustamaan ihmisiä luontoon, vaatii tietysti sen, että meillä on asianmukaiset rakenteet, meillä on opastukset kunnossa, koska sillä tavalla me myös näillä suojelalueilla ohjaamme kulkijoita käyttämään sellaisia alueita, että se ei heikennä sen alueen luontoarvoja ja aiheuta esimerkiksi merkittäviä kulumia. Toivon todella, että tulevina vuosina hallitus tähän kiinnittää erityistä huomiota.

Sitten haluan vielä nostaa tästä ympäristöministeriön päaluokasta esiin asunnottomuuden ja sen poistotyön. On hyvä, että nykyinenkin hallitus tuota työtä jatkaa, mutta valitettavasti ne keinot, mitä tässä on esitetty — erityisesti tuo asumisneuvonnan merkittävä vähentäminen — ovat huolestuttavia sen osalta, päästäänkö tavoitteeseen, päästäänkö asunnottomien vähentämiseen. Suomellahan on pitkä ja hyvä historia asunnottomuuden vähentämisessä, ja sen takia tämä asumisneuvonnan rooli on aivan keskeinen. Olisi tärkeää, että hallituksen tulisi kyllä seurata sitä, että se neuvonta on riittävää, jotta me voidaan asunnottomuutta vähentää [Puhemies koputtaa] ja tarvittaessa osoittaa siihen lisäresursseja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

22.50 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Näin joulunalusajan hengessä täytyy itse asiassa kiittää edustaja Mikkosta siitä, että viime kaudella myös meille Sipoonkorpeen saatiin tärkeitä investointeja tehtyä. Olen samaa mieltä edustaja Mikkosen kanssa siitä, että nämä kansallispuistojen kohteet ja retkeilykohteet ovat suomalaisille hyvin tärkeitä.

Samaan hengenvetoon on todettava, että on päivänselvä asia, ettei kansallispuistoja ja retkeilykohteita voida loputtomiin rakentaa velaksi. Ajattelenkin niin, että johdonmukaisuuden vuoksi, kun toivotaan lisää panostuksia tai toivotaan, että hallitus peruu tiettyjä säästöjä, esitettäisiin niitä keinoja, joilla julkista taloutta voidaan vahvistaa, niitä keinoja, joilla Suomeen saadaan lisää kasvua ja entistä vahvempi työllisyys, jotta rahat riittävät jatkossa paremmin muun muassa näihin suomalaisille tärkeisiin investointeihin, kansallispuistoihin ja muihin retkeilykohteisiin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

22.52 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! No, juuri näinhän myös oppositiopuolueet ovat tehneet. Kukin on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt ne tavat, miten tasapainottaisi taloutta, ja vihreässä vaihtoehtobudjetissahan itse asiassa tasapainotustahti on sama kuin hallituksella. Siinä mielessä meillä niitä keinoja on.

Ehkä vielä näistä kansallispuistoista on myös hyvä muistaa, että kansallispuistot ovat aluetaloudellisesti erittäin merkittäviä. Kansallispuistojen ympärille syntyy paljon yritystoimintaa, paljon erilaista matkailuyritystoimintaa, tämmöisiä loma-asuntoja ja niin edelleen. Siinä mielessä kansallispuistojen osalta on jopa tehty laskelmia siitä, että panostus

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kansallispuistoon tulee moninkertaisena takaisin. Siinä mielessä minusta nämä kansallispuistot ovat kyllä hyvä esimerkki siitä, miten me pystymme luonnonsuojelun avulla myös aluetaloutta vahvistamaan, etenkin kun kansallispuistot vielä sijaitsevat usein sellaisilla alueilla, missä työpaikkoja muuten on ehkä vähemmän: haja-asutusalueilla, maaseudulla ja niin edelleen. Siinä mielessä minusta erityisesti nämä kansallispuistot ovat monella tapaa hyvä asia sekä aluetaloudellisesta että luonnonsuojelun näkökulmasta, ihmisten virkistyskäytön ja ihmisen luonnossa liikkumisen edistämiseksi. Sillä tavalla ne moninkertaisesti maksavat kyllä itseään takaisin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

22.53 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Vestmanilla oli oikein perusteltu huomio siitä, että täällä, varsinkin kun käydään pääluokkakohtaisesti keskustelua — jossa monesti pääluokan osalta tulee erilaisia lisämenotarpeita, kuten nyt, kun puhumme ympäristöministeriön pääluokasta — on ihan oikeutettua kysyä myös, että kun nämä kaikki pääluokat summataan yhteen, niin mitä se tarkoittaa siellä valtiontalouden viivan alla. Senpä takia yhdyin oikeastaan siihen huomioon, jonka myös edustaja Mikkonen tuossa äsken kävi lävitse, että kun sitten katsotaan oikeastaan kaikkien oppositiopuolueiden vastalauseita liittyen tähän valtiovarainvaliokunnan mietintöön, niin oikeastaan jokaisessa vastalauseessa myös käydään hyvin läpi se, että tietyissä pääluokissa tehdään enemmän miinusmerkkisiä toimenpiteitä kuin hallitus on esittämässä ja sitten taas vastaavasti toisissa pääluokissa tehdään enemmän plusmerkkisiä toimenpiteitä kuin hallitus on esittämässä.

Tämän osalta sitten tämä pluslaskun lopputuloshan on oikeastaan se — jos olen oikein lukenut kaikkien oppositiopuolueiden vastalauseet — että kaikissa itse asiassa tämän valtionvelan osalta päädytään pienempään lopputulokseen kuin hallituksen esityksessä, mikä pitkälti liittyy oikeastaan kahteen asiaan: ensinnäkin on varmasti aina tarvetta priorisoida erilaisia menotarpeita, kuten esimerkiksi nyt sitten tässä ympäristöministeriön pääluokassa, josta tässä on liiemmin puhuttu, mutta toisaalta sitten myös huomioida tämä valtiontalouden tulopuoli, joka nyt tosiasiallisesti ja hallituksen päätösten johdosta ensi vuoden osalta laskee tähän vuoteen verrattuna.

Jos tätä laskua edes osittain kompensoidaan, niin itse asiassa jo sillä päädytään sitten siihen lopputulokseen, että velkaantuminen valtion tasolla tulee ensi vuonna vähenevään — mikä varmasti on ylipäättänsä meidän kaikkien tavoite, että julkinen talous saataisiin tasapainoisemmalle uralle, koska nämä yli kymmenen miljardin euron alijäämät vuodesta toiseen totta kai kertovat siitä, että meillä on rakenteellinen ongelma menojen ja tulojen suhteen. Jos tämä halutaan parsia kasaan ja saada tasapainoon, niin kyllä se vaatii silloin sekä menojen vähentämistä että tulojen lisäämistä, jotta tässä uskottavasti sitten jonakin päivänä toivon mukaan onnistutaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

4. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
valtiovarainministeri Riikka Purra
opetusministeri Anna-Maja Henriksson
sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen
ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen
puolustusministeri Antti Häkkänen
työministeri Arto Satonen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
sisäministeri Mari Rantanen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Sandra Bergqvist
sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
elinkeinoministeri Wille Rydman

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan kello 13 keskeytynyttä täysistuntoa.

Päiväjärjestyksen 4. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle ministerille.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

4.1. Suullinen kysymys työntekijöiden oikeuksista (Lauri Lyly sd)

Suullinen kysymys SKT 80/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kyselytunnin aloittaa edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.02 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Luen teille sitaatin: ”Missä on se perussuomalaisten kuuluttama suomalainen tulee aina ensin -arvopohja? Nyt olette valmiina asettamaan suomalaisen palkkatyöläisen entistäkin kurjempaan ja haavoittuvampaan asemaan.” Tämä sitaatti on erään perussuomalaisen luottamushenkilön kesällä 23 kirjoittama mielipidekirjoitus. [Kokoomuksen ryhmästä: Työllisyys paranee toisin kuin demareilla!]

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Arvoisa pääministerin sijainen, valtiovarainministeri Purra, olette takuumiehenä hallituksessa, joka ennennäkemättömällä tavalla heikentää 2,3 miljoonan palkansaajan työelämän oikeuksia, ja leikkaatte turvaa. Vielä ennen vaaleja palkansaajien lakko-oikeus oli perussuomalaisten mielestä turvattava vähintäänkin nykyisessä laajuudessaan, nyt olette valmis rajoittamaan tätä oikeutta. [Sanna Antikainen: Poliittisista lakoista!] Ennen vaaleja vastustitte irtisanomissuojan heikennystä, ette enää. Ennen vaaleja kannatitte työntekijän sopimussuojaa, mutta nyt olette murentamassa sitä. [Eduskunnasta: Aika! — Perussuomalaisten ryhmästä: Tuleeko kysymystä?]

Arvoisa ministeri, ovatko perussuomalaiset hallituksessa muuttaneet mieltään, vai oletko oikeasti olleet aina tätä mieltä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja pääministerin sijainen, ministeri Purra. Pidetään minuutin mittaiset kysymysajat ja vastausajat.

16.04 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustan tässä aitiiossa hallituksen valtiovarainministeriä ja tänään varapääministeriä ja vastaan siinä asemassa.

Hallitusohjelmaan on kirjattu julkisen talouden korjaamistoimenpiteitä ja rakenteellisia työllisyystoimia. Niillä paitsi tavoitellaan säästöjä julkiseen talouteen, valtiontalouteen, myös halutaan muuttaa esimerkiksi meidän työmarkkinoilla olevia turhia jäykkyyksiä, jotka selvästi heikentävät meidän kasvun mahdollisuuksia, työllisyyttä, työpaikkojen syntyä, yritysten mahdollisuutta palkata ihmisiä. Valitettavasti tänään tässä maassa monien ihmisten arkielämä on vaikeutunut ja myös taloudelliset seuraukset tästä lakosta näkyvät selvästi. Kyseessä on poliittinen lakko, jossa halutaan vastustaa tätä hallitusta, hallituksen ohjelmaa ja niiden toimenpiteiden täytäntöönpanoa, joita me pidämme tärkeinä ja joille me olemme saaneet mandaatin vaaleissa. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lyly jatkaa.

16.05 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen työelämäpolitiikka on vinoutunut. Te ette esitä mitään, mikä vahvistaisi palkansaajien asemaa. [Välihuutoja] — Ette yhtään asiaa. Sen sijaan tämä hallitus ajaa palkansaajan työelämän oikeuksien heikennyksiä, jotka ovat suoraan elinkeinoelämän kirjoittamia. Hallitus on ottanut suoraan työnantajan roolin neuvotteluosapuolena. Pätkätöitä lisätään, ensimmäinen sairauslomapäivä tehdään palkattomaksi, irtisanomisia helpotetaan. Näille toimille ei myöskään, valtiovarainministeri, teidän oma ministeriönne pysty laskemaan työllisyysvaikutuksia. [Vilhelm Junnilan välihuuto]

Kysynkin teiltä, ministeri Purra, uudestaan: onko takki kääntynyt Säätötalolla? Onko tilanne muuttunut, jolla perussuomalaiset ovat ottaneet osaa hallituksen tekemiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.07 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On jännittävä tulkintatapa, että hallitus heikentää palkansaajan elämää, kun juuri

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

muutama päivä sitten näimme muun muassa sellaiset uutiset ja laskelmat, että tavanomaisen palkansaajan, noin 3 500 euroa kuussa tienaan, ensi vuonna käteen jäävä tulo kasvaa lähes 600 euroa. [Hälinää — Välihuutoja] Tämä tarkoittaa sitä, että kun yhdistetään siihen, että inflaatio on heikentymässä, niin ensi vuonna duunarin, palkansaajan, ostovoima paranee selvästi.

Toki täytyy olla rehellinen, kaikki nämä toimet eivät johdu hallituksesta, [Timo Heinonen: Sekös demareita harmittaa!] mutta jonkin verran johtuu. Me emme halua nostaa kokonaisveroastetta, me nimenomaan perustamme meidän ohjelmamme työlle ja työllisyydelle. Se, että te viikosta toiseen teidän parlamentin ulkopuolisen oppositioystävänne kanssa kerotte, että nämä toimet ovat erityisen radikaaleja, ei pidä paikkaansa. Meidän oleellisissa referenssimaissa vastaavia uudistuksia on tehty vuosikymmeniä sitten, ja kun katsotaan, miten nämä maat pärjäävät esimerkiksi julkisessa taloudessa tai yritysten kasvumahdollisuuksissa, [Puhemies koputtaa] niin he ovat aivan eri planeetalla. [Hälinää — Jussi Saramon välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja seuraava kysymys, edustaja Haatainen.

16.08 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esitän kysymyksen työministeri Satoselle, koska oletan, että sieltä tulisi nyt tähän asiakysymykseen osavia vastauksia.

Nämä hallituksen työelämäkirjauksethan, jos vain tarkastellaan työlainsäädäntöä ja työelämän oikeuksia, ovat vinoja, sillä ne huomioivat vain ja ainoastaan työnantajan toiveet. Työlainsäädännön perimmäinen tavoitehan on suojella heikompaa osapuolta, joka on se työntekijä, ja nyt vaikuttaa siltä, että hallituksen tavoitteena on yksinomaan heikentää työntekijöiden asemaa.

Kysynkin nyt teiltä tasapuolisuuden nimissä: miten aiotte vahvistaa työntekijöiden oikeuksia, ministeri Satonen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.09 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän ongelmamme, mihin myös valtiovarainministeri viittasi, on se, että meidän työllisyysaste on liian alhainen. Se on paljon alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa, ja tällä työllisyysasteella me emme kykene rahoittamaan näitä hyvinvointiyhteiskunnan palveluita ja etuja. Se ei ole mielipide, se on fakta. Silloin meidän pitää saada työpaikkoja lisää, [Li Anderssonin välihuuto] ja meidän pitää tehdä sellaisia uudistuksia työmarkkinoilla, jotka tuovat niitä työpaikkoja lisää.

Tausta on se, että meillä on viimeisen kahden vuoden aikana työnantajajärittäjien määrä pudonnut yli kymmenen prosenttia. On siis menty vahvasti huonompaan suuntaan, ja meidän on sen takia tehtävä uudistuksia, joilla työllistämisen kynnys alenee ennen kaikkea niissä alle 50 hengen yrityksissä, joissa on kaikkein suurin työllistämispotentiaali yksityisellä puolella. Se on myös suomalaisen palkansaajan etu, että niitä työpaikkoja syntyy, ja siksi näitä uudistuksia tehdään. [Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Tuppurainen.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

16.10 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiasia on se, että hallitus on omilla toimillaan ajamassa suomalaiset työmarkkinat kaaokseen, [Perussuomalaisten ryhmästä: Höpö höpö!] koska hallitus, toisin kuin pitkä linja Suomessa on ollut, on asettunut osapuolen asemaan tukemalla yksipuolisesti työnantajan vaatimuksia tässä kysymyksessä. Se on kohtalokasta, koska aiemmin tässä maassa on kyetty sopimaan. Me ymmärrämme sosiaalidemokraateissa nyt palkansaajien huolta, koska heitä ei ole kuultu ja esitetään yksipuolisia heikennyksiä. Ja tähän pohjoismaiseen malliin, jota hallitus niin kovasti mainostaa, kuuluu myös monia asioita, jotka edistävät työntekijän asemaa. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Meidän sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmästä on tehty kuluneen syksyn aikana useita aloitteita nimenomaan työntekijän aseman parantamiseksi, muun muassa ryhmäkannеоikeudesta, alipalkkauksen kriminalisoinnista, tulkintaetuoikeudesta riitatilanteessa työntekijän hyväksi ja työntekijän edustamisesta yritysten hallinnossa. Löytyisikö näistä, pääministerin sijainen Purra, niitä tekijöitä, joilla saisimme Suomeenkin sellaisen aidon pohjoismaisen työmarkkinamallin, joka edistäisi sitä, [Puhemies koputtaa] että pääsisimme vihdoinkin neuvottelemaan ja sopimaan, eivätkä työmarkkinat ajautuisi törmäyskursille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.11 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työministeri Satosen alla käydään näitä neuvotteluita, ja siellä on erilaisia pöytiä, joissa näitä hallitusohjelmaan kirjattuja tavoitteita edistetään. Ymmärtääkseni siellä kaikilla oleellisilla osapuolilla on edustus ja mahdollisuus tähän lopputulokseen vaikuttaa.

Mutta ei, siihen tämä hallitus ei lähde — mitä ymmärrän, että te esitätte — että me antaisimme muiden kiristää meitä. [Välihuutoja vasemmalta] Siihen me emme lähde. Me hyvin avoimin mielin suhtaudumme tietenkin opposition ehdotuksiin ylipäättänsä, olivat ne sitten vaihtoehtobudjeteissa tai muualla, mutta se ei tarkoita sitä, että me luopuisimme meidän hallitusohjelmasta, sen kirjauksista, meidän talouspolitiikasta tai työmarkkinoihin liittyvistä tavoitteista. [Jussi Saramo: Onko Häkämies pääministerin sijainen?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Otetaan vastaus myös ministeri Satoselta.

16.12 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä kerran — asia on monasti kerrattu, mutta haluan kerrata jälleen kerran sen, millä tavalla nämä hallituksen työelämäkirjaukset ovat syntyneet. Ne ovat syntyneet niin, että kun me saimme sen valtiovarainministeriön virkamiesarvion, että meidän pitää tasapainottaa julkista taloutta kuudella miljardilla eurolla, ja sitten sovittiin, että siitä kolmannes eli kaksi miljardia ratkaistaan näillä työelämän uudistuksilla, sosiaaliturvauudistuksilla, joilla tavoitellaan sataa tuhatta työpaikkaa, niin sen jälkeen otettiin se keinovalikoima käyttöön, jolla nämä on mahdollista ja realistista saavuttaa. Sitä kautta nämä ovat tulleet, ja nyt jo tässä tulevassa budjetissa päästään ehkä 65 000—70 000:een, ja ne loput saadaan kasaan sitten, kun nämä työelämän uudistukset ovat täällä eduskunnassa käsittelyssä ja niitä saadaan eteenpäin. [Välihuutoja vasemmalta]

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavan kysymyksen esittää edustaja Malm.

16.13 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työministeri Satonen, te olette todennut, että yhden etujärjestön vaatimuksiin ei voida suostua. Kommentti on pikkaisen nurinkurinen, kun tarkastellaan hallituksen omaa ohjelmaa. Elinkeinoelämän lobbarit ovat keväästä asti kehuneet sillä, että he ovat saaneet omista tavoitteistaan yhdeksän kymmenestä läpi hallitusohjelmaan. [Vasemmalta: Lähes kaikki!] Suomen oikeistohallitus toimii elinkeinoelämän etujärjestöjen, kuten EK:n ja Suomen Yrittäjien, edunvalvojana. Silti yksikään suomalainen ei ole näitä lobbareita äänestänyt, kuten äsken pääministerin sijainen Purra totesi. [Vilhelm Junnila: Mites SAK?] — SAK:sta samalla tavalla. Logiikka toimii molemmin perin.

Kysymys kuuluukin pääministerin sijaiselle, valtiovarainministeri Purralle: Kuka tämän maan hallitusta todella johtaa? Kuka kieltää Orpoa ja Satosta toimimasta viisaasti ja käynnistämästä aitoja tasapuolisia neuvotteluita Suomen työmarkkinoiden suunnasta? [Piritta Rantanen: Ja lyömästä kättä päälle! — Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.14 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Täytyy sanoa, että en oikeastaan edes ymmärrä edustajan kysymystä. [Hälinää — Naurua] Hallituksen toiminta nojaa hallitusohjelmaan, jonka me olemme yhdessä neljän puolueen kesken sopineet. En muista viime kaudelta, kun vallassa oli vasemmistohallitus, kerrottiinko oikealta puolelta siitä, että EK:ta ei kuunnella lainkaan vai minikälaista tämä retoriikka silloin oli. [Mika Lintilä: Välillä vähän kuunneltiin!] Mutta on aivan totta, että SAK sen paremmin kuin Etelärannankaan toimijat eivät ole saaneet yhtään ääniä. Ja sekin on myös totta, että hallitusohjelman kirjaukset eivät ole radikaaleja, ne ovat myös neljän puolueen kompromissi. Me kaikki täällä näemme, että niistä on hyötyä suomalaiselle yhteiskunnalle, meidän työmarkkinoille, työllisyydelle, ja tähän muun muassa aika moni yrittäjäkin on vedonnut.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Koskinen.

16.15 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palataanpa sitten valtiovarainministerin toimintakenttään suoraan, kansantalouden ja valtionalouden etuun. Useissa kansainvälisissä arvioinneissa on pidetty Suomen vahvuutena sitä, että on pystytty sopimaan työmarkkinajärjestöjen kesken isoista uudistuksista [Perussuomalaisten ryhmästä: Pohjoismainen malli!] liittyen eläkejärjestelmään, liittyen sopimusmalleihin, liittyen vaikkapa viimeksi koronan aikaan lomautuksiin ja muihin, jotka helpottivat yritysten tilannetta olennaisesti ja myös samalla valtionalouden tilannetta.

Nyt näyttää siltä, että tämä oppi on kokonaan sysätty roskakoriin. Ei haluta sopimista, ei kolmikantaista menettelyä, vaan kun on tällainen poikkeuksellinen oikeistoenemmistö eduskunnassa, niin halutaan käyttää se viimeistä senttiä myöten. Olisiko nyt kuitenkin ihan näistä valtionalouden ja kansantalouden eduista lähtien aika palata sopimuspöytään ja katsoa, mitä sieltä yhdessä sopien löytyy sellaisia ratkaisuja, jotka helpottavat työllisyyttä ja pitkällä tähtäimellä valtionaloutta? [Perussuomalaisten ryhmästä: SAK lähti sieltä!]

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.16 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisi tietysti erittäin hyvä, että näitä asioita voitaisiin yhteisesti sopia, mutta valitettavasti, kun katsotaan hieman historiaa, mitä on tapahtunut: Se on totta, minkä edustaja Koskinen sanoi, että näissä eläkekysymyksissä on kyetty kolmikantaisesti asioita ratkaisemaan. Minulla on se paha vika, että muistan vielä vanhojakin asioita jopa neljän vuoden takaa, jolloin Rinteen hallitus toimi niin, että se perusti muistaakseni seitsemän työllisyystyöryhmää, joiden piti tehdä rakenteellisia uudistuksia, joilla suomalaista rakenteellista työttömyyttä tul- laan vähentämään. Se neuvottelu ei johtanut yhtään mihinkään. Eläkeputken poisto tehtiin sitten, mutta mitään muita tuloksia ei saavutettu. [Jussi Saramon välihuuto — Jani Mäkelän välihuuto] Se on valitettavasti myös nyt niin, että jos me esitämme työmarkkinajärjes- töille, että tuokaa meille paperi, jos ei ala sataatuhatta työpaikkaa syntymään, niin sieltä tu- lee meille vähän ajan päästä blanko paperi takaisin, ja sen jälkeen me jatketaan taas edel- leen. [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Nikkanen.

16.18 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän halli- tuksen ulkoparlamentaariset ystävät ovat kirjoittaneet tämän hallitusohjelman työelämä- osion, niin kuin täällä on useasti todettu. Työelämän heikennyksiä hallitus perustelee sillä, että syntyy niitä työpaikkoja, mutta miksi nämä ulkoparlamentaariset ystävämme ovat niin kovin hiljaa? He kehuskelevat kyllä kovin saavutuksillaan tähän hallitusohjelmaan, mutta missä ovat heidän sitoumuksensa näihin työpaikkoihin? Onko, ministeri Purra, teillä tie- toa, mikä luku sieltä EK:lta ja Suomen Yrittäjiltä on tullut? Tällaista ei ole ainakaan julki- suudessa nähty. [Vilhelm Junnila: Eikö oppositio ajattele lapsia? — Ben Zyskovicz: Mis- sä ne kehuskelee?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ottaako ministeri Satonen? — Olkaa hyvä.

16.18 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näi- tä lukuja on kyllä tässä pyöritelty, ja niitä ovat valtiovarainministeriön virkamiehet tosiaan arvioineet hyvinkin tarkkaan erityisesti sosiaaliturvauudistusten ja työttömyysturvauudis- tusten osalta.

Mutta ehkä tässä yhteydessä on hyvä mainita myös se, että tänään ei ole pelkästään lak- kopäivä, vaan tänään on valitettavasti myös se päivä, että nämä neuvottelut Suomen työ- markkinamallista, vientivetoisesta työmarkkinamallista, katkesivat SAK:n toimesta, vaika- ka STTK ja Akava olisivat halunneet niitä jatkaa yhdessä työnantajien kanssa. [Perussuo- malaisten ryhmästä: Oho!] Tämä on sillä tavalla erittäin vakava asia, ja vetoankin näihin osapuoliin, että palattaisiin sinne neuvottelupöytään, koska sen myönnän, että se hallitus- ohjelman kirjaus — jota sitten tietysti viedään eteenpäin viennin palkkamallissa, jos muu- ta ratkaisua ei synny — ei ole ideaali, vaan neuvottelemalla olisi mahdollista päästä parem- paan ratkaisuun. Samalla, jos se ratkaisu myös syntyisi — ennen kaikkea tärkeä asia esi- merkiksi naisvaltaisten alojen kannalta — niin se ratkaisu kertoisi siitä, että tämä kaksikan- tainen järjestelmä pystyy asioita ratkaisemaan. Minä näen sen kyllä erittäin tärkeänä myös

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tämän niin sanotun kolmikannan uskottavuuden osalta, [Puhemies koputtaa] ja pidän todella tärkeänä, että SAK:ssa tätä asiaa vielä harkittaisiin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.2. Suullinen kysymys työehtojen heikennyksistä (Li Andersson vas)

Suullinen kysymys SKT 81/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt kolmella muullakin ryhmällä on tämä sama aihe. — Seuraavaksi kysymyksen esittää vasemmistoliiton eduskuntaryhmän edustaja Andersson.

Keskustelu

16.20 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Täällä valtiovarainministeri kritisoi suomalaisia työntekijöitä siitä, että he tänään puolustavat omia oikeuksiaan. Miksi he joutuvat näin tekemään? Siksi, että tämä hallitus on tehnyt valinnan. Te olette tehneet valinnan ajaa suomalaiset työmarkkinat kaaokseen. Te olette tehneet valinnan ottaa hallitusohjelmaan poikkeuksellisen rajuja ja täysin yksipuolisia heikennyksiä suomalaisten työntekijöiden asemaan ja työehtoihin. Tämä politiikka ja tämä menettelytapa on täysin ristiriidassa pohjoismaisen mallin kanssa, täysin, ja sen lisäksi se on täysin ristiriidassa myös hallituspuolueiden vaalipuheiden kanssa. Täällä valtiovarainministeri puhui mandaatista. Jos te haluatte puhua mandaatista, niin miksi te ette sanoneet sanallakaan tällaisista työelämän heikennyksistä vielä eduskuntavaalien alla? [Välihuutoja]

Valtiovarainministeri Purra, eikö tällä hallituksella ole muuta viestiä suomalaisille työntekijöille kuin että työehtoja tullaan heikentämään — nyt ollaan ruoankin hintaa nostamassa — ja miksi te olette valmiita ajamaan [Puhemies koputtaa — Puhemies: Aika!] suomalaisia työmarkkinoita kaaokseen, kun me ollaan jo lähestymässä syvää taantumaa? [Ben Zyskowiezin välihuuto — Mauri Peltokankaan välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa. — Ministeri Purra.

16.21 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustajan kysymykseen: Hallituksen viesti yrittämiselle, työlle, työllisyydelle, työmarkkinoille, on nimenomaan ohjelmamme työn linja. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Minä ymmärrän, että teidän näkemyksenne tässä eroaa hallituksen linjasta, mutta me näemme asian juuri niin, että se on esimerkiksi kannattava liiketoiminta eli suomeksi sanottuna yritykset, jotka täällä voivat kasvaa, jotka tekevät talouskasvua, jotka luovat uusia työpaikkoja, [Suna Kymäläisen välihuuto] jotka palkkaavat uusia ihmisiä, ja sitä kautta me lisäämme työpaikkoja ja työllisyyttä. Ensi vuoden budjetti vaikutusarvioiden mukaan luo jopa 60 000—65 000 uutta työpaikkaa. [Jussi Saramon välihuuto] Toki tästä pitää osata erottaa suhdanteen vaikutus. Suhdanne on tällä hetkellä hyvin vaikea, mutta näiden toimien vaikutusarvioiden mukaan tämä linja on aivan selvä. [Suna Kymäläinen: Ei sanaakaan palkansaajista!]

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja edustaja Andersson, Li, jatkaa.

16.22 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä meillä on selvästi hyvin selkeä näkemysero valtiovarainministerin kanssa. Jokaisen menestyvän yrityksen ydin menestyvän liiketoiminnan ytimessä on osaavat työntekijät, työhönsä sitoutuneet työntekijät, joiden työehdoista pidetään huolta ja jotka ovat ansainneet kohtuullisen korvauksen tehdystä työstä. [Hälinää — Välihuutoja] Ja juuri tämä puoli on nyt hukassa tämän hallituksen politiikassa, kun te olette ajamassa läpi täysin yksipuolisia heikennyksiä nimenomaan työntekijöiden työehtoihin.

Voiko valtiovarainministeri vielä tarkentaa: Montako työpaikkaa lisää tähän maahan syntyy sillä, että ensimmäinen sairauspäivä muutetaan palkattomaksi? Montako työpaikkaa me saadaan lisää sillä, että matalasti palkatut henkilökohtaiset avustajat, jotka työskentelevät vammaisten kanssa, joutuvat jatkossa menemään sairaana töihin, jos heillä ei ole varaa sairastaa omaan piikkiin? [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Satonen.

16.23 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä ensimmäisen sairauslomapäivän omavastuuasia on yksi niistä asioista, jotka me ollaan ruotsalaisten järjestelmästä kopsattu. [Li Anderssonin välihuuto] — Kyllä. Paitsi sillä erolla, että Ruotsissa se on velvoittava, kun meillä taas on ajatuksena se, että siitä voidaan TESillä toisin sopia. Eli sen voivat ottaa käyttöön ne alat, jotka katsovat sen tarpeelliseksi, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] ja ne alat, jotka eivät katso sitä tarpeelliseksi, eivät ota. No, ehkä tässä jotain kuvaa se, että Ruotsissa tosiaan tämä on ollut vuosikymmeniä voimassa. Siellä on ollut monta vasemmistohallitustakin sinä aikana, eikä siellä ole nähty mitään tarvetta tätä muuttaa. [Vasemmalta: Montako työpaikkaa?]

Mutta sitten sanon vielä sen, että työllisyysvaikutukset selviävät varmasti aikanaan, koska tämän asian osalta lainvalmistelua ei ole vielä edes aloitettu eikä edes lähiaikoina aloiteta. Siinä vaiheessa, kun se tulee ajankohtaiseksi, ehkä noin vuoden päästä, sitten vastaamme kyllä näihin työllisyysvaikutuksiin. [Jussi Saramo: Te olette siis päättäneet ilman, että tiedätte, mitä vaikutuksia teidän päätöksillä on! — Puhemies koputtaa]

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.3. Suullinen kysymys työelämän uudistuksista (Ben Zyskowicz kok)

Suullinen kysymys SKT 82/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myös kokoomuksen eduskuntaryhmällä on tämä sama kysymysaihe. — Elikkä edustaja Zyskowicz.

Keskustelu

16.25 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! SAK:n tämänpäiväinen poliittinen lakko on vaikeuttanut satojentuhansien suomalaisten yrittäjien ja palkansaajien työtä ja ar-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kea. Lisäksi tämä lakko on aiheuttanut yli sadan miljoonan euron vahingot Suomelle. [Oikealta: Oh!] Poliittinen lakko osoittaa piittaamattomuutta kansanvaltaista järjestelmäämme eli demokratiaa kohtaan. Mikä oikeus ammattiyhdistysliikkeellä on yrittää voimakkein, jopa yleislakkouhkauksin, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Lakko-oikeus!] pakottaa hallitus ja kansan valitsema eduskunta taipumaan ammattiliittojen tahtoon? [Perussuomalaisen ryhmästä: Kiristystä!]

Hakaniemessä vastataan: ”Meillä on oikeus osoittaa mieltä.” Totta kai, mielenosoitus-oikeus on kaikilla järjestöillä, kaikilla ihmisillä. Mutta mikä oikeus on aiheuttaa vahinkoa syyttömille yrittäjille, tavallisille suomalaisille ja koko yhteiskunnalle? [Jussi Saramo: Kysykää itseltänne!] Eikö poliittinen toiminta kuulu ihmisten vapaa-aikaan?

Arvoisa pääministerin sijainen, varmistan vielä: eihän hallitus ole painostuksen alla luopumassa työllisyyttä ja taloutta tukevien välttämättömien uudistusten toteuttamisesta? [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.26 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen tässä viime päivinä pannut merkille sen, että monet tavalliset kansalaiset eivät ole ymmärtäneet sitä, että tässä on kyseessä poliittinen lakko. On aika tavalla erilainen tilanne vastustaa tai lakkoilla esimerkiksi työehtosopimukseen liittyvien palkankorotusvaatimusten puolesta kuin että lakkoillaan, koska vastustetaan poliittista hallitusta ja sen hallitusohjelmaa. [Hälinää] Siinä on hyvin suuri ero, ja kun verrataan esimerkiksi sitä, minkä verran poliittisia lakkoja on meidän naapurimaissa, niin kyllähän Suomi erottuu siinä aika tavalla ikävästi, ei lainkaan edukseen.

Mutta edustajan kysymykseen, niin kyllä, juuri näin se on. Hallitus ei aio perääntyä näistä toimista eikä säästöistä eikä leikkauksista. Päinvastoin, me olemme valmiit tekemään niitä tarvittaessa lisää, ja valitettavasti tilanne näyttää tällä hetkellä siltä, että näin meidän pitää toimia. [Hälinää — Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja edustaja Sirén.

16.27 **Saara-Sofia Sirén kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kipeästi talouden tasapainottamista, kasvua, parempaa kilpailukykyä, tuottavuutta ja työllisyyttä. Petteri Orpon hallitus ja hallituspuolueet ovat sitoutuneet siihen, että Suomessa toteutetaan sellaiset työelämää koskevat uudistukset, joita Suomelle on taloustieteilijöiden toimesta suositeltu jo pitkään ja joiden kaltaisia on muissa Pohjoismaissa toteutettu jo vuosia tai vuosikymmeniä sitten.

Täällä on peräänkuulutettu neuvotteluja, ja kuten ministeri Satonen kertoi, tänäkin hetkenä olisi mahdollisuus käydä neuvotteluita, mutta sen sijaan tänään käynnissä on yli 100 miljoonaa euroa maksava lakko. [Välihuutoja vasemmalta]

Hallitus toteuttaa kasvua ja työllisyyttä edistäviä toimia ja on niihin sitoutunut. Kysyn vielä valtiovarainministeriltä muistutuksena: minkälaiset vaikutukset on arvioitu nyt käsitelyssä olevalle budjetille työllisyyden lisäämisen näkökulmasta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja ministeri Purra.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

16.28 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa muutama vastaus taaksepäin näihin lukuihin jo viittasinkin, eli vaikutusarvioiden mukaan työllisyydessä päästään suurin piirtein 60 000—65 000:een ensi vuoden budjetin osalta, ja koko hallitusohjelman aikaansaamat työpaikat olisivat noin 100 000:n luokkaa. Mutta tässä haluan korostaa sitä, että meidän täytyy myös huomioida tämä suhdanne, vaikea tilanne eri sektoreilla, erityisesti asuntorakentamisessa, ja se, että kansainvälinen talous ja euroalueen talous ovat aika heikossa iskussa tällä hetkellä.

Täällä vasemmalla usein viitataan viime hallituskauden työllisyysaavutuksiin. Puhutaan tietenkin myös silloin suhdanteesta, mutta meidän täytyy myös ymmärtää, että suhdanteet menevät kahteen suuntaan. Toisaalta koronan jälkeen nousu ja kasvu oli varsin riipeää. Mutta tämä oikeastaan alleviivaa entistä enemmän sitä, että tämän hallituksen pitää tiiviisti pitää kiinni ohjelmastaan ja tehdä aikasidonnaista ja pragmaattista talouspolitiikkaa [Puhemies koputtaa] ja olla tarvittaessa valmis myös uusiin toimiin. [Jussi Saramon välihuuto]

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.4. Suullinen kysymys työmarkkinatilanteesta (Jani Mäkelä ps)

Suullinen kysymys SKT 83/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Myös perussuomalaisten edustajaryhmällä on sama teema. — Edustaja Mäkelä.

Keskustelu

16.30 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Työmarkkinoilla kuohuu tällä hetkellä, vaikka hallitus toimillaan nimenomaan lisää työtä ja keventää työntekijän verotusta. Poliittinen lakko vaikeutti tänään monen työmatkaa ja vei ruoan monen lapsen pöydästä koulussa. Tuollainen uhittelu ei edusta eikä edistä mitään. Keskeinen syy lakkoja koskevien lakien tarkastelulle on huoli erityisesti laittomien lakkojen haitasta kilpailukyvyllemme suhteessa muihin Pohjoismaihin. Suomessa lakkoihin menetettyjen työpäivien määrä on aivan eri lukemissa verrattuna kilpailijamaihin. [Li Andersson: Miksiköhän?] Se ei varmastikaan ole kansallinen etumme eikä paranna kilpailukykyämme.

Arvoisa puhemies! Kysynkin työministeri Satoselta: mitä suuruusluokkaa on lakkojen, sekä laillisten että laittomien lakkojen, hintalappu Suomen kansantaloudelle verrattuna keskeisiin verrokki- ja kilpailijamaihimme kuten Ruotsiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.31 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän päivän lakon osalta arviot liikkuvat 100:n ja 130:n miljoonan luokassa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Minä olen aika lailla varma, että tässä salissa on aika monta, joiden mielestä se on kyllä sellainen, johon meillä ei ole varaa. Tietysti sitten, kun vertaillaan suhteessa Ruotsiin, niin erot ovat aika mittavat. Nyt täytyy sanoa, että en pysty ihan ulkoa

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

näitä kaikkia eroja muistamaan, mutta Ruotsissahan on äärimmäisen vähän lakkoja. Nyt siellä on ollut Teslaan liittyen lakkoja, mutta laittomia lakkoja Ruotsissa ei ole käytännössä lainkaan. Nämä ovat äärimmäisen, äärimmäisen harvinaisia.

Ja kun nyt tästä lakko-oikeudesta puhutaan, niin haluan sanoa myös sen, mihin myös valtiovarainministeri viittasi, että siihen lakko-oikeuden ytimeen — eli siihen, että saa lakkoilla omien työehtojen puolesta — ei olla millään tavalla puuttumassa näissä hallituksen uudistuksissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten edustaja Eerola.

16.32 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näitten hallituksen tekemien veropäätösten mukaan noin 50 prosenttia suomalaisista saa ensi vuonna palkastaa enemmän käteen kuin tänä vuonna, [Eduskunnasta: Kuunnelkaapa nyt!] ja noin 30 prosentille suomalaisista näillä päätöksillä ei ole merkitystä suuntaan eikä toiseen. Esimerkkinä, kuten valtiovarainministeri Purra äsken kuvasi, noin kolme ja puoli tonnia kuukaudessa tienava henkilö saa ensi vuonna liki 600 euroa nykyistä enemmän, [Suna Kymäläinen: Mutta se ei ole teidän toimienne ansiota!] ja siitä sanotaan, että työntekijää muka kuritetaan täällä.

Kysynkin nyt vastaavalta ministeriltä: Eikö työntekijän tilanne parane, jos käteen jää enemmän rahaa, ja eikö se ole painava syy tukea näitä ratkaisuja? [Hälinää — Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.32 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä, näin vastaus on. Sehän on tämän hallituksen keskeinen lähtökohta, että palkalla pitää tulla toimeen, ja sen takia me haetaan myös sitä, että kannustetaan ihmisiä osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön. Tiedetään, että se ei ole kaikille mahdollista, mutta monilla aloilla — esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhoitoalalla — tehdään todella paljon osa-aikatyötä ja lyhennettyä työviikkoa, vaikka siellä on paljon mahdollisuuksia myös kokoaikatyöhön. Ja kun me saadaan sitä työn verotusta kevennettyä, niin silloin se kannustaa ottamaan työtä yli-päätään vastaan ja myöskin siirtymään osa-aikatyöstä kokoaikatyöhön ja tekemään ylitöitä, mikä myös on ollut varsin tiukasti verotettua.

Eli kyllä, nimenomaan sillä, että saadaan työtä lisää ja että palkansaajille jää enemmän saamastaan palkasta käteen, me saadaan työllisyyttä ja taloutta ja koko yhteiskuntaa eteenpäin. [Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Werning.

16.34 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan työmarkkinapolitiikasta, niin etenkin perussuomalaisten suurin petetty vaalilupaus suhteessa äänestäjille esitettyihin tavoitteisiin olivat parisenkymmentä työntekijöiden asemaa heikentävää toimea, joita ei löydy perussuomalaisten vaaliohjelmasta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miksi ei tule palautetta?] Kesäkuussa kouvolaalainen perussuomalainen valtuutettu kirjoitti avoimen kirjeen, missä kuvasi hyvin sitä petetyksi tulemisen tunnetta, sitä, kuinka puolueensa puheenjohtajan Purran johdattamana duunaripuolue myy sielunsa

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

EK:lle pettäen näin omat kannattajansa. Kirjeessä kysyttiin, kuuntelivatko perussuomalaiset kenttää, menikö oman edun tavoittelu vaalilupausten ja suurten puheiden ohi.

Pääministerin sijainen Purra, kysyn teiltä ja hallitukselta: Kenen lauluja te siellä laulatte, ja kenen leipää te siellä syötte? Vastaatteko myös kouvolaalaiselle valtuutetulle, mitä mieltä olette hänen kysymyksistään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.35 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleenkin näihin perussuomalaisten puheenjohtajaan tai puolueeseen liittyviin kysymyksiin teidän pitää pyytää minulta vastauksia jossain muualla kuin täällä kyselytunnilla. [Paula Werning: Te ette vastaa täälläkään!] Mitä tulee sitten siihen, kenen lauluja me laulamme, niin epäilemättä me laulamme äänestäjien lauluja. [Välihuutoja vasemmalta] Me olemme rakentaneet neljälle puolueelle rakentuvan koalitionhallituksen. Se selvästi eroaa teidän vasemmistohallituksestanne viime kaudella, [Mauri Peltokangas: Ja hyvä niin!] ja me noudatamme meidän hallitusohjelmaamme. Me myös seisomme yleisesti tämän linjan takana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kurvinen.

16.35 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme keskustassa olleet tänään tosi surumielin. Me keskustalaiset ajatellaan niin, että eivät Suomessa työntekijä ja työnantaja ole toisiaan vastaan, vaan ollaan samassa veneessä, ja tällaiset suurlakot ja rettelöt eivät missään nimessä ole isänmaan edun mukaisia.

Mutta kaikella kunnioituksella ja ei millään pahalla haluan sosiaalidemokraateille nyt sanoa sen, että koko viime vaalikauden me samassa hallituksessa ehdotimme, että tehdään yhdessä reiluja, työntekijän kannalta hyviä uudistuksia, ja teille ei kelvannut yhtään mikään. Te halusitte jähmettää kaiken paikalleen, niin kuin se on. [Hälinää — Oikealta: Oh-hoh!]

Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministerin sijainen! Keskusta on myös sitä mieltä, että työmarkkinoita täytyy uudistaa, mutta tarvitaan reiluja uudistuksia, joissa kuullaan myös työntekijöitä. Me keskustassa vähän ajatellaan, että tällainen riitely ja rettelö ei vie vaikkapa paikallista sopimista tai kilpailukykyä eteenpäin.

Kysynkin nyt pääministerin sijaiselta: Perussuomalaiset oli mukana myös Sipilän hallituksessa. [Puhemies koputtaa — Puhemies: Aika!] Sipilän hallitus sai talouden ja työllisyyden nousuun. Silloin asetettiin yhteinen tavoite, johon piti työmarkkinaosapuolten päästä. [Puhemies koputtaa] Voisiko tätä tapaa kokeilla, ja oletteko valmiita tulemaan työntekijöitä vastaan yhtään?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ottaako ministeri Satonen?

16.37 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee näihin neuvotteluihin, niin tosiaan tässä joka ikinen uudistus, joka täällä tehdään työelämää koskien — vaikka nyt esimerkiksi tämä paikallinen sopiminen, jonka edustaja Kurvinen mainitsi — valmistellaan kolmikantatyöryhmässä, ja tässä kolmikantatyöryhmässä määritellään niitä yksityiskohtia, jotka pitkälti tulevat sitten vaikuttamaan siihen, millä ta-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

valla sitä sovelletaan. Kuka esimerkiksi minkäkinlaisissa yrityksissä — on sitten kyse normaalisitovasta tai yleissitovasta — neuvottelee työntekijöiden puolesta, miten se järjestelmä on tehty. Nämä kaikki keskustellaan siellä työryhmässä, ja siellä ovat edustettuina työntekijäjärjestöt ja työnantajajärjestöt. Eli siellä haetaan kyllä sitä ratkaisua koko ajan, ja olen kyllä ainakin omalta osaltani täysin valmis keskustelemaan näistä asioista, jotka liittyvät näihin yksittäisiin hankkeisiin, koska sitä kautta nämä saadaan rakentavasti eteenpäin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä kysymyksen alkuperäinen esittäjä, edustaja Lyly. Sitten mennään seuraavaan kysymykseen.

16.38 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä maailmantilanteessa me tarvittaisiin varmaan enempi yhteistyötä kuin riitelyä. [Sanna Antikainen: Kertokaa se SAK:lle!] Palkansaajajärjestöt ja työnantajajärjestöt ovat nämä pelisäännöt ja työehdot, eläkeratkaisut, aina sopineet tässä maassa keskenään. Nyt tämä tilanne on johtanut siihen, että hallitus on ottanut työnantajan vaatimukset suoraan hallitusohjelmaansa, ja nyt ihmetellään, kuinka hallitus on joutunut tähän osaan. Ne ovat ennen neuvotelleet keskenään, ja nyt ovat hallituksen rooli ja työnantajan rooli menneet sekaisin. Hallitus on sotkeutunut työmarkkinapolitiikkaan, joka on ollut keskinäistä toimintaa tähän asti. Tammi-kuun kihlauksesta vuodesta 1940 saakka on sovittu, että keskenään neuvotellaan ja haetaan yhteisesti ratkaisuja. Nyt sitä ollaan murtamassa yksipuolisesti, ja sitä ei tässä pidä tehdä.

Esitän kysymyksen hallituksen varapääministerille: [Puhemies koputtaa] onko tarkoitus hakea yhteisiä ja aitoja neuvotteluja? Kiky-neuvottelujen aikana [Puhemies: Aika!] hallitus oli aktiivisena neuvotteluosapuolena hakemassa ratkaisuja. Nyt ei ole semmoisia merkejäkään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Satonen.

16.39 **Työministeri Arto Satonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On totta, että kolmikantayhteistyöllä on vuosikymmenten aikana Suomessa saatu asioita myös aikaan, ja tämä kihlaus oli hyvä esimerkki siitä. Valitettavasti viime vuosina tulokset ovat olleet kyllä heikkoja.

Muistutus tästä 40-luvun sopimuksesta on kyllä sikäli ajankohtainen tänäkin päivänä, että työrauhalainsäädäntöä on viimeksi uudistettu 1946. Minulla on kyllä sellainen käsitys, että silloin ei tiedetty, minkälaiset 2020-luvun työmarkkinat ovat. [Naurua oikealta] Nyt, kun me uudistamme sitä työrauhalainsäädäntöä, ja nyt, kun se on ollut lausunnolla, me olemme saaneet työntekijäpuolelta siihen paljon kriittisiä kommentteja, mutta myös työnantajapuolelta kommentteja, että se ei mene riittävän pitkälle. Tarkoitus on, että siinä on kirkko keskellä kylää ja lopputulos on sellainen, joka on rinnastettavissa meidän keskeisiin kilpailijamaihin ja keskeisiin vertailumaihin. [Sebastian Tynkkynen: Loistava vastaus!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.5. Suullinen kysymys ruoan arvonlisäveron nostamisesta (Hanna Kosonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 84/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys on keskustan eduskuntaryhmältä, edustaja Kosonen, Hanna.

Keskustelu

16.40 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Monessa kodissa on laskettava tarkkaan, mihin rahat riittävät tänä jouluna: ostetaanko ruokaa, miten paljon lahjoja, ja miten rahat riittävät muihin menoihin. Kädestä suuhun eletään, elämä on kallistunut. Suomalainen kyllä osallistuu säästötalkoisiin, jos toteutus koetaan oikeudenmukaiseksi ja järkeväksi, mutta nyt tämä kokemus horjuu monella pahasti.

Valtiovarainministeri Purra, esititte ruoan arvonlisäveron korottamista. Ruoan arvonlisäveroa jokainen tulotasosta riippumatta maksaa ostoksissaan yhtä paljon. Siten ruoan arvonlisäveron nosto osuu eniten pienituloisiin, siis heihin, jotka jo tällä hetkellä miettivät, mihin rahat riittävät. Keskustalle ruoan arvonlisäveron nosto ei käy. Talouden tasapainottamiseen löytyy kyllä muitakin keinoja. [Ben Zyskowicz: Kertokaa niitä! — Keskustan ryhmästä: Vaihtoehtobudjetissa!]

Ministeri Purra: onko oikeudenmukaista ja kohtuullista, että kaljan hinta laskee ja ruoan hinta nousee samoin kuin lääkkeiden hinnat?

16.42 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja viittasi yleiseen hintojen nousuun, joka valitettavasti näiden tapahtumien eli koronapandemian [Keskustan ryhmästä ja vasemmalta: Ei!] ja Venäjän hyökkäyssodan ja energiakriisin jälkeen on ollut hyvin kovaa. Inflaatio on pitkää aikaa ollut erittäin kovaa.

Mutta juuri nyt tänäänkin on tullut uusia uutisia Suomen tämänhetkisestä tilanteesta, ja nythän näyttää siltä, että inflaatio eli hintojen nousu on selvästi helpottamassa. Joidenkin ekonomistien mukaan inflaatio laskee kuin kivi tällä hetkellä. Erityisesti se näkyy vaikkapa siinä, että meillä on ihan varsin todella edullista bensaa tällä hetkellä. [Jari Ronkainen: Oletteko huomanneet? — Hälinää] Samaan aikaan energian hintojen ja myös ruoan hinnan, joka on edelleen korkealla, nousu on kuitenkin taittumassa. Tämä kaikki yhdistettynä esimerkiksi siihen, että se keskimääräinen palkansaaja saa aika tavalla ensi vuonna lisää rahaa ja hänen ostovoimansa paranee, onneksi helpottaa tilannetta.

No sitten verot, joita hallitus on esittänyt, [Puhemies koputtaa] löytyvät meidän hallitusohjelmastamme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten niitä henkilöitä, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Vielä edustaja Kosonen jatkaa.

16.43 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliitiikka on aina arvo- ja linjavalintoja. Tämä hallitus on valinnut sen linjan, että olutta saa kohta

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

halvemmalla ja suurituloiset saavat enemmän rahaa tileilleen. [Vasemmalta: Kyllä, näin on!] Heikompiosaisilta ja perheiltä leikataan. Ja nyt te, ministeri Purra, ajatte vielä ruoan arvonlisäveron korotusta.

Palaan esittämäni kysymykseen. Nämä ovat vakavia ja tärkeitä arjen asioita, joiden vuoksi me täällä eduskunnassa itse asiassa ollaan. Asioita, joita ei voi sivuuttaa tai väheksyä. En siis kysynyt sitä, onko Suomen talouden tilanne hälyttävä — kyllä se on. Kysymykseni oli: onko oikein ja kohtuullista teidän valintanne eli ajaa tavalliset, pienituloiset ihmiset vieläkin ahtaammalle? [Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.44 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus kiristää alkoholin kokonaisverotusta — kiristää alkoholin kokonaisverotusta. [Välihuutoja vasemmalta] Kyllä, oluen veroon tulee varsin pieni alennus eli noin 25 miljoonaa. Tällä me haluamme tukea muun muassa pienpanimoita, joista hirvittävän monet Suomessa sijaitsevat maakunnissa, ja tämä on kyllä hallituksen mielestä erittäin tärkeä toimi. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Mitä tulee näihin muihin veroratkaisuihin, niin kuten olen moneen kertaan täällä kuvannut, hallituksen veropolitiikka on varsin maltillista. Me nostamme joitakin veroja, laskemme joitakin toisia, mutta pääosin tähän liittyvä lopputulos pysyy varsin tasaisena. Se, että kokonaisveroaste tällä kaudella tulee laskemaan useamman prosenttiyksikön, liittyy esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden verotuoton vähentymiseen. Vastasin jo edellisessä vastauksessani, että hallitusohjelman esittämät veroratkaisut, säästöt ja leikkaukset löytyvät hallitusohjelmasta. Mutta kuten on moneen kertaan kerrottu, niin tilanne näyttää niin huonolta, [Puhemies koputtaa] että hallitus joutuu todennäköisesti uusia toimia päättämään. [Antti Kurvisen välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Saarikko.

16.45 **Annika Saarikko kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä te minun ymmärtääkseni, valtiovarainministeri Purra, tällä viikolla olette julkisuuteen kertoneet omana näkemyksenänne, että erinomainen paikka korjata valtiontalouden tilannetta on ruoan arvonlisäveron nostaminen. [Hälinää — Välihuutoja] Se ei käy keskustalle. Me jaamme kanssanne tilannekuvan maan taloudesta, mutta toivottavasti olette ymmärtäneet, että tämä esityksenne ruoan hinnan nostosta ensinnäkin koskettaa jokaista suomalaista ja eniten heitä, joilla on pienet tulot — eläkeläisillä, lapsiperheillä, yksineläjillä — mutta toivottavasti olette ymmärtäneet myös sen, että arvonlisäverojärjestelmä toimii siten, että jos nostatte sen samalle tasolle kuin muut arvonlisäverot Suomessa, se on ruoan hinnannousussa kovempi isku kuin Ukrainan hyökkäyssodan aiheuttama inflaatio. Se on todella merkittävä esitys suomalaisten kuluttajien kannalta. [Vasemmalta: Kyllä!]

Aikaisemmin olette toisena keinona nostaneet esiin, että entäpä jos heikennettäisiin lapsilisiä, ei siis korotettaisi vaan heikennettäisiin lapsilisiä. Sama esitys koskee siis ruoan arvonlisäveroa, lapsilisien leikkauksia, samaa porukkaa. Miksi teidän arvovalintanne on näin voimakkaasti lapsiperheitä koskeva [Puhemies koputtaa] ajassa, jossa syntyvyyskin on laskenut kolmanneksella? [Hälinää]

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.47 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministerinä, kun päivästä toiseen saa katsoa niitä varsin synkkiä ja koko ajan synkkeneviä talouden lukuja, niin se ikään kuin kuuluu tähän tehtävään, että voin pyöritellä erilaisia asioita. [Välihuutoja] Olen nostanut esiin kaikkein hyvätuloisimpien lapsilisät, olen nostanut esiin suursäätiöiden pääomien verotuksen, [Mauri Peltokangas: Otetaan Kojamoltakin vähän!] olen nostanut esille alv-kannat ja niistä saatavat suuret verotuotot, olen nostanut esiin ylipäätänsä hallitusohjelmassakin esitettyjä säästöjä, mutta vielä suurempina. [Antti Kurvinen: Miksi te ette vastaa?] Ja kyllä, kuten te muistatte entisenä valtiovarainministerinä, kaikenlaista saattaa sattua ja tapahtua, ja hallitus joutuu niihin reagoimaan, ja tämä talouden tilanne, joka meidän syliimme on kaatunut, valitettavasti on juuri niin heikko.

Mutta se, missä te menette vikaan: jos niitä lapsilisiä katsotaan, niin tämä hallitushan on korottanut lapsilisiä, ja se näkyy hyvin sieltä hallitusohjelmasta. [Välihuutoja] Hallitus toivottaa tervetulleeksi [Puhemies koputtaa] oppositiosta erilaisia realistisia [Puhemies: Aika!] säästöehdotuksia, liittyivät ne sitten veropolitiikkaan tai suoraan leikkauksiin, [Puhemies: Aika!] mutta pysytään näissäkin siinä tosiasiaissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa, niin ehditään vielä muutama ottaa. — Ja sitten edustaja Lintilä.

16.48 **Mika Lintilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Purra, minä pidän teitä erittäin asiantuntevana ministerinä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!] ja tuo teidän haastattelunne ei varmasti ollut sattumaa. Eli kyllä te olitte pohtinut, mitä siellä taustalla on, ja sen puoleen tämä oli minulle vähän yllätys, koska me tiedetään kaikki, että tasaverona se kohdistuisi enemmän pienituloisiin, se olisi suomalaiselle elintarviketeollisuudelle erittäin vaikea, ja totta kai pienituloisiin se vaikuttaisi vielä enemmän kuin suurempituloisiin, koska heillä suhteellisesti menee ruokaan enemmän kuin suurituloisilla. Siinä, että työllisyysvaikutuksen tulisi olla elintarviketeollisuudessa, on aika paljon negatiivisia puolia.

Mutta toisaalta sitten minua kiinnostaisi hirvittävän paljon se, että tähän tarkoittaisi, että 14-luokka nostettaisiin ylös, koska meillähän voi olla kolme eri alv-luokkaa: 24, 14, 10. Minne te sen nostaisitte? Ja sitten pitää muistaa se, että siellä on [Puhemies: Aika!] mukana myös ravintolat ja rehut. [Puhemies koputtaa] Tämä olisi aika iso muutos, joka tapahtuu. [Välihuutoja]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Purra.

16.49 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmasta löytyy yksi muutos alv-kantoihin, ja sehän on kymppikannan nostaminen 14 prosenttiin pois lukien sanomalehdet ja aikakauslehdet. Kuten entinen ministeri tietää, alv-verojen tuotto on varsin suuri, ja näitäkin meidän pitää kyetä tarkastelemaan — kuten veropolitiikkaa laajuudessaan, kokonaisuudessaan. Mutta hallitusohjelmassa on tiettyjä kirjauksia. Me emme nosta kokonaisveroastetta, me emme tee varmasti jat-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kossakaan sellaisia veromuutoksia, jotka heikentäisivät taloudellista toimeliaisuutta, työn tekemisen, yrittämisen kannustimia.

Ymmärrän totta kai tämän kritiikin, ja olen siitä aivan samaa mieltä liittyen ruoan hintaan. Toisaalta tämä on kiinteistöveron ohella yksi niitä veroja, joita ekonomistit hyvin usein nostavat esille... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu — Antti Kurvisen välihuuto — Eduskunnasta: Kuunnelkaa!] Ja kyllä, näkisin, että tässä tehtävässä minun kannattaa myös näitä asioita esille nostaa. Keskustelua ainakin on syntynyt.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.6. Suullinen kysymys fossiilisista tuontipolttoaineista (Oras Tynkkynen vihr)

Suullinen kysymys SKT 85/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt otetaan, niin että kaikki ryhmät näin joulun alla saavat yhden kysymyksen, aina kysymys ja vastaus. — Edustaja Tynkkynen, Oras.

Keskustelu

16.51 Oras Tynkkynen vihr: Arvoisa puhemies! YK:n ilmastokokous Dubaissa päättyi eilen, ja siellä kovin väentö käytiin fossiilisten polttoaineiden alasajosta. Suomi oli osana EU:ta tukemassa vahvoja kirjauksia, niin kuin oikein on. Samaan aikaan kuitenkin Suomessa hallitus omilla päätöksillään päinvastoin lisää fossiilisten tuontipolttoaineiden käyttöä, ja se tapahtuu muun muassa keventämällä polttoaine- ja ajoneuvoveroja ja heikentämällä jakeluvelvoitetta ja leikkaamalla monia määrärahoja, joilla fossiilista tuontipolttoainetta voitaisiin korvata muilla ratkaisuilla.

Koska YK:n ilmastokokous päättyi vasta eilen, on aivan ymmärrettävää, että hallitus ei ole vielä ehtinyt korjata linjaansa, mutta tarkistan, ministeri Mykkänen, että tuottehan eduskunnan käsittelyyn esitykset, joilla perutte ne päätökset, joilla lisätään fossiilisten tuontipolttoaineiden käyttöä? [Vilhelm Junnila: Lunta on tänäkin jouluna!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Mykkänen.

16.52 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin todella on meidän kaikkien suomalaisten etu — vaikka ei edes niin ilmastosta sitten kantaisikaan huolta — että YK yhdessä pystyi sopimaan a) mistään tänä aikana ja b) siitä, että fossiilisista polttoaineista luovutaan, koska Suomessa me ollaan itse asiassa hyvässä yhteistyössä menossa kohti 60 prosentin päästövähennystä tämän vuosikymmenen lopussa, siis fossiilisissa päästöissä. Siellä Dubaissa me taitettiin peistä siitä, josko muut maat tulisivat lähemmäs sitä kelkkaa, että päästäisiin edes lähemmäs sitä meidän päästövähennystähtiä. Kyse ei ole siitä, että Suomi olisi fossiilista luopumassa liian hitaasti, vaan muut maat voisivat ottaa oppia Suomesta ja Euroopasta.

Tänään Tilastokeskus itse asiassa julkisti viime vuotta koskevia päästötietoja, ja minusta on kannustavaa meille kaikille, että viime vuonna jatkui fossiilisten päästöjen vähene-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

minen myös taakanjakosektorilla liikenteessä, vaikka Marinin hallitus viime vuodelle pu-dotti uusiutuvan jakeluelvoitetta merkittävästi. Tästä eteenpäin se maltillisesti nousee mutta siten, että arjen kustannukset eivät nouse kohtuuttomasti, ja keskitymme isoihin päästölähteisiin teollisuus- ja energiantuotannossa, mistä tänään muuten teimme [Puhemies koputtaa] valtioneuvostossa myös tukipäätöksiä. [Eveliina Heinäluoman välihuuto]

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.7. Suullinen kysymys investoinneista puhtaaseen siirtymään (Otto Andersson r)

Suullinen kysymys SKT 86/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Samasta aiheesta on edustaja Andersson, Otto halunnut kysyä.

Keskustelu

16.53 **Otto Andersson r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Tosiaan COP 28 -kokoukses-sa päästiin historialliseen lopputulokseen, ja kiitos ministeri Mykkäsel-le ja hallituksen mi-nistereille hyvästä työstä siellä. Kokouksen vahva viesti puhtaan siirtymän merkityksestä osoittaa myös sen, että hallituksen äärimmäisen vahvat panostukset ja toimet puhtaan siir-tymän edistämiseksi ovat aivan oikeita.

Ja tänäänhän saimme hyvin myönteisiä uutisia täällä Suomessa, kun valtio sitoutuu — kiitos hallituksen — tukemaan useita suuria energiahankkeita Suomessa, esimerkiksi Poh-janmaalla ja täällä Helsingissä. Se on erittäin tärkeää. Se tarkoittaa sitä paljon puhuttua kasvua, uusia yrityksiä, työpaikkoja ja suurempia verotuloja.

Jotta nämä puhtaan siirtymän investoinnit myös jatkossa tulisivat Suomeen, on tärkeää pitää huolta siitä, että lupaprosessit ovat sujuvia. Kysyisin, ministeri Mykkänen, miten voimme parantaa investointiluvituksen sujuvuutta ja ennakoitavuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Mykkänen.

16.54 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tänään todella valtioneuvosto päätti merkittävästä panoksesta, noin 50 miljoonan euron valtiontuesta, uuden tekniikan hankkeelle, jossa otetaan hiilidioksidia talteen toisaalta Vaasan seudun savupiipusta — isosta sellaisesta — ja yhdistetään vedyn tuotantoon Kristiinankaupungissa, ja yhdessä näistä syntyy sitten hiilen uusiokäyttöön pe-rustuvaa uusiutuvaa suomalaista metaania, jolla korvataan fossiilisia. Juuri tämäntyyppis-tä murrosta me tarvitaan, ja siihen pitää näyttää suuntaa ja myöskin pystyä sitä järkevin keinoin tukemaan.

Ja totta on, että tämäkin hankekokonaisuus, satojen miljoonien, noin puolen miljardin kokonaisuus, on vielä tietysti luvituksen osalta vaiheessa. Ja nyt hallitus on parhaillaan te- kemässä päätöksiä uuden valtakunnallisen organisaation muodostamisesta, jossa yhdiste-tään luvituksen ja valvonnan eri osapuolet, ja lisäksi noin puolentusinaa lainsäädäntöhan- ketta on menossa, jotta puhtaan siirtymän investointien luvitus olisi jatkossa sujuvampaa ja

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

nopeampaa. Investointi tarkoittaa tänä päivänä puhdasta siirtymää pikemmin kuin mitään haitallista.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.8. Suullinen kysymys itärajan sulkemisesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 87/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten mennään seuraavaan kysymykseen. — Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.55 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Ärade talman! Ministeri Rantanen, kysyisin teiltä, kun tänään olette varmaan sulkemassa rajoja: onko mahdollista, että ne rajat suljettaisiin vähän pidemmäksi aikaa? Koska nythän tästä tulee semmoinen jojo-liike, että suljetaan, avataan, suljetaan, ja se ei ole kenenkään etu.

Ja toiseksi kysyisin semmoista asiaa, kun eilen eräs presidenttiehdokas sanoi, että jos tulee pakkaneen, niin hän päästää naiset, lapset ja vanhukset sisään. Onko hallituksella joku lista, keitä he päästävät sisään, vai onko raja kiinni? [Juha Hännisen välihuuto — Timo Heinonen: Eihän presidentti päättä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Rantanen.

16.56 **Sisäministeri Mari Rantanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on toiminut koko tämän Venäjän viranomaisten operaation aikana erittäin määrätietoisesti, johdonmukaisesti ja nopeasti. Kiitos myös oppositiolle tuesta tässä kansallisen turvallisuuden kysymyksessä.

On totta, että tämän rajalain 16 §:n, jota me käytämme, soveltamisalassa perustuslaki-valiokunta on kirjannut lyhytaikaisuuden, jolloin voidaan pitää rajan täyssulkua. No, kysymys on sitten tulkinnasta. Me ensimmäistä kertaa sovellamme tätä lakia nyt, ja silloin meidän täytyy tietysti tilanteen mukaan katsoa, voidaanko missä kohtaa soveltaa. Tilanne päättyi. Tilanne päättyi — tämän rajan täyssulun aikana tämä ilmiö loppui, [Antti Kurvinen: Päästättökö naiset ja lapset?] ja näinpä ollen perusteet koko rajan sulkemiselle siinä kohtaa eivät täytyneet. No, nyt ilmiö on käynnistynyt, [Puhemies koputtaa] ja tulemme sulkemaan rajan kokonaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.9. Suullinen kysymys kansalaisten turvallisuudentunteesta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 88/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vielä edustaja Tanus, ja sitten on vielä yksi bonuskysymys.

Keskustelu

16.57 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Joululäheisyys, mutta valtakunnassa on monenlaista huolta ja pelkoa. Tulevaisuutta ajatellessa monet nuoret ja vanhemmatkin pelkäävät. Suomessa vaikeista ajoista on kuitenkin yhteistyöllä selvitty. On ollut laajaa yhteistä kristillistä arvopohjaa, uskoa, mikä on antanut voimaa ja rohkeutta, ja monia käsiäkin on ristiin laitettu. Nyt mietityttää, kerrotaankohan nuorille, opetetaanko heille riittävästi meidän historiaan, kulttuuriin ja arvopohjaan kuuluneista ja kuuluvista vahvuuksista. Kerrotaanko, miten aiemmat sukupolvet ovat vaikeuksista, peloistakin, selvinneet? Entä saavatko lapset ja nuoret riittävästi tietoa myös joulusta ja sen sanoman merkityksestä myös vaikeuksien ja pelkojenkin keskellä?

Kysyisinkin asianosaiselta ministeriltä: mitä haluaisitte sanoa heille, jotka ovat huolissaan, jopa peloissaan, epävarmana aikana? Miten tulevaisuususkkoa lisättäisiin, ja kuinka edellisten sukupolvien vahvuudet onnistuttaisiin siirtämään myös tähän päivään ja tuleville sukupolville? [Vasemmalta: Ei ainakaan leikkaamalla! — Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kuka ottaa? — Ottaako ministeri Henriksson? Olkaa hyvä.

16.58 Opetusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella tärkeätä, että jokainen lapsi ja jokainen vanhempi ja jokainen vanhus saisi tuntea olonsa turvalliseksi joka päivä. Tätä työtä kyllä varmasti tehdään meidän kouluissa, varhaiskasvatuksessa. Suomessa on erittäin korkealaatuinen koulutus ja varhaiskasvatus. Meillä on erittäin hienot opettajat. Olen vakuuttunut siitä, että myös joulun alla yritetään tehdä niin hyvää joulunodotusta kuin mahdollista kaikille lapsille, myös varhaiskasvatuksessa ja kouluissa. [Suna Kymäläinen: Runnomalla sosiaaliturvavaleikkaukset!]

Sitten on varmasti myös niin, että myös kouluissa opetetaan lapsille historiaa. Se on tärkeätä. On tärkeätä tietää, mistä Suomi on syntynyt, mitä on tapahtunut aikaisemmin, miksi meidän yhteiskunta on sellainen kuin se on ja mitkä ne meidän perusarvot ovat. Näihin perusarvoihin kuuluvat tasa-arvo, demokratia, se, että pidetään huolta toisistamme. [Perusuomalaisista ryhmistä: Kristillisyyttä!] Tämä on myös yksi tärkeimmistä sanomista, kun lähestytään joulua.

Kysymyksen käsittely päättyi.

4.10. Suullinen kysymys porkkanoista Petteri Punakuonolle (Tytti Tuppurainen sd)

Suullinen kysymys SKT 89/2023 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten on vielä yksi bonuskysymys. Edustaja Tuppurainen on ollut joulumielellä, eikö niin?

Keskustelu

17.00 Tytti Tuppurainen sd: Kyllä, rouva puhemies! Me nimittäin saimme Korvatunturilta kirjeen, ja siinä joulupukki muistuttaa vuotuisesta jakeluelvoitteesta. Siinä nimittäin kaikille maailman lapsille pitää paketti toimittaa perille. [Juha Mäenpää: Se on lakossa!] Kyllähän siinä taipaletta tahtuu, ja sen vuoksi pukki kysyi, voisiko sen työmatkakuluvähennyksen edes joulupukille pitää ennallaan, [Naurua] tulee nimittäin niin paljon sitä ajelua. Mutta ajelu on kuitenkin kestävä, sillä kun Petteri Punakuonon kanssa reellä menee, niin siinä on täysi biokomponentti. [Naurua]

Mutta ei se pikkikaan usko, että Purra-tonttu tätä liikennepakettia nyt täksi jouluksi avaisi, ja siksi pukilla oli toissijainen toive hallitukselle, ja se olisi se, että hallituksella olisi jakeluelvoite, jossa Korvatunturin poroille jaeltaisiin porkkanoita — porkkanoita sen vuoksi, että ne porot ovat menneet seisomalakkoon. [Naurua] Ajatus olisi, että näillä porkkanoilla saataisiin tämä tilanne tästä hälvenemään, ja sen vuoksi kysymmekin nyt Purra-tontulta, että voisiko Purra-tonttu tätä harkita? Jos Purra-tonttu voisi tähän suostua, niin saimme viestin Petteri Punakuonolta, että Petterille kelpaisivat nämä porkkanat myös mehustettuna eli vaikka semmoisena vihersmoothiena. [Naurua]

Näillä sanoilla me opposition kaikki tontut toivotamme hallituksen tontuille oikein hyvää ja rauhallista joulua. [Perussuomalaisten ryhmästä: Erinomainen kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja kukas onkaan nyt sitten porkkanavastava? [Naurua] — Ministeri Purra, olkaa hyvä.

17.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Ja kiitoksia Tonttu Tuppuraiselle tästä kysymyksestä. [Naurua]

Näen myös hallituksen kirstunvartijana, että mikäli me tästä ongelmasta pääsemme todella eteenpäin ja pelastamme joulun ja lahjojen saamisen vain porkkanoilla, niin totta kai me tartumme tähän. Jos vielä mehustamme ne ja poroille tämäkin maistuu, niin suosittelen tätä oikein lämpimästi, koska mehustetussa muodossa me saamme tietenkin porkkanan beetakaroteenia ja muita hyödyllisiä aineita paljon enemmän, mikä lisää sitten sitä, että porot jaksavat juosta pitkin tätä maata ja viedä paljon useampaan paikkaan lakkoja.

Valitettavasti minä olin taas kuullut joulupukilta, että tontuilla oli jonkinlaisia tuottavuushaasteita. [Naurua] Liukuhihnalta ei tullut enää leluja siinä määrin kuin oltiin odotettu, ja hekin uhkasivat mennä lakkoon. Joulupukki oli kyllä todella pahoillaan, kun hän minulle soitti, ja oli sitä mieltä, että pitääkö hänen nyt peruuttaa koko joulu. Minä ehdottomasti sanoin, että ei missään nimessä, tämä asia kyllä hoidetaan sopimalla. Mietinkin, että kelpaisivatko tontuillekin porkkanat. [Naurua]

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

5. Hallituksen kirjelmä Eduskunnalle Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitteesta, joka sisältää ehdotuksen laiksi vaalilain muuttamisesta

Muu asia M 3/2023 vp

Lakialoite LA 5/2023 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 2/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 2/2023 vp. Valiokunta ehdottaa, että lakiehdotus hylätään. — Yleiskeskustelua, edustaja Vestman.

Keskustelu

20.06 **Heikki Vestman kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen perustuslakivaliokunnan mietinnön. Mietintö koskee siis Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitetta vaalilain muuttamiseksi. Valiokunta ehdottaa, että aloitteeseen sisältyvä lakiehdotus samoin kuin samassa yhteydessä käsitelty lakialoite hylätään. Valiokunnan mietintöön sisältyy vastalause.

Aloitteessa ehdotetaan vaalilakia muutettavaksi siten, että Euroopan parlamentin vaaleissa olisi kaksi vaalipiiriä. Ahvenanmaan maakunta olisi ehdotuksen mukaan yhtenä vaalipiirinä ja muu maa toisena vaalipiirinä. Kyseessä on siis Ahvenanmaan maakuntapäivien tekemä aloite valtakunnan lain muuttamiseksi. Maakuntapäivillä on tällainen aloiteoikeus Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan. Asiallisesti samantyyppinen Ahvenanmaan maakunnan edustusta Euroopan parlamentissa koskeva aloite on ollut eduskunnassa käsiteltyä myös vuoden 2006 valtiopäivillä. Myös vuonna 2018 eduskunnalle annettiin vastaavan kaltainen aloite, mutta se raukesi keväällä 2019 vaalikauden vaihtuessa.

Perustuslakivaliokunta toteaa mietinnössä aikaisempaan käytäntöön viitaten pitävänä Ahvenanmaan erityisaseman kannalta ymmärrettävänä Ahvenanmaan maakuntapäivien aloitetta vaalilain muuttamisesta. Valiokunnan mukaan, vaikka onkin syytä ottaa huomioon Ahvenanmaan osittainen oma oikeusjärjestys, ehdotus Ahvenanmaan maakunnan edustajapaikasta Euroopan parlamentissa sopii huonosti suhteellisen vaalitavan vaatimukseen ja yhtäläisen äänioikeuden periaatteeseen, eivätkä valtiosääntöiset näkökohdat siten tältä osin puolla Suomen jakamista kahteen vaalipiiriin Euroopan parlamentin vaaleissa. Lisäksi valiokunta toteaa aikaisempaa vastaavasti, että kokonaisuutena arvioiden kysymys Ahvenanmaan edustuksesta Euroopan parlamentissa on viime kädessä poliittista ratkaisua edellyttävä asia. Siten kokonaisarvion perusteella valiokunta ehdottaa maakuntapäivien aloitteeseen ja lakialoitteeseen sisältyvien lakiehdotusten hylkäämistä.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä Ahvenanmaan maakunnan vaikutusmahdollisuuksia EU-asioiden käsittelyssä. Valiokunta korostaa sen merkitystä, että esimerkiksi Ahvenanmaan itsehallintolain sääntely Ahvenanmaan maakunnan osallistumisesta EU-asioiden käsittelyyn on toimivaa myös käytännössä. Valiokunta toistaa

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

kantansa siitä, että Ahvenanmaan maakunnalle on annettava mahdollisuus esittää kantansa mahdollisimman varhaisessa valmisteluvaiheessa ja valmistelussa tulee kiinnittää huomiota siihen, että maakunta on yksikielisesti ruotsinkielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Löfström.

20.10 **Mats Löfström r:** Arvoisa rouva puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan maakuntapäivien aloitteeseen M 3/2023 valtiopäiviltä sisältyvä lakiehdotus.

Ärade fru talman! Argumentet att det autonoma Ålands låga befolkningstal på drygt 30 000 invånare skulle utgöra det tunga motivet för att autonomin inte genom nationell lagstiftning ska kunna vara representerad i Europaparlamentet är i grunden felaktigt. Argumentet visar en ovilja att acceptera och respektera den åländska autonomins särskilda och starka konstitutionella ställning, som är internationellt förankrad.

Belgien är ett bra exempel på att det är fullt möjligt att skapa representation för autonoma regioner med samma relativa befolkning som Åland. Där har landets tyskspråkiga region med drygt 0,6 procent av Belgiens befolkning givits direkt representation i Europaparlamentet. Regionen utgör en egen valkrets i Belgien då landet väljer sina representanter till Europaparlamentet. Åland har knappt 0,6 procent av Finlands befolkning och har överfört exklusiv beslutandemakt till Europeiska unionen.

Danmark är ett annat bra exempel. Då Danmark blev en del av Europeiska gemenskapen år 1979 beslöt självstyrda Färöarna att inte ansluta sig som övriga Danmark. Självstyrda Grönland anslöts däremot och kompensades genom ett öronmärkt mandat av Danmarks 15 dåvarande platser i Europaparlamentet. Mandatet säkerställdes genom att Grönland utgjorde en egen valkrets när Danmark valde sina representanter.

Ärade talman! Mandatfördelningen på europeisk nivå skapar också skillnader mellan hur många som representeras per mandat i Europaparlamentet. Malta, med en befolkning på drygt en halv miljon invånare, har sex mandat i Europaparlamentet medan Tyskland med en befolkning på drygt 84 miljoner invånare har 96 mandat. Det här gör att varje tyskt mandat representerar cirka 879 000 tyskar, alltså mer än hela Maltas totala befolkning. En ledamot från Malta representerar i sin tur i Europaparlamentet i genomsnitt 90 000 malteser. Med andra ord representerar en tysk medlem av Europaparlamentet nästan tio gånger fler medborgare än en maltesisk medlem, utan att det skulle göra valet odemokratiskt eller frångå principen om lika rösträtt. Det här bedöms också på europeisk nivå följa principen om ett proportionerligt valsysteem.

Anledningen till att bland annat Malta, Luxemburg och Cypern men också Finland har en större representation än vårt befolkningsunderlag proportionerligt skulle ge rätt till har att göra med att det finns andra principer som vägs in, exempelvis för att säkerställa en tillräcklig representation och pluralism från medlemsländerna i parlamentet.

Som framkommer i justitieministeriets utlåtande till grundlagsutskottet i detta ärende representerar en finländsk Europaparlamentariker cirka 372 000 finländare, i jämförelse med 879 000 tyskar per mandat i Europaparlamentet. Finland har färre platser per capita än exempelvis Estland, men fler än exempelvis Sverige, utan att Finland tyckt att det har varit problematiskt då frågan tidigare har diskuterats och beslutits på europeisk nivå.

Skulle ett helt rent proportionerligt valsysteem tillämpas på europeisk nivå skulle Finland ha åtta eller nio mandat i stället för de 15 mandat man väljer i det kommande valet. Det

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

här visar att man accepterar att en absolut proportionalitet kan frångås ifall det finns vägan-
de skäl för det, vilket det finns.

Dessa vägande och legitima skäl gäller också för varför Åland skulle ha en egen plats i Europaparlamentet. Tillsammans med exemplen från Belgien och Danmark, som gett autonoma regioner i storleksordning med Åland representation i parlamentet, samt Ålands internationella särställning och långt utvecklade självstyrelse, finns en god konstitutionell grund för att godkänna initiativet eller lagmotionen som skulle säkerställa att ett mandat från en egen åländsk valkrets väljs i nästa Europaparlamentsval.

Eftersom Finlands platser i Europaparlamentet ökar från 14 till 15 i kommande val, skulle antalet väljare per mandat i riket på det stora hela vara oförändrat i jämförelse med senaste val. Därför skulle ett åländskt mandat inte försämra rikspartiernas chanser till mandat i jämförelse med senaste val.

Arvoisa rouva puhemies! Väite siitä, että Ahvenanmaan itsehallintoalueen pieni asukaslu-
ku, 30 000 ihmistä, olisi painava peruste sille, että itsehallintoalue ei voisi kansallisella
lainsäädännöllä olla edustettuna Euroopan parlamentissa, on virheellinen.

Belgia on hyvä esimerkki siitä, että on täysin mahdollista luoda edustus Euroopan par-
lamentissa myös sellaisille itsehallintoalueille, joiden osuus väestöstä on samaa suuruus-
luokkaa kuin Ahvenanmaan. Siellä maan saksankieliselle alueelle, jonka osuus Belgian vä-
estöstä on 0,6 prosenttia, on annettu suora edustus Euroopan parlamentissa. Alue on oma
vaalipiirinsä Belgiassa maan valitessa edustajiaan Euroopan parlamenttiin. Ahvenanmaa-
laisten osuus Suomen väestöstä on vajaat 0,6 prosenttia, ja maakunta on siirtänyt yksin-
omaista päätösvaltaansa Euroopan unionille.

Tanska on toinen hyvä esimerkki. Kun Tanskasta tuli osa Euroopan yhteisöä vuonna
1979, Färsaarten itsehallintoalue päätti olla liittymättä siihen muun Tanskan tavoin. Grön-
lanti sen sijaan liitettiin siihen, ja siitä hyvityksenä se sai yhden korvamerkityn paikan
Tanskan silloisesta 15 paikasta Euroopan parlamentissa. Edustajanpaikka varmistettiin sil-
lä, että Grönlanti muodosti oman vaalipiirinsä Tanskan valitessa euroedustajiaan.

Myös Euroopan tason paikkajako luo eroja siihen, kuinka montaa kansalaista yksi edus-
tajanpaikka Euroopan parlamentissa edustaa. Maltalla, jonka väestömäärä on puoli miljoonaa,
on kuusi edustajanpaikkaa Euroopan parlamentissa, kun taas Saksalla, jonka väestö-
määrä on yli 84 miljoonaa, on 96 edustajanpaikkaa. Näin ollen jokainen saksalainen edus-
tajanpaikka edustaa noin miljoonaa saksalaista eli suurempaa määrää ihmisiä kuin Maltaan
koko väestö. Yksi maltalainen euroedustaja taas edustaa keskimäärin 90 000:ta maltalais-
ta. Toisin sanoen Euroopan parlamentin saksalainen jäsen edustaa melkein kymmenker-
taista ihmismäärää maltalaiseen jäseneseen verrattuna. Tämä ei silti tarkoita sitä, että edus-
tajien valinta olisi epädemokraattista tai vastoin yhtäläisen äänioikeuden periaatteita. Tä-
män katsotaan myös Euroopan tasolla noudattavan suhteellisen vaalitavan periaatetta.

Koska Suomen edustajanpaikkojen määrä Euroopan parlamentissa kasvaa 14 paikasta
15 paikkaan tulevissa vaaleissa, äänestäjien määrä edustajanpaikkaa kohden säilyisi valta-
kunnassa suurin piirtein muuttumattomana viime vaaleihin verrattuna. Näin ollen Ahve-
nanmaan edustajanpaikka ei heikentäisi valtakunnan puolueiden mahdollisuuksia edusta-
janpaikkojen saamiseen vuoden 2019 vaaleihin verrattuna. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ollikainen.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

20.18 **Mikko Ollikainen r:** Ärade fru talman! Med hänvisning till ledamot Lofströms ut-förliga argumentation stöder jag det av honom lagda förslaget.

Arvoisa rouva puhemies! Tuen edustaja Lofströmin juuri esittämää ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Diarra.

20.18 **Fatim Diarra vihr:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän tätä ehdotusta, mutta samaan aikaan ajattelen, että tässä on vahvoja perusteita myös vastaan. Mutta samaan aikaan on pakko ajatella niin, että kyllä Suomen valtion on nähtävä suurempi vaiva siinä, millä tavalla Ahvenanmaan asioita käsitellään, ja varsinkin siinä, millä tavalla EU-asioita käsitellään ja miten Ahvenanmaa pääsee itse vaikuttamaan. Ahvenanmaa on kuitenkin itsehallintoalue ja myöskin saari, ja Ahvenanmaan kysymykset ovat ehkä meille täällä Helsingissä ja muualla Suomessa hieman kaukaisia, mutta aivan samalla tavalla ahvenanmaalaisten äänen tulisi kuulua siinä päätöksenteossa. Ja nytten, kun katsoo eduskunnan rytmiä ja sitä, miten nopeasti varsinkin EU-asiat täällä eduskunnassakin käsitellään, voi myös kysyä, pystytäänkö edes me todellisesti vaikuttamaan kovinkaan väkevästi niihin asioihin. Herää kysymys siitä, millä tavalla sitten myöskään Ahvenanmaa pystyy vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin. Näen, että tässä meillä eduskuntana ja Suomen valtiona on erityinen tehtävä pyrkiä parantamaan sitä niin, että Ahvenanmaa pystyy vaikuttamaan paremmin omiin asioihinsa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Vestman.

20.19 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Edellä kollegat Lofström ja Diarra pitivät tasokkaat puheenvuorot tästä asiasta. Olen edustaja Diarran kanssa tismalleen samaa mieltä siitä, että valtioneuvoston tulee nähdä vaivaa sen eteen, että Ahvenanmaan vaikutusmahdollisuudet sitä koskeviin asioihin EU:ssa huolehditaan.

Kuten edustaja Lofström totesi, on todella niin, että Euroopan unionin jäsenmaissa on esimerkkejä siitä, että jäsenmaa on jaettu eri vaalipiireihin. Arvioitaessa kuitenkin kysymystä Suomen jakamisesta kahteen vaalipiiriin on asiaa arvioitava nimenomaan meidän kansallisen perustuslain näkökulmasta. Kuten valiokunnan saamista asiantuntijalausunnoista käy ilmi, jos europarlamenttivaalien paikat jakaantuisivat Suomessa niin, että Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiristä valittaisiin yksi ja Manner-Suomen vaalipiiristä yhteensä 14 edustajaa Euroopan parlamenttiin, edustaisi Ahvenanmaalta valittu jäsen noin 27 000:ta kansalaista ja jokainen Manner-Suomesta valittu jäsen noin 372 000:ta kansalaista. Tässä on nimenomaan kysymys siitä, että Suomen perustuslaki sisältää ajatuksen ja vaatimuksen suhteellisuudesta vaaleissa. Nimenomaan Suomen valtiosääntöön liittyvät näkökohdat eivät siksi puolla Suomen jakamista kahteen vaalipiiriin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Lofström.

20.21 **Mats Lofström r:** Ärade fru talman! Åland har en långtgående självstyrelse och en unik särställning. Utmärkande och särskiljande för det åländska självstyrelsesystemet är bland annat följande grundläggande särdrag:

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Självstyrelsesystemet baserar sig på beslut i Finlands riksdag i maj 1920 med erbjudande till Åland om vidsträckt självstyrelse, beslut i Nationernas förbunds råd i juni 1921 om Ålands statstillhörighet, säkerställandet av det svenska språket och kulturen samt öarnas demilitarisering och neutralisering, och sedan den från staten delegerade statliga lagstiftnings-, förvaltnings- och budgetmakten som enbart kan justeras genom likartade beslut i riksdag och lagting. Detta innebär att makten är delad mellan staten och självstyrelsen, och staten kan inte återta given statsmakt utan Ålands lagtings medgivande i kvalificerad ordning. Det här att lagstiftningsbehörigheten är exklusiv är ett otroligt starkt argument till varför just Åland behöver få också egen representation i Europaparlamentet. Det åländska partiväsendet är också helt fristående från det finländska partiväsendet.

EU-medlemskapets effekter syns i självstyrelsen på de områden där Åland har gett över behörighet till Europeiska unionen utan att kompenseras på samma sätt som Finlands riksdag och regering, vilket det här initiativet skulle rätta till.

Ärade talman! Detta initiativ skulle förstärka Ålands representation i Europaparlamentet. Det är också viktigt att förstärka Ålands inflytande i EU:s ministerråd. I Belgien och delvis i de federala staterna Tyskland och Österrike ges regionernas ministrar en roll i medlemsstaternas representation på rådsmöten. Exempelvis är det den autonoma regionen Flanderns fiskeriminister som företräder hela Belgien på ministerrådsmötena för fiskeri.

Regeringen bör besluta om hur Ålands självstyrelses representation i dessa sammanhang kan förbättras och organiseras på ett för självstyrelsen så hållbart och tillfredsställande sätt som möjligt när viktiga frågor inom ramen för åländsk behörighet är till behandling i ministerråden. Det finns exempel på när landskapsregeringens ministrar varit med, både med statsministern och andra ministrar, på ministerrådsmöten och konvent. Senast det var aktuellt var då den finländska jord- och skogsbruksministern Sari Essayah tog med landskapsregeringens minister till fiskeriministrarnas möte i Luxemburg i oktober 2023. Det här kan ses som en form av inofficiellt inflytande, som i brist på officiellt inflytande skulle kunna öka Ålands självstyrelses reella påverkningsmöjligheter. Tillsammans med att delta i beredningen av Finlands positioner samt höras av riksdagens stora utskott samt övriga utskott i riksdagen ska man säkerställa Ålands inflytande i den nationella beslutsprocessen så gott som möjligt. Åland, precis som ordförande Heikki Vestman var inne på, bör få möjlighet att yttra sig i ett så tidigt skede som möjligt, och det framkommer också i grundlagsutskottets betänkande. Dessutom måste beredningen beakta att landskapet är enspråkigt svenskt, något utskottet också betonar.

Ärade talman! En starkare systematik att ta med åländska ministrar till rådsmötena när för Åland viktiga frågor behandlas skulle vara en konkret möjlighet att stärka Åland också i ministerrådet inom ramen för EU-fördragen. Dessa lösningsmodeller passar bra ihop med regeringen Orpos regeringsprogram som slår fast att ”Ålands möjligheter att påverka i EU-ärenden tryggas i enlighet med självstyrelselagen för Åland och bilagan till EU-anslutningsakten”. I regeringarna Marins och Rinnes regeringsprogram fanns också följande skrivning: ”Ålands möjligheter att påverka i EU-ärenden ska säkerställas.”

Arvoisa rouva puhemies! Tämä aloite vahvistaisi Ahvenanmaan edustusta Euroopan parlamentissa. Ahvenanmaan vaikutusvallan vahvistaminen myös ministerineuvostossa on tärkeää. Belgiassa ja osittain federalistisissa valtioissa Saksassa ja Itävallassa alueiden ministerit saavat aseman jäsenvaltioiden edustuksessa neuvoston istunnoissa. Esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Flanderin itsehallintoalueen kalastusministeri edustaa koko Belgiaa kalastuksen ministerineuvoston kokouksessa.

Hallituksen tulisi selvittää, miten Ahvenanmaan itsehallinnon edustusta voidaan näissä yhteyksissä Ahvenanmaan toimivallan puitteissa parantaa maakunnan kannalta tärkeiden asioiden käsittelyssä ja miten edustus voidaan järjestää itsehallinnon kannalta mahdollisimman kestäväällä ja tyydyttävällä tavalla. Se, että ahvenanmaalaisia ministereitä otettaisiin mukaan ministerineuvostojen kokouksiin entistä systemaattisemmin silloin, kun niissä käsitellään Ahvenanmaalle tärkeitä kysymyksiä, olisi konkreettinen mahdollisuus vahvistaa Ahvenanmaata myös ministerineuvostossa EU-sopimusten puitteissa. Nämä ratkaisumallit sopivat yhteen Orpon hallituksen hallitusohjelman kanssa, jossa todetaan, että Ahvenanmaan vaikutusmahdollisuudet EU-asioissa turvataan Ahvenanmaan itsehallintolain ja EU:n liittymisasiakirjan lisäliitteen mukaisesti. Myös Sanna Marinin ja Antti Rinteen hallitusten hallitusohjelmassa oli seuraava kirjaus: ”Ahvenanmaan vaikutusmahdollisuudet EU-asioissa turvataan.” — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 73/2023 vp
Valiokunnan mietintö StVM 16/2023 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

Keskustelu

22.57 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Kun työministeri Satonen totesi tämän päivän lakkoon liittyen medialle, että jotkut lapset jäävät ilman ruokaa, niin näinhän tässä todella on käymässä. Tämä esitys työttömyysturvan leikkaamisesta on yksi niistä esityksistä, joilla hallitus pudottaa THL:n arvion mukaan jopa 17 000 lasta köyhyyteen. Pelastakaa Lapset ry:n tutkimuksen perusteella taas tiedämme, että 14 prosenttia pienituloisissa perheissä elävistä lapsista kokee, ettei perheellä ole riittävästi ruokaa. Saatetaan puhua siis jopa tuhansista lapsista, jotka hallituksen politiikan vuoksi todella jäävät ilman ruokaa. Ja muistutetaan nyt vielä kerran, että ennen vaaleja puheenjohtaja Purra sanoi, että pienituloisilta leikkaaminen ei perussuomalaisille käy. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että kaikki kokoomuksen ja elinkeinoelämän ajamat tavoitteet hyväksytään sellaisenaan. Voi hyvällä syyllä kysyä, miten hyvin demokratia tässä toteutuu, kun äänestäjät saavat jotain ihan muuta kuin heille vaalipuheissa luvattiin.

Kokoomus taas puhui ennen vaaleja yleisen ansioturvan puolesta eli siitä, kuinka ansioturva pitää saada koskemaan kaikkia. Nyt kuitenkin ansioturva viedään kokonaan pois merkittävältä osalta työntekijöitä, kun työssälöehto nostetaan 12 kuukauteen. Esimerkiksi opettajien sijaiset jätetään kesäksi työmarkkinatuen ja toimeentulotuen varaan.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Kuten tämäkin esitys osoittaa, hallituksen niin sanottu työlinja taitaa olla todellisuudessa toimeentulotukilinja. THL:n arvion mukaan jopa 100 000 ihmistä pudotetaan toimeentulotuen varaan. Kun tämän lisäksi työttömyysturvan ja asumistuen suojaosat poistetaan, niin työntekemisen kannusteet heikentyvät todella rajusti monien suomalaisten kohdalla. Tarkoitus näyttääkin olevan enemmänkin kiusata pienituloisia kuin kannustaa tai edistää heidän työllistymistään.

Tämä lakiehdotus on todella huono. Se aiheuttaa köyhyyttä, erityisesti lapsiperheköyhyyttä, eikä myöskään kannusta työn tekemiseen. Tästä syystä esitän, että lakiehdotus hylätään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

23.00 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi haluan kannattaa tätä edustaja Meriluodon tekemää hylkäysesitystä tämän lain suhteen.

Tänään täällä tosiaan käsittelemme tätä yhtä hallituksen esitystä, jolla leikataan työttömyysturvaa, ja tämä on myös yksi esitys, jota tänään laajasti työntekijäpuoli on vastustanut näillä poliittisilla mielenilmaisuilla. Satatuhatta ihmistä on osallistunut lakkoon, ja yksi syy lakolle on myös tämä lakiesitys, joka meillä tänään on käsittelyssä. Ehkä yleiskuvana, että pidämme epäoikeudenmukaisena tätä hallituksen politiikkaa siitä näkökulmasta, että kaikki nämä neljä isompaa leikkauskokonaisuutta, mitkä liittyvät tähän lakiesitykseen — asumistuen leikkaukseen ja indeksileikkaukseen ja toimeentulotuen leikkaukseen — kohdistuvat samoihin ihmisiin: osa-aikaisiin työntekijöihin, ylipäättänsä pienituloisiin duunareihin, työttömiin ihmisiin. Ja kuten valiokunnan kuulemisessa kuulimme, niin nämä työllisyysvaikutusarviot ovat myös hyvin kyseenalaiset. On arvioitu, että voiko ihminen käytännössä työllistyä näillä monilla eri leikkauksilla, siis voiko ihminen työllistyä siten, että leikataan asumistuesta, työttömyysturvasta indeksien kautta. Tätä valiokunnassa problematisoitiin aika vahvasti, että nämä hallituksen laskelmat ovat tältä osin ehkä vähän, tai eivät kovin vähänkään, puutteelliset.

Lisäksi pidämme epäoikeudenmukaisena, että nämä 1,5 miljardin leikkaukset kohdistetaan samoihin ihmisiin tilanteessa, jossa kaikista hyvätuloisimmille ihmisille osoitetaan historiallisen suuret veronalennukset. Kuten täällä on tuotu useaan kertaan esille, niin onko hallituksen mielestä todella niin, että ministereille osoitetaan 2 000 euron veronkevennys samaan aikaan kun pienituloisilta työntekijöiltä leikataan pienistäkin rahoista? Tämä on sellainen arvovalinta, mikä meille sosiaalidemokraateille ei käy.

Itse tässä esityksessä, jota tänään täällä käsittelemme... Täytyy, puhemies, sen verran todeta, että olen itse harmistunut, että nämä kaikki budjettilait ja niiden käsittely on ollut hyvin myöhään — nyt tähän aikaan, mutta usein ollaan oltu täällä puolenyön jälkeen — ja olisin toivonut, että oltaisiin pystytty täällä salissa päiväsaikaan käsittelemään tätä, koska esimerkiksi täällä ei ole yhtään perussuomalaisten ryhmän edustajaa paikalla, mutta nyt ei voi asialle mitään.

Tässä esityksessä ensimmäisenä haluan kiinnittää huomiota tähän suojaosan poistoon. Hallitus esittää 300 euron suojaosan poistoa, ja tämä heikentää erityisesti osatyökykyisten ja osa-aikaisesti työtä tekevien ihmisten asemaa. Valiokunnassa kuulimme, että esimerkiksi Palvelualojen työttömyyskassan päivärahan saajista 48 prosenttia on tänä vuonna saanut soviteltua päivärahaa, ja me tiedämme, että nyt kun tämä euroistetaan ja meillä on hyvin paljon vastentahtoista osa-aikatyötä — ihmisille ei tarjota kokoaikaista työtä, ja ihmiset

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

joutuvat pakotetusti elämään pienipalkkaisessa työssä ja osin sosiaaliturvan varassa — niin tämä leikkaus kohdistuu hyvin pitkälti myös näihin pienipalkkisiin työntekijöihin. Kuumme myös, että leikkaus osuu erityisesti enemmän naisiin johtuen tästä painotuksesta näihin pienipalkkisiin työntekijöihin.

Lisäksi tätä lapsikorotuksen poistoa vastustettiin erittäin ankarasti valiokunnassa. Meillä on esimerkiksi Kelan uutta tutkimustietoa siitä, että työttömyysturvan lapsikorotus on ollut tehokkain tapa ehkäistä lapsiperheköyhyyttä, ja monet tutkijat kyseenalaistivat etenkin tätä leikkausta, jolla syvennetään lapsiperheköyhyyttä entisestään. Pidänkin edesvas-tuuttomana, että tämän asiantuntijakuulemisen jälkeen hallitus edelleen leikkaa tätä työttömyysturvan lapsikorotusta. Täytyy muistaa, [Puhemies koputtaa] että tästä työttömyys... — Oliko tämä viisi minuuttia? Seitsemän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Aa, korjaan. — Olkaa hyvä, jatkakaa.

Tässä työttömyysturvan osassa tämä lapsikorotuksen osuus on merkittävä, ja mielestäni on epäoikeudenmukaista, että hallitus rankaisee työttömäksi joutuneita perheitä ja erityisesti näitä lapsia, erityisesti vielä joulun alla, näin isoilla leikkauksilla.

Lisäksi tähän kokonaisuuteen sisältyvät tietenkin nämä indeksijäädytykset, joista seuraavaksi keskustelemme enemmän.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä lopuksi haluaisin todeta, että pidän huolestuttavana sitä, että hallitus toistaa nyt näitä 90-luvun laman virheitä. Silloin tutkimuksen mukaan nämä leikkaukset johtivat erityisesti yksinhuoltajien lasten kannalta erittäin pitkäkestoisiin vaurioihin sekä syrjäytymiseen työvoimasta ja lisääntyviin sosiaalimenoihin. Näin ankarat leikkaukset pienituloisiin ihmisiin olisi pitänyt arvioida ja ehkäistä tämä syrjäytymisen kasvu ja sitä kautta pahoinvoinnin lisääntyminen. Pidänkin sen takia tätä esitystä äärettömän huonona, koska tämä ei ota huomioon, että erityisesti tässä ajassa, kun maailmalla kuohuu ja me tarvitsimme yhtenäisyyttä, pitäisi pitää kaikki mukana, eikä niin, että jaetaan ihmisiä niin, että osalle annetaan kauhalla ja osalta viedään loputkin.

Mutta, arvoisa puhemies, kuten sanoin, niin meidän koko ryhmä vastustaa tätä jyrkästi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

23.07 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Arvoisa sali, vielä näin lähellä puolta yötä: Keskusta on esittänyt oman mallinsa tähän työttömyysturvan kokonaisuuteen. Siinä emme hyväksy lapsikorotuksen poistoa, työttömyysturvan suojaosan poistoa emmekä työssäoloehdon pidentämistä. Me tunnustamme, että taloutta tulee laittaa kuntoon, mutta sitä ei voi tehdä tällä epäoikeudenmukaisella mallilla, jota hallitus esittää. Aina on vaihtoehtoja, ja sellaisen haluamme teille tarjota.

Keskusta ei halua säästää lapsiperheiltä, ja me tuemme inhimillistä työelämää, johon kuuluvat myös osa-aikaiset ja määräaikaiset työsuhteet. Työelämän joustot ovat edellytys, jotta työelämä voi aidosti olla perheystävällistä. Kaikilla pitää olla oikeus työhön.

Tänään menen tarkemmin erityisesti lapsikorotuksen poistoon, joka on esityksistä kaikkein härskkein. Muista kokonaisuuksista olen pitänyt puheenvuoroja aikaisemmin.

Hallituksen esitykseen sisältyvistä taulukoista käy ilmi, että lapsikorotuksen poistolla tavoitellaan selkeästi suurimpia vaikutuksia, noin 10 000 ihmisen työllistymistä. Rohkeuden epäillä tätä monestakin syystä muun muassa lapsiasiainvaltuutetun, ministeriön ja mo-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

nen muun asiantuntijan tavoin. Muutosten arvioidaan nimittäin lisäävän myös toimeentulotuen ja yleisen asumistuen menoja. THL on arvioinut vastikään, että tämän syksyn muutokset sosiaaliturvaan tulevat aiheuttamaan noin sadantuhannen uuden ihmisen päätymissen toimeentulotuen varaan. Se on varsin korkea luku.

Tämä kuulostaa vastaavalta kehitykseltä kuin mitä 1990-luvun laman jälkeen: tehtiin merkittäviä virheitä nimenomaan perinnöllisen köyhyyden ja perinnöllisen huono-osaisuuden osalta. Tässä tavoitteessa unohdetaan, että Suomessa on useita alueita ja aloja, joissa työtilanne on heikko. Tuoreet uutiset taloudesta kielivät heikentyvästä suhdanteesta, mikä vaikuttaa myös työmarkkinoiden tilanteeseen. Hallituksen esityksessäkin todetaan heikon suhdannetilanteen vaikuttavan ja mietitään, että nämä vaikutukset voivat jäädä sitä 10 000:ta uutta työntekijää heikommiksi.

On myös hyvä huomata, että pienten lasten kohdalla vanhemman osa-aikainen työnteko voi olla lapsen edun kannalta paras ratkaisu, siis se, että lapsi on kotona ja vanhemmat pysyvät vuorottelemaan tai sitten lapsi on vain osa-aikaisesti hoidossa. Osa-aikatyö ei myöskään välttämättä ole pitkäaikainen järjestely muissakaan elämäntilanteissa, vaan se pitää vanhemman kiinni työelämässä lasten ollessa pieniä ja mahdollistaa kokoaikaisen työskentelyn lasten kasvetta tai vastaavasti mahdollistaa työn esimerkiksi sairauden tai jaksamisen tai muun elämäntilanteen kohdatessa, omaishoitotilanteessa.

Lisäksi lapsikorotuksen poiston vaikutukset näyttäisivät kohdentuvan voimakkaammin naisiin johtuen siitä, että erityisesti lapsikorotukset ja osa-aikainen työskentely ovat yleisempiä naisten keskuudessa. Naiset tekevät enemmän osa-aikatöitä, ja matalapalkkaiset alat ovat naisvaltaisia. Usein kokoaikatyötä ei näillä aloilla ole tarjolla, tai sen tekemiseen yksinhuoltajaperheissä voi olla käytännössä mahdottomat edellytykset.

Lapsikorotuksen on todettu tutkitusti helpottavan lapsiperheköyhyyttä. Vastaavasti lapsikorotuksen poiston arvioidaan lisäävän lapsiperheiden toimeentulotuen tarvetta. Ristiriita näyttää ilmeiseltä, sillä hallitus lupaa omassa ohjelmassaan, että toimeentulotuen asiakkuudet vähenevät ja tarve sosiaaliturvaan vähenee.

Toimeentulotuki on tarkoitettu aina viimesijaiseksi etuudeksi ja yleensä lyhytaikaiseksi tukimuodoksi, joten vaikuttaa hankalalta ja lyhytnäköiseltä tehdä sellaisia säästöpäätöksiä, jotka johtavat toimeentulotuen asiakkuuteen. Tällöinhän ihmiseltä edellytetään, että hän luopuu kaikista säästöistään ja todistaa kuukausittain, että hänellä ei ole varallisuutta. Tukimuoto on itsessään varsin passivoiva, ja siksi se on viimesijainen etuus, jota tulisi kaikin keinoin välttää.

Edellä mainituista syistä esitän vastalauseita ja kahta lausumaa keskustan ryhmän puolesta, ja lausumaehdotukset kuuluvat seuraavasti:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle viivyttämättä lakiehdotuksen ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisesta työttömyyden keston sijaan henkilön työttömäksi jäämistä edeltäneen työhistorian mukaan.”

Ja toinen lausumamme: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa työttömyysturvalain muutosten vaikutuksia erityisesti lapsiperheisiin ja heidän taloudelliseen pärjäämiseensä ja tuo asiasta sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle selvityksen vuoden 2025 loppuun mennessä.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

23.13 **Hanna-Leena Mattila kesk:** Arvoisa herra puhemies! Useat lausunnot antavat tahoja ovat olleet huolissaan hallituksen esitysten tasa-arvo- ja sukupuolivaikutuksista. Halli-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tus tekee useita erillisiä leikkauksia sosiaaliturvaan. Leikkaukset kasautuvat samoille ihmisille, merkittävä osa nimenomaan lapsiperheisiin ja naisiin, jotka ovat yliedustettuja esimerkiksi osa-aikatyössä.

Hallituksen esityksellä on vaikutuksia myös kuntatalouteen. Hallitus ei kuitenkaan ole varannut rahaa kuntatalouden kasvaneiden kustannusten kompensoimiseksi. Keskustan mielestä kasvaneet menot tulisi kompensoida, jotta kuntatalouden tilanne ei pahene hallituksen toimien seurauksena. Keskusta edellyttää, että hallitus seuraa lakimuutosten vaikutuksia ja on valmis tekemään tarvittaessa korjauksia lainsäädäntöön.

Kannatan edustaja Kempin tekemiä esityksiä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

23.14 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa herra puhemies! Työmarkkinat kaipaavat uudistamista, mutta uudistaminen pitää tehdä reilulla ja oikeudenmukaisella tavalla. Nyt Orpon hallitus kuitenkin uudistaa työmarkkinoita rikkovalla ja epäoikeudenmukaisella tavalla, ja en ajattele, että tämä on pitkällä aikavälillä Suomen taloutta ja suomalaisten ilmapiiriä kannattava kokonaisuus. Nostan tässä tiettyjä, vastalauseen mukaisia kokonaisuuksia, mitä olen valiokunnassa nostanut esille.

Erityisesti olen huolissani lapsiperheistä ja lapsiperheköyhyydestä. Pidän erittäin huolestuttavana hallituksena aikeita kohdistaa merkittävästi säästöjä erityisesti lapsiin ja lapsiperheisiin. Hallitus on poistamassa työttömyysturvasta kokonaan lapsikorotukset, vaikka niiden poistamista vastustettiin hallituksen esityksen mukaan laajasti lausuntokierroksella. Lapsiasiavaltuutettu muistutti valiokuntaa lausunnossaan YK:n lapsen oikeuksien komitean suosituksissaan kesällä 2023 antamista päätelmistä Suomelle, että valtion pitää välttää sosiaaliturvaetuuksien leikkauksia, jotka vaikuttavat köyhyyden ja syrjäytymisen vaarassa oleviin lapsiin. MLL ja useat muut lausunnonantajat korostivat valiokunnalle, että lapsikorotuksilla on suuria merkityksiä työttömyyttä kohtaavien lapsiperheiden toimeentulon turvaamisessa. Lapsikorotusten poistaminen lisää lapsiperheköyhyyttä ja saattaa lisätä hyvin huomattavasti ylisukupolvista köyhyyttä. Minä ajattelen, että tämä on tässä kokonaisuudessa keskeisesti ongelmallinen poliittisesti. Minä ajattelen myös sitä, että kukaan lapsi ei ole syyllinen omien vanhempiansa työttömyyteen. Tämä hallituksen tekemä esitys sillä osin tuntuu rangaistukselta, joka on kohdistunut ihmisiin, jotka eivät voi omalle tilanteelleen mitään.

Sitten toinen kokonaisuus on tämä, että pienenkin työnteon pitää olla kannattavaa. Olenkin häkeltynyt siitä, että hallitus esittää suojaosan poistoa. Suojaosahan on aikanaan Jyrki Kataisen hallituksen toimesta oleva kokonaisuus, minkä ajatus on lähtenyt siitä, että työn, pienienkin työtuntimäärien, vastaanottamisen pitää aina olla mahdollista ja helppoa ja kannatettavaa. Nyt hallitus on tekemässä tästä vaikeampaa ja tuottamassa osa-aikatyöhön tällaisen kannustinloukun.

Juho Saari nosti valiokunnassa antamassaan lausunnossa esille, että Suomen-mallin vahvuus on ollut se, että epätyypillisillä työmarkkinoilla toimivat pienituloiset kotitaloudet ovat voineet ylläpitää elintasoaan köyhyysrajan yläpuolella yhdistämällä palkkaa, etuuksia, asumistukea, työttömyysturvaa ja palveluita. Tutkimusten mukaan tämä on lisännyt osapäivätyössä työskentelyä. Sen sijaan sillä ei ole ollut merkittäviä kokopäivätyöskentelyä haittaavia vaikutuksia. Hallitus esittää ja perustelee tätä sillä, että pyritään saamaan koko-aikatyöhön enemmän ihmisiä. En tietenkään vastusta sitä tavoitetta — sehän on

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tosi hyvä, että työmäärä lisääntyisi — mutta me tiedetään, että ihmiset ovat erilaisissa elämäntilanteissa ja kaikilla ei ole mahdollista ylipäänsä ottaa kokopäivätyötä vastaan, esimerkiksi jos puhutaan erityisryhmistä ja esimerkiksi siitä, että voi satunnaisesti olla myös työkyvytön tietyllä prosentilla. Mutta myös on tilanteita, missä kokopäivätyötä ei ole sille kyseiselle ihmiselle välttämättä myöskään tarjolla, vaikka hän haluisi sitä kokopäivätyötä tehdä. Minä ajattelenkin, että tästä näkökulmasta tämä hallituksen esitys ei kyllä katso tätä kokonaistilannetta eduksi.

Yksi tällainen ryhmä, joka on nostanut oman vaikean tilanteeseensa esille, on luovien alojen ihmiset, jotka ovat nostaneet sitä, että heidän erityisalojensa erityispiirteitä ei olla otettu hallituksen esityksessä huomioon. Luovan työn tekijät ja yrittäjät ry on valiokunnan asiantuntijakuulemisessa muistuttanut luovien alojen työmarkkinoiden erityispiireistä. Niiden työttömyysturvassa on omat erityiset ongelmat, ja siksi myös hallitusohjelmassa on niiden työttömyys- ja sosiaaliturvasta oma erityinen kirjauksensa. Toivottavasti tämä hallituksen kirjaus luovien alojen tilan parantamisesta etenee, mutta valitettavasti tämä ei kuitenkaan näy tässä kyseisen lain käsittelyssä.

No, sitten olen nostanut omissa vastalauseessani esille sitä, että hallitus, varsinkin kokoomus ennen vaaleja, on nostanut esille yleisturvan tarpeen. Te olette kannattaneet sitä, että ansiosidonnaista laajennettaisiin myös laajemmalle joukolle, mutta ette valitettavasti tässä hallitusohjelmassa, eikä mitään toimia ole sen osalta tehty. Osana uudistusta ei olla tarkasteltu lainkaan sitä joukkoa, joka nyt jää ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulkopuolelle sen vuoksi, ettei kuulu työttömyyskassaan. Tässä joukossa on paljon matalapalkkaisuudessa työssä olevia naisia, joilla on suuri köyhyysriski. Työmarkkinoiden yhdenvertaisuuden näkökulmasta olisi tarpeen selvittää ansioturvan uudistamista siten, että se voitaisiin ulottaa kaikkiin työssäoloehdon täyttäviin työntekijöihin riippumatta työttömyyskassan jäsenyydestä. Tämä on vihreille tosi tärkeä kokonaisuus, ja me esitetäänkin meidän omissa vaihtoehtobudjetissamme, että sitä lähdettäisiin selvittämään.

Vielä viimeisenä asiana haluan nostaa esille, että tuloperustaisen työssäoloehdon sukupuolivaikutuksen arvio on tehtävä. Me vihreät kannatetaan tuloperustaisen työssäoloehdon helpottamista, tulorekisterin hyödyntämistä tässä kokonaisuudessa, ja ajatellaankin, että tämä osuus tässä hallituksen esityksessä on hyvä ja kannatettava. Mutta me toivotaan sitä, että tätä kokonaisuutta selvitetään ja seurataan sen vaikutuksia erityisesti tasa-arvon näkökulmasta.

Vaikka hallituksen toimet kokonaisuudessaan eivät ole perusteltuja osana tasapainottavaa kokonaisuutta, osa esityksen toimista on kannatettavia. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa on syytä uudistaa, sillä nykyisellään se on liian kallis keski- ja hyvätuloisille ohjautuvana tulonsiirtona. Samalla kuitenkin tulee huolehtia, että jokainen saa tarvitsemansa tuen uudelle työllistymiselle. Työllisyyden edistämisestä, kotoutumisesta ja täsmätyökykyisten palveluista ei tulisi kuitenkaan leikata. Ansiosidonnaista on kuitenkin mahdollista uudistaa reilulla tavalla. Ansioturvan uudistamisen pidemmän aikavälin tavoitteena tulisi olla kohti yleistä ansioturvaa siirtyminen.

Näillä kaikilla perusteluilla esitän vastalauseen 1 mukaisia lausumia:

1. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää valmistelun suhdanneperustaisen ansioturvan käyttöönotosta.”
2. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi muutosten sukupuolivaikutukset ja seuraa erityisesti tuloperusteisen työssäoloehdon vaikutusta sukupuolten tasa-arvoon ja epätyöllisissä työsuhteissa olevien työttömyysturvaan.”

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

3. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää valmistelun yleisen ansioturvan käyttöönotosta.”

4. ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy valmisteluun ansioturvan työssäoloehdon uudistamiseksi siten, että jo nykyistä lyhyemmällä työssäolojaksolla voi saada lyhyen ansioturvan ja että ansioturvan enimmäiskesto kasvaa sen mukaan, mitä pidempi yhtenäinen työhistoria henkilöllä on.”

Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

23.21 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Forsgrénin tekemiä esityksiä. Minusta edustaja kuvaili tuossa hyvin näitä vaikutuksia, mitä näillä esityksillä on. Tietysti samanaikaisesti, niin kuin siinä esille tuli hyvin, kyllä mekin näemme, että tarvetta erilaiselle uudistamiselle on. Mutta erityisesti tämä työttömyysturvan lapsikorotuksen poisto on kyllä sellainen keino, joka valitettavasti tulee lisäämään lapsiperheköyhyyttä, ja nimenomaan se riski myös ylisukupolvisen köyhyyteen kasvaa.

Me ollaan monta kertaa tässä salissa nostettu esiin 1990-luvun laman seuraukset ja se pitkä varjo, mitä sen ajan laman lapsille on siitä elämänsä jäänyt. Nyt näyttää siltä, että hallitus on tekemässä näitä samoja virheitä uudestaan, ja se on varsin valitettavaa, etenkin kun on tiedossa se, mihin ne silloin johtivat. Tätä laman lasten sukupolveahan on hyvin säännönmukaisesti tutkittu. Siinä mielessä, kun tätä tutkimustietoaakin paljon on, niin on harmillista, että siihen ei ole tässä syvennytty ja koetettu välttää niitä samoja virheitä.

No, toinen asia on tietysti tämä suojaosan poisto, joka on mielestäni aivan väärään suuntaan menevä toimi. Meidän pitäisi päinvastoin luoda niitä malleja, joilla me varmistamme, että aina työnteon vastaanottaminen on kannattavaa: vaikka sitä työtä olisi vähemmän, vaikka ne olisivat pätkiä, vaikka se olisi silppuista. Sen takia suojaosilla on tärkeä rooli siinä, että se tekee työn vastaanottamisen järkeväksi ja kannattavaksi yksilön näkökulmasta. Toisaalta vaaranahan on, että sitten ihmiset tippuvat toimeentulotuelle, ja se jos mikä on sitten tämmöinen ei vain kannustinloukku, vaan suorastaan tämmöinen kannustinkatiska, josta on hyvin vaikea päästä eroon.

Todella on helppo yhtyä tässä edellä puhuneen edustaja Forsgrénin hyvään puheenvuoroon, ja kannatan näitä hänen esityksiään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

23.24 Oskari Valtola kok: Arvoisa herra puhemies! Euroopan komissio muistuttaa Suomea kasvu- ja vakaussopimuksen säännöistä — siis huomauttaa Suomea, Euroopan talouden entistä mallioppilasta, joka on aiempina vuosina vahtinut muiden maiden alijäämiä. Suomen valtio on velkaantunut yhtäjaksoisesti vuodesta 2008 saakka sekä absoluuttisesti että suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Työllisyysasteemme on matalampi kuin muissa Pohjoismaissa, ja työttömyysasteemme on aivan liian korkea. Suomi on juuri julkaistun tiedon perusteella noussut OECD-maiden neljänneksi kovimmaksi verottajaksi. Suomen talouden tilanne on siis erittäin vaikea ja liikkumavara on syöty, ja nyt on viimeistään tehtävä toimenpiteitä Suomen talouden tervehdyttämiseksi. Millään muulla tavalla emme pysty enää ylläpitämään hyvinvointiyhteiskuntaa, jossa heikoimmista pidetään huolta.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Hallitus on valinnut ainoan oikean linjan talouden oikaisemiseksi. Valtiontalouden menoja on alennettava menosopeutuksella ja tuloja lisättävä panostamalla työllisyyteen ja talouskasvuun. Nämä ovat myös taloustieteellisen tutkimuksen perusteella parhaimmat keinot valtiontalouden alijäämän korjaamiseksi. Hallituksen kokonaislinja on siis työn linja, joka on kokonaisuus: menoleikkauksia, kannustinloukkujen vähentämistä, työn verotuksen alentamista erityisesti pieni- ja keskituloisilta mutta myös korkeammissa tuloluokissa olevilta työntekijöiltä, panostuksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen ja työelämän rakenteellisia uudistuksia. Nämä toimenpiteet muodostavat siis kokonaisuuden, jolla tämä ongelma ratkaistaan.

Ensi vuodelle päätettävät toimenpiteet lisäävät valtiovarainministeriön laskelmien perusteella työllisyyttä 60 000—65 000 työllisellä. Työttömyysturvauudistuksen vaikutusarviossa todetaan, että hallituksen esityksen muutokset lisäävät työllisyyttä noin 20 400 työllisellä. Toisaalta pienituloiseksi luokiteltavien osuus kasvaa noin 7 200 henkilöllä, joista 3 700 on lasta. Arviot vaikutuksista kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin ovat staatistisia, eli niissä ei ole huomioitu käyttäytymisvaikutuksia, kuten esimerkiksi työllistymistä. Nämä muutokset onkin arvioitava dynaamisena kokonaisuutena.

Nyt esitettyjen työttömyysturvallain muutoksiin kuuluu noin 20 000 henkilön työllisyyskasvu, joka vahvistaa julkista taloutta 550 miljoonalla eurolla. Lisäksi saadaan 250 miljoonan euron menosopeutus. Eli esityksen muutoksilla voidaan saavuttaa yhteensä noin 800 miljoonan euron julkista taloutta vahvistava vaikutus.

Nyt esitetyt työllisyystoimet ovat tarpeellisia, ja ne ovat osa hallituksen tavoitetta lisätä työllisyyttä 100 000 työllisellä hallituskauden aikana. Nykyistä korkeampi työllisyysaste ja kasvava dynaaminen talous ovat keskeinen osa julkisen talouden kestävyysvajeen ratkaisua ja ainut mahdollisuus turvata hyvinvointivaltion tulevaisuus pitkällä aikavälillä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

23.28 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Salissa ja julkisuudessa on keskusteltu viime kuukaudet siitä, täyttävätkö käsittelyssä olevat sosiaaliturvan säästölait perustuslaisissa säädettyjen perusoikeuksien vaatimukset. Säästölakien perustuslainmukaisuudesta ja perustuslakivaliokunnan kannanotoista on ollut niin monitulkintaisia, jopa virheellisiä väitteitä julkisuudessa ja sosiaali- ja terveystieteellisen valiokunnan mietintöjen ensimmäisissä käsittelyissä, että niitä on välttämättä oiottava.

Ensin kiinnitän huomiota siihen, että jotkut ovat antaneet ymmärtää, ettei säästölakien perusoikeuksien mukaisuutta olisi kunnolla arvioitu eduskuntakäsittelyssä tai että tämä arvio olisi jotenkin puutteellinen. Nämä väitteet eivät pidä paikkaansa. Perustuslakivaliokunta on arvioinut kunkin sosiaaliturvan muuttamista koskevan lakiesityksen ja antanut lausuntonsa kunkin perustuslainmukaisuudesta ja suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeusvelvoitteisiin, kuten perustuslain 74 § vaatii. Lakien perustuslainmukaisuuden ennakkollinen valvonta on toiminut näiden säästölakien kohdalla aivan kuten aiemminkin: vakiintuneella tavalla. Perustuslakivaliokunta on hoitanut valtiosääntöisen tehtävänsä tälläkin kertaa hallituksen lainvalmistelun puutteista huolimatta. Perustuslakivaliokunnan tekemä arvio säästölakien perustuslainmukaisuudesta ei ole puutteellinen vaan juuri niin kattava kuin ennakkokontrolli in abstracto edellyttää. Valiokunta halusi tehdä arvionsa huolellisesti, mikä otti oman aikansa. Pyysimme ministeriöltä lisäselvityksiä, ja kuulimme perusteellisesti valtiosääntöoikeuden ja sosiaalioikeuden johtavia asiantuntijoita. Itse asiassa kuultujen asian-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

tuntijoiden määrä perustuslakivaliokunnassa oli huomattavasti suurempi kuin esimerkiksi Sipilän kauden säästölakien käsittelyssä valiokunnassa.

Perustuslakivaliokunnan lausunnot säästölaeista perustuvat ennen muuta perustuslain sanamuotoon, perustuslain esitöissä paalutettuun perustuslain säätäjän tahtoon, valiokunnan vakiintuneeseen tulkintakäytäntöön sekä valtiosääntöoikeuden johtavien asiantuntijoiden näkemyksiin. Perustuslakivaliokunnan kuulemien valtiosääntöoikeuden asiantuntijoiden näkemykset sinänsä erosivat säästölakien perustuslainmukaisuudesta, mikä ei ole tavatonta valiokunnassa. Se, että perustuslakivaliokunta on ottanut kunkin lakiesityksen säätämisyjärjestykseen kantaa, osoittaa itsessään, että valiokunta on katsonut, että sillä on ollut riittävät tiedot lakiesityksen perustuslainmukaisuuden arvioimiseksi.

Tänään toisessa käsittelyssä olevat muutokset työttömyysturvaan sekä indeksijäädytykset eivät perustuslakivaliokunnan mukaan ole perustuslain vastaisia — palaan tähän arviointiin sisällöllisesti indeksijäädytyksen yhteydessä. Myös asumistuen muutokset voitiin perustuslakivaliokunnan mukaan käsitellä perustuslain estämättä. Toimeentulotuen asumisnormiin sisältyi sen sijaan kaksi muutosvaatimusta ponnassa, jotka sosiaali- ja terveysvaliokunta korjasi.

Puhemies! Salikeskustelussa näyttää menneen sekaisin yhtäältä perustuslakivaliokunnan säätämisyjärjestysperustelut eli perustelut siitä, täyttääkö kyseinen lakiesitys perustuslain vaatimukset, ja toisaalta valiokunnan kritiikki hallituksen lainvalmistelua kohtaan. Valiokunnan kannanottoja lainvalmistelun puutteista ei tule lukea lakiesityksen säätämisyjärjestysperusteluina. Perustuslakivaliokunta siis kiinnitti jokaisen säästölain yhteydessä hallituksen huomiota lainvalmistelun puutteisiin. Kyseiset valiokunnan kannanotot sisältyvät osioon, joka on otsikoitu yksiselitteisesti ”Esityksen valmistelu”. Ne eivät siis ole valiokunnan varsinaisia säätämisyjärjestysperusteluita vaan kohdistuvat lainvalmisteluun.

Valiokunta totesi ensinnäkin, että sosiaali- ja terveysministeriön muistio yhteisvaikutuksista, siis taloudellisista yhteisvaikutuksista, on ollut varsin kattava — siis varsin kattava. Itse asiassa koskaan aiemmin perusoikeusuudistuksen jälkeen ei ole säästölakien yhteydessä eduskunnan saatavilla ollut vastaavaa yhteisvaikutusarviointia. Valiokunnan kritiikki ei siten kohdistunut tähän yhteisvaikutusten arviointiin. Myös muutamia säästölakiesityksiä, kuten työttömyysturvalain muutoksia koskevaa esitystä, on pidettävä itsessään asiallisesti valmisteltuina niin säätämisyjärjestysperustelujen kuin vaikutusarviointien osalta.

Sen sijaan ongelmallisena perustuslakivaliokunta piti sitä, ettei STM:n yhteisvaikutusmuistioon sisälly tarkastelua esitysten perusoikeus- ja ihmisoikeusvaikutuksista. Valiokunta huomautti tästä puutteesta jokaisen sosiaaliturvan säästölain yhteydessä. Perustuslakivaliokunta totesi tässä yhteydessä siis nimenomaan lainvalmistelua arvioidessaan, että perusoikeuksien tasoon liittyvien ehdotettujen muutosten ja tulevien muiden uudistusten yhteisvaikutus ei saa muodostua kohtuuttomaksi. Kyseistä kohtaa valiokunnan lausunnoista on luettu tässä salissa eräänlaisena säätämisyjärjestysperusteluna, vaikka se ei siis sellainen tietenkään ole. Kyseessä on lainvalmistelun laatuun kohdistuva eräänlainen säädöspoliittinen kannanotto, joita perustuslakivaliokunta on aiemminkin tehnyt.

Hallituksen on syytä ottaa hyvin vakavasti perustuslakivaliokunnan huomautukset lainvalmistelun laadusta. Valiokunta pitää lisäksi selvänä, että hallituksen on tarkoin seurattava säästölakien vaikutuksia ja ryhdyttävä tarvittaessa havaittujen ongelmien korjaamiseen. Lainvalmisteluun kohdistuvasta kritiikistä huolimatta säästölait voidaan siis säätää

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

perustuslain estämättä, eli ne on perustuslakivaliokunnan ennakkokontrollissa katsottu perustuslainmukaisiksi.

Puhemies! Vielä loppuun haluan muistuttaa siitä, ettei perustuslakivaliokunnan tehtävänä ole arvioidessaan lakiesityksen perustuslainmukaisuutta ottaa kantaa siihen, onko lakiesitys hyvää vai huonoa politiikkaa, tai esimerkiksi siihen, onko esitys sosiaalipoliittisesti kohtuuton tai kohtuullinen. Näiden arviointi on tämän salin tehtävä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joonas, olkaa hyvä.

23.35 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Nyt, kun käsittelemme tätä hallituksen säästökokonaisuutta työttömyysturvaan liittyen toisessa käsittelyssä, niin puutun edelleen näihin kahteen asiaan, jotka mielestäni ovat tämän esityksen suurimmat heikkoudet.

Ensimmäinen liittyy siihen, että kun nämä suojaosat nyt työttömyysturvastakin poistetaan, niin vaikka hallitus yrittää kannustinloukkuja vähentää, niin tältä osin hallitus tulee kannustinloukkuja luomaan lisää. Miksi näin? Tämä yksinkertaisesti johtuu siitä syystä, että viimeiset tutkimukset tästä aiheesta ovat todistaneet sen, että nimenomaisesti nämä suojaosat ovat laskeneet työllistämisen kynnyksiä varsin alas sinä aikana, kun nämä otettu käyttöön, eivätkä ole vähentäneet koko-aikatyötä, toisin kuin hallitus on väittänyt. Ja nyt, kun hallitus nämä suojaosat poistaa, niin tosiaan sen vaikutus tulee olemaan se, että henkilö, joka on pystynyt edes vähän tekemään töitä näiden suojaosien turvin, tulee tästä lähtien tippumaan suoraan työttömyyteen. Tämä on aikamoinen käänös tässä perinteisessä suomalaisessa työllisyyspolitiikassa, jossa ollaan ajateltu, että on parempi, että jokainen meistä tekee edes vähän töitä, kuin se, että ei tee töitä ollenkaan. Ja tämän osalta täytyy todeta, ettei hallitus myöskään näissä omissa arvioissaan ole arvioinut sitä, minkälainen negatiivinen vaikutus näiden osa-aikatyön kannusteiden romuttamisella itse asiassa on tulevaisuudessa työllisyyteen ja varsinkin tänä aikana, jolloin me olemme nähneet — esimerkiksi viimeisen kolmen vuoden aikana pandemian jälkeen — että Suomen työllisyysasteen noususta valtaosa johtuu juuri siitä, että osa-aikatyö on yleistynyt. Nyt, kun nämä kannusteet poistuvat, niin tosiasiallisesti totta kai tällä tulee myös olemaan negatiivinen vaikutus työllisyyteen.

Arvoisa puhemies! Toinen valitettava asia tässä esityksessä liittyy nimenomaan näiden lapsikorotusten poistamiseen. Lapsikorotukset työttömyysturvassa ovat olleet keskeinen keino vähentää lapsiperheköyhyttä. Jo siitä asti, kun aikoinaan 90-luvun laman aikana on tehty erilaisia säästötoimenpiteitä, opittiin, että viimeiseen saakka pitäisi suojata säästötoimilta lapset. Niistä toimenpiteistä, joita silloin 90-luvulla tehtiin, edelleen osittain maksetaan hintaa tänäkin päivänä, ja senpä takia aikaisemmissa kriiseissä ja talouden tasapainotuksissa on pyritty nimenomaan lapset suojaamaan, mutta nyt valitettavasti hallitus on kohdistanut keskeisimmät leikkaukset myös lapsiperheille, ja asiantuntijat ovat arvioineet, että tämän johdosta tulevaisuudessa lapsiperheköyhyys lisääntyy merkittävästi, ja tätä pidän kyllä erittäin huonona politiikkana, varsinkin tilanteessa, jossa meillä ylipäättänsä syntyvyys on kolmanneksella laskenut, mikä haastaa entisestään tätä meidän vaikeaa väestörakennettamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

23.39 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Suojaosien poistaminen on toden totta virhe. Edustaja Räsänen kuvasi hyvin suojaosien merkitystä ja vaikuttavuutta. Haluaisin nostaa siihen liittyen muutaman näkökulman.

Ensinnäkin työttömyyden kohdatessa nämä suojaosat mahdollistavat työkyvyn ylläpidon ja työnteon pienissä määrin. Alun perin suojaosat käsitykseni mukaan ovat tulleet työttömyysturvaan sopimuspalokuntien toiveesta, eli tilanteessa, kun ihminen on joutunut työttömäksi, hän on pystynyt ylläpitämään työkykyä, osallistumaan yhteiseen hyvään ja työntekoon nimenomaan palokuntatoiminnan kautta ja sitä kautta myös tienaamaan ja pysymään työelämässä kiinni. Näen, että tämä suojaosien poistaminen tulee heikentämään esimerkiksi sopimuspalokuntien vapaaehtoisten löytymistä, ja ympäri Suomea me olemme varsin riippuvaisia heidän avustaan erilaisissa tilanteissa.

Myös yrittäjät ovat tuoneet palautetta, että suojaosan poistaminen on virhe. Esimerkiksi siivousalan yrittäjät ovat tyypillinen yrittäjäryhmä, jolla on merkittäviä vaikeuksia löytää osaavaa työvoimaa, vaikeuksia saada ihmisiä työhön, varsinkin keikkatöihin, lyhyisiin työsuhteisiin, joita löytyy monissa siivousalan tehtävissä. Ei ole tiedossa kokopäiväistä tai kokoviikkoista, kuukauden mittaista työsuhdetta, vaan on erilaisia pätkiä, esimerkiksi rakennustyömaiden siivousurakoita ja yksittäisiä keikkoja. Ja mikäli nyt poistetaan tämä suojaosa — jota esimerkiksi Marinin hallituksen aikana nostettiin 500 euroon, mitä pidin erittäin hyvänä muutoksena — niin nämä yrittäjät ovat tuoneet viestiä, että se heikentää heillä osaavan työvoiman saantia, ylipäättään työvoiman saantia niillä aloilla, joissa osaa-japula on pahimmillaan. Pelkään pahoin, että se tulee vähentämään työntekoa ja toimimaan tismalleen päinvastoin kuin hallitus on tarkoittanut. Hallitus kuvailee, että tämä on kannustinloukkujen purku siihen, että ihmiset lähtevät kokopäivätöihin, mutta kun näihin tilanteisiin liittyy paljon erilaisia tekijöitä, niin pelkään, että se ohjaa siihen, että nimenomaan työkykyä ylläpitävä työtoiminta, työnteko, vähenee niiden ihmisten osalta, jotka pystyvät tekemään vain osittaista työtä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

23.42 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kempin asiantuntevan puheenvuoron jälkeen on hyvä vielä jatkaa siitä, että se suurin ongelmahan tässä liittyy juuri siihen, että hallituksen maailmassa ollaan joko täysipäiväisesti töissä tai täysipäiväisesti työttömänä. Ymmärrän tämän ajattelun oikein hyvin: jokainen meistä varmaan toivoisi, että jokainen kynnelle kykenevä pystyisi työllistämään itsensä ja pystyisi vielä sitä täysipäiväisesti tekemään. Mutta kun tosiasiallisesti katsomme tämän päivän työelämää, niin tähän ei vain ole enää mahdollista johtuen monista syistä. Jos me katsomme laajasti tätä osa-aikatyön kokonaisuutta, niin me näemme jo siitä sen, että siellä on paljon niitä, jotka tekevät sitä vastentahtoisesti ja joista varmasti jokainen toivoisi, että olisi täydet tunnit tarjolla. Mutta sitten me samalla tiedämme, että on monia ryhmiä, jotka tosiasiallisesti haluavat nimenomaan tehdä osa-aikatyötä, on sitten kysymys omasta elämäntilanteesta tai jostain muusta seikasta, ja nimenomaan nämä suojaosat ovat tarjonneet siihen taloudelliset kannusteet, joilla työllistämisen kynnyksestä ollaan madallettu, joilla osa-aikatyön määrä on kasvanut, ja sitä kautta koko työllisyysaste on noussut, ja sitä kautta koko kansantalous on hyötynyt. Nyt nämä kannusteet tämä hallitus tulee romuttamaan, ja totta kai sillä tulee olemaan myös negatiivinen vaikutus meidän koko työllisyyteen. Mutta tätä valitettavasti hallitus ei itse ole lähtenyt sen enempää arvioimaan.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Arvoisa puhemies! Tästä samaisesta syystä, että näitä kannusteita nyt romutetaan, moni elinkeinonharjoittaja on ollut huolissaan juuri siitä, millä tavalla jatkossa pystyy huolehti-
maan osaavan työvoiman saatavuudesta. Monilla palvelualoilla tilanne on se, että ei ole
tarjolla täysiä tunteja. Muistan, että tässä salissa aikaisemmin, varsinkin salin oikealta lai-
dalta, on moneen kertaan todettu, että on väärin olettaa, että jokainen yrittäjä esimerkiksi
pystyisi työllistämään henkilön täysipäiväiseen työsuhteeseen, jotta pystyisi tarjoamaan
kokoaikaiset tunnit. Monesti on todettu, että siellä salin vasemmalla laidalla on turha olet-
taa, että jokainen pystyisi tarjoamaan kokopäivätyöhön soveltuvat tunnit. No, nyt kun tääl-
lä salin vasemmalla puolella juuri puolustamme tätä yrittäjien mahdollisuutta työllistää ih-
misiä osa-aikaisesti, niin hallitus on kääntämässä kelkkaa aivan toiseen suuntaan, sellai-
seen maailmaan, jota meillä valitettavasti ei ole. Tästä syystä moni elinkeinonharjoittaja on
todennut, että nämä päätökset, joita hallitus nyt haluaa tehdä, tulevat vaikeuttamaan osaa-
van työvoiman saamista tulevaisuudessa, ja siltä osin sillä tulee olemaan myös negatiivi-
nen vaikutus näiden yritysten pärjäämiseen. Senpä takia voi vain ihmetellä, minkä ihmeen
takia hallitus tällaiseen päätökseen on ryhtynyt.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän loppuun totean sen, että hallitushan perustelee tätä sillä,
että nyt sitten jokainen osa-aikatyöstä siirtyisi kokoaikatyöhön, mutta uusimmat tutkimuk-
set, joita meillä on käytössä, eivät todellakaan tue tätä. Osa-aikatyön lisääntyminen ei ole
vähentänyt kokoaikatyötä vaan on vähentänyt juuri työttömyyttä. Nyt hallitus haluaa lisätä
työttömyyttä, mutta siitä ei [Puhemies koputtaa] kyllä kokoaikatyö lisääny.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusin- deksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024–2027 ja sii- hen liittyviksi laeiksi sekä lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 75/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 17/2023 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt
voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä kä-
sittelyssä. — Keskustelu, edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Keskustelu

23.45 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme tosiaan hallituksen
esitystä indeksijäädyksistä historiallisesti neljäksi vuodeksi. Ja aloitan ehkä käsittele-
mään hieman tätä perustuslakivaliokunnan lausuntoa, johon perustuslakivaliokunnan pu-
heenjohtaja myös otti kantaa. Me tietenkin tutustuimme perustuslakivaliokunnan lausun-
toon valiokunnassa hyvin perusteellisesti, ja esitän muutamia huomioita, joita käsitelim-
me tämän lakikokonaisuuden yhteydessä.

Ensinnäkin oli huomioitavaa, että perustuslakivaliokunta huomautti, että näissä vaiku-
tusarvioissa ei ole arvioitu tätä indeksijäädyksen vaikutusta kuin ensi vuoden osalta eikä
tältä koko neljältä vuodelta, johon hallitus sitä nyt esittää. Sinällään kiinnitimme myös

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

huomiota tähän, että perustuslakivaliokunnan mukaan perusoikeuksien tasoon liittyvien ehdotettujen muutosten ja tulevien muiden uudistusten yhteisvaikutus ei saa muodostua kohtuuttomaksi. Tätä tietenkin tarkastelimme valiokunnassa, ja täytyy itse ainakin ehkä tuoda esille, että valiokunnan jäsenenä ei syntynyt ehkä kokonaiskuvaa siitä, mikä se hallituspuolueiden tahtotila tai näkemys siitä kohtuuttomuuden tilanteesta sitten lopulta oli. Tässä erityisesti oppositiopuolueet toivat esille, että nämä leikkaukset muodostavat kohtuuttomia tilanteita. Erityisesti täällä on nostettu lapsiperheet, ja tässä suhteessa tämä kirjaus olisi ehkä voinut olla painavampikin, että olisimme saaneet siitä ehkä selkänöjää. Siinäkin ehkä katsoin, että joissain näissä perustuslakivaliokunnan lausunnoissa oli tehty äänestyspäätöksellä tiettyjä päätöksiä. En osaa sanoa, että kuinka historiallista tämä on. En ainakaan muista omien parlamenttivuosiensa aikana, että tämän tyyppisissä esityksissä olisi tehty äänestyspäätöksiä, [Heikki Vestmanin välihuuto] jotka kuitenkin liittyvät näin vahvasti perusoikeuksiin.

No, sitten itse tähän esitykseen. Ehkä isoin ongelma tässä on se, että kun hinnat nousevat ja elämisen kustannukset kallistuvat, niin hallitus jäädyttää tulot neljäksi vuodeksi. Pidän itse aika kohtuuttomana ja korkeanakin tätä määriteltyä 10,2 prosentin leikkausta. Jos me katsotaan esimerkiksi, mitä se tarkoittaa eläkkeensaajan asumistukeen, niin se on 233 miljoonan euron leikkaus tai työmarkkinatuesta lähes 400 miljoonan euron leikkaus tai opintotuesta 158 miljoonan euron leikkaus. Ja nämä kohdistuvat hyvin pienituloisiin ihmisiin, jotka tarvitsivat myös niiden tulojen lisäämistä samalla, kun kustannukset kasvavat.

Itse kiinnittäisin huomiota tähän THL:n uusimpaan lukuun, joka tuo ilmi, että 100 000 uutta toimeentulotuen saajaa tulee näiden leikkausten yhteisvaikutuksesta. Se on valtava määrä. Pelkästään tämän esityksen ja hallituksen oman esityksen mukaan hallitus arvioi, että tämä lisäisi pienituloisten määrää 41 600 henkilöllä — siis hallituksen oman esityksen mukaan — joista lapsia on 3 900. Mutta kun puhumme näistä yhteisvaikutuksista, niin määrä on 100 000 toimeentulotuen saajaa, ja lapsiperheköyhyysluvut ovat todella suuria.

Kiinnittäisin huomiota näihin valiokunnan asiantuntijalausunnossa tulleisiin huomioihin, että erityisesti toimeentulotuen saannin pitkittyessä lasten hyvinvointiongelmat yleistyvät. Valiokunnan asiantuntijakuulemisten mukaan pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden vanhempien lapsista lähes kolme neljästä oli myös itse toimeentulotukea saanut ja lähes puolet oli vailla peruskoulun jälkeistä jatkotutkintoa. Taloudelliset hankaluudet näkyvät nuorten elämässä esimerkiksi hoitoa vaativina mielenterveyden ongelmina, heikompiina kouluarvosanoina sekä lyhyempänä koulutuspolkuna. Ja mielestäni tämä on aika hälyttävää, että pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden vanhempien lapsista lähes kolme neljästä oli saanut myös itse toimeentulotukea. Jos miettii, että nyt hallitus lisää 100 000:lla toimeentulotuen saajien määrää, niin kuinka ison lasten köyhyysongelman tämä jättää tuleville sukupolville? Mielestäni tämä on huolestuttavaa. Me olemme halunneet, että meidän pitäisi pikemminkin nostaa ihmisiä pois toimeentulotuelta ja huolehtia tästä järjestelmästä niin, että kukaan ei joudu tänne tuloloukkuun, ja tänne te sysäätte ihmisiä huomattavan paljon — ja tämä kehitys on huolestuttavaa.

Tässä tietenkin, kuten toin esille, tämä kohdistuu myös opiskelijoiden opintorahaan. Ja kuten nostin, niin tämä eläkkeensaajan asumistuen leikkaus on merkittävä, kun tiedetään, että kuitenkin eläkkeellä et pysty ansaitsemaan enempää rahaa ja kuitenkin vuokrat ja muut elämisen kustannukset nousevat. Niinpä oli puhetta, että eläkkeensaajat olisivat erityissuojeluksessa, mutta eivät tässä kohtaa sitten kuitenkaan olleetkaan.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Arvoisa puhemies! Pidän tätä neljän vuoden näin massiivista leikkausta ennakkotapauksena ja huolestuttavana esityksenä. Näin ollen esitän, että tämä esitys hylätään vastalauseemme mukaisesti. Lisäksi esitän lausumaa: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee lainsäädäntömuutokset, joilla taataan myös toimeentulotukea saaville lapsiperheille nyt esitettävää lapsilisäkorotusta vastaava tulo.” Nämä pienet muutokset lapsilisään leikkaantuvat suoraan toimeentulotuelta pois ja eivät hyödytä näin ollen kaikista pienituloisimpia perheitä tässä hallituksen esityksessä, ja olisimme halunneet, että hallitus korjaa tämän, joten jätämme tästä lausuman.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Meriluoto, olkaa hyvä.

23.53 **Laura Meriluoto vas:** Arvoisa puhemies! Nämä indeksijäädytykset tosiaan koskettavat monia eri ihmisryhmiä: lapsia, nuoria, opiskelijoita, ikääntyneitä, vammaisia, ihmiskaupan uhreja mahdollisesti. Tästä on yhdenvertaisuusvaltuutettu ollut huolissaan. Pelkääntään nämä indeksijäädytykset pudottavat hallituskauden aikana lähes 40 000 suomalaista köyhyysrajan alapuolelle, ja tätä ei ole huomioitu siinä hallituksen julkaisemassa yhteisvaikutusten arvioinnissa. Eli nämä indeksijäädytykset ja muut sosiaaliturvaan tehtävät leikkaukset rapauttavat meidän suomalaisten perusturvaa ja lisäävät tarvetta turvautua toimeentulotukeen.

Näin ollen kannatan näitä edustaja Nurmisen tekemiä ehdotuksia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

23.54 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Esitän keskustan vastalauseen ja kaksi lausumaehdotusta:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa indeksien jäädytyksen vaikutuksia lapsiperheiden ja pienituloisten naisten toimeentuloon.”

Ja toinen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa eläkkeensaajien asumistukeen kohdistuvan indeksijäädytyksen mahdollisia vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen.”

Tästä jälkimmäisestä muutama sana.

Nimittäin valtaosa ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan asiakkaista on eläkkeensaajan asumistuen saajia. Tavanomaisesta vuokrasuhteesta poiketen heidän vuokransa ylläpitää myös esimerkiksi sähkön, lämmityksen, veden ja kiinteistön ylläpitokustannukset, mistä johtuen vuokrat ovat jo nykyisellään osin alikatteellisia. Usein yrityksen tuottaman palvelun vuokra on rajattu Kelan eläkkeensaajan asumistuen maksimikorvaukseen. Kun asumisesta perittävä korvaus nyt jäädytetään vuoden 2023 tasolle, siirtyy kansaneläkeindeksin jäädyttämisestä johtuva korotuspaine hoivan palveluhintoihin, ja tämä vääristää hoivan tuottamistapojen kustannusvaikuttavuusvertailua. Palvelun hintojen nostot vaikuttavat siis suoraan hyvinvointialueiden vuoden 2024 talousarvioon heikentävästi.

Keskustan valiokuntaryhmä ja keskustan ryhmä kokonaisuudessaan ovat huolissaan siitä, että tämä kokoomuksen ja perussuomalaisten johtama hallitus ei ole tässä lakiesityksessä ottanut huomioon näitä vaikutuksia hyvinvointialueiden talouteen. Niitä ei myöskään ole osattu arvioida valiokunnassa, ja sen seurauksena pidämme välttämättömänä, että hallitus seuraa niitä ja ryhtyy tarvittaviin korjauksiin. Hyvinvointialueet kamppailevat useista ennakoimattomista muutuskustannuksista aiheutuneiden alijäämien kanssa, joten nämä uudet lisämenot aiheuttavat merkittävää haastetta.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Pidän merkityksellisenä myös tätä valiokunnan tekemää lausumaa, eli valiokunta on esittänyt lausumaa: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa aktiivisesti indeksijäädyn vaikutuksia eri etuudensaajaryhmiin ja eri sosiaaliturvaetuuksien muutosten kanssa mahdollisesti muodostuviin yhteisvaikutuksiin ja ryhtyy havaittujen ongelmien korjaamiseen.” Erityisesti haluan painottaa tätä loppuosaa. On merkittävää, että valiokunta on kirjannut sen, että hallituksen tulee siis ryhtyä tarvittaviin korvauksiin — anteeksi, korjaan — ryhtyä tarvittaviin korjauksiin, mikäli niitä ilmenee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

23.57 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskusta jakaa hallituksen tavoitteen vahvistaa julkista taloutta lisäämällä työn kannustimia ja purkamalla työn vastaanottamista estäviä kannustinloukkuja. Meille on kuitenkin tärkeää, että leikkaukset sosiaaliturvaan tapahtuvat oikeudenmukaisesti ja kokonaisvaikutusten arviointien pohjalta.

Valiokunnassa on ollut samanaikaisesti käsittelyssä indeksien jäädyn koskevan lakiesityksen kanssa yleistä asumistukea ja työttömyysturvaa koskevat lakiesitykset. Valiokunnan kuultavina olleiden asiantuntijoiden mukaan näiden lakiesitysten ehdottamat leikkaukset tulevat kohdistumaan samoihin ihmisryhmiin. Sosiaaliturvaan kohdistuvien leikkausten yhteisvaikutusten arviointia ei ole kuitenkaan kyetty tekemään ministeriössä tyydyttävällä tavalla.

Keskusta tukee hallituksen esitystä indeksien jäädyn, mutta olisimme toivoneet hallitukselta edellä mainittujen väestöosien ja hyvinvointialueiden parempaa huomiointia.

Kannatan edustaja Kempin tekemiä esityksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

23.58 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Olemme nyt käsittelemässä hallituksen esitystä, jonka mukaan eräitä etuuksia ja rahamääriä, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin, ei tarkastettaisi, kuten laissa säädetään. Lisäksi lapsiperheiden tukemiseksi lapsilisälakia esitetään muutettavaksi korottamalla neljännen ja viidennen ja sitä useamman lapsen lapsilisää, lapsilisän yksinhuoltajakorotusta sekä alle kolmivuotiaiden lapsilisää. Nämä kohderyhmät on valittu sillä ajatuksella ja tilastotiedolla, että näissä ryhmissä on eniten pienituloisia perheitä.

Indeksijäädyn koskevat lait ovat esityksen mukaan voimassa vuoteen 2027 saakka, kuitenkin siten, että etuuksien ja rahamäärien tarkistusten tekemättä jättämisen vaikutus niiden reaalisuuteen on enintään 10,2 prosenttia. Esitys liittyy hallitusohjelmassa tavoitteeseen julkisen talouden tasapainottamisesta ja työllisyyden edistämisestä. Sen on arvioitu enimmillään vahvistavan julkista taloutta 320 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 280 miljoonaa euroa ja kuntien osuus 40 miljoonaa euroa. Kansaneläkeindeksin kehitys on sidottu kuluttajahintojen kehitykseen, joten esityksen vaikutukset riippuvat tulevasta inflaatiokehityksestä. Pienituloisten määrän ennustetaan kasvavan 41 600 hengellä, joista 3 900 on lasta. Toisaalta indeksitarkistusten tekemättä jättäminen vahvistaa työllisyyttä valtiovarainministeriön arvion mukaan 18 600 työllisellä, jota ei ole huomioitu arvioitaessa esityksen vaikutuksia tuloihin.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnon mukaan työllisyysvaikutusten näkökulmasta kyse on merkittävästä yksittäisestä toimesta hallitusohjelman mukaisessa tavoitteessa 100 000 uudesta työllisestä. Lausunnon mukaan on kuitenkin hyvä huomioida, että esityksen työllisyysvaikutuksia koskevaan arvioon liittyy epävarmuustekijöitä, kuten arvioihin aina, muun muassa siksi, että indeksijäädytysten vaikutus perustuu kuluttajahintojen ennustettuun muutokseen. Inflaation heikentyessä indeksitarkistusten tekemättä jättämisen vaikutukset pienenevät, ja nythän hallituksen esityksen jälkeen inflaatiouauhti on selvästi hidastunut. Hallituksen ensimmäisen budjettiesityksen päätösten on arvioitu vahvistavan työllisyyttä merkittävästi. Valtiovarainministeriö on arvioinut, että vuonna 2024 voidaan tulevat muutokset vahvistavat työllisyyttä 60 000—65 000 työllisellä.

Palaan vielä edustaja Nurmisen kommenttiin 100 000 pienituloisesta, joita nämä hallituksen esitykset tuovat vaikutusarvioiden mukaan. Näissä lukemissa ei ole huomioitu näitä 100 000:tta uutta työllistä, jotka vaikuttavat kuitenkin tähän lukemaan ja kokonaisuuteen. Eli on tärkeä huomioida näiden lakiesitysten dynaamiset vaikutukset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vestman.

0.02 **Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! Eräässä puheenvuorossa nyt käsitellyssä olevan sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön ensimmäisessä käsittelyssä tällä viikolla salissa heitettiin — oikeastaan mitenkään perustelematta — että säästölakien eduskuntakäsittelyn aikana ”perustuslakivaliokunnan epäpoliittisuutta on vähintäänkin venytetty”. Tämä väite itsessään edustaa perustuslakivaliokunnan politisoimista sen ulkopuolelta ja on kyllä valitettava jatkumo perustuslakivaliokuntaan syksyn aikana kohdistuneille vaikutusyrityksille. On huomattava, että valtaosa hallituksen säästölakeista annetuista perustuslakivaliokunnan lausunnoista on ollut yksimielisiä — eli asumistuen muutoksia, toimeentulotuen asumisnormia ja lastensuojelulain jälkihuollon ikärajan nostoa koskevat lausunnot olivat yksimielisiä.

Perustuslakivaliokuntahan pyrkii aina yksimielisyyteen. Valitettavasti aina sitä ei saavuteta. Indeksijäädytyksiä ja työttömyysturvan muutoksia koskevissa lausunnoissa on eriävät mielipiteet. Näkemuserot perustuslakivaliokunnassa ovat olleet valtiosääntöoikeudellisia ja koskeneet säätämisyjärjestyskysymystä. Korostettakoon, etteivät nämä oikeudelliset näkemuserot valiokunnassa jakautuneet hallitus—oppositio-linjan mukaisesti. Lisäksi indeksijäädytystä ja työttömyysturvan muutoksia koskevien lausuntojen säätämisyjärjestysperustelut ovat pitkälti yksimieliset. Myös perustuslakivaliokunnan kuulemien valtiosääntöoikeuden asiantuntijoiden näkemykset erosivat säästölakien perustuslainmukaisuudesta. Kummallekin kannalle on löydettävissä asiantuntijalausunnoista sinänsä tukea. Enemmistön kantaa pidän kuitenkin oikeudellisesti perustellumpana. Kummassakin lakiesityksessä perustuslakivaliokunta arvioi esitettyjä muutoksia erityisesti suhteessa perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaiseen oikeuteen perustoimeentulon turvaan. Säännöksen mukaan lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella.

Perustuslakivaliokunta oli yksimielinen muun muassa seuraavista säätämisyjärjestysperusteluista. Oikeus perustoimeentulon turvaan on voimassa olevasta lainsäädännöstä ja etuusjärjestelmästä riippumaton eikä se turvaa nykyisin tavallisella lailla määritettyjä yksittäisiä etuuksia tai näiden tasoa sellaisenaan. Sosiaalisten oikeuksien mitoituksessa lain-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

sääntäjälle asetetun toimintavelvoitteen luonteen mukaista on, että sosiaaliturvaa suunnataan ja kehitetään yhteiskunnan taloudellisten voimavarojen mukaisesti. Kansantalouden ja julkisen talouden tila, myös rakenteellinen alijäämä, voidaan ottaa huomioon mitoitettaessa sellaisia etuuksia, jotka julkinen valta välittömästi rahoittaa. Perustuslakivaliokunta on huomauttanut, että niin sanotut perustuslailliset toimeksiannot ovat merkityksellisiä erityisesti lainsäätäjän toiminnassa ja ne on otettava huomioon myös budjettivaltaa käytettäessä. Perustuslain 19 §:n 2 momentin vaatimuksia eivät vastaa sellaiset lainsäädännölliset muutokset, jotka merkitsevät olennaista puuttumista säännöksessä suojattuun perustoimeentulon turvan oikeuteen.

Valiokunta oli yksimielinen myös siitä, että ottaen huomioon hallituksen esityksessä esitetyt arviot työllisyyden vahvistumisesta lakiesityksillä voidaan katsoa olevan merkitystä perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaisen työllisyyden edistämismääräyksen kannalta. Työttömyysturvan omavastuuajan pidennystä ja lomakorvauksen jaksottamista valiokunta ei yksimielisesti pitänyt valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisina.

Missä sitten kannat erosivat perustuslakivaliokunnassa? Enemmistön ja vähemmistön kannat erosivat siinä, onko indeksijäädytyksessä ja työttömyysturvan lapsikorotuksen poistossa kyse perustuslain 19 § 2 momentin esitöissä tarkoitettusta olennaisesta puuttumisesta säännöksen mukaiseen turvaan. Perustuslakivaliokuntahan on käsitellyt perusoikeus uudistuksen jälkeen useita muutoksia perustoimeentulon turvaan, yksilön kannalta merkittäviäkin muutoksia, kuten 90-luvun lama-ajan säästöt, eikä kertaakaan — ei kertaakaan — ole katsonut olennaisen puuttumisen kynnyksen ylittyneen. Kuten perustuslakivaliokunta totesi indeksijäädytyksiä koskevassa lausunnossaan, kynnys katsoa muutos olennaiseksi puuttumiseksi perusoikeuteen on muodostunut vakiintuneesti varsin korkeaksi. Kuvaavaa on, että perustuslakivaliokunta on aiemmin hyväksynyt vastaavan suuruisen, noin kymmenen prosentin indeksijäädytyksen työttömyysturvaetuuteen kuin nyt käsitellyssä olevan lakiesityksen kattosääntely enintään tarkoittaa. Tämän on siis aiemmin perustuslakivaliokunta lausunnossaan hyväksynyt. Perustuslakivaliokunnan enemmistön kanta, ettei olennaisen puuttumisen kynnys yhtäältä indeksijäädytyksen ja toisaalta lapsikorotuksen poiston johdosta ylittynyt, on linjassa perustuslain säännöksen sanamuodon, esitöiden ja valiokunnan aiemman tulkintakäytännön kanssa. Tukea tälle enemmistön tulkinnalle antavat eräiden johtavien valtiosääntöoikeuden asiantuntijoiden lausunnot.

Kuinka tavatonta sitten on, että perustuslakivaliokunta joutuu yksimielisyyspyrkimyksestä huolimatta äänestämään tai että valiokunnan kannanottoon sisältyy eriävä kanta? Viime kaudella perustuslakivaliokunta joutui äänestämään tai valiokunnan kannanottoon sisältyi eriävä kanta 12 kertaa. Edustaja Forsgrén, kysyitte aiemmin, oliko kyseessä työttömyysturvaa tai sosiaaliturvaa koskevia muutoksia. Itse asiassa oli. Olitte silloin valiokunnan jäsen, ja valiokunnan lausuntoon työttömyysturvalain muutoksesta 8/2020 sisältyy eriävä mielipide. Näin kävi myös viime kaudella. Se ei ole tavatonta. Sitä ajoittain sattuu, että valiokunta ei saavuta oikeudellista yksimielisyyttä.

Arvoisa puhemies! Aikaraja tulee vastaan, mutta ajattelin nyt puhua tämän loppuun, jos sopii.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No, puhukaa loppuun.

Kiinnitän lopuksi huomiota siihen, ettei perustuslakivaliokunta soveltanut säästölakien arviointiin niin sanottua heikennyskieltoa, kuten ei vakiintuneesti ole soveltanut nähdäkse-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

ni aiemminkaan perusoikeusuudistuksen jälkeisinä lähes 30:nä vuonna. Nykyisen etuusjärjestelmän tai sen etuuksien tason heikennyskieltoa ei nimittäin sisälly perustuslain säännöksiin, siis lain sanamuotoon, tai lain esitöihin.

Todettakoon myös, ettei perustuslakivaliokunnan lausunnoissa sosiaaliturvan muutoksia ole arvioitu perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten kannalta — onhan jo perustuslain esitöissä paalutettu, että on sosiaalisten perusoikeuksien luonteen mukaista, että sosiaaliturvaa suunnataan taloudellisten voimavarojen puitteissa. Se on perustuslakivaliokunnan lausuntojen valossa selvä, etteivät sosiaaliturvamutokset saa kuitenkaan tehdä tyhjäksi perusoikeuden, tässä tapauksessa erityisesti perustoimeentulon turvan oikeuden, ydinsisältöä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joonas.

0.11 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kysymyksessä sosiaaliturvaetuuksien indeksijäädytyksestä puuttun muutamaan kokonaisuuteen.

Ensimmäinen liittyy siihen, että nythän todella ensimmäistä kertaa tehdään tämä indeksijäädytys kattamaan koko vaalikausi. Tämä toimenpide säästökeinona ei ole mitenkään tavaton suomalaisessa poliittisessa historiassa, että sosiaaliturvaetuuksien indeksitarkastuksia on jätetty tekemättä, mutta nyt todella hallitus ensimmäistä kertaa esittää, että se tehdään kertaheitolla koko vaalikaudeksi, mikä siis tarkoittaa suomeksi sitä, että tulevan neljän vuoden aikana sosiaaliturva ei heijastu hintojen nousuun ja sitä kautta sosiaaliturvan ostovoima heikkenee.

Mutta, arvoisa puhemies, se toinen asia, johon ajattelin puuttua, on enemmänkin mielestäni suuri uutinen tältä viikolta. Keskiviikkona, kun käsitelimme budjetin palautuskeskustelussa yleiskeskusteluosuutta, valtiovarainministeri totesi omassa puheenvuorossaan, että mikäli päädyttäisiin tähän valtionvarainministerin esittämään ruuan arvonlisäveron korottamiseen, niin se ei olisi välttämättä tulonjakovaikutuksiltaan niin huono asia, koska silloin voitaisiin — ja nyt korostan, suora lainaus — kompensoida tämä pienituloisille.

Arvoisa puhemies! Millä tavalla tämä kompensointi aikaisemmin on tehty? No, sehän on tehty juuri sosiaaliturvan indeksitarkistusten muodossa. Kun jonkun hyödykkeen hinta nousee, niin silloin myös indeksit tuottavat sitten sosiaaliturvaan tietyt korotukset.

Nyt, arvoisa puhemies, se keskeinen kysymyksen tässä liittyy siihen, mihin ei tällä viikolla saatu myöskään valtiovarainministeriltä vastausta, että mikäli hallitus nyt todella ensi keväänä haluaa viedä eteenpäin sitten esimerkiksi tätä ruuan arvonlisäveron korotusta, jota valtiovarainministeri on tässä viime aikoina esittänyt, niin onko hallitus silloin samalla luopumassa tästä omasta päätöksestään jäädyttää sosiaaliturvaindeksit koko vaalikaudeksi. Arvoisa puhemies, tämä on erittäin keskeinen kysymys, koska tällä viikolla todella valtiovarainministeri tuolta ministeriäitiöstä totesi, että mikäli ruuan arvonlisäverokorotuksia tulnaisiin esittämään, niin ne voitaisiin kompensoida pienituloisille, mikä tarkoittaisi silloin tosiasiallisesti sitä, että pohja tältä esitykseltä viedään pois, koska tosiasiallisesti se kompensatio toteutuisi juuri näiden indeksitarkistusten muodossa. Nyt toivoisin, että saataisiin vastaus tähän kysymykseen, mikä varmasti kiinnostaa kyllä varsinkin ihmisiä, jotka saavat tällä hetkellä sosiaaliturvaa ja miettivät varmasti, miten sosiaaliturvan ostovoima kehittyi, ja valitettavasti sitä vastausta aikaisemmin tällä viikolla ei ole saatu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Forsgrén.

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

0.14 **Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa puhemies! Me kaikki tiedetään, että Suomen talous on todella haastavassa tilanteessa. Minä en usko, että tässä salissa olisi tästä erimielisyyksiä, mutta se erimielisyys tulee siitä, miten sitä taloutta pitää tasapainottaa. Tämä kyseinen hallituksen esitys on osa useita hallituksen leikkauksia, mitkä kohdistuvat juuri pienituloisiin.

Hallitus jäädyttää tosiaan nämä indeksit, ja kun mietitään sitä, että meillä on tällä hetkellä koronan ja energiakriisin johdosta inflaatio laukannut jo aika kauan, pienituloisilla on jo nyt todella vaikeata pärjätä sillä rahalla, mikä heillä on, niin nämä indeksijäädytykset neljäksi vuodeksi tulevat vaikeuttamaan tilannetta entisestään. Sitten kun ottaa vielä huomioon, että hallitus leikkaa asumistuesta, hallitus leikkaa työttömien perheiden lapsikorotukset pois, hallitus leikkaa lastensuojelun jälkihuollon lapsilta ja nuorilta, etsivästä nuorisotyöstä, nuorten työpajatoiminnasta, nuorten kuntoutusrahasta, niin onhan tämä lista ihan valtaisa. Minun kysymykseni tulee sinne, että mikä on tämä oikeutus, että Suomen taloutta tasapainotetaan tiettyjen pienten ihmisryhmien kustannuksella, niitten pienituloisten kustannuksella. Minä en löydä siihen mitään perustetta, mikä olisi sosiaalisesti oikeudenmukaista. Ja jos mietitään sitä keskustelua, mitä vaalien alla oli, niin ei kukaan hallituspuoluelainen kertonut tästä ennen vaaleja, että kaikki sopeuttamistoimet kohdistetaan kaikkein pienituloisimpiin. Tämä on minun mielestäni ihan järkyttävää, ja tästä minä olen tosi huolissani.

Valiokunnan asiantuntijat nostivat sosiaali- ja terveysvaliokunnassa esille, että heillä on tosi suuri huoli siitä, että nämä vaikutusarviot varsinkin perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta ovat niin vaikeat, että heidän eivät pysty sanomaan, mitkä ovat nämä vaikutukset esimerkiksi vammaisille ihmisille. Minä olen kysynyt valiokunnassa useasti ministeriöltä, miten nämä kaikki sosiaaliturvan leikkaukset ja palveluiden uudistamiset ja heikennykset vaikuttavat vaikka vammaisiin ihmisiin. Kukaan ei ole kertonut minulle. Kukaan ei ole pystynyt sanomaan, mikä on se määrä, kuinka paljon sitä rahoitusta leikataan, mitenkä tietyt kokonaisuudet muuttuvat. Minä ajattelen, että tämä on todella huonoa lainsäädäntöä mutta myös piittaamattomuutta.

Ja minä ajattelen, että me olemme monessa asiassa poliittisesti eri mieltä, ja hallituksella on minun mielestäni oikeus tehdä sitä politiikkaa, mitä se haluaa, mutta meillä on kuitenkin ollut tiettyjä jaettuja arvoja, mitkä ainakin itse olen kokenut tässä salissa. Ne ovat olleet tavallaan sellaiset ihmisryhmät, jotka eivät voi omalle tilanteelleen välttämättä mitään, ja yksi sellainen ihmisryhmä on vammaiset ihmiset.

Nyt minusta tuntuu, että me aletaan menettämään sitä yhteistä arvopohjaa Suomessa, minkä minä olen luullut meidän yhdessä jakavan, ja tästä olen tosi surullinen. Tosi monet näistä hallituksen esityksistä johtavat sellaiseen tilanteeseen, että vaikka ihminen haluaisi vaikuttaa omaan elämäntilanteeseensa positiivisella tavalla, niin hänellä ei ole mahdollisuutta. Minulla on useita ihmisiä elämässä, kenellä ei ole mahdollista tehdä kokopäivätyötä, koska heillä ei ole työkykyä, heillä on mielenterveysongelmia taikka he ovat vammaisia, joilla ei ole mahdollisuutta samalla tavalla työllistyä, vaikka haluaisivatkin kokopäivätyöhön, koska ei ole sellaista monestikaan tarjolla. Tämä surettaa minua suunnattomasti.

Sitten toinen, mikä surettaa, on se, että näitä kaikkia perustellaan pakolla. Minä ajattelen, että politiikassa harvoin mikään on pakko. Meillä on erilaisia vaihtoehtoja, ja sitten se poliittinen debatti menee siinä, minkälaisia vaihtoehtoja valitaan, mutta ei hyvänen aika ole pakko tehdä juuri tällaista politiikkaa ja tällaisia päätöksiä. [Puhemies koputtaa] Se on ollut hallituksen valinta, johon hallituksella on oikeus. Minä ajattelinkin, [Puhemies koputtaa] että tämä poliittinen keskustelu ja tämä debatti ja yhteiskunnan polarisaatio eivät olisi

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

niin vahvoja, jos me pystyttäisiin perustelevaan niitä asioita rehellisesti ja suoraan. [Puhemies koputtaa] Sen takia minä olen jotenkin huolissani siitä, [Puhemies koputtaa] että luodaan sellainen mielikuva monen hallituksen edustajan toimesta, että ei ole muita vaihtoehtoja. [Puhemies koputtaa] Aina on vaihtoehto — te olette vaan valinneet tämän vaihtoehdon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Meni vähän ylitse, mutta ajattelin, että annetaan tulla loppuun asti tämä puhe. — Sitten on vielä edustaja Vestman, ja nyt ei ylitetä yhtään.

0.18 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kello on paljon, mutta palaan vielä lyhyesti säästölakien käsittelytapaan perustuslakivaliokunnassa, koska siitäkin on julkista keskustelua käyty, ja haluan varmistua siitä, että muutamat tosiseikat jäävät tänne eduskunnan pöytäkirjoihin.

Säästölakiesityksethän arvioitiin perustuslakivaliokunnassa erikseen erityisesti siksi, että näin perustuslakivaliokunta on toiminut aina aiemminkin perusoikeusuudistuksesta lähtien. Kunkin säästölakiesityksen käsittely ja arviointi erikseen valiokunnassa on ollut valiokunnan vakiintunut käytäntö lähes 30 vuotta. Myös tällä kertaa perustuslakivaliokunta aloitti säästölakien käsittelyn yksimielisesti, asiakohtaisesti ja kuuli ison osan asiantuntijoista yksimielisesti, asiakohtaisesti.

Julkisuudessa kuultiin perustuslakivaliokunnan käsittelyn ollessa kesken kriittisiä puheenvuoroja siitä, miten valiokunnan tulisi käsitellä sille kuuluvat asiat. Korostan, että perustuslakivaliokunta kuuntelee kaikkia kuulemiaan valtiosääntöasiantuntijoita, myös niitä, jotka eivät toimi julkisuuden kautta, ja tekee sitten itsenäisesti ratkaisunsa.

Tässä yhteydessä haluan nostaa erikseen esille valtiosääntöoikeuden professori Veli-Pekka Viljasen lausunnon perustuslakivaliokunnalle. Viljanen ei siis kuulunut julkisuudessa valiokuntaa kritisoineiden professorien joukkoon. Hän toteaa säästölakien käsittelytävasta seuraavasti: ”Valiokunta ei voi valtiosääntöoikeudellisessa kannanotossaan jonkin lakiehdotuksen perustuslainmukaisuudesta perustaa tulkintaansa tai antaa ratkaisevaa merkitystä tämän lakiehdotuksen ulkopuolisille seikoille. Pidän valtiosääntöteoreettisesti hankalasti perusteltavissa olevana asetelmaa, jossa perustuslakivaliokunta pitäisi lakiehdotusta a perustuslain kanssa ristiriidassa olevana sen johdosta, että samaan aikaan vireillä olevien lakiehdotusten a, b ja c yhteisvaikutus näyttäytyisi perustuslain kannalta ongelmallisena, jos lakiehdotus a ei yksin tarkasteluna olisi perustuslain kannalta ongelmallinen.” Suomen johtavista perustuslakiasiantuntijoista osa ei siis pitänyt edes mahdollisena säästölakien käsittelyä yhdessä siten, että tällä olisi ollut vaikutusta lakiesitysten säätämisyjärjestyskysymykseen. Perustuslakivaliokunnan linja käsitellä säästölait erikseen on perustunut näin ollen paitsi valiokunnan aiempaan käytäntöön myös asiantuntijakantaan.

Arvoisa puhemies! Valtiosääntöoikeudellisen keskustelun käyminen julkisuudessa on hyvin toivottavaa — käyn sitä itsekin mielelläni. Olisi kuitenkin suotavaa, että keskustelua perustuslakivaliokunnan tekemistä arvioista ja ratkaisuista käytäisiin sitten, kun valiokunnan lausunto on valmistunut, ei kesken käsittelyn. Sitten kun keskustelua käydään valiokunnan lausunnon valmistumisen jälkeen, sitä tulisi käydä mielestäni valtiosääntöoikeudellisin argumentein, ei päivänpoliittisin argumentein. Tapaa valitettavasti olla niin, että kun oikeudelliset argumentit loppuvat, alkavat puhtaan poliittiset argumentit. Eduskunnan perustuslakivaliokunta, jolle on perustuslaissa osoitettu tehtävä toimia johtavana lakien pe-

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

rustuslainmukaisuuden tulkitusajana, on aivan liian arvokas instituutio päivänpoliittisen sanasodan kohteeksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Räsänen, Joonas.

0.22 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän keskustelun loppuun on ehkä hyvä todeta, että todella tuskin kukaan täällä kyseenalaistaa tarvetta eri toimilla tasapainottaa julkista taloutta. Sitten on kulloisenkin poliittisen enemmistön mandaatilla valittava erilaiset toimenpiteet, joilla tähän tavoitteeseen päästään. Ylipäätensä tästä tavoitteesta olen aivan samaa mieltä, että kun katsomme meidän tulojemme ja menojemme epäsuhtaa, niin tekevä ei tietenkään voi jättää.

Mutta, arvoisa puhemies, sitten on tietenkin aina poliittinen arvovalinta valita, missä paikoissa me menoja vähennämme tai missä paikoissa me tuloja lisäämme. Ja arvatenkin keskeinen poliittisen debatin aihe on tänä syksynä ollut se, että kun katsomme näitä erilaisia hallituksen tuomia säästölakeja, joilla pyritään julkista taloutta tasapainottamaan, niin tiedämme jo hallituksen omistakin vaikutusarvioista sen, että ne kohdistuvat pieni- ja keskituloisille. Ja sitten, jos taas samanaikaisesti katsomme niitä muutoksia, joita hallitus esittää tehtäväksi valtion tulopuolella veromuutoksissa, niissä hallituksen omienkin vaikutusten arviointien mukaan eniten hyötyy suurituloisin kymmenys. Tältä osin, arvoisa puhemies, voi hyvin kysyä, onko tämä asetelma oikeudenmukainen, ja tässä varmasti mielipiteemme eroavat.

Arvoisa puhemies! Totean vielä tähän loppuun sen, että varmuuden vuoksi kannatan edustaja Nurmisen aikaisemmin tässä keskustelussa tekemää esitystä, josta sitten huomenna pääsemme äänestämään.

Arvoisa puhemies! Toivon todella, että tätä indeksijäädytyskokonaisuutta valiokunnan lausuman mukaisesti hallitus sitten tarkastelee tulevina vuosina, kun huomaamme, miten hinnat tulevat kehittymään, koska tosiasiallisesti varmaan kuitenkin haluamme varmistaa sen, että emme ainakaan liiemmin nyt aja ihmisiä sinne viimesijaiselle sosiaaliturvalle eli toimeentulotuelle, jonka menot jo tässä hallituksen talousarvioesityksessä yli 100 miljoonalla eurolla lisääntyvät. Ja pahimmat arviothan ovat olleet sen kaltaisia, että yli 100 000 henkeä näiden hallituksen eri päätösten johdosta joutuu toimeentulotuelle, mikä ei ole kyllä niinkään kannustavuuden näkökulmasta mutta ei myöskään sosiaalisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta perusteltua.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Lakialoite laeiksi rintamasotilaseläkelain 9 §:n ja ulkomaille maksettavasta rintamaliisistä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 21/2023 vp

Valiokunnan mietintö StVM 18/2023 vp

Pöytäkirja PTK 73/2023 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, lakialoitteeseen LA 21/2023 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta annetun lain 4 ja 8 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 97/2023 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2023 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 97/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 15.12.2023 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 00.27.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen